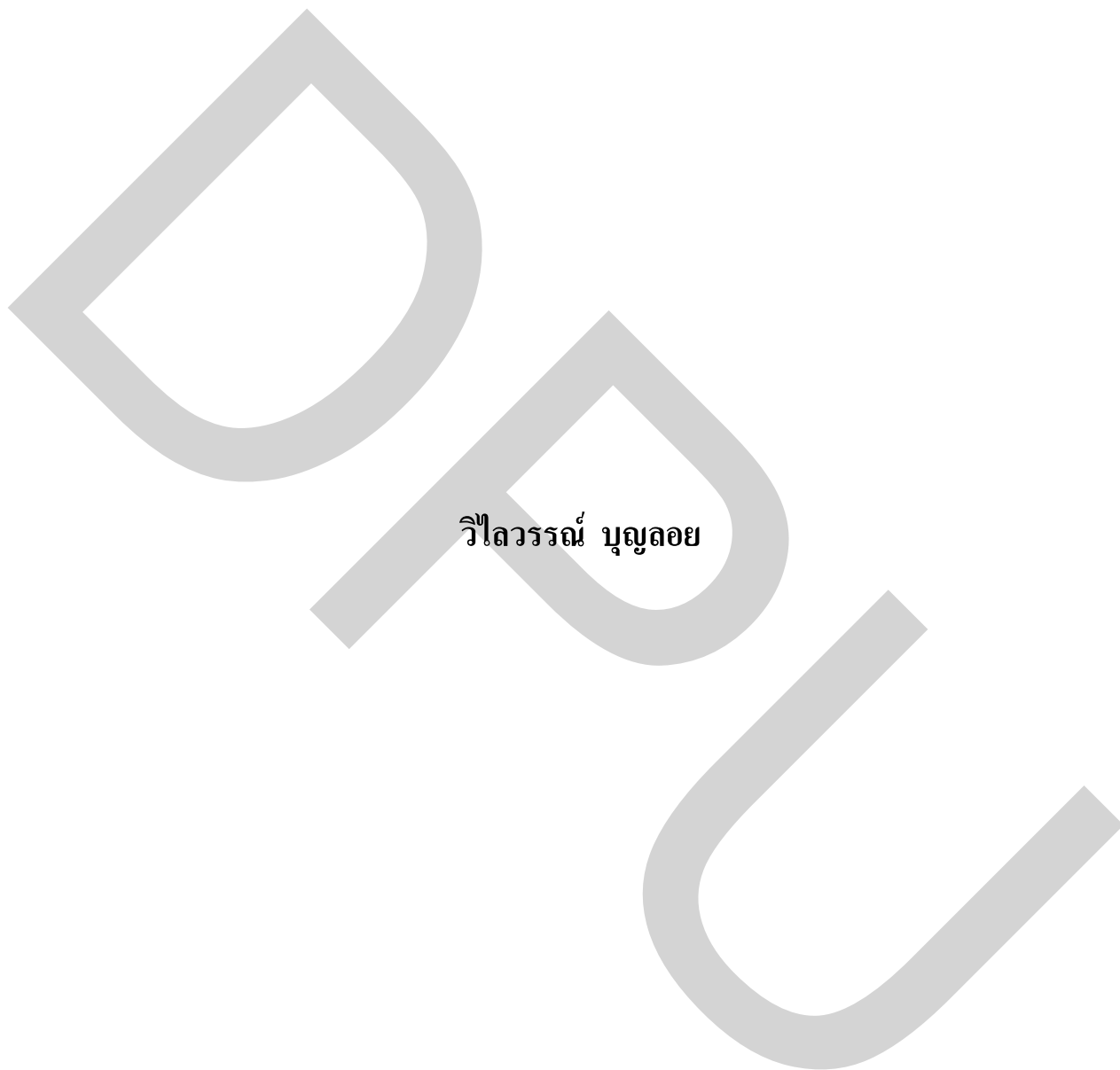

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต

วิไลวรรณ บุญลอย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2555

Human Dignity of Death Row Prisoners

WILAIWAN BOONLOY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws, Department of Law

Pridi Banomyong faculty of Law,

Dhurakij Pundit University

2012

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเรียบร้อยนั้น เนื่องจากได้รับความเกื้อหนุนสนับสนุนจากหลายฝ่ายด้วยกัน โดยลำดับแรกสุดขอกราบขอบพระคุณคณะครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ผู้ศึกษามาเป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดต่างๆ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ตลอดจนแนวทางการศึกษาค้นคว้า และการวิเคราะห์ปัญหาอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร ที่กรุณาสละเวลารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ท่านรองศาสตราจารย์ประธาน วัฒนวาณิชย์ ท่านรองศาสตราจารย์ อัจฉริยา ชูตินันท์ ท่านอาจารย์นันทิ จิตสว่าง ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งมาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อคิด และชี้แนะแนวทางในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณมหาวิทาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่เอื้ออำนวยสถานที่ ให้วิชาความรู้ ตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่นสาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่เป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ท้ายที่สุดผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณครอบครัวของผู้ศึกษาเป็นอย่างสูง ที่เป็นผู้สนับสนุนให้โอกาสทางการศึกษา ให้ความรักความเมตตา อบรมสั่งสอนให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในทุกๆ ด้าน และขอขอบคุณ คุณครรชิต อินทร์คำ ที่คอยเป็นกำลังใจและให้ความช่วยเหลือเคียงข้างผู้เขียนเสมอมา

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาค้นคว้าของผู้สนใจ ผู้เขียนขออุทิศให้บุพการี และผู้มีพระคุณทุกท่าน ส่วนความผิดพลาดและข้อบกพร่องใดๆ ผู้เขียนขอน้อมรับแต่เพียงผู้เดียว และกราบขออภัยมา ณ โอกาสนี้

วิไลวรรณ บุญลอย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	8
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	8
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
2. แนวคิดทฤษฎี และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการลงโทษประหารชีวิต	10
2.1 วิวัฒนาการของการลงโทษประหารชีวิต	11
2.1.1 วิวัฒนาการทางความคิดเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต	13
2.1.2 ผลดีและผลเสียของโทษประหารชีวิต	14
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ	17
2.2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ	17
2.2.1.1 ทฤษฎีว่าด้วยหลักความผูกพันทางวัฒนธรรม.....	18
2.2.1.2 ทฤษฎีว่าด้วยการปลักภาระความผิดแก่ผู้อื่น	19
2.2.1.3 ทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม.....	19
2.2.1.4 ทฤษฎีทดแทน.....	19
2.2.1.5 ทฤษฎีอรรถประโยชน์	19
2.2.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ	23
2.2.2.1 การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน	24
2.2.2.2 การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง	25
2.2.2.3 การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู.....	26
2.2.2.4 การลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำผิด	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.2.2.5 การลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรมและคุ้มครองสังคม.....	27
2.2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต.....	27
2.2.4 โทษประหารชีวิตและวิธีการลงโทษประหารชีวิต.....	29
2.3 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต.....	34
2.3.1 ความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์.....	34
2.3.2 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต.....	35
2.4 กติการะหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต.....	36
2.4.1 หลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต.....	36
2.4.2 กติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง.....	38
2.4.3 กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ.....	39
3. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต: กรณีประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา.....	41
3.1 ความเป็นมาของการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย.....	41
3.1.1 สิทธิผู้ต้องโทษประหารชีวิตขณะดำเนินการในชั้นศาล.....	53
3.1.2 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479.....	58
3.1.3 ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ ประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546.....	59
3.1.4 ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยม การติดต่อของบุคคลภายนอก ต่อผู้ต้องขังฯ พ.ศ. 2547.....	60
3.1.5 แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต.....	62
3.1.6 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ต้องโทษประหารชีวิต.....	64
3.2 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	80
3.2.1 สิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกา.....	83
3.2.2 ขั้นตอนการดำเนินการประหารชีวิตประเทศสหรัฐอเมริกา.....	85

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4. วิเคราะห์ปัญหาทัศนคติศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิตกับสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง	88
4.1 หลักการว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550	89
4.2 วิเคราะห์การปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องต่อระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546	90
4.2.1 วิเคราะห์การเผยแพร่ข่าวการประหารชีวิตที่เกิดขึ้นในเรือนจำของไทย	91
4.2.2 วิเคราะห์แนวคิดที่จะเผยแพร่การประหารชีวิตทางอินเทอร์เน็ต เปรียบเทียบกับการเผยแพร่คลิปการแขวนคอสดดัม	92
4.3 วิเคราะห์ความต้องการของนักโทษประหารชีวิตกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต	94
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	101
5.1 บทสรุป	101
5.2 ข้อเสนอแนะ	104
บรรณานุกรม	109
ภาคผนวก	114
ประวัติผู้เขียน	139

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต
ชื่อผู้เขียน	วิไลวรรณ บุญลอย
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2554

บทคัดย่อ

การลงโทษประหารชีวิตเป็นรูปแบบการลงโทษที่เก่าแก่ และรุนแรงที่สุดที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งถึงปัจจุบัน การลงโทษประหารชีวิตเป็นเรื่องที่มีการถกเถียงกันมานาน เนื่องจากทุกครั้งที่มีการประหารชีวิตเกิดขึ้น ก็มักจะมีเสียงคัดค้าน และเรียกร้องจากฝ่ายที่อ้างถึงเรื่องสิทธิมนุษยชน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ที่ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ การที่ยอมรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตซึ่งอันที่จริงโทษประหารชีวิตจะคงอยู่ไม่ได้ เพราะเอาสิ่งที่ขัดแย้งมาอยู่ด้วยกัน และเอกสารงานวิจัยต่างๆ ต่างก็บอกตรงกันว่า การมีโทษประหารชีวิต ไม่ได้ทำให้อาชญากรรมลดลง อาชญากรรมจะลดหรือไม่อยู่ที่ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม แต่ในขณะเดียวกันก็มีเสียงเรียกร้องในสังคมจากหลายๆ ฝ่าย ที่ยังต้องการให้มีการคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต เพราะสถานการณ์ปัญหาอาชญากรรม และวิธีการประกอบอาชญากรรมในสังคมปัจจุบันทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ดังนั้นหากสังคมไทยยังมีความเห็นเป็นสองฝ่าย การยกเลิกโทษประหารชีวิตคงเป็นไปได้ยาก

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงให้เห็นว่า เมื่อหาข้อยุติไม่ได้บทลงโทษยังคงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับทุกประเทศในโลก เพื่อให้ดูแลสังคมมนุษย์ สำหรับประเทศไทยนั้น การที่จะให้ยกเลิกหรือไม่ เป็นประเด็นที่มีเหตุผลที่ซับซ้อน อ่อนไหว และหาข้อยุติไม่ได้ รวมทั้งส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นของสาธารณชนเป็นอย่างมาก ทั้งที่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย หากประเทศไทยยังต้องคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต ก็ต้องหามาตรการหรือหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติต่อนักโทษประหารชีวิตให้มีมนุษยธรรมมากที่สุด แม้ว่าโทษประหารชีวิตจะเป็นโทษสูงสุดที่ใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิด และงานราชทัณฑ์ที่ถือว่าเป็นสาขาหนึ่งของงานปกครอง ซึ่งมุ่งผลจะนำความสงบเรียบร้อยความสงบสุขมาสู่สังคมและประเทศชาติ เป็นงานที่มีความละเอียดอ่อนเป็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ ดังนั้นการลงโทษประหารชีวิต ที่ทาง

กรมราชทัณฑ์เป็นผู้มีอำนาจในการทำการประหารชีวิต ควรต้องดำเนินการลงโทษประหารชีวิตที่มีลักษณะเป็นการสะท้อนถึงมนุษยธรรม เพื่อให้เป็นไปโดยสอดคล้องกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติ (UN) และการลงโทษประหารชีวิตไม่ควรนำมาเผยแพร่ให้สังคมได้รับรู้ไปพร้อมขณะทำการประหาร นอกจากนี้ไม่สอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 แล้ว การกระทำดังกล่าวถือเป็นการประจาน เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้มีการบัญญัติคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในมาตรา 4 การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะบุคคลใดก็ไม่อาจที่จะละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่นได้ และนอกจากนี้รัฐยังจะต้องปกป้องคุ้มครองเพื่อมิให้มีการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

Thesis Title	Human Dignity of Death Row Prisoners
Author	Wilaiwan Boonloy
Thesis Advisor	Professor.Dr.Surasak Likasitwatanakul
Department	Law
Academic Year	2554

ABSTRACT

Execution is one of the most ancient and violent forms of punishment in history. The enforcement of the death penalty has also long been in dispute among human rights watchers, who decries its legitimacy every time it takes place. Capital punishment is also considered to be against the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2550, which emphasizes the observation of human dignity. This is where conflict arises since the concepts of execution and human rights promotion can never coexist. Furthermore, a countless number of documents and studies point to the same conclusion that the death penalty does not reduce crime rates. In fact, whether crime will decline or not depends on the efficiency of the judicial system. Nevertheless, many parties in society still require that this form of punishment be carried on due to more severe crime problems and increasingly violent crime patterns. Such divisions of opinions make it impossible to terminate capital punishment in Thailand.

The objective of this dissertation is to show that punishment is still necessary for social control. In Thailand, the termination of execution is a complex issue for which a resolution cannot be arrived at yet. It also greatly affects public opinion. However, if the death penalty is to remain, measures to guarantee the rights of death row prisoners will have to be devised in order that they are treated in the most humanitarian manner as possible.

Correction work is one field of administrative acts that help to bring order and peace to society and the country. It deals with the sensitive issues of treatment of prisoners, whose freedom and rights are restricted. When it comes to capital punishment, the Department of Corrections the unit directly responsible for the process should choose a form of execution that reflects a humanitarian approach pursuant to the United Nations (UN) Principles for the Human Rights of Death Row Prisoners. Moreover, an execution should not be publicized while carried

out since this violates the Ministerial Rule on the Criteria and Procedures of Capital Punishment B.E. 2546. Furthermore, publicizing an execution is regarded as a shaming penalty, which is against Section 4 of the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2550, requiring that no man violate the human rights of other beings and that the state be responsible for human rights protection.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัญหาอาชญากรรมในสังคมปัจจุบัน มีแนวโน้มทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ ทั้งในด้านสถิติตัวเลขการก่ออาชญากรรม และวิธีการประกอบอาชญากรรมของผู้กระทำความผิด ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอภาพข่าวผ่านทางสื่อต่างๆ รวมทั้งจำนวนของผู้ต้องขังในเรือนจำที่เพิ่มสูงขึ้นตามจำนวนคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม อันส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆตามมามากมาย โดยปัญหาอาชญากรรมดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทำลายความสงบสุขของประชาชนและสังคมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ประชาชนเกิดความกลัว และหวาดระแวงอยู่ตลอดเวลา¹ ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อมีคดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญเกิดขึ้น ก็จะมีการเรียกร้องจากสังคมให้เพิ่มโทษในความผิดฐานนั้น ซึ่งในประมวลกฎหมายอาญาได้มีการบัญญัติถึงโทษไว้หลายชนิด แต่ที่ถือว่าเป็นโทษสูงสุดก็คือโทษประหารชีวิตสำหรับลงโทษผู้ที่กระทำความผิดร้ายแรง แต่แม้ว่าโทษประหารชีวิตจะเป็นโทษสูงสุดและใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดร้ายแรง การลงโทษประหารชีวิตก็ไม่ควรนำมาเผยแพร่ หรือนำเสนอไปพร้อมๆกับขณะทำการประหารให้ประชาชนได้รับรู้ อาทิ กรณีที่ทางเรือนจำได้ทำการลงโทษประหารชีวิตนักโทษชาย 2 คน ไปเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 ได้มีการตีแผ่ข่าวเกี่ยวกับการประหารชีวิตนักโทษ และได้มีการถ่ายทำภาพข่าวรวมถึงการสัมภาษณ์นักโทษผ่านทางสื่อขณะนั้น ไม่ว่าจะการตีแผ่ภาพข่าวจะมีความเป็นมาอย่างไร ทางกรมราชทัณฑ์ไม่ควรปล่อยให้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นออกมาสู่สาธารณะชน แม้ว่านักโทษจะเป็นผู้กระทำความผิดจริง แต่การเผยแพร่ข่าวออกมาก็ถือเป็นการตอบสนองสังคมอันมีลักษณะเป็นการประจาน เพราะนอกจากจะไม่ช่วยในการยับยั้ง หรือข่มขู่ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดได้แล้ว ยังส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิตโดยตรง

เมื่อพูดถึงโทษประหารชีวิตคงจะไม่มีจุดสิ้นสุด การคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตเป็นเรื่องที่ถกกันมานาน อย่างเช่นวิทยานิพนธ์ของ คุณกนกวรรณ ขวัญดี “การยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย” ที่ใช้วิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ เมื่อทำการสัมภาษณ์กลุ่มคนที่เป็นเสรีนิยมก็ได้

¹ กนกวรรณ ขวัญดี. (2550). การยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย. หน้า 1.

คำตอบอย่างหนึ่ง และเมื่อสัมภาษณ์กลุ่มคนที่เป็นอำนาจนิยมก็ได้คำตอบอีกอย่างหนึ่ง จึงทำให้เห็นได้ว่า ไม่ว่าสังคมไหนก็มักจะมี 2 ฝ่าย และในขณะที่กำลังร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีการเสนอให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้เช่นกัน ซึ่งโทษประหารชีวิตจะคงอยู่ไม่ได้ ทำให้มีการถกเถียงกันว่าควรจะคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตหรือควรจะยกเลิกโทษประหารชีวิตเสีย การที่ยอมรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต ซึ่งอันที่จริงโทษประหารชีวิตจะคงอยู่ไม่ได้ เพราะเอาสิ่งที่ขัดแย้งมาอยู่ด้วยกัน ซึ่งข้อเขียน เอกสาร งานวิจัยต่างก็บอกตรงกันว่า การมีโทษประหารชีวิต อาชญากรรมไม่ได้ลดลง อาชญากรรมจะลดหรือไม่อยู่ที่ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม²

ปัจจุบันกฎหมายไทยได้กำหนดเรื่องโทษอาญาไว้ใน มาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบัญญัติโทษไว้ 5 ประเภท คือ 1. โทษประหารชีวิต 2. โทษจำคุก 3. โทษกักขัง 4. โทษปรับ และ 5. โทษริบทรัพย์สิน

จากโทษทางอาญาทั้งห้าประเภท สามารถจำแนกผลกระทบจากการลงโทษดังกล่าวตามแนวคิดทางอาชญาวิทยา ซึ่งทางผู้ศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับโทษทางอาญาที่เป็นโทษประหารชีวิต ดังนี้

โทษทางอาญาที่บังคับกับชีวิตได้แก่โทษประหารชีวิต โทษดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ที่จะตัดโอกาสในการกระทำความผิดของอาชญากรให้หมดไปจากสังคมอย่างถาวร เป็นการทดแทนการกระทำความผิดที่บุคคลดังกล่าวได้ก่อขึ้นแก่สังคม และเป็นการข่มขู่มิให้ผู้ใดกระทำความผิดขึ้นอีกซึ่งโทษประหารชีวิตมักจะใช้กับผู้กระทำความผิดที่ประกอบอาชญากรรมที่มีลักษณะรุนแรง มีผลกระทบต่อความรู้สึกของสังคมค่อนข้างสูง เช่นความผิดเกี่ยวกับชีวิต หรือความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ เป็นต้น

ดังกล่าวแล้วข้างต้น ปัญหาอาชญากรรมมีความรุนแรงมากขึ้น โหดเหี้ยมในวิธีการกระทำมากขึ้นส่งผลให้สังคมเรียกร้องให้มีการจัดการกับผู้กระทำความผิด เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างจึงมีการเรียกร้องให้ดำเนินการประหารชีวิตอย่างจริงจังและเปิดเผย โดยมุ่งผลในการข่มขู่ยับยั้งให้คนเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าทำผิด แต่การประหารชีวิตอย่างเปิดเผยไม่สามารถดำเนินการในทันที เพราะต้องผ่านกระบวนการในการถ่วงถ่วงแสวงหาความจริง เพื่อป้องกันการประหารชีวิตผิดตัว แม้ว่าจะประหารชีวิตอย่างเปิดเผยในทันทีก็ไม่สามารถทำให้ความเกรงกลัวของอาชญากรลดลง แต่เป็นการแสดงออกถึงความต้องการแก้แค้นทดแทนให้สาสมกับความผิดมากกว่า ดังนั้น

² คณิต ฃ นคร. (2552). โทษประหารชีวิต...สังคมไทยคิดอย่างไร?. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://www.oknation.net/blog/assistance/2009/11/23/entry-1>

การประหารชีวิตไม่ควรเป็นการกระทำที่เป็นการประจาน และไม่จำเป็นต้องกระทำอย่างเปิดเผยด้วยวิธีการทารุณโหดร้าย แต่ควรเป็นการประหารที่สะท้อนถึงมนุษยธรรมมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปโดยสอดคล้องกับหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต (UN) และการประหารชีวิตต้องไม่เปิดเผยต่อสาธารณะ (แต่มีกรรมการจากฝ่ายต่างๆ ในการประหารและแจ้งให้สาธารณะทราบภายหลัง) การประหารชีวิตนักโทษจะต้องทำให้เกิดความเจ็บปวดทรมานน้อยที่สุด คือ การใช้วิธีการประหารชีวิตด้วยการฉีดยาพิษตาม มาตรา 19 แห่งประมวลกฎหมายอาญา³ ซึ่งจะให้ผู้ต้องโทษประหารชีวิตเสียชีวิตในทันทีด้วยอาการที่สงบ และได้รับความเจ็บปวดทรมานน้อยที่สุด เป็นการประหารชีวิตที่มุ่งตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของโทษประหารชีวิต นั่นก็คือการป้องกันสังคม

ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงระบบการปกครองมาหลายระบบด้วยกันนับแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย มีการประกาศและบังคับใช้รัฐธรรมนูญเพื่อปกครองประเทศหลายฉบับ แต่ก็มีได้มีรัฐธรรมนูญฉบับใด บัญญัติถึงเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2540 ซึ่งถือเป็นรัฐธรรมนูญที่เกิดจากเสียงเรียกร้องจากสังคม เป็นรัฐธรรมนูญที่มาจากประชาชนอย่างแท้จริง ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นครั้งแรก ต่อมาเพื่อให้เหมาะสมแก่สภาพการณ์ของบ้านเมืองและกาลสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ได้มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้นซึ่งก็คือ ฉบับชั่วคราว พุทธศักราช 2549 ต่อมาเมื่อร่างรัฐธรรมนูญเสร็จสมบูรณ์ ก็ได้มีการประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเช่นกัน และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ก็ได้มีการบัญญัติถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ยังคงวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ไว้ โดยบัญญัติไว้ใน มาตรา 4 มาตรา 26 และ มาตรา 28 การกำหนดทั้งสามมาตราเป็นการกำหนดการวางหลักประกันและมุ่งคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง แต่รัฐธรรมนูญจะต้องไม่เพียงแต่กำหนดกฎหมายไว้ในบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเท่านั้น จะต้องนำไปคำนึงถึงการบังคับต่อกฎหมายภายในประเทศและให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญด้วย ดังได้กล่าวแล้วข้างต้นรัฐธรรมนูญถือเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศได้กำหนดคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ไว้ในหมวด 1 บททั่วไปและหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ดังนี้

³ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2552). *ประมวลกฎหมายอาญาฉบับอ้างอิง*. หน้า 60.

หมวด 1 บททั่วไป

“มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

“มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์การของรัฐทุกระดับ ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

“มาตรา 28 บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน...”

ฉะนั้นตราบใดที่ยังไม่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ก็ต้องหามาตรการหรือหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติต่อนักโทษประหารชีวิตให้มีมนุษยธรรมมากที่สุด กอปรกับสถานการณ์ปัจจุบันที่การปฏิบัติของทัณฑสถานเรือนจำไม่ค่อยจะคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของนักโทษประหารชีวิต ก่อให้เกิดความไม่สอดคล้องต่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เนื่องจากกรมราชทัณฑ์ไม่มีระเบียบวิธีปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตไว้อย่างชัดเจน แต่สิ่งที่ชัดเจนกลับกลายเป็นกฎ ระเบียบต่างๆ ที่ผู้ต้องขังในโทษอื่นๆ ได้รับอนุญาตแต่ให้ยกเว้นกับผู้ต้องโทษประหารชีวิต ส่งผลให้ผู้ต้องโทษประหารชีวิตถูกริดรอนสิทธิเสรีภาพในหลายสิ่งหลายอย่าง เพียงเพราะความเชื่อของกรมราชทัณฑ์ที่ไม่อาจพิสูจน์ความจริงได้ว่า “ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต มีความคิดและตั้งใจที่จะกระทำการแหกคุกหลบหนี ซึ่งในความเป็นจริงนักโทษเหล่านั้น อาจจะต้องการมีชีวิตอยู่เพื่อต่อสู้คดี และเพื่อรอคอยความหวัง ความเมตตาเท่านั้น”

ด้วยเหตุนี้จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาความชัดเจนเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิตตามหลักการที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ กับการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิตที่มีความแตกต่างจากผู้ต้องขังโทษอื่นๆ เป็นอย่างมาก ซึ่งประเด็นสภาพปัญหามีดังนี้

1) ปัญหาการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิตซึ่งไม่ยุติธรรมแก่ผู้ต้องโทษ ด้วยเหตุที่มองข้ามความสำคัญของชีวิตชีวิตหนึ่ง ซึ่งถือว่อย่างไรก็ไม่รอดพ้นความตายไปได้ จึงถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติในการควบคุมนักโทษที่คิดว่ามีเชื้อเรื่องจำเป็นที่จะต้องได้รับสิ่งดีๆ มีคุณค่าทั้งต่อร่างกายและจิตใจ เหมือนเป็นการดูถูก แคเป็นนักโทษประหารชีวิตก็เป็นที่ถูกเกลียดชังจากสาธารณะชน หรือสังคมอยู่แล้ว และยังเป็นที่น่ารังเกียจของเพื่อนในเรือนจำด้วยกันอีก ฉะนั้นข้อบังคับที่ทางราชทัณฑ์จัดให้มีการยกเว้นแก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิตซึ่งยังคงมีความแตกต่างจาก

ผู้ต้องขังโทษอื่นๆ อันเห็นควรแก่การพิจารณาเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษ
ประหารชีวิต คือ

(1) ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยม การติดต่อของบุคคลภายนอกต่อ
ผู้ต้องขังฯ พ.ศ. 2547 หมวด 5 ว่าด้วยการติดต่อทางโทรศัพท์ ข้อ 28 (4) ความว่า ผู้ต้องขังที่จะได้รับ
อนุญาตให้ติดต่อหรือได้รับการติดต่อกับญาติภายนอกทางโทรศัพท์ได้ จะต้องไม่เป็นนักโทษ
เด็ดขาดกำหนดโทษประหารชีวิต ข้อบังคับนี้ไม่ควรตัดสิทธิแก่นักโทษประหารชีวิต เพราะอาจเป็น
หนทางเดียวที่จะให้ความช่วยเหลือได้ตามมนุษยธรรม และเพื่อให้สอดคล้องต่อแนวทางการปฏิบัติ
ต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต และการติดต่อญาติทาง โทรศัพท์ก็ไม่ปรากฏว่าก่อให้เกิดความ
เสียหายอย่างใด ซึ่งข้อบังคับนี้เห็นควรเปลี่ยนเป็น ให้นักโทษประหารชีวิตสามารถติดต่อ
บุคคลภายนอก หรือญาติได้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือให้ใช้กฎเดียวกับนักโทษเด็ดขาดโทษสูงคนอื่นๆ

(2) หลักปฏิบัติการเยี่ยมญาติในงานวันพบญาติประจำปี ในประเด็นคุณสมบัติของ
ผู้ต้องขังที่ได้รับการเยี่ยม ให้ยกเว้นการเยี่ยมญาติในวันพบญาติประจำปีกับผู้ต้องขังที่ต้องโทษ
ประหารชีวิต ข้อห้ามนี้ถือเป็นการเพิ่มความกดดันให้แก่ผู้ต้องโทษ เพราะสถาบันครอบครัวเป็น
สถาบันหลักที่ควรให้การสนับสนุน จะทำให้นักโทษสามารถรับรู้ได้ว่าตนเองไม่ได้โดดเดี่ยว หรือ
ได้รับการรังเกียจจากครอบครัว และความหวังไขหวงหาที่มีต่อครอบครัว แต่มีกฎระเบียบห้ามไว้
ในขณะที่นักโทษคนอื่นๆ เขาได้พบปะพูดคุยกับญาติ อาจเป็นช่วงเวลาแห่งการรอคอย เวลาที่จะได้
พบปะกับญาติเป็นครั้งสุดท้ายก็ได้ ซึ่งหลักปฏิบัตินี้ผู้ต้องโทษประหารชีวิตควรจะได้รับ และเพื่อให้
สอดคล้องต่อแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต

(3) การนำนักโทษไปประหารจะกระทำทันทีที่ได้รับคำสั่ง โดยตัวนักโทษเองจะไม่
รู้ล่วงหน้า เช่นกรณี การประหารชีวิตผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตสองราย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552
โดยแจ้งให้ทราบเพียงหนึ่งชั่วโมงล่วงหน้า ถือเป็นการกระทำที่น่ารังเกียจ และไร้มนุษยธรรมอย่าง
สิ้นเชิง ผู้ต้องขังถูกปฏิเสธที่จะมีโอกาสเตรียมตัวก่อนถูกประหาร มิได้พบครอบครัวและญาติพี่น้อง
ทำธุระส่วนตัว และอบรมสั่งเสียบุตร ความไร้มนุษยธรรมยังขยายไปถึงครอบครัวที่ไม่มีโอกาสได้
พบหน้า และเอ่ยคำร่ำลาเป็นครั้งสุดท้าย ความอยุติธรรมนี้ยังส่งผลถึงผู้ต้องโทษประหารรายอื่นๆ ที่
ต้องอยู่อย่างผวา โดยไม่สามารถรู้ได้เลยว่าชั่วโมงสุดท้ายของชีวิตจะมาถึงเมื่อใด แต่หากมีการ
กำหนดวันประหารให้นักโทษได้รู้ ก็จะทำให้เขาได้มีเวลาเตรียมใจ มีสติในการคิดไตร่ตรองถึงการ
กระทำที่ผ่านมา ได้ส่งข่าวให้ครอบครัวได้ทราบ รวมไปถึงการทำพิธีกรรมด้วย ซึ่งสุดท้ายจะทำ
ให้นักโทษทำใจยอมรับได้

(4) ถูกจำกัดอาณาบริเวณมากกว่าผู้ต้องขังโทษอื่นๆ⁴ ถ้าเป็นนักโทษหญิงยังสามารถไปไหนมาไหนภายในเรือนจำได้ สามารถไปทำงานที่โรงงานได้ อาจเป็นเพราะความคิดที่ว่าผู้หญิงมีโอกาสที่จะแหกคุกหลบหนีกระทำไ้ยากกว่านักโทษชาย ส่วนนักโทษชายจะถูกจำกัดอาณาบริเวณ จะกระทำกิจกรรมใดก็ไม่ค่อยสะดวก เพราะมีตรวนติดตัวอยู่ตลอดเวลา และสิทธิที่จะได้รับการศึกษา การใช้ห้องสมุดก็ถูกตัดไปด้วย เพราะถูกจำกัดอาณาบริเวณ

2) การใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิต ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตรา 14 (3) ตีความว่าผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตถือเป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม จึงต้องใช้เครื่องพันธนาการชนิดตรวนกับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตตลอด 24 ชั่วโมง และในทางปฏิบัติแม้กระทั่งขณะทำการประหารชีวิต ก็มีได้มีการปลดตรวนออกจากข้อเท้าแต่อย่างใด ซึ่งตรวนพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตทุกคนนั้นมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากตรวนพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังที่ได้รับโทษอื่นๆก็คือ จะทำการเชื่อมระหว่างรอยต่อ มีความหนาแน่นเกินความจำเป็น ไม่สามารถที่จะใช้เครื่องถ่างเหล็กปลดออกได้ ต้องใช้เครื่องตัดเหล็กเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งการใส่ตรวนนักโทษตลอด 24 ชั่วโมงเป็นการปฏิบัติต่อนักโทษเชิงมิใช่มนุษย์เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักโทษและเป็นการทรมาน ซึ่งขัดกับกติการะหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติ แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต และหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต

3) การปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิต นักโทษ พ.ศ. 2546 การกำหนดรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และการกำหนดการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ มาตรา 26 ซึ่งถือเป็นคุณค่าพื้นฐานของมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ และรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ในระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 ข้อ 17 ระบุว่า การถ่ายภาพหรือบันทึกให้ปรากฏด้วยแถบเสียง แถบภาพ หรือด้วยวิธีอื่นที่จะเกิดผลในทำนองเดียวกันต่อนักโทษที่จะถูกประหาร สถานที่ประหารชีวิตและวิธีการประหารชีวิตนั้นจะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในทางราชการ ที่ว่าเป็นการดำเนินงานของทางราชการก็ถือว่าการถ่ายภาพเพื่อตรวจสอบทะเบียนประวัติป้องกันการประหารผิดตัว มิได้ถ่ายเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน ในส่วนนี้สามารถทำได้และไม่ขัดต่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่กรณีการประหารชีวิตนักโทษครั้งล่าสุดที่ได้ประหารนักโทษชาย 2 คน เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2552

⁴ อรสม สุทธิสาคร. (2546). นักโทษประหารหญิง. หน้า 26.

เป็นนักโทษคดีอาชญากรรม ได้มีการถ่ายทำภาพข่าวรวมถึงการสัมภาษณ์นักโทษผ่านทางสื่อขณะนั้น ไม่ว่าภาพข่าวจะมีความเป็นมาอย่างไร เมื่อมีการเผยแพร่ข่าวออกมา ทางกรมราชทัณฑ์ก็ควรหา มาตรการในการป้องกันที่เข้มงวด เพื่อไม่ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวออกมาสู่สาธารณะชน แม้ว่านักโทษจะเป็นผู้กระทำความผิดจริง แต่การเผยแพร่ข่าวออกมาก็ถือเป็นการตอบสนองสังคม อันมีลักษณะเป็นการประจาน และเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ซึ่งส่งผลกระทบต่อ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ประจาน) และถือว่าการปฏิบัติของทางเรือนจำ ไม่สอดคล้องกับระเบียบ ของกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 ไม่สอดคล้อง ต่อหลักการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และขัดกับกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองด้วย⁵ ดังนั้น การลงโทษประหารชีวิตไม่ควรเป็นการ กระทำที่มีลักษณะเป็นการประจาน จึงไม่จำเป็นจะต้องทำอย่างเปิดเผย หรือเปิดเผยให้สาธารณะชน ได้รับรู้ไปพร้อมขณะทำการประหาร แต่ควรเป็นการประหารที่สะท้อนถึงมนุษยธรรมมากกว่า และ จะถือว่าเป็นการให้เกียรติ ให้ความคุ้มครองตามหลักรัฐธรรมนูญที่ประชาชนชาวไทยทุกคนพึงจะ ได้รับ และใครจะมาละเมิดไม่ได้ในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครอง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 ศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต และหลักการรับรอง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กับการได้รับความคุ้มครอง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต และรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

1.2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ช่องว่างในการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์กับระเบียบกรมราชทัณฑ์ ที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิตมาพัฒนาให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

1.2.4 เพื่อศึกษาถึงวิธีการปฏิบัติแก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิต ในกฎหมายต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์กับการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ในประเทศไทย ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและยุติธรรม

⁵ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (1987). กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิ การเมือง (ICCPR). หน้า 36.

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ประเทศไทยปกครองโดยระบอบประชาธิปไตย ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการดำรงชีวิต ประชาชนทุกคนย่อมได้รับการคุ้มครองตามหลักรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ผู้ที่ต้องโทษประหารชีวิตก็เป็นมนุษย์ แต่การกระทำของเขาเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือสังคมไม่ให้การยอมรับ แต่โทษที่ได้รับก็เป็นโทษที่รุนแรงที่สุด นอกเหนือจากการไม่ได้รับอิสระภาพแล้ว ความวิตกกังวล ความหวังใต้อครอบครวั และสภาวะจิตใจที่ถูกกดดันจากการวางแผนซึ่งชีวิตของตนเองก็จะเกิดขึ้นโดยสัญชาตญาณ ฉะนั้นตราบใจที่ยังไม่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต การปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิตควรเป็นไปตามหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต และการลงโทษประหารชีวิตไม่ควรเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการประจานนักโทษ ดังนั้นการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิตจึงถือเป็นสิ่งที่ควรกระทำ และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อสังคม

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

เป็นการศึกษาในเรื่องการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิตและการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 เพื่อให้เป็นไปโดยสอดคล้องกับหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต และเป็นการสนับสนุนให้มีการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แก่นักโทษประหารชีวิตมากยิ่งขึ้น ตามที่ผู้ต้องโทษประหารชีวิตควรจะได้รับตามสิทธิเสรีภาพของกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบของกรมราชทัณฑ์ต่อไป

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้ใช้วิธีการศึกษาและวิเคราะห์จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต (UN) กติการะหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติ โดยค้นคว้าจากวารสาร บทความที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต ข้อมูลสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ตำราทางวิชาการต่างๆ รวมไปถึงการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง และศึกษากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ผู้ต้องโทษประหารชีวิตควรจะได้รับ เพื่อสรุปปัญหาในการวิจัยและหาข้อเสนอแนะต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต และหลักการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

1.6.2 ทำให้ทราบถึงแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กับการได้รับความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

1.6.3 ทำให้ทราบถึงช่องว่างในการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ กับระเบียบกรมราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต มาพัฒนาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

1.6.4 ทำให้ทราบถึงวิธีการปฏิบัติแก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิตในกฎหมายต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์กับการปฏิบัติของกรมราชทัณฑ์ในประเทศไทยได้อย่างเหมาะสมและยุติธรรม

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎี และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการลงโทษประหารชีวิต

โทษประหารชีวิต คือโทษสูงสุดสำหรับลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด “ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิตให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย” ซึ่งโทษทางอาญาที่ใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นจะพิจารณาจากการกระทำที่หนักเบาของผู้กระทำ แต่การลงโทษนั้นจะต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหาย และตัวผู้กระทำความผิดนั้นด้วย อย่างเช่น ซีซาร์ เบ็คคาร์เรีย เป็นผู้นำคนสำคัญของสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิก เบ็คคาร์เรียเป็นผู้ที่ลุกขึ้นมาคัดค้านการใช้อำนาจรัฐในการลงโทษที่ทารุณโหดร้ายและไม่เป็นธรรม โดยเฉพาะการลงโทษประหารชีวิต ซึ่งผู้มีอำนาจปกครองและผู้นำทางศาสนาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการฝ่ายตรงข้าม หรือผู้ที่มีความคิดคัดค้าน และได้ลงโทษประหารชีวิตประชาชนไปเป็นจำนวนมาก โดยไม่มีการไต่สวนที่เป็นธรรม เบ็คคาร์เรียเรียกร้องให้มีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการยุติธรรม โดยเสนอให้ผู้พิพากษาที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาความผิดของจำเลยเพียงอย่างเดียว แต่ไม่ให้มีอำนาจในการกำหนดระวางโทษ และการออกกฎหมายควรเป็นอำนาจหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้น นักปรัชญาของสำนักอาชญาวิทยาคลาสสิกมีแนวคิดที่รัฐได้ใช้อำนาจการปกครองมาจากประชาชนตามแนวคิดของทฤษฎีสัญญาประชาคม (Social Contract) รัฐจึงมีความชอบธรรมโดยความยินยอมของประชาชนที่จะใช้อำนาจออกกฎหมายควบคุมบุคคลในสังคม สำนักนี้มีความเชื่อในทฤษฎีเจตจำนงอิสระ (Free will) ที่ว่ามนุษย์มีอิสระที่จะคิด และทำการใดๆ ตามความคิด และการใช้เหตุผลของตนเอง ดังนั้น เมื่อมนุษย์กระทำการใด เขาจึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของเขา เมื่อกระทำความผิดจึงต้องถูกลงโทษ เบ็คคาร์เรีย เป็นผู้ให้กำเนิดทฤษฎีการลงโทษเพื่อป้องกันสังคมที่เรียกว่า “ทฤษฎีการข่มขู่ยับยั้ง” (Deterrence Theory) โดยเห็นว่า การลงโทษควรมีไว้เพื่อป้องกันสังคม โดยการข่มขู่ยับยั้งผู้ที่จะคิดจะกระทำความผิดให้เกรงกลัวโทษ การข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence) แบ่งออกเป็น การข่มขู่ยับยั้งโดยเฉพาะ (Specific Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดรายบุคคลเพื่อข่มขู่ยับยั้งมิให้เขากระทำความผิดซ้ำ และการข่มขู่ยับยั้งโดยทั่วไป (General Deterrence) เป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่นในสังคมทั่วไปให้เห็นโทษของการกระทำผิด เพื่อจะได้ยับยั้งไม่กระทำความผิดเพราะเกรงกลัวโทษ¹

¹ ฉัตรวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2553). ทฤษฎีอาชญาวิทยา. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2555, จาก

สำหรับเนื้อหาในบทนี้ จะได้ศึกษาถึงวิวัฒนาการ แนวคิดทฤษฎี และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการลงโทษประหารชีวิต ซึ่งส่วนแรกเริ่มต้นจากวิวัฒนาการของการมีโทษประหารชีวิตไปจนถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษประหารชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเมื่อมีการใช้โทษประหารชีวิตอยู่สิ่งที่จะต้องตระหนักถึงที่สุดก็คือ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนชาวไทยทุกคนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้ให้การคุ้มครองไว้ และรวมไปถึงมาตรฐานสากลในการให้ความคุ้มครองสิทธิต่างๆ แก่ผู้ต้องโทษนำมาซึ่งความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต

2.1 วิวัฒนาการของการลงโทษประหารชีวิต

โทษ ถือว่าเป็นมาตรการบังคับในทางอาญาอย่างหนึ่ง เป็นมาตรการบังคับทางอาญาที่ดั้งเดิมที่สุด และจนถึงบัดนี้ยังไม่มีสิ่งอื่นมาทดแทน² โทษถูกกำหนดขึ้นโดยผู้ที่มีอำนาจในการลงโทษ และทำให้ได้รับผลร้าย ในทางกฎหมายอาญานั้นเนื้อหาของกฎหมายจะกำหนดว่าอะไรบ้างเป็นโทษ ซึ่งนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติแล้วจะไม่ใช้โทษและรัฐเท่านั้นที่จะเป็นผู้ลงโทษตามกฎหมาย และต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดด้วย³ ตามกฎหมายไทยมีกำหนดโทษไว้ในมาตรา 18 แห่งประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติไว้ 5 ประการ

มาตรา 18 โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน

การลงโทษด้วยวิธีอย่างหนึ่งอย่างใดนั้นย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมแต่ละสมัย โทษจะลงแก่ผู้กระทำความผิดร้ายแรง เช่น ฆ่าผู้อื่น หรือโทษที่เบาที่สุดคือ ริบทรัพย์สิน เช่น การไม่เสียภาษีให้รัฐและการกระทำความผิดอาญาเล็กน้อยเป็นต้น กล่าวได้ว่าการลงโทษเป็นการที่รัฐกำหนดภาวะอย่างหนึ่งอย่างใด อันเป็นผลร้ายหรือไม่พึงปรารถนา ต่อผู้กระทำความผิด โดยมีสาเหตุเนื่องมาจากบุคคลนั้นได้กระทำความผิดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่เกิดการกระทำความผิดขึ้น

² คณิต ฌ นคร. (2543). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. หน้า 333.

³ นคร วัลลภากร. (2549). โทษประหารชีวิตในประเทศไทย: ศึกษาแนวคิดในการยกเลิก. หน้า 7.

และได้กำหนดไว้ จะเห็นได้ว่าเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของประชาชน การลงโทษผู้กระทำความผิด เป็นสิ่งที่ผู้มีอำนาจในรัฐจักต้องกระทำเพื่อรักษาความสงบ⁴

คำว่า “ประหารชีวิต” หมายความว่า การลงโทษฆ่า โทษทางอาญาขั้นสูงสุดที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ ตามกฎหมายอาญา การลงโทษประหารชีวิตบัญญัติไว้ในมาตรา 19 กล่าวคือ

“มาตรา 19 ผู้ใดต้องโทษประหารชีวิต ให้ดำเนินการด้วยวิธีฉีดยาหรือสารพิษให้ตาย” ในต่างประเทศยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ และมีวิธีการประหารชีวิตในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น การยิงเป้า แขว่นคอ ขว้างด้วยก้อนหิน ฉีดยาเคมี ตัดศีรษะ นั่งเก้าอี้ไฟฟ้า ตรึงกางเขน รมแก๊สพิษ และอื่นๆ

ในขณะเดียวกันบางประเทศก็ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว เช่น ประเทศเยอรมัน อังกฤษ ฟิลิปปินส์ เป็นต้น

การลงโทษประหารชีวิตในอดีต ในอดีตมีวิธีการประหารชีวิตหลายวิธีด้วยกัน วิธีที่นิยมทำกัน ได้แก่ การกดให้ผู้กระทำความผิดจมน้ำตาย การเอาก้อนหินขว้างผู้กระทำความผิดให้ตายการประหารด้วยไฟ การตัดศีรษะ เป็นต้น

สำหรับการประหารชีวิตผู้กระทำความผิดในประเทศไทย ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าเริ่มแต่ยุคสมัยใด พบหลักฐานในสมัยอยุธยาลงมาคือ ในสมัยสมเด็จพระราชาธิบดีที่ 2 พ.ศ. 1978 ลักษณะที่สำคัญของโทษนั้นมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 โทษนั้นจะถูกกำหนดขึ้นโดยที่มีอำนาจในการลงโทษ และอำนาจในการลงโทษนี้ก็มิได้อยู่เฉพาะกับบุคคลบางคนเท่านั้น เช่น บิดามารดา เป็นผู้ที่มิอำนาจลงโทษบุตรได้ แต่บุตรไม่มีอำนาจที่จะลงโทษบิดามารดา ดังนี้ เป็นต้น

ประการที่ 2 โทษนั้นจะต้องได้แก่การกระทำที่ก่อให้เกิดผู้ได้รับโทษนั้นได้รับผลร้าย ซึ่งอาจจะได้แก่ความเจ็บปวดทรมานทางร่างกาย หรือการจำกัดอิสรภาพ เป็นต้น

ประการที่ 3 โทษนั้นจะถูกกำหนดขึ้นเพื่อใช้กับผู้ฝ่าฝืนแนวปฏิบัติที่สังคมนั้นยอมรับ เพื่อเป็นการทดแทนกับการกระทำความผิดดังกล่าว

ตามความหมายโดยทั่วไปไปแล้ว การลงโทษก็คือการกระทำที่เป็นเหตุให้ผู้ที่ถูกลงโทษได้รับผลร้าย เพราะเหตุที่เขาได้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นความทุกข์ทรมานทางเนื้อตัวร่างกาย หรือจิตใจ หรือแม้แต่ในทางทรัพย์สิน ดังนั้นการที่บิดามารดาลงโทษบุตร หรือการที่ครูลงโทษนักเรียน จึงเป็นการลงโทษไปตามความหมายโดยทั่วไป

⁴ กิตติพงษ์ สุขพงศกร. (2551). การยกเลิกโทษประหารชีวิต. หน้า 5.

⁵ ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. หน้า 512.

2.1.1 วิวัฒนาการทางความคิดเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต

เมื่อปี 2488 สงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติลง การลงโทษประหารชีวิตเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและมีปฏิบัติไปทั่วโลก จุดเปลี่ยนเกิดขึ้นในช่วงการร่างปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน โดยสหประชาชาติ เมื่อปี 2491 ปฏิญญาสากลฯ มาจากการศึกษารัฐธรรมนูญของประเทศต่างๆ และพยายามที่จะรวบรวมเอาสิทธิมนุษยชนทั้งหมดที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางเข้าไว้ด้วยกัน ร่างแรกๆ มีการกล่าวถึงสิทธิในชีวิตของมนุษย์ทุกคน แต่มีการยกเว้นให้มีการลงโทษประหารชีวิตได้อย่างไรก็ตามผู้ที่เขียนร่างสุดท้าย ได้เล็งเห็นอนาคตและไม่มีการพูดถึงการลงโทษประหารชีวิต มาตรา 3 ของปฏิญญาฯ ระบุว่าสิทธิในชีวิตของมนุษย์ทุกคนเป็นพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนทั้งปวง การลงโทษประหารชีวิตเป็นประเด็นพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน แง่มุมนี้ของโทษประหารชีวิตถูกนำมาสู่ความสนใจของโลกโดยงานศึกษา “When the State Kills” (เมื่อรัฐประหาร) ที่ตีพิมพ์โดยองค์การนิรโทษกรรมสากลเมื่อปี 2532 ในขณะที่การประหารชีวิตได้ถูกขจัดไปในหลายประเทศก่อนยุคสมัยใหม่ แต่ในภายหลังก็ถูกนำกลับมาใช้อีก การยกเลิกโทษประหารชีวิตครั้งแรกที่ไม่มีการนำกลับมาใช้อีกคือโปรตุเกส เมื่อปี 2410⁶

นับแต่นั้นมา จำนวนประเทศที่เลือกยกเลิกการลงโทษประหารชีวิตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในรายงานการศึกษาที่มีผลสะท้อนอย่างสูงขององค์การนิรโทษกรรมสากล ได้มีการวางมาตรฐานสำหรับประเทศต่างๆ ที่พิจารณาจะยกเลิกโทษประหารชีวิต ไม่ว่าจะในทางกฎหมายหรือทางปฏิบัติ ด้วยมาตรฐานเหล่านี้ในปี 2532 ประเทศกว่า 70 ประเทศได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตในทางกฎหมายหรือในทางปฏิบัติ ในขณะที่อีกประมาณ 100 ประเทศยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ แนวโน้มในปัจจุบันคือ มีประเทศสองถึงสามประเทศต่อปีเลือกที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตในช่วงยี่สิบปีที่ผ่านมา ดังตัวอย่างเช่น แอฟริกาใต้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปพร้อมกับการล้มล้างระบบเหยียดผิว ประเทศต่างๆ ในยุโรปตะวันออกก็ยกเลิกโทษประหารชีวิตเช่นเดียวกันไปพร้อมกับการล่มสลายของกำแพงเบอร์ลิน และการเข้ามาแทนที่ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์โดยรัฐบาลประชาธิปไตยประเทศต่างๆ ในยุโรปได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตเนื่องจากเป็นเงื่อนไขในการเข้าเป็นสมาชิกของสภายุโรปหรือสหภาพยุโรป

บนฐานของข้อมูลเหล่านี้ ศาสตราจารย์วิลเลียม ชาบาส ได้คาดการณ์ว่าโทษประหารชีวิตจะหมดไปจากโลกในอีก 24 ปีข้างหน้า แนวโน้มไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต จะเป็นไปตามการพัฒนาการของสิทธิมนุษยชนอื่นๆ เช่น การจัดการเป็นทาส การเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ในขณะที่ยังคงมีการละเมิดอยู่ แต่ไม่มีประเทศใดอ้างต่อสหประชาชาติว่าได้ยกเว้นให้

⁶ Schabas, William A. (2549). กระบวนการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตทั่วโลก. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2552, จาก <http://deathpenaltythailand.blogspot.com/>

มีการปฏิบัติที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเหล่านี้ รัฐต่างๆ ซึ่งทุกวันนี้อ้างว่าตนเองสามารถยกเว้นให้มีการลงโทษประหารชีวิตได้ก็จะถูกบังคับให้เคารพสิทธิในชีวิตที่สุด⁷

สำหรับประเทศไทย การยกเลิกโทษประหารชีวิต เป็นเรื่องที่มีการวิพากษ์วิจารณ์กันมาช้านาน เพราะโดยส่วนใหญ่เห็นว่า การยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทยเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก เนื่องจากสังคมไทยยังอยู่ในระดับที่แคบเคืองต่อคนที่กระทำความผิด จึงเป็นการยากที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

2.1.2 ผลดีและผลเสียของโทษประหารชีวิต

โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่มีสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เพราะเป็นโทษที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นหลักประกันแก่สังคมก็ตาม แต่เนื่องจากเป็นโทษที่หนักและรุนแรง ถ้าเกิดผิดพลาดในเรื่องการลงโทษไปแล้วก็ไม่อาจแก้ไขได้ ดังนั้นในสมัยต่อมาจึงมีบุคคลบางกลุ่มที่เห็นว่าควรยกเลิกโทษนี้เสีย โดยชี้ให้เห็นผลเสียไว้หลายประการ ซึ่งก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวที่จะยกเลิกโทษประหารชีวิต และความเคลื่อนไหวนี้ก็ยังคงอยู่แม้ในปัจจุบัน ทั้งยังมีแนวโน้มว่าประเทศต่างๆ จะพากันยกเลิกโทษนี้ตามกันไปอีกด้วย

แม้โทษประหารชีวิตนี้จะมีข้อเสียอยู่บ้าง แต่ในขณะที่เดียวกันนั้น โทษนี้ก็ยังมีผลดีอยู่หลายประการด้วยกัน จึงไม่สมควรที่จะยกเลิกโทษนี้ โดยดูจากผลเสียเพียงด้านเดียว ควรที่พิจารณาให้รอบคอบเสียก่อนว่ามีทางที่จะป้องกันผลร้ายอันเกิดมาจากการมีโทษประหารชีวิตบ้างหรือไม่ แล้วจึงค่อยตัดสินใจที่จะยกเลิกโทษนี้⁸

ผลดีของการมีโทษประหารชีวิต

1) โทษประหารชีวิต เป็นวิธีเดียวที่จะกำจัดผู้ที่มีแต่ความเป็นภัยให้ออกไปจากสังคมได้อย่างเด็ดขาด การที่เพียงแต่เอาตัวผู้นั้นมาจำคุกไว้ เขาก็ยังมีโอกาสไปก่อวณสังคมได้อีกอาจจะเป็นโดยวิธีหลบหนี ใ้รับอภัยโทษ หรือ ได้รับโทษจนครบแล้ว ดังนั้นเป็นต้น

ผลดีของโทษประหารชีวิตประการนี้ ตรงกับทฤษฎีลงโทษเพื่อเป็นการตัดมิให้มีโอกาสกระทำความผิดได้อีก (Incapacitation) ซึ่งทฤษฎีนี้มีความมุ่งหมายคล้ายกับทฤษฎีลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ (Deterrent) แต่ต่างกันตรงที่ว่าทฤษฎีลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ นั้น มุ่งจะให้ผู้กระทำความผิดนั้นเองเกิดความหวาดกลัวและไม่กล้ากระทำความผิดนั้นซ้ำขึ้นอีก แต่ทฤษฎีตัดโอกาสในการกระทำความผิดนี้ มุ่งจะป้องกันมิให้ผู้ทำความผิดนั้นมีโอกาสกระทำความผิดได้อีกซึ่งการ

⁷ กิตติพงษ์ สุภพงศกร. เล่มเดิม. หน้า 8.

⁸ แหล่งเดิม.

ป้องกันตามทฤษฎีนี้มีอยู่ด้วยกันหลายวิธี แต่วิธีที่ให้ผลสมบูรณ์ตามทฤษฎีนี้มากที่สุดก็คือการลงโทษประหารชีวิต

2) เป็นการทดแทนความผิดที่เกิดขึ้น เพราะในความผิดอุกฉกรรจ์นั้นจะไม่มีโทษใดที่เหมาะสมเท่ากับโทษประหารชีวิต

ข้อนี้ตรงกับทฤษฎีลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้น (Retribution) ที่ว่าผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษเป็นการตอบแทน เพื่อความยุติธรรม และในขณะเดียวกันนั้นก็เป็นการช่วยบรรเทาความโกรธแค้นของฝ่ายผู้เสียหายไปด้วย

3) คนกลัวโทษประหารชีวิตมากกว่าโทษประการอื่น ฉะนั้นการที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ จึงทำให้คนไม่กล้ากระทำความผิด เท่ากับเป็นการช่วยป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมไปในตัวด้วย และมีใช้ว่าจะมีผลเป็นการป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับชีวิตของมนุษย์เท่านั้น แต่ยังมีผลเป็นการป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับทรัพย์สินและความมั่นคงของประเทศชาติอีกด้วย

ผลดีข้อนี้ตรงกับทฤษฎีลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ (Deterrent) คือมีผลเป็นการข่มขู่ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดมิให้กระทำความผิดนั้นๆ ขึ้นมาเท่านั้น แต่ความรุนแรงของโทษประหารชีวิตนี้ไม่อาจข่มขู่ผู้ที่ได้รับโทษนี้ไปแล้วให้หวาดกลัวได้ต่อไปอีก แต่ก็ยังต้องถือว่าเป็นผลดีอยู่นั่นเอง เพราะอย่างน้อยก็มิผลเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ขึ้นในอนาคต

4) ข้ออ้างที่ว่าโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่โหดร้ายนั้นก็ไม่เป็นความจริงเพราะในปัจจุบันนี้ในประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตทุกประเทศ ต่างก็ใช้วิธีประหารชีวิตที่ทำให้นักโทษตายอย่างรวดเร็วและไม่ทรมาน การลงโทษจำคุกตลอดชีวิตยังจะทรมานต่อนักโทษมากกว่าการประหารชีวิตเสียอีก เพราะเป็นการจับเอานักโทษผู้นั้นมาขังไว้จนกว่าจะตายไปเอง

5) การลงโทษประหารชีวิตเป็นการกำจัดการสืบพันธุ์จากคนร้ายมิให้ถ่ายทอดไปยังประชาชนในคนชาติของประเทศชาติ

ผลของข้อนี้ตรงกับที่ ซีซาร์ ลอมโบโรโซ (Cesare Lombroso บิดาแห่งวิชาอาชญาวิทยาในสมัยศตวรรษที่ 19) ซึ่งเป็นผู้ตั้งทฤษฎีอาชญากร โดยกำเนิด (Born Criminal) ได้ให้ความเห็นเอาไว้ว่า พวกที่เป็นอาชญากรนี้ก็เพราะได้รับการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ในลักษณะย้อนกลับ หรือถอยหลังกลับไปเหมือนบรรพบุรุษต่างยุคต่างสมัย คือ มีจิตใจกลับไปเหมือนคนในสมัยเก่า จึงมักฝ่าฝืนกฎของสังคมในปัจจุบัน Lombroso เชื่อว่าผู้ที่เป็นอาชญากร โดยกำเนิดนี้ไม่อาจกลับตัวเป็นคนดีได้ ทั้งยังมีส่วนถ่ายทอดความชั่วร้ายไปยังลูกหลานได้โดยทางกรรมพันธุ์อีกด้วย

แต่นักอาชญาวิทยาคนอื่นๆ เห็นว่าความชั่วร้ายหรือความเป็นอาชญากรรมมิใช่สิ่งที่ถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ ความจริงลักษณะทางร่างกายเท่านั้นที่เห็นได้ชัดว่าเป็นการถ่ายทอดของยีน โดยทางกรรมพันธุ์ ส่วนในการที่พ่อหรือแม่เป็นอาชญากรแล้ว ลูกก็ไม่จำเป็นจะต้องเป็นอาชญากรไปด้วยเพราะการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ กรรมพันธุ์มีอิทธิพลก็แต่ในชั้นแรกโดยเป็นทุนเดิมที่มีมา แต่กำเนิดเท่านั้น ต่อมาเมื่อบุคคลเจริญวัยขึ้นเขาก็จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนไปเรื่อยๆ กรรมพันธุ์หรือทุนเดิมก็ยังคงมีจำกัดอยู่เช่นเดิม จึงเป็นเพียงบางส่วนที่จะช่วยในการตัดสินใจดังนั้นจึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่ากรรมพันธุ์ไม่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิด

จากความเห็นของนักอาชญาวิทยาที่กล่าวข้างบนนี้แล้ว ความชั่วร้ายจากบรรพบุรุษก็มีส่วนที่จะถ่ายทอดไปยังลูกหลานได้เหมือนกัน ดังนั้นการที่รีบกำจัดผู้ที่มีแต่ความชั่วร้ายให้พ้นไปจากสังคมอย่างเด็ดขาด เพื่อมิให้เขาได้มีโอกาสถ่ายทอดความชั่วร้ายให้แก่ลูกหลาน จึงน่าจะถือได้ว่าเป็นผลดีอีกประการหนึ่ง

6) การลงโทษประหารชีวิตทำให้รัฐไม่ต้องรับแบกภาระในการเลี้ยงดูคนชั่วร้ายอีกต่อไป เพราะการเลี้ยงดูคนประเภทนี้เป็นเรื่องที่ต้องสิ้นเปลืองเป็นอย่างมากและเปล่าประโยชน์ ทั้งรัฐเองก็ไม่อาจเรียกค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปเพราะการเลี้ยงดูนี้คืนจากนักโทษได้คุ้มกับที่ต้องเสียไป

จากผลดีของโทษประหารชีวิตทั้ง 6 ประการนี้ ก็พอจะทำให้เห็นกันได้แล้วว่าโทษประหารชีวิตนี้ยังเป็นโทษที่มีประโยชน์ต่อสังคมมาก ดังนั้นฝ่ายที่ต้องการให้มีโทษนี้อยู่ต่อไป จึงมักอ้างถึงผลดีเหล่านี้ เพื่อเรียกร้องให้มีโทษประหารชีวิตอยู่ต่อไป แต่ฝ่ายที่ต้องการให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตก็มักจะยกเอาผลเสียของโทษนี้ขึ้นมาเป็นข้อโต้แย้ง

ผลเสียของการมีโทษประหารชีวิต

1) โทษประหารชีวิตไม่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดได้ แม้จะมีโทษนี้อยู่ก็ยังมีผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์อยู่เสมอ

2) โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม เพราะวิธีการใช้โทษนี้ไม่เป็นธรรม และการใช้กฎหมายเกี่ยวกับโทษนี้มีได้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากศาลมีความเข้มงวดต่างกัน ผู้พิพากษามักไม่เต็มใจที่จะใช้โทษนี้ เพราะโดยสำนักแห่งจิตใจแล้วต่างก็ยอมรับว่าโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่ร้ายแรงที่สุดที่มนุษย์พึงจะได้รับ หรือบางครั้งความไม่เป็นธรรมนี้อาจจะเกี่ยวกับการต่อสู้คดีซึ่งต้องอาศัยการเงิน ดังนั้นจำเลยที่ยากจนจึงไม่สามารถต่อสู้คดีได้เต็มที่ จึงมักถูกลงโทษมากกว่าจำเลยที่ร่ำรวย

3) แม้จะได้ใช้ความระมัดระวังอย่างที่สุดแล้วก็ตาม ก็อาจจะเป็นไปได้ว่าคำพิพากษาที่ให้ประหารชีวิตจำเลยนั้นเกิดขึ้นโดยความผิดพลาด และถ้าเกิดผิดพลาดดังนี้ขึ้นเมื่อใดก็ไม่มีทางที่จะแก้ไขได้

4) โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่ปฏิเสธการปรับปรุงแก้ไขความประพฤตินักโทษ อันเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญในการลงโทษ

5) การที่อ้างว่าโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่ช่วยป้องกันสังคมให้ปลอดภัยนั้นโทษจำคุกตลอดชีวิตก็ให้ความคุ้มครองแก่สังคมได้เช่นเดียวกัน จึงไม่จำเป็นต้องลงโทษผู้กระทำความผิดถึงขั้นประหารชีวิต

6) ถึงแม้จะมีโทษประหารชีวิตอยู่ก็ไม่ค่อยได้ใช้บ่อยนัก จึงเป็นการยากที่จะให้ได้ผลสมบูรณ์ตามทฤษฎีลงโทษเพื่อเป็นการแก้แค้น

จากเหตุผลที่อ้างถึงผลเสียที่สำคัญของโทษประหารชีวิตทั้ง 6 ประการนี้เองทำให้บางประเทศได้ยกเลิกโทษนี้ และบางประเทศที่กำลังอยู่ในระหว่างการตัดสินใจว่าควรยกเลิกโทษประหารชีวิตดีหรือไม่ แต่เนื่องจากโทษประหารชีวิตนี้มีทั้งผลดีและผลเสีย ดังนั้นจึงยังมีบางประเทศที่ยังคงมีโทษนี้อยู่ และแม้แต่ในประเทศที่ได้ยกเลิกโทษนี้ไปแล้วบางประเทศ ก็กลับมีแนวโน้มที่จะนำเอาโทษประหารชีวิตมาใช้

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ

2.2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษ

คดีอาญาที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกจะต้องนำตัวผู้ถูกลงโทษไปไว้ในเรือนจำตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหากผู้ถูกลงโทษถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาให้หักจำนวนวันที่ถูกคุมขังออกจากระยะเวลาจำคุกตามคำพิพากษา ซึ่งการนำตัวผู้ถูกลงโทษจำคุกไปไว้ในเรือนจำนั้นเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพโดยที่จุดมุ่งหมายของการลงโทษจำคุกเพื่อเป็นการลงโทษต่อผู้กระทำผิดโดยตรง เป็นการจำกัดเสรีภาพทำให้เกิดความลำบากสูญเสียอิสรภาพและเกียรติยศชื่อเสียงรวมถึงความสุขสบายต่างๆ ต้องพลัดพรากจากสิ่งที่เคยมีเคยอยู่หรือคนที่รักห่วงใยทั้งหลาย เป็นการสูญเสียฐานะทางสังคม เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ดำเนินการลงโทษจะเป็นผู้อบรมแก้ไขให้ผู้ถูกลงโทษได้มีโอกาสสำนึกผิดในการกระทำผิดของตน รวมถึงเป็นการป้องกันสังคมส่วนรวมให้ปลอดภัยจากการกระทำผิดของบุคคลนั้นตลอดชั่วระยะเวลาหนึ่งที่บุคคลเหล่านั้นถูกจำคุกอยู่ และเป็นการให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดได้แก้ตัวเมื่อผู้ถูกลงโทษจำคุกหรือผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกถูกนำตัวมายังเรือนจำจะเรียกบุคคลเหล่านั้นว่า “นักโทษเด็ดขาด”

การลงโทษผู้กระทำความผิด เป็นเรื่องที่ทำต่อตัวผู้กระทำผิดโดยตรง ซึ่งในยุคปัจจุบันรัฐมีความชอบธรรมที่จะลงโทษผู้กระทำผิดภายใต้หลักเกณฑ์อันเป็นสาระสำคัญของการลงโทษ กล่าวคือ โทษที่จะลงต้องเป็นโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ การลงโทษต้องเป็นไปด้วย

ความเสมอภาค การกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่งต้องได้รับโทษในอัตราโทษเดียวกัน โดยไม่มีความแตกต่างในเรื่องฐานะ สภาพแวดล้อม หรือปัจจัย แต่โทษที่จะลงนั้นอาจไม่เท่ากันซึ่งเป็นไปตามพฤติการณ์แห่งการทำความผิดที่ศาลนำมาประกอบเป็นดุลพินิจในการลงโทษ และการลงโทษเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้กระทำผิด การลงโทษจึงเป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้กับผู้กระทำผิด โดยมีแนวคิดที่แตกต่างกัน

การลงโทษด้วยวิธีอย่างหนึ่งอย่างใดนั้นย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละสังคมแต่ละสมัย โทษจะลงแก่ผู้กระทำผิดที่กระทำความผิดร้ายแรง เช่น ฆ่าผู้อื่น หรือโทษที่เบาที่สุดคือ ริบทรัพย์สิน เช่น การไม่เสียภาษีให้รัฐและการกระทำความผิดอาญาเล็กน้อย เป็นต้น กล่าวได้ว่าการลงโทษเป็นการที่รัฐกำหนดภาวะอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นผลร้ายหรือไม่พึงปรารถนาต่อผู้กระทำผิด โดยสาเหตุเนื่องมาจากบุคคลนั้น ได้กระทำความผิดตามกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะที่เกิดการกระทำความผิดขึ้น และได้กำหนดโทษไว้ จะเห็นได้ว่าแม้จะเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิเสรีภาพของประชาชนการลงโทษผู้กระทำความผิด เป็นสิ่งที่ผู้มีอำนาจในรัฐจักต้องกระทำเพื่อรักษาความสงบของรัฐ อีกทั้งโทษยังเป็นเครื่องเสริมประสิทธิภาพของกฎหมาย รวมถึงการพิจารณาถึงดุลพินิจในการลงโทษซึ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณา

ทฤษฎีการลงโทษมีวิวัฒนาการมาจากวัฒนธรรม สถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับที่มาแห่งปรัชญาการลงโทษ กล่าวคือ การลงโทษไม่ว่าจะเป็นทิศทางใดย่อมมีส่วนสัมพันธ์กับสถานะแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ เชื้อชาติและค่านิยมในสมัยนั้นๆ จะเห็นได้ว่าวิธีการลงโทษที่ถือปฏิบัติอย่างรุนแรงในอีกสังคมหนึ่งอาจไม่เป็นที่ยอมรับในอีกสังคมหนึ่งเป็นต้นสรุปความสำคัญทฤษฎีได้ดังนี้

2.2.1.1 ทฤษฎีว่าด้วยหลักความผูกพันทางวัฒนธรรม (Cultural Consistency Theory)

กล่าวคือการลงโทษต่อผู้กระทำผิดจะมีลักษณะอย่างใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสำคัญ เช่น การลงโทษในคริสต์ศตวรรษที่ 17 เชื่อว่าการก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานทางร่างกายถือเป็นภาวะปกติ หรือธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ จึงนิยมวิธีการลงโทษต่อร่างกายเนื้อตัวโดยเน้นหนักไปในทางทรมานและก่อความสูญเสียทางร่างกายแก่ผู้กระทำผิดอย่างรุนแรง อาทิ การแล่เนื้อ การเขี่ยนตี และการประหารชีวิตด้วยวิธีการทารุณโหดร้ายต่างๆ แต่ในปัจจุบันกลับเห็นว่าวิธีการลงโทษดังกล่าวนอกจากจะเป็นการกระทำที่ไร้มนุษยธรรมแล้ว ยังเป็นมาตรการลงโทษที่เป็นปฏิปักษ์ ต่อสิทธิมนุษยชน และแนวปรัชญาแห่งการลงโทษในระบบก้าวหน้าอีกด้วย

2.2.1.2 ทฤษฎีว่าด้วยการผลักภาระความผิดแก่ผู้อื่น (The Scapegoat Theory)

แนวคิดของทฤษฎีนี้ได้พัฒนาจากทฤษฎีจิตวิทยาวิเคราะห์ (The Psychoanalytic Theory) ของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ซึ่งตั้งมั่นอยู่บนสมมติฐานที่ว่ามนุษย์มีพฤติกรรมก้าวร้าวและเห็นแก่ตัวเป็นปกตินิสัย การประกอบอาชญากรรมโดยแท้จริงแล้ว ถือเป็นพฤติกรรมเนื่องมาจากสัญชาตญาณก้าวร้าวดั้งเดิมประจำตัวบุคคลนั่นเอง

2.2.1.3 ทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม (Social Structure Theories)

การลงโทษเป็นการใช้กฎหมายควบคุมสังคม ที่มีความผูกพันกับโครงสร้างทางสังคม ส่วนรวมหรือระบบอื่นๆ ในฐานะที่กระบวนการยุติธรรมเป็นระบบย่อยส่วนหนึ่งของสังคมนักอาชญาวิทยาจึงได้พยายามอธิบายถึงกระบวนการลงโทษผู้กระทำผิด ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับปัจจัยสังคมต่างๆ

2.2.1.4 ทฤษฎีทดแทน (Retributive Theory)

การลงโทษตามทฤษฎีนี้มีแนวความคิดมาจากการแก้แค้น (Revenge) หรือชดใช้ความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย การลงโทษตามทฤษฎีนี้เป็นไปเพื่อทดแทนความเสียหาย (vindication) หรือแก้แค้นให้แก่ผู้เสียหายจากการที่ผู้กระทำผิดทำให้เกิดความเสียหาย การลงโทษต้องกระทำเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม (Fairness) เป็นการต่างตอบแทน (Reciprocity) เมื่อผู้กระทำผิดกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายก็จะต้องได้รับโทษจากการฝ่าฝืนนั้น การลงโทษ ผู้กระทำผิดตามทฤษฎีนี้ต้องได้สัดส่วนกับความผิด (Proportionality of punishment) โดย หลักแล้ว จำนวนโทษที่ผู้กระทำผิดควรได้รับจะต้องเท่ากับความเสียหายที่เขาได้กระทำความ

2.2.1.5 ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theories)

แนวคิดการลงโทษของทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่ถือว่าการลงโทษเป็นการ ป้องกันสังคมมิให้กระทำความผิดขึ้นมาใหม่ เป็นการป้องกันการผิดพลาดในอนาคต เป็นการลงโทษเพื่อให้ทราบถึงผลของการฝ่าฝืนกฎหมายเป็นการข่มขู่หรือยับยั้ง รวมถึงการให้ผู้กระทำผิดได้รับการเยียวยาแก้ไขฟื้นฟูจิตใจ ให้ผู้กระทำความผิดกลับตนเป็นคนดี และเพื่อเป็นการตัดโอกาสมิให้ผู้นั้นกระทำความผิด สังคมจึงปลอดภัยจากการกระทำผิดที่เกิดจากผู้ต้องโทษนั้น

ความคิดของทฤษฎีนี้มีอยู่ 5 ประการ คือ

1) มนุษย์ขึ้นอยู่กับอิทธิพล 2 ประการ คือ ความเจ็บปวด (Pain) และความพอใจ (Pleasure) มนุษย์จะหลีกเลี่ยงความเจ็บปวดและแสวงหาสิ่งที่ตนพอใจ

Bentham กล่าวว่า “ธรรมชาติได้ทำให้มนุษย์อยู่ภายใต้การควบคุมของนายเหนือหัวสองคน คือ ความเจ็บปวดและความพอใจ นายสองคนนี้เท่านั้นที่จะกำหนดว่า เราควรทำอะไร เช่นเดียวกับที่กำหนดว่าเราน่าจะไม่ควรจะทำอะไร”⁹

2) สิ่งที่ดีสิ่งที่ถูกต้องสำหรับมนุษย์ ก็คือสิ่งที่นำความพอใจและนำความสุขมาสู่มนุษย์ ความคิดในข้อนี้ Bentham เรียกว่า หลักแห่งประโยชน์ (Principle of Utility)

ตามหลักนี้ถือว่า ถ้าการกระทำก่อให้เกิดความพอใจ เป็นความสุขก็เป็นการกระทำที่ถูกต้อง ถ้าการกระทำก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ลดน้อยลงไปก็เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง นั่นคือเป็นหลักที่ถือว่า ความดีหรือความเลวของการกระทำขึ้นอยู่กับว่าผลของการกระทำนั้นก่อให้เกิดความสุขหรือความทุกข์แก่มนุษย์

3) หลักแห่งประโยชน์ในข้อ 2 ใช้ได้ทั้งปัจเจกชนและสังคม กล่าวคือ ถ้าการกระทำกระทบแต่เพียงบุคคลเดียวก็สามารถวัดความดีความเลวของการกระทำนั้นโดยพิจารณาว่าเป็นการนำความสุขมาสู่บุคคลนั้นหรือไม่เป็นส่วนตัว แต่ถ้าผลของการกระทำคำนึงถึงคนหลายฝ่ายหรือสังคมแล้ว ความดีที่สุดคือการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด (The greatest happiness of the greatest number)

4) ในการบัญญัติกฎหมาย ให้พิจารณาว่ากฎหมายนั้นทำให้ความสุขของสังคมเพิ่มขึ้นหรือไม่ ถ้าเพิ่มขึ้นก็ควรออกกฎหมายนั้น กฎหมายที่มีพื้นฐานบนหลักประโยชน์ จะทำหน้าที่ห้ามการกระทำของปัจเจกชนที่มีผลประโยชน์ หรือความสุขซึ่งไม่สอดคล้องกับผลประโยชน์ของสังคม วิธีการก็คือทำให้ปัจเจกชนรู้สึกว่าการขัดกฎหมายก็จะถูกลงโทษ ซึ่งนำความเจ็บปวดมาสู่ตนเอง เช่นนี้แล้ว ปัจเจกชนก็จะปฏิบัติเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวที่ไม่ขัดกับผลประโยชน์ของสังคม ผลประโยชน์ทั้งหมดและความสุขของสังคมก็จะเกิดขึ้น

5) ความชอบธรรมในการลงโทษอยู่ที่ผลดีที่การลงโทษก่อให้เกิดขึ้น การลงโทษจึงควรมุ่งหมายเพื่อป้องกันสังคมให้พ้นจากผลร้ายของอาชญากรรม

ในการป้องกันสังคมนั้น แบ่งออกเป็น 2 อย่างคือ

- (1) การป้องกันเฉพาะ (Particular deterrence)
- (2) การป้องกันทั่วไป (General deterrence)

⁹ Jeremy Bentham. (1996). **The Principle of Utility** (in A Fragment on Government and An Introduction to the principle of morals and Legislation). p. 125.

การป้องกันเฉพาะ เป็นการป้องกันตัวผู้กระทำความผิดไม่ให้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ทำให้ผู้กระทำความผิดหมดโอกาสที่จะกลับมากระทำความผิด เช่น นาย ก. กระทำความผิดและถูกลงโทษจำคุก ระหว่างที่นาย ก. ถูกจำคุกนั้น นาย ก. ก็ไม่มีโอกาสที่จะกลับมากระทำความผิดอีก

การป้องกันทั่วไป เป็นการป้องกันไม่ให้บุคคลทั่วไปกระทำความผิด การป้องกันทั่วไปนี้เป็นความมุ่งหมายสำคัญ ของทฤษฎีอรรถประโยชน์ที่เป็นเช่นนี้เพราะ

(1) เป็นการชูงี้ให้กลัวโทษ ตามหลักของทฤษฎีอรรถประโยชน์แล้วคนเราสามารถซึ่งผลได้เสียระหว่างความสุขกับความทุกข์ได้ ถ้าเกิดว่ากฎหมายที่ออกมาสร้างความทุกข์มากแล้วเขาก็จะไม่กล้าฝ่าฝืนกฎหมายนั้นเป็นการชูงี้ให้เขากลัวโทษหรือความทุกข์ และไม่กล้ากระทำความผิด ในสมัยก่อนการชูงี้ให้กลัวโทษจะเน้นที่ตัวการลงโทษโดยการลงโทษให้ประจักษ์แก่สายตาประชาชน เช่น เขียนตีในที่ชุมชน แต่ต่อมาได้เปลี่ยนไปเป็นการชูงี้ โดยการประกาศให้ทราบโทษล่วงหน้า

(2) เป็นการสร้างนิสัยให้ประชาชน เมื่อประชาชนไม่กล้าฝ่าฝืนกฎหมายเพราะกลัวโทษตาม ข้อ ก. แล้ว นานๆ เข้าจะกลายเป็นความเคยชินไม่ฝ่าฝืนอีกเป็นนิสัย¹⁰

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทฤษฎีต่างๆ ที่ได้เกิดขึ้นตามแต่ละสังคม แต่ละวัฒนธรรมนั้นก็มีความแตกต่างกันไป ซึ่งทฤษฎีว่าด้วยการลงโทษนั้นอาจสรุปแบ่งได้เป็น 2 ทฤษฎีใหญ่ๆ ดังนี้คือ ทฤษฎีเด็ดขาด (Absolute theory) และทฤษฎีสัมพันธ์ (Relative theory)

ทฤษฎีเด็ดขาด หมายความว่า ความประสงค์ในการลงโทษบุคคลก็เพื่อเป็นการทดแทนความผิดที่บุคคลนั้น ได้ก่อขึ้นอีกทั้งยังเป็นการรักษาความยุติธรรมของสังคมไว้ การลงโทษจึงไม่ต้องคำนึงกาลเทศะหรือพฤติการณ์แวดล้อมใดๆ ทั้งสิ้น กล่าวกันว่าทฤษฎีเด็ดขาดนี้เป็นทฤษฎีสามารถจะใช้ได้เสมอไป และตลอดไปไม่ว่าในสถานที่ใด¹¹ ทฤษฎีเด็ดขาดจึงเป็นทฤษฎีของการลงโทษเพื่อทดแทนความผิดหรือคือการลงโทษให้สาสมกับความผิดของบุคคลนั้นๆ ที่ได้ก่อให้เกิดขึ้น ความประสงค์ของการลงโทษตามแนวความคิดนี้จึงเป็นเรื่องของการรักษาความยุติธรรม และตั้งอยู่บนฐานของศีลธรรม ที่สำคัญจะต้องมีไว้เพื่อเป็นการแก้แค้นเป็นการตอบสนองต่อสัญชาตญาณความโกรธที่ตั้งอยู่บนความรู้สึกทางอารมณ์ของบุคคล เหตุที่ต้องมีการลงโทษเพื่อเป็นการทดแทนความผิดหรือให้สาสมกับความผิดนี้ ได้มีคำอธิบายในทางปรัชญาให้การสนับสนุน ดังนี้

¹⁰ Johan Andenes. (1998). **General Preventions An Broader View of Deterrence.** p.109.

¹¹ หยุต แสงอุทัย. (2523). **กฎหมายอาญาภาค 1.** หน้า 349.

คานท์ (Kant) ได้ให้ความเห็นว่า เหตุที่ต้องลงโทษก็เนื่องมาจากผู้กระทำ ความผิด การลงโทษจึงเป็นการรักษาความยุติธรรมเอาไว้ โดยถือว่าความยุติธรรมที่ถูกละเมิด จะต้องได้รับการทดแทนเพราะสิทธิของมนุษย์ถูกทำลายลง ชีวิตของมนุษย์ก็จะมีคุณค่าอะไร เหลืออยู่ในโลกเลย การลงโทษผู้กระทำผิดจึงไม่ควรคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในประการอื่นๆ ไม่ว่าจะ เป็นผลที่เกิดขึ้นกับตัวอาชญากรหรือต่อสังคม แต่คำนึงเพียงว่าเมื่อมีการกระทำผิดก็ต้องมีการ ลงโทษเพราะกฎหมายอาญาเป็นคำสั่งเด็ดขาด (The Penal Law Is A Categorical Imperative) ที่จะต้องทำเช่นนั้น

ในความหมายของคานท์ โทษจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในทางความรู้สึกลึกซึ้งชอบ โทษเป็นการตอบแทนความยุติธรรมที่ถูกประทุษร้าย คานท์ได้ยกตัวอย่างให้เห็นโดยสมมุติว่า ในเกาะๆ หนึ่งมีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น ซึ่งทำให้พลเมืองในเกาะนี้ทุกคนจำจะต้องทิ้งเกาะนั้นไป ปัญหาว่ามีนักโทษซึ่งจะต้องถูกประหารชีวิตอยู่ในเกาะนั้นคนหนึ่ง จะต้องประหารชีวิตนักโทษนั้น ก่อนที่ชาวเกาะจะละทิ้งเกาะนั้นไปหรือไม่ ความจริงถ้าชาวเกาะจะปล่อยให้ให้นักโทษประหารอยู่ใน เกาะนั้นต่อไปนักโทษนั้นก็จะไม่เป็นอันตรายต่อชาวเกาะต่อไปแล้ว แต่กระนั้นก็ยังเห็นว่าชาวเกาะ ต้องดำเนินการประหารชีวิตนักโทษนั้น เพราะมิฉะนั้นจะเท่ากับยังไม่ได้ตอบแทนความยุติธรรมที่ ถูกประทุษร้ายไป

เฮเกล (Hegel) เห็นว่าผลของการลงโทษให้สาสมกับความผิดก็เพื่อนำเอา ความถูกต้องกลับคืนมา เพราะเขาเห็นว่าการกระทำความผิดเป็นการปฏิเสธสิ่งที่ถูกต้อง ดังนั้นการ ลงโทษจึงเป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดจะได้รับเนื่องจากการกระทำผิดของเรา

สตาล (Stahl) สตาลเป็นผู้ที่นับถือคริสต์ศาสนาโดยเคร่งครัด และเห็นว่า จุดประสงค์ของการลงโทษก็เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับของพระเจ้า¹²

โดยสรุปแล้วตามทฤษฎีเด็ดขาดนี้ มองว่าการลงโทษมีจุดประสงค์ที่จะตอบ แทนแก่แก่นผู้กระทำความผิดในทางปฏิบัติถ้าจะนำทฤษฎีเด็ดขาดมาใช้ก็จะต้องลงโทษเป็นการ ตอบแทนแก่แก่น การกระทำความผิด ซึ่งหมายความว่า จะต้องลงโทษให้ได้สัดส่วนต่อผลร้ายที่เกิด จากการกระทำความผิด กล่าวคือ การกระทำความผิดก่อให้เกิดผลร้ายแรงมากก็ต้องลงโทษหนัก มากตามไปด้วย แนวความคิดที่ว่า การลงโทษต้องได้สัดส่วนหรือต้องยุติธรรมกับความผิดนี้มีมา ตั้งแต่สมัยกรีกโบราณแล้ว คือความคิดของอริสโตเติล (Aristotle) ที่ว่าการลงโทษต้องยุติธรรมได้ สัดส่วนกับการกระทำความผิด ในสมัยโรมันตามหลักฐานที่ปรากฏในกฎหมาย 12 โต๊ะ เรื่อง Lex Talionis ก็จำกัดการลงโทษไม่ให้มากเกินไปกว่าความเสียหายที่ตนได้รับ

¹² นคร วัลลภากร. (2549). โทษประหารชีวิตในประเทศไทย: ศึกษาแนวคิดในการยกเลิก. หน้า 9.

ทฤษฎีสัมพันธ์ เป็นทฤษฎีที่ขึ้นอยู่กับเหตุผลและเหตุการณ์ ความประสงค์ของการลงโทษตามทฤษฎีนี้ไม่ได้พิจารณาในแง่การกระทำความผิดแบบทฤษฎีเด็ดขาด แต่ได้พิจารณาในที่ว่าควรลงโทษอย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์ ด้วยเหตุนี้การลงโทษจึงต้องคำนึงถึงตัวผู้กระทำความผิดกับเพื่อนมนุษย์อื่นๆ กล่าวคือการลงโทษนั้นควรที่จะเกิดประโยชน์ในแง่ที่จะมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นเกิดความหวาดกลัวไม่กล้ากระทำความผิดอีก ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความกลัว ไม่กล้ากระทำความผิดเช่นกัน การลงโทษตามทฤษฎีสัมพันธ์นี้จึงเท่ากับว่าเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดอีก กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ จุดประสงค์ของการลงโทษตามแนวความคิดนี้เป็นการป้องกันบุคคลที่ทำผิดนั่นเองไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีกเรียกว่าเป็นการป้องกันพิเศษ ในขณะที่เดียวกันเป็นการป้องกันบุคคลทั่วไปไม่ให้กระทำความผิดด้วยเรียกว่าเป็นการป้องกันทั่วไป เหตุผลของการลงโทษตามแนวความคิดนี้มีพื้นฐานมาจากแนวความคิดอรรถประโยชน์¹³ ซึ่งถือว่าการที่จะตัดสินการกระทำใดเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรม หรือไม่ ต้องพิจารณาดูก่อนว่าการกระทำก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมตามหลักอรรถประโยชน์หรือไม่ ดังนั้นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นผลดีหรือประโยชน์ที่จะได้รับจากการลงโทษก็คือเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดความผิดเช่นนั้นอีก ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันบุคคลนั้นไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีกที่เรียกว่าการป้องกันพิเศษ หรือเป็นการป้องกันบุคคลทั่วไป ให้เกิดความเกรงกลัวต่อการลงโทษและไม่กล้าที่จะกระทำความผิดเช่นนั้นอีกโดยปกติการลงโทษตามความผิดนี้ จึงมักจะเป็นไปโดยรุนแรงทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษหนัก¹⁴

2.2.2 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ

การลงโทษเป็นเสมือนเครื่องมือการตัดสินของสาธารณะ วิธีการเกี่ยวข้องกับความเจ็บปวดหรือการทรมานซึ่งเป็นผลมาจากการตัดสินดังกล่าว ซึ่งนักวิชาการหลายท่านเห็นว่า การลงโทษเป็นการกระทำตามสัญญาตมเพื่อการแก้แค้น โดยเป็นกระบวนการที่ยุ่ยากซับซ้อน อาชญากรรมบางประเภทและการกระทำบางชนิดถูกมองว่าผิด และทำให้สังคมเสียสมดุล ทำให้เสียผลประโยชน์ของบุคคลหรือสมาชิก ปฏิบัติการลงโทษต่างๆ เป็นส่วนในการทำลายความสมดุลที่

¹³ **หลักทั่วไปของทฤษฎีอรรถประโยชน์** 1) ลักษณะที่เพ่งอนาคตเป็นใหญ่ หรือเน้นผลอันจะเกิดตามมา โดยสะท้อนจากการประเมินคุณค่าของการกระทำเพียงที่การพิจารณาถึงผลลัพธ์อันน่าจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยไม่คำนึงถึงเหตุการณ์ในอดีต เว้นแต่เหตุการณ์นั้นจะมีผลสนับสนุนต่ออนาคต 2) ลักษณะที่มองความสุขหรือสวัสดิสุขในแง่ดีเสมอ ซึ่งสมควรจัดเพิ่มเรื่อยๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ 3) ลักษณะเอกนิยม คือ การยึดมั่นความถูกต้องทางศีลธรรมนั้นวางอยู่บนหลักการสูงสุดอันเดียว อ้างถึงใน จรัญ โฆษณานันท์. (2541). **นิติปรัชญา**. หน้า 203.

¹⁴ นคร วัลลิภากร. เล่มเดิม. หน้า 10.

เกิดขึ้น การลงโทษอาจเป็นเพียงหนึ่งในปฏิกิริยาหลายๆ อย่างต่อการฝ่าฝืนกฎหมาย¹⁵ ผลจากการกระทำผิดซึ่งอาจเกิดต่อตัวบุคคล หรือทรัพย์สินเป็นผลให้ต้องมีการลงโทษโดยสังคมโดยวัตถุประสงค์ของการลงโทษซึ่งขึ้นอยู่กับความหนักเบาของการกระทำ และค่านิยมของสังคม ความเจริญก้าวหน้าของบ้านเมือง รวมทั้งปฏิกิริยาของชุมชน ซึ่งอาจแบ่งได้ 5 ประการ ดังนี้

2.2.2.1 การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน (Retribution)

วัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อการแก้แค้นทดแทน เป็นรูปแบบการลงโทษ ผู้กระทำผิดที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งในปัจจุบันการลงโทษในลักษณะนี้ก็ยังมีอยู่ แนวความคิดนี้ยึดถือหลักปรัชญาพื้นฐานที่ว่าผู้กระทำผิดได้ก่ออาชญากรรมในลักษณะใดหรือรุนแรงเพียงใด การลงโทษผู้กระทำผิดก็ควรจะมีลักษณะอย่างนั้นและรุนแรงเท่ากับที่ผู้กระทำผิดได้กระทำผิดไปในลักษณะตาต่อตาฟันต่อฟัน (An eye for an eye, a tooth for a tooth) เป็นการลงโทษที่สร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรมของประเทศ¹⁶ เช่น การฆ่าผู้อื่นตายด้วยเจตนาที่สมควรจะได้รับการลงโทษให้ตายไปด้วยเหมือนกันเพื่อเน้นให้เห็นผลกรรมที่ได้กระทำไว้ต่อผู้อื่นการลงโทษในลักษณะนี้ก็เพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับผู้เสียหาย โดยมีวัตถุประสงค์ก็เพื่อป้องกันมิให้ผู้เสียหายแก้แค้นต่อผู้กระทำความผิดโดยตรง ดังเช่น ในยุคก่อนคริสตกาลที่ถือว่าอาชญากรรมจะถือว่าเป็นเรื่องของส่วนบุคคลที่รัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซง ผู้เสียหายสามารถเรียกคืนความเสียหายหรือความแค้นได้โดยตรงจากผู้กระทำผิดหรือกับครอบครัวของผู้กระทำผิดได้โดยตรง ดังปรากฏในประมวลกฎหมายฮัมมูราบี (Code of Hammurabi) ซึ่งได้บัญญัติไว้ประมาณ 1,900 ปี ก่อนคริสตกาล อย่างไรก็ตามการลงโทษหรือการชดใช้จากผู้กระทำผิดจะไม่ให้เกิดขึ้นทุกครั้ง ถ้าผู้เสียหายมีความอ่อนแอกว่าผู้กระทำผิดหรือในกรณีที่ตั้ง 2 ฝ่ายมีอำนาจเข้มแข็งพอๆ กันการแก้แค้นก็จะไม่จบสิ้นผลที่เกิดขึ้นก็คือสังคมและชุมชนจะเกิดความวุ่นวายเสียหายด้วยเหตุนี้รัฐจึงจำเป็นต้องเข้ามาจัดการในเรื่องของการพิจารณาคดี และการลงโทษผู้กระทำผิด ทั้งนี้เพื่อรักษาความสงบสุขให้แก่ชุมชนและสังคม¹⁷ ปัจจุบันนักอาชญาวิทยาเห็นว่า การลงโทษในรูปแบบการแก้แค้นทดแทนนั้นเป็นการกระทำที่ไม่มีเหตุผล เป็นการลงโทษเพื่อสนองตอบต่ออารมณ์ที่เคียดแค้นต่ออาชญากรที่ขัดกับความเจริญของบ้านเมือง จึงควรที่จะลงโทษผู้กระทำผิดด้วยความเป็นธรรม เหมาะสมกับความผิดยึดหลักปฏิบัติดังนี้ คือการลงโทษเป็นสัดส่วนเหมาะสมกับความหนักเบาแห่งความผิด หมายความว่า การลงโทษแก่ผู้กระทำผิดในทุกกรณี จะต้องมีสัดส่วนกับความผิดที่ได้กระทำไป อาทิ ระหว่างการ

¹⁵ ผจงจิตต์ อธิคมนันท์จทะเล. (2510). สังคมวิทยาว่าด้วยอาชญากรรมและการลงโทษ. หน้า 126.

¹⁶ ธานี วัชรินทร์. (2546). การบังคับโทษประหารชีวิตในประเทศไทย. หน้า 9.

¹⁷ ประจักษ์ เปี่ยมสมบูรณ์. (2531). นิติรัฐประศาสนศาสตร์อาชญากรรม. หน้า 3-8.

ลงโทษประหารชีวิตแก่ผู้กระทำผิดทำร้ายเจ้าหน้าที่จนถึงแก่ความตายในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ กับการฆ่าตายโดยประมาทย่อมไม่เหมือนกัน ดังนั้น การลงโทษทั้งสองกรณีจะต้องมีความแตกต่างกัน หลักการนี้นับเป็นวิธีการลงโทษที่สอดคล้องกับแนวความคิดที่ว่า การลงโทษต้องมีความเหมาะสมกับความผิด ดังเช่น ลอร์ด ลองฟอร์ด (Lord Longford) ได้ชี้แนะว่าการลงโทษเพื่อการแก้แค้นผู้กระทำผิด เป็นการปฏิบัติที่ชอบธรรมเฉพาะความผิดบางประเภทเท่านั้น ส่วนอิมมานูเอล คานต์ (Immanuel Kant) ให้ความเห็นว่าการลงโทษแก้แค้นผู้กระทำผิดที่เป็นสัดส่วนเหมาะสม กับความรุนแรงของการกระทำผิดถือว่าเป็นความชอบธรรม นอกจากนี้แล้วการลงโทษควรมุ่งประสานประโยชน์ระหว่างหลักการแก้แค้นกับหลักอรรถประโยชน์สูงสุดในสังคม แนวความคิดนี้ใช้หลักการลงโทษผู้กระทำผิด และในขณะที่เดียวกันก็จะทำการแก้ไขผู้กระทำผิดไปด้วย ซึ่งถือว่าการลงโทษเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันรักษาสังคมให้มีความสงบสุขอันเป็นเหตุผลที่ถูกต้องแล้ว แต่การลงโทษจะต้องมีความเหมาะสมกับการกระทำผิดและบุคลิกภาพของผู้กระทำผิดด้วย

2.2.2.2 การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence)

วัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง เป็นผลมาจากแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม (Classical School) ที่มีความเชื่อว่าการกระทำผิดเกิดขึ้น เนื่องจากคนไม่เกรงกลัวกฎหมาย หรือการบังคับใช้กฎหมายอ่อนแอ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีเหตุมีผลและมีเจตจำนงอิสระ (Free Will) ที่จะเลือกหรือไม่เลือกทำอะไรก็ได้ มนุษย์จะเลือกทำในสิ่งที่จะทำให้ตนเองได้รับประโยชน์และพอใจ แต่ไม่เลือกทำสิ่งที่ทำให้เกิดความทุกข์และความเจ็บปวด ดังนั้น มนุษย์จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง การกระทำความผิดจึงเกิดจากการเลือกกระทำของมนุษย์เอง เนื่องจากเห็นว่าได้ประโยชน์มากกว่าจึงกล้าเสี่ยงทำผิด การลงโทษจึงควรมีขึ้นเพื่อป้องกันการกระทำความผิด โดยการทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกว่าการกระทำผิด ก่อให้เกิดความเจ็บปวดและไม่ก่อให้เกิดผลดีเลย เมื่อมนุษย์ได้รับความเจ็บปวดจากการกระทำความผิดมากกว่าได้รับความพอใจแล้ว ก็จะหลีกเลี่ยงที่จะกระทำความผิด การลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งมีเป้าหมายหลักก็เพื่อให้ผู้กระทำผิดเกิดความเกรงกลัว เช็ดหลาบไม่กล้าที่จะทำผิดขึ้นอีก และเพื่อเป็นตัวอย่างให้คนทั่วไปเห็นว่าเมื่อกระทำความผิดแล้วจะต้องได้รับโทษในลักษณะเดียวกันดังเช่น เบ็นธัม (Bentham) และเบ็คคาเรีย (Beccaria) มีความเห็นว่าการลงโทษที่ถูกต้องนั้นไม่ใช่เป็นการทรมานผู้กระทำผิด แต่เป็นการลงโทษเพื่อการข่มขู่หรือป้องกันมิให้ผู้อื่นกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันนี้ อีกส่วนศาสตราจารย์นอร์วาล มอริส (Norval Morris) ศาสตราจารย์ทางอาชญาวิทยาและกฎหมาย มหาวิทยาลัยชิคาโก ได้กล่าวว่า ถึงแม้การลงโทษจะเน้นในเรื่องการแก้ไขพฤติกรรมของผู้ทำผิด แต่การลงโทษจะต้องคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องการข่มขู่มิให้ผู้อื่นกระทำความผิด เนื่องจากการข่มขู่เป็นเป้าหมายเบื้องต้นและหลักการสำคัญของกฎหมายอาญาการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง เป็นการ

ลงโทษที่มุ่งประโยชน์อยู่สองประการ ประการแรกเป็นการข่มขู่ผู้ที่กำลังถูกลงโทษ ไม่ให้คิดกระทำผิดขึ้นอีกเป็นครั้งที่สอง เพราะหากฝ่าฝืนจะถูกลงโทษที่รุนแรงขึ้น ประการที่สองเพื่อไม่ให้บุคคลอื่นเอาเป็นเยี่ยงอย่าง เนื่องจากหากมีการกระทำผิดก็จะถูกลงโทษในลักษณะเดียวกัน อย่างไรก็ตาม การลงโทษเพื่อข่มขู่ยังจะมีประสิทธิผลนั้น การดำเนินการกับผู้กระทำผิดจะต้องมีความรวดเร็ว แน่นนอน เสมอภาค รวมทั้งการลงโทษจะต้องเหมาะสมกับการกระทำผิด และการประหารชีวิต นอกจากจะเป็นการลงโทษแบบแก้แค้นทดแทนแล้วยังมีผลในการข่มขู่ยับยั้งเช่นกัน¹⁸

2.2.2.3 การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation)

วัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เป็นแนวคิดที่เกิดจากสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) โดยลอมโบโรโซ (Lombroso) เฟอริ (Ferri) และ กาโรฟาโล (Garofalo) เชื่อว่าการประกอบอาชญากรรมเกิดจากสาเหตุต่างๆ เป็นตัวกำหนดไม่ใช่เกิดจากปัจจัยส่วนบุคคลเพียงอย่างเดียวเป็นตามหลักการทางวิทยาศาสตร์และทฤษฎีจิตใต้บังคับหรือเจตจำนงกำหนด (The Theory of Determinism) โดยเน้นให้เห็นถึงการกระทำผิดของมนุษย์ จะมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมปัจจัยทางชีววิทยาและปัจจัยทางชีวะภาค ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ จะไม่สามารถควบคุมได้ การกระทำผิดจึงเกิดจากปัจจัยหลายอย่างและมีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ดังนั้น การลงโทษผู้กระทำผิด จึงควรพิจารณาสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำผิดเป็นรายบุคคล และแก้ไขในสาเหตุนั้นแนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เป็นแนวคิดของสำนักอาชญาวิทยาปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งมีความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับเจตจำนงกำหนด (Determinism) กล่าวคือ การกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่างๆ มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำได้อย่างอิสระจะมีเหตุผลในการเลือก แต่มนุษย์ถูกกดดันหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่างๆ จนมีบุคลิกภาพที่บกพร่องและหันไปสู่การกระทำผิด ดังนั้นการกระทำของมนุษย์เป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างร่วมกันได้แก่ ปัจจัยทางจิตวิทยาปัจจัยทางชีวะภาค และปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์ ดังนั้นการกระทำผิดจึงเกิดจากปัจจัยหลายอย่างร่วมกันด้วย ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล การลงโทษจึงไม่ควรมุ่งเน้นที่การกระทำผิดเป็นหลัก แต่ควรพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำผิดและการแก้ไขไปที่สาเหตุนั้น การลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมีวิธีการในการปรับปรุงแก้ไข จะมีความแตกต่างออกไปตามความเหมาะสมของบุคคลและสังคม ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้วิธีการอาทิ การรื้อการลงโทษ การคุมประพฤติโดยการลดโทษ และพักการลงโทษ การฝึกวิชาชีพ การให้การศึกษาการอบรมทางศาสนาและศีลธรรมการรักษาพยาบาล การแก้ไขสภาพแวดล้อมของครอบครัวผู้กระทำผิด และการให้ความช่วยเหลือหลังการพ้นโทษ เป็นต้น ทั้งนี้

¹⁸ ประเสริฐ เมฆมณี. (2519). *หลักทัณฑ์วิทยา*. หน้า 56-58.

เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้กลับมาอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข และไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก

2.2.2.4 การลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำความผิด (Incapacitation)

วัตถุประสงค์การลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำความผิด เป็นการลงโทษที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก การลงโทษตามทฤษฎีนี้คล้ายกับทฤษฎีข่มขู่ยับยั้งและทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูตรงที่ว่ามีจุดมุ่งหมายไม่ให้มีการกระทำความผิดซ้ำ แต่ต่างกันที่ว่าตามทฤษฎีข่มขู่ยับยั้งมีวัตถุประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดขึ้นมาอีก ส่วนทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟูมีวัตถุประสงค์มิให้คิดกระทำความผิดขึ้นอีกโดยสมัครใจ แต่ตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำความผิดนี้มีวัตถุประสงค์ในการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีโอกาสที่จะกระทำความผิดได้ เช่นการประหารชีวิต เนื่องจากเมื่อผู้กระทำความผิดถูกประหารชีวิตไปแล้ว จึงไม่มีโอกาสที่จะกลับมากระทำความผิดขึ้นได้อีกหรือการจำคุกผู้กระทำความผิดตลอดชีวิต การจำคุกระยะยาวก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่เป็นการตัดโอกาสการกระทำความผิดเช่นเดียวกันทฤษฎีนี้ อ็อพเพนไฮเมอร์ เรียกว่า ทฤษฎีการลงโทษแบบบั่นทอนความสามารถ (Theory of disablement) กล่าวคือเป็นทฤษฎีที่ใช้มาตรการลงโทษต่างๆ เพื่อปิดช่องทางมิให้มีการกระทำความผิด เช่น การประหารชีวิต การตัดอวัยวะ การลงตราประทับหรือประจานผู้กระทำความผิดรวมถึงการจำคุกระยะยาว เป็นต้น

2.2.2.5 การลงโทษเพื่อป้องกันอาชญากรรมและคุ้มครองสังคม

การลงโทษนั้นความจริงแล้วมีจุดมุ่งหมาย และ วัตถุประสงค์ของการลงโทษรวมกันอยู่หลายประการ กล่าวคือ เป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้นและทดแทนให้แก่สังคมเป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งและป้องกันอาชญากรรมของสังคม เป็นการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูแลคุ้มครองสังคม รวมผสมผสานกัน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์สูงสุดของการลงโทษที่เหนือกว่าวัตถุประสงค์อันใดอันหนึ่งตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ เพื่อความสงบเรียบร้อยและเสถียรภาพของสังคม

2.2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการลงโทษประหารชีวิต

การลงโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่เก่าแก่ที่สุดอย่างหนึ่ง เป็นโทษตามกฎหมายอาญาที่รุนแรงที่สุด โดยมีความมุ่งหมายของการลงโทษประหารชีวิตที่พอจะสรุปกว้างๆ อยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ 1. เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทน 2. เพื่อให้เกิดความหวาดหวั่นและไม่กล้ากระทำความผิด และ 3. เพื่อเป็นการป้องกันสังคมและเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมอย่างถาวร วิธีการประหารชีวิตในสมัยโบราณก็มีอยู่หลายวิธี และแต่ละวิธีก็มีการทรมาน หวาดเสียว น่ากลัว ซึ่งผู้มีอำนาจลงโทษประหารชีวิตก็คือรัฐเท่านั้น เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายของรัฐนั้นๆ ประชาชนจะลงโทษประหารชีวิตกันเองไม่ได้ นอกจากหน่วยงานที่จะลงโทษประหารชีวิตได้

ต้องเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมาย ที่สามารถลงโทษประหารชีวิตได้เท่านั้น หน่วยงานอื่นที่ไม่มีอำนาจจะลงโทษประหารชีวิตไม่ได้¹⁹

จุดมุ่งหมายของการลงโทษประหารชีวิตมีดังนี้

1) เพื่อเป็นการแก้แค้นทดแทนกับความผิดที่ได้กระทำให้ (Retribution and Expiration) คำว่า “แก้แค้น” หมายถึง การกระทำตอบแทนเพื่อให้สาสมกับความรู้สึกแค้นเคืองของฝ่ายผู้เสียหาย คำว่า “ทดแทน” หมายถึง มิใช่การกระทำเพื่อระงับอารมณ์ของฝ่ายผู้เสียหาย แต่เป็นไปเพื่อความเป็นธรรม การแก้แค้นทดแทนมีลักษณะที่ว่าผู้กระทำความผิดจะต้องได้รับโทษที่ได้สัดส่วนกับความผิด โทษตามกฎหมายอาญามักจะมีรากฐานมาจากการแก้แค้นทดแทนรวมอยู่ด้วยการลงโทษจะต้องมีอยู่คู่กับการกระทำความผิดเพื่อความยุติธรรม ถ้าสังคมไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดก็เท่ากับเป็นการสนับสนุนให้กระทำความผิด แต่การลงโทษนั้นต้องได้สัดส่วนที่เหมาะสมหรือพอดีกับความหนักเบาของความผิดที่กระทำ

2) เพื่อเป็นการข่มขู่มิให้ผู้ใดกระทำความผิดขึ้นอีก (Deterrent) กล่าวได้ว่าโทษประหารชีวิตสร้างความหวาดกลัวให้บุคคลทั่วไปในรัฐนั้นๆ ได้ รวมทั้งผู้กระทำความผิดในอดีตให้ความสำคัญกับการข่มขู่มาก การประหารชีวิตมักจะกระทำต่อหน้าสาธารณชนด้วยวิธีการที่ทารุณโหดร้ายจนผู้ต้องโทษถึงแก่ความตาย ประชาชนในรัฐที่พบเห็นจะเกิดความเกรงกลัว แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป การประหารชีวิตจะกระทำในที่มืดชิดและวิธีการประหารชีวิตจะต้องทำให้ผู้ได้รับโทษเสียชีวิตอย่างรวดเร็วที่สุดไม่ต้องทรมาน

3) เพื่อเป็นการตัดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก (Incapacitation) เพราะโดยผลของการลงโทษเป็นการกำจัดผู้กระทำความผิดออกไปจากสังคมอย่างถาวร เป็นการกำจัดต้นเหตุแห่งภัยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อแตกต่างของวัตถุประสงค์การลงโทษทั่วไปกับโทษประหารชีวิต โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่ไม่สามารถแก้ไขพฤติกรรมชั่วของผู้กระทำความผิดได้ และผู้กระทำความผิดหมดสิ้นโอกาสในการกลับเข้าสู่สังคมมนุษย์ปกติได้ อันเป็นการขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์หรือหลักการลงโทษชนิดอื่นๆ ที่มีอยู่ในกฎหมายอาญา เพราะเห็นว่าผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษประหารชีวิตเป็นบุคคลที่เป็นอันตรายต่อสังคม มีความชั่วในกมลสันดาลและความประพฤติชั่วแบบถาวร การให้โอกาสบุคคลเหล่านี้กลับตัวกลับใจสำนึกในความผิดหรือแก้ไขพฤติกรรม ก็เท่ากับปล่อยให้สังคมต้องเสี่ยงภัยที่นำกลัวอยู่ตลอดไป กล่าวอีกนัยหนึ่งคนประเภทที่ต้องโทษประหารชีวิตไม่มี

¹⁹ ธาณี วรภัทร์. เล่มเดิม. หน้า 10.

วิธีการหรือกลไกใดๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบุคคลนั้นให้กลับเป็นคนดีที่อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้ทั้งสิ้นแล้ว²⁰

2.2.4 โทษประหารชีวิตและวิธีการลงโทษประหารชีวิต

ในอดีตนั้นมนุษย์ได้พยายามเสาะแสวงหาวิธีประหารชีวิตที่คิดว่าเหมาะสม และมีความรุนแรงเพียงพอที่จะยับยั้งอาชญากรรมได้ และวิธีการที่ใช้ก็ค่อนข้างจะทารุณโหดร้ายผิดมนุษย์ และเมื่อกาลเวลาผ่านไปการประหารชีวิตที่มีลักษณะทารุณก็เปลี่ยนไปในทางที่มีมนุษยธรรมมากขึ้น การประหารชีวิตโดยทั่วไปจะดำเนินการในเชิงปกปิดอนุญาตให้เฉพาะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเท่านั้นที่จะเข้าไปรับทราบการตาย ทั้งนี้เป็นการให้เกิดเกียรติแก่ผู้ตาย แต่ก็ยังมีบางประเทศที่ดำเนินการประหารชีวิตในที่สาธารณะเพื่อเป็นการประจานและเพื่อมิให้ผู้อื่นนำไปเป็นเยี่ยงอย่าง ในปัจจุบันปรากฏว่าวิธีการประหารชีวิตที่มีใช้อยู่ในโลกและเท่าที่สามารถสืบค้นได้นั้นมีมากมายหลายวิธีในบางประเทศได้มีคำสั่งให้ดำเนินการกับศพของนักโทษภายหลังจากการประหารแล้วก็มี เช่น ให้นำไปชำแหละหรือให้นำไปให้แร้งรุมทิ้ง เป็นต้น ซึ่งวิธีการเหล่านี้ก็แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับการตัดสินและการวินิจฉัยของศาลประเทศนั้นๆ นนทบุรี เทพคลชัย ได้บรรยายถึงวิธีการลงโทษประหารชีวิตไว้ด้วยวิธีต่างๆ กันว่ามีเพียง 7 วิธีการหลักๆ เท่านั้นที่ได้นำมาใช้ในประเทศต่างๆ ดังนี้²¹

1) การยิงเป้า (Firing squad)

การยิงเป้าเป็นการประหารชีวิต โดยการใช้ปืนยิงผู้กระทำความผิดให้ถึงแก่ความตาย เป็นวิธีการประหารชีวิตที่นิยมมากที่สุด พบว่าประเทศต่างๆ มากกว่า 50 ประเทศจะใช้วิธีการนี้ เนื่องจากเป็นวิธีการที่ง่ายไม่ยุ่งยาก ค่าใช้จ่ายน้อย และทำให้ผู้กระทำความผิดถึงแก่ความตายด้วยความรวดเร็วการประหารชีวิตด้วยอาวุธปืนนั้น เริ่มต้นมาตั้งแต่สมัยใดไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดแต่คาดว่าน่าจะมีวิวัฒนาการ มาจากการประหารชีวิตทางทหารหรือช่วงระหว่างสงคราม ซึ่งมีการใช้อาวุธปืนในการสู้รบกัน ขั้นตอนการประหารชีวิตในแต่ละประเทศจะแตกต่างกัน โดยทั่วไปจะมีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เพชฌฆาตมากกว่า 1 คน ใช้อาวุธปืนยิงพร้อมกันหลายกระบอก แต่จะมีเพียง 1 กระบอกเท่านั้น ที่จะบรรจุกระสุนจริง เพื่อไม่ให้ทราบว่ามีใครเป็นคนที่ยิง ทั้งนี้เป็นการป้องกันไม่ให้ผู้ที่กระทำหน้าที่เพชฌฆาตมีความรู้สึกที่ไม่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ ตัวนักโทษจะถูกมัดไว้กับหลักในท่านั่งหรือท่านอนในประเทศจีนจะให้นักโทษนั่งคุกเข่าแล้วใช้ปืนยิงบริเวณศีรษะด้านหลังสำหรับในประเทศไทย นักโทษที่ถูกประหารชีวิตจะอยู่ในท่าครึ่งนั่งครึ่งยืน และใช้เจ้าหน้าที่เพียง 1 คน ทำหน้าที่เพชฌฆาต ส่วนปืนจะตั้งอยู่บนแท่นปืนและยิงทางด้านหลังบริเวณหัวใจ

²⁰ นนทบุรี เทพคลชัย. เล่มเดิม. หน้า 13.

²¹ นนทบุรี เทพคลชัย. (2543). ตามไปดูที่อื่นเขาประหารกันอย่างไร. หน้า 24.

อนึ่ง การประหารชีวิตด้วยอาวุธปืนนี้ จะมีผลทำให้ร่างกายนักโทษเป็นรูพรุน และหากยังไม่ถูกอวัยวะสำคัญจะทำให้ถึงแก่ความตายช้า รวมทั้งได้รับความทุกข์ทรมานบางครั้งต้องยิงซ้ำถึงสองครั้ง สามครั้ง จึงจะทำให้นักโทษถึงแก่ความตาย อวัยวะบางส่วนอาจเสียหายได้

2) การแขวนคอ (Hanging)

การแขวนคอ เป็นวิธีที่ใช้กันมากในสมัยโบราณ การแขวนคอกอนอกจากจะทำให้นักโทษถึงแก่ความตายแล้วยังเป็นการประจานให้ได้รับความอับอาย ประชาชนโดยทั่วไปได้รับรู้ และเกิดความเกรงกลัวเนื่องจากถึงแม้ว่านักโทษได้เสียชีวิตมาก่อนหน้านี้แล้ว ก็ยังมีการนำศพมาแขวนคออีกเพื่อเป็นการประจานแก่สาธารณชน วิธีการประหาร เริ่มจากการนำถุงสีดำสวมศีรษะนักโทษและนำตัวไปยังที่ประหารที่มีเสาหรือ ขื่อคาสำหรับโยงเชือกที่ทำเป็นบ่วงร้อยคอกนักโทษที่จะถูกประหาร เมื่อได้รับสัญญาณผู้ทำหน้าที่เพชฌฆาตก็จะดึงคันโยก เพื่อเปิดประตูกลที่ทำเป็นพื้นให้นักโทษยืนอยู่ นักโทษจะตกทันทีคล้ายกับกระโดดจากที่สูง ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้เกิดการเคลื่อนที่ของกระดูกบริเวณต้นคอและเกิดการสำลัก เพราะขาดออกซิเจนจนกระทั่งหายใจไม่ออกและเสียชีวิตในที่สุดนอกจากนี้บางประเทศยังได้กำหนดขั้นตอนอื่นเสริมเข้าไปด้วย เช่น การชั่งน้ำหนักตัวของ นักโทษเพื่อให้นักโทษเกิดความทุกข์ทรมานก่อนตาย อาทิ การชั่งน้ำหนักตัวของนักโทษให้สัมพันธ์กับแรงตกระทบหรือการกำหนดความยาวของเชือกเพื่อไม่ให้นักโทษคอขาดหรือตกลงสู่พื้นล่างโดยไม่เสียชีวิต เป็นต้น การประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ เป็นวิธีการประหารชีวิตที่นิยมใช้แพร่หลายมากที่สุด กล่าวกันว่าอังกฤษเป็นประเทศแรก แม้ว่าในขณะนี้อังกฤษได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้วก็ตาม แต่การลงโทษประหารชีวิตโดยวิธีการแขวนคอ ยังถือปฏิบัติอยู่ในประเทศเครือจักรภพ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ญี่ปุ่น และสมาชิกขององค์การสหประชาชาติอีกหลายประเทศ อาทิ กานา ซูดาน ไนจีเรีย ปากีสถาน พม่า แทนกาฬิกา เลบานอน อิรัก อิหร่าน อินเดีย เป็นต้น

การประหารชีวิตด้วยการแขวนคอนี้ ในบางมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดให้เป็นทางเลือกสำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตอีกด้วยว่าจะเลือกใช้วิธีนี้ หรือวิธีอื่นใดที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น การนั่งเก้าอี้ไฟฟ้า การรมแก๊สพิษ ทั้งนี้เนื่องจากบางมลรัฐมีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยวิธีการประหารชีวิต ทำให้นักโทษที่กระทำผิดก่อนหน้าที่จะมีการแก้ไขมีสิทธิที่จะเลือกวิธีการประหารชีวิต เพราะอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลง

ทั้งนี้เนื่องจากว่าวิธีลงโทษประหารชีวิตโดยการแขวนคอ เป็นวิธีการประหารชีวิตที่ประหยัดและสะดวกในทางปฏิบัติมากที่สุดนั่นเองและเป็นวิธีการที่ค่อนข้างได้ผล เพราะทำให้นักโทษถึงแก่ความตายโดยเร็ว มีความผิดพลาดน้อยและสภาพศพดูไม่น่าเกลียด หากนักโทษจะบริจาคอวัยวะก็สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากสภาพศพจะมีความสมบูรณ์มากที่สุด

3) การขว้างด้วยหิน (Lapidation Stoning)

การประหารชีวิตด้วยการขว้างด้วยก้อนหินนั้น นักโทษจะถูกผูกมัดไว้กับหลักในที่สาธารณะที่มีคนจำนวนมาก แล้วจะให้บุคคลที่อยู่ในชุมชนนั้นนำก้อนหินมาขว้างปา นักโทษจนเสียชีวิต ในส่วนของนักโทษผู้ถูกประหารจะได้รับการทรมานจากการถูกขว้างปา การประหารชีวิตด้วยการนำก้อนหินขว้างให้ตายนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นวิธีที่ใช้กันในประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม แถบตะวันออกกลาง และแอฟริกา เช่น ประเทศอัฟกานิสถาน ประเทศอิหร่าน ประเทศซูดานและประเทศสหรัฐอเมริกาบางรัฐเช่น ออริกอน บางประเทศที่ใช้หลักศาสนาเป็นกฎหมายในการปกครองประเทศ การประหารชีวิตด้วยวิธีขว้างด้วยหินนี้จะมุ่งให้ผู้กระทำผิดได้รับความอับอาย เจ็บปวด และทรมานก่อนจะถึงแก่ความตาย ทั้งนี้เชื่อกันว่าเพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำความผิด

4) การตัดศีรษะ (Beheading)

วิธีการประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะ เป็นการประหารชีวิตที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในอดีต ปัจจุบันหลายประเทศยังคงใช้วิธีการนี้อยู่ เช่น ประเทศกาตาร์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ขั้นตอนการประหารชีวิตด้วยวิธีตัดศีรษะ เริ่มจากการนำตัวนักโทษที่ถูกตัดสินไปยังชุมชนเพื่อให้สาธารณชนได้เห็นกันทั่วไป จากนั้นจะให้นักโทษคุกเข่าหรือมัดไว้กับหลักเพื่อให้เพชรฆาตสามารถใช้ดาบฟันที่คอได้ง่าย บางประเทศในตะวันออกกลางการประหารจะเริ่มตั้งแต่การนำนักโทษออกจากที่คุมขังไปยังจัตุรัสซึ่งเป็นที่สาธารณะ ภายหลังจากได้มีการทำพิธีละหมาดในตอนเที่ยงวันแล้ว จะนำนักโทษใส่เครื่องพันธนาการและให้ก้มหน้าคุกเข่า โดยหันหน้าไปยังทิศที่นครเมกกะตั้งอยู่ จากนั้นจะใช้ผ้าผูกตาค้นักโทษเมื่อถึงกำหนดเวลาประหารชีวิต เพชรฆาตจะใช้ดาบฟันบริเวณคอกของนักโทษประมาณ 2-3 ครั้ง จนกระทั่งศีรษะขาดออกจากร่างกาย ซึ่งร่างของนักโทษจะถูกนำไปฝังยังสุสาน โดยไม่มีการทำเครื่องหมายใดๆ ไว้ที่หลุมฝังศพการประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะที่มีชื่อเสียง ได้แก่การใช้เครื่องกิโยติน (Guillotine) ของฝรั่งเศสซึ่งเป็นเครื่องมือตัดศีรษะ นักโทษประหาร มีชื่อตามผู้ที่คิดค้นขึ้นในยุคปฏิวัติฝรั่งเศส โดยตั้งเป็นเสาสูงคู่มือรองให้ใบมีดขนาดใหญ่เลื่อนขึ้นไปยังยอดเสา แล้วน้ำหนักของผู้ที่ต้องถูกประหารมาพาดไว้มีไม้ล้อคคอกไม่ให้ขยับแล้วทิ้งใบมีดลงมาตัดคอกลงตะกร้าซึ่งรองรับอยู่ วิธีกิโยติน (Guillotiner) นี้ได้ใช้ติดต่อกันมาจนถึงปี 1981 (พ.ศ. 2525) จึงถูกยกเลิกไป

5) การรมด้วยแก๊ส (Gas Chamber)

การประหารชีวิตด้วยการรมด้วยแก๊สพิษเป็นวิธีการที่ใช้กันมายาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่กองทัพนาซีนำไปใช้กับชาวยิวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสามารถประหารได้คราวละหลายคน ปัจจุบันประเทศที่นิยมวิธีนี้ คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในรัฐออริโซนา รัฐแคลิฟอร์เนีย รัฐมิสซูรี และรัฐแมริแลนด์ เป็นต้น ขั้นตอนการประหารนั้น

จะนำตัวนักโทษเข้าไปไว้ในห้องที่ทำเป็นห้องสุญญากาศ เช่นเดียวกับห้องแคปซูล เมื่อนักโทษเข้าไปแล้วก็จะผูกนักโทษตรึงไว้บนเตียง เพื่อมิให้ดิ้นและจะดูดอากาศที่อยู่ในห้องประหารออก และปล่อยแก๊สพิษ Hydrochloric acid เข้าไป จากนั้นจะปล่อยสารตัวที่สองคือ Potassium cyanide หรือ Sodium gas เมื่อนักโทษหายใจเข้าสาร Hydrocyanic gas ก็จะเข้าไปในร่างกายและจะทำลายกระบวนการผลิตฮีโมโกลบิน ในเลือดซึ่งจะทำให้ นักโทษไม่รู้สึกรู้สิดิ้นและหลับลงไปเรื่อยๆ จนกระทั่งเสียชีวิต โดยใช้เวลาเพียง 2-3 วินาที อย่างไรก็ตามหากนักโทษกลืนลมหายใจก็สามารถมีชีวิตอยู่ได้นานถึง 6-18 นาที

6) การนั้งเก้าอี้ไฟฟ้า (Electrocution)

การใช้เก้าอี้ไฟฟ้าประหารชีวิตนักโทษ สหรัฐอเมริกาเพียงประเทศเดียวที่ใช้อยู่ แต่ใช้ในบางรัฐเท่านั้น อาทิ รัฐอลาบามา รัฐอาคันซอ รัฐฟลอริดา และรัฐจอร์เจีย เป็นต้น ขั้นตอนในการประหารนั้นเจ้าหน้าที่จะโกนผมของนักโทษออก บางครั้งก็ใช้แผ่นฟองน้ำชุบน้ำให้เปียกแล้ววางไว้บนศีรษะของนักโทษเพื่อให้กระแสไฟฟ้าเข้าสู่ร่างกายได้สะดวกขึ้น นักโทษประหารจะถูกนำไปนั่งบนเก้าอี้ที่มีสายรัดข้อมือ ข้อเท้า และร่างกาย โดยมีที่สวมหมวกไว้บนศีรษะในการประหารจะใช้เพศฆาตจำนวน 3 คน หรือมากกว่านั้น มีหน้าที่กดปุ่มปล่อยกระแสไฟฟ้าซึ่งจะมีเพียงปุ่มเดียวเท่านั้นที่เป็นปุ่มที่มีกระแสไฟฟ้า ปุ่มที่เหลือจะเป็นปุ่มสวิตซ์ที่ไม่มีกระแสไฟฟ้าเพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกที่ไม่ดีในการทำหน้าที่เพศฆาตนอกจากนั้นขนาดของกำลังไฟฟ้าที่จะปล่อยลงสู่ศีรษะนักโทษนั้น ในแต่ละรัฐจะมีขนาด แตกต่างกันไป โดยจะคำนึงถึงน้ำหนักตัวของนักโทษที่จะต้องมีความสัมพันธ์กับกำลังไฟฟ้า เนื่องจากหากใช้กระแสไฟฟ้ามากเกินไปร่างกายนักโทษจะไหม้เกรียมได้ หรือถ้าหากปล่อยกระแสไฟฟ้าน้อยเกินไปจะทำให้ นักโทษเสียชีวิตช้า ทำให้นักโทษทรมาน ตัวอย่างเช่น รัฐจอร์เจีย จะปล่อยกระแสไฟฟ้าครั้งแรกขนาด 2,000 โวลต์เป็นเวลา 4 นาทีจากนั้นจะปล่อยกระแสไฟฟ้าขนาด 1,000 โวลต์ เป็นเวลา 7 นาที และครั้งสุดท้ายจะปล่อยกระแสไฟฟ้าขนาด 208 โวลต์ เป็นเวลา 2 นาที การปล่อยกระแสไฟฟ้าสลับไปมาจะส่งผลให้อวัยวะภายในร่างกายของนักโทษหยุดทำงาน และผู้ถูกประหารจะเกิดอาการกระตุกไปมาร่างกายจะเปลี่ยนสี บวม อูจจาระ ปัสสาวะราด อาเจียนปนเลือด บางครั้งไฟลุคตามร่างกาย จนร่างกายไหม้ไหมวและเสียชีวิตในที่สุด

7) การฉีดสารพิษเข้าสู่ร่างกาย (Lethal Injection)

การฉีดสารพิษเป็นวิธีการประหารชีวิตที่เชื่อกันว่ามีความรุนแรงน้อยที่สุด ผู้ถูกประหารจะไม่ทรมานเป็นวิธีการประหารชีวิตที่มีมนุษยธรรม ปัจจุบันประเทศที่ใช้วิธีการนี้มี 8 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศจีน ประเทศกัวเตมาลา ประเทศไต้หวัน ประเทศคอโมโรส ประเทศกัวเตมาลา และประเทศไทย สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรก

ที่ทำให้มีการประหารโดยการฉีดยา ทั้งนี้เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า การประหารชีวิตโดยการใช้อ็อกซิไฟฟาส์ถูกประหารมีอากรใหม่เกรียมและไม่ตายในทันทีทันใด ในขณะที่การประหารชีวิตด้วยแก๊สผู้ถูกประหารก็มีอากรบาดเจ็บของหน้าตาและตายอย่างทรมาน รัฐเท็กซัสจึงเป็นรัฐแรก que เปลี่ยนมาใช้การฉีดยาในปี พ.ศ. 2525 และต่อมาจึงมีรัฐอื่นๆ หันมาใช้การประหารโดยการฉีดยา จนปัจจุบันมีรัฐต่างๆ ที่มีวิธีการประหารโดยใช้การฉีดยาอยู่ 26 รัฐ (บางรัฐมีวิธีการประหารหลายวิธี บางรัฐให้นักโทษประหารเลือกวิธีประหารได้ บางรัฐไม่ให้เลือก) และมีรัฐที่ไม่มีโทษประหารชีวิตอีก 12 รัฐในปี พ.ศ. 2529 ฟิลิปปินส์ก็เริ่มแก้กฎหมายให้ใช้การฉีดยาในการประหารชีวิต (ในปี พ.ศ. 2549 ประเทศฟิลิปปินส์ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว) และในปี พ.ศ. 2540 จีนก็เริ่มมีการประหารชีวิตโดยการฉีดยาเช่นกัน นอกจากนี้ก็ยังมีประเทศกัวเตมาลา และไต้หวัน ที่หันมาใช้วิธีการฉีดยา ส่วนประเทศในทวีปยุโรปได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปหมดแล้ว

วิธีการประหารชีวิตโดยการฉีดสารพิษ จะเป็นการฉีดสารเคมีเข้าสู่เส้นเลือด ในขณะที่นักโทษถูกมัดตรึงทั้งมือ ทั้งเท้าและลำตัวบนเตียงประหาร โดยมีผ้าคลุมตัวรวมทั้งมีเครื่องมือทางการแพทย์สำหรับตรวจวัดการเต้นของหัวใจสำหรับวิธีการฉีดสารเคมีเข้าสู่ร่างกายนั้นจะใช้ด้วยยา 3 ชนิด คือ

เริ่มแรกจะฉีดสาร Sodium Pentothal เข้าไปเพื่อให้นักโทษหมดสติและหลับลึกก่อน ประการที่สองจึงปล่อยสาร Pancuronium bromide เพื่อให้กล้ามเนื้อผ่อนคลาย ทำให้ปลอดและกระบังลมหยุดทำงาน

และประการที่สามปล่อยสาร Potassium chloride เพื่อให้หัวใจหยุดสูบฉีดโลหิตและเสียชีวิตทันที รวมใช้เวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนนี้ประมาณ 20-30 นาที แต่การประหารชีวิตด้วยการฉีดสารพิษเข้าสู่ร่างกายนี้ อาจทำให้อวัยวะภายในของนักโทษเสียหาย หรือหากปล่อยสารเคมีน้อยเกินไปอาจทำให้นักโทษไม่ตายในทันที และบางครั้งอาจมีปัญหาเรื่องการพิสูจน์การตายว่าบุคคลดังกล่าวเสียชีวิตแล้วหรือยัง เพราะสภาพศพแลดูเหมือนคนนอนหลับ และเรื่องจริยธรรมทางการแพทย์ซึ่งมีหน้าที่รักษาชีวิต แต่ต้องมามีส่วนร่วมในการทำให้นักโทษประหารชีวิตเสียชีวิตด้วย

2.3 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต

ในทางประวัติศาสตร์ความคิดในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มาจากการตีความคิดเสรีนิยมของประชาชนในอดีตที่รัฐไม่เคยให้ความเคารพในสิทธิ หรือเกียรติของประชาชน เลยกลับกลายเปลี่ยนความคิดมาเป็นว่ารัฐไม่มีอำนาจที่จะกระทำการอันเป็นการละเมิดความมีเกียรติของประชาชน ในการดำเนินชีวิตส่วนตัวในสังคมได้²²

คำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “Human Dignity” ซึ่งเป็นศัพท์ที่นักวิชาการ ได้บัญญัติขึ้นในยุคที่มีการเรียกร้องสิทธิมนุษยชน (Human Rights) และได้ปรากฏสู่วงการกฎหมายไทยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับพุทธศักราช 2540 และยังคงสืบเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ใน มาตรา 4 ของบททั่วไป มาตรา 26 และ มาตรา 28 ของหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย

2.3.1 ความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึง เกียรติภูมิที่ทุกคนมีเพราะเกิดมาเป็นมนุษย์ทุกคน ต้องเคารพกันและกันห้ามดูหมิ่นลบลู่ทำให้เสื่อมเสียความเป็นมนุษย์²³

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึง สภาพความเป็นคน โดยไม่นึกถึงเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สถานภาพกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองการที่ผู้ใดไม่ได้รับ หรือทำให้ผู้ใดไม่มีสิทธิและเสรีภาพที่พึงมีพึงได้ การใช้งานปกติ เช่น การทำร้าย กักขัง ทรมาน การซื้อขาย หรือการไม่ได้รับปัจจัยที่จำเป็นขั้นพื้นฐานในชีวิต อันได้แก่ งานอาหาร ที่อยู่อาศัย การดูแลสุขภาพ การศึกษา วัฒนธรรม พึงถือว่าเป็นการทำลายสภาพความเป็นคนหรือทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

²² ศตวรรษที่ 17 สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนเริ่มแรกคือ เรื่องศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ที่คุ้มครองประชาชนในเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญของอังกฤษจาก Art.39 ของ Magna Carta 1215 “No Man can be taken arrested, attached.or imprisoned but by due process of Law and according to the law of the land”.

ศตวรรษที่ 18 ในประเทศฝรั่งเศส โดยเฉพาะปรัชญาของ Rousseau ที่มีอิทธิพลอย่างมากในการปฏิวัติฝรั่งเศสในคำประกาศสิทธิมนุษยชน ปี 1789 คือ เน้นสิทธิของมนุษย์ที่มีอยู่ก่อนการกำเนิดรัฐหรือก่อนจะเกิดสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆตามรัฐธรรมนูญ. อ้างถึงใน กมลชัย รัตนสกาวงศ์. (2537, เมษายน). **พื้นฐาน ความรู้ทั่วไปหลักกฎหมายปกครองเยอรมัน**. หน้า 109.

²³ นพนธิ สุริยะ. (2549). ความหมายของสิทธิมนุษยชน. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2552, จาก

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (แต่เดิมประเทศไทยนิยมเรียกกันว่า เกียรติศักดิ์แห่งความเป็นมนุษย์) มีความหมายโดยสรุปก็คือ “คุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์” นั่นเอง ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสุดในการปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน หากมีการละเมิดขั้นต่ำสุดดังกล่าว ก็ถือว่าเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์²⁴

อนึ่ง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น จะได้รับความเคารพเสมอ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีสถานะทางสังคมอย่างไร แม้เป็นนักโทษประหารในความผิดอุกฉกรรจ์ตามคำพิพากษาก็ตาม ก็ต้องปฏิบัติต่อเขาโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยเสมอ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะยังคงมีติดตัวบุคคลตลอดไปทั้งในเวลาที่เขายังมีชีวิตอยู่หรือ ได้สิ้นชีวิตไปแล้ว

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายความว่า เราจะปฏิบัติต่อกันอย่างไรไม่ใช่ว่า²⁵

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จึงเป็นคุณค่าทั่วไปที่อยู่เหนือความเป็นส่วนตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ โดยเป็นส่วนประกอบที่มีอยู่ในตัวมนุษย์โดยธรรมชาติมีความสำคัญต่อตัวบุคคล เนื่องจากมนุษย์โดยธรรมชาติแล้วมีความแตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือความเป็นคนจึงมีอยู่เฉพาะตัวมนุษย์เท่านั้น รัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยทุกรัฐจึงบัญญัติขึ้นเพื่อรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของปัจเจกบุคคลไว้ชัดเจน หรือโดยปริยายโดยการรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพด้านต่างๆ ที่มนุษย์พึงมีในประเทศไทย รัฐธรรมนูญก็ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้เช่นกัน ทั้งนี้จึงถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าหรือวัตถุในทางกฎหมายอย่างหนึ่งที่ได้รับการคุ้มครองแยกต่างหากจากสิทธิและเสรีภาพ และยังถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นรากฐานของสิทธิและเสรีภาพทั้งปวง

2.3.2 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต

การที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ เป็นการรับรองสิ่งที่มีอยู่แล้วโดยธรรมชาติของมนุษย์และสังคมมนุษย์ เพื่อให้เกิดความตระหนักต่อความสำคัญและอาจทำให้การพิจารณาถึงรูปธรรมของศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์เป็นที่เข้าใจชัดเจนขึ้นเมื่อกกล่าวถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อาจแบ่งอยู่หลายบริบท อาทิ มนุษย์มีฐานะเป็นผู้ทรงสิทธิในชีวิตของตน มนุษย์จึงไม่สมควรที่จะตกเป็นวัตถุหรือสมบัติครอบครองของผู้อื่น มนุษย์มีอิสระที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเอง การกักขังหน่วงเหนี่ยวหรือบังคับตรวนอิสรภาพของมนุษย์ โดยปราศจากเหตุผลที่สมควรไม่ได้ ดังนั้นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต ก็คือการ

²⁴ กุลพล พลวัน. (ม.ป.ป.). ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2554, จาก

<http://www.library.coi.go.th>.

²⁵ กิตติพงษ์ สุภพงศกร. เล่มเดิม. หน้า 29.

ได้รับการปฏิบัติตามกระบวนการยุติธรรมที่ถูกต้องและชอบธรรม คดีของผู้ที่ถูกลงโทษประหารชีวิตต้องผ่านกระบวนการคัดกรองโดยศาลยุติธรรม และให้สิทธิในทางศาลแก่นักโทษด้วยความเป็นธรรม จึงจะถือเป็นการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต มิใช่เป็นการลงโทษเยี่ยงศาลเตี้ย ที่คนทั่วไป เจ้าพนักงานของรัฐ หรือเอกชนจะมาลงทำร้ายร่างกาย เช่นฆ่าผู้ที่กระทำความผิดโดยมิได้ผ่านกระบวนการยุติธรรมมิได้ เพราะทุกคนต่างได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญที่บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ ผู้ใดจะมาตัดสินเขาเหมือนเขามีฆ่านุญช้อย่อมไม่ได้

2.4 กติการะหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติ ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต

ทิศทางในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศที่มีการยอมรับแนวความคิดในเรื่องนี้แล้วหลายประเทศ จึงได้พัฒนาไปในแนวเดียวกัน ทั้งนี้สังคมมนุษย์ในปัจจุบันได้มีการปรับเข้าสู่คุณภาพมากขึ้นไม่ว่าในแง่ของความเสมอภาคในสังคม ในแง่การเรียกร้องสิทธิหรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกันโดยมีความคิดที่จะเชื่อมต่อเรื่องหลักนิติธรรมเข้ากับเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยเพียรพยายามที่จะกำหนดให้สิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานร่วมกันที่จะประกันให้ประชาชนทุกคนได้รับการป้องกันและคุ้มครองโดยทั่วหน้ากัน และถือเป็นปณิธานอันสูงสุดที่ประชาชนในโลกปรารถนาให้บังเกิดขึ้นทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ²⁶ ซึ่งจะพิจารณามาตรฐานทางด้านสิทธิของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตที่ควรได้รับ ดังนี้

2.4.1 หลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต

พัฒนาการเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตนั้น ได้เป็นไปในทิศทางของการยกเลิกโทษประหารชีวิต และหลายประเทศได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว และแม้หลายประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ก็เกือบจะไม่ได้ใช้โทษประหารชีวิตเลย

ในเวทีสหประชาชาติก็มีการถกเถียงเรื่องโทษประหารชีวิตกันมาก ทั้งนี้ เพื่อที่จะผลักดันให้ประเทศสมาชิกสหประชาชาติยกเลิกโทษประหารชีวิต และที่สวดคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติได้ให้ความเห็นชอบกับ “หลักประกันสิทธิของผู้ที่เผชิญโทษประหารชีวิต” เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 1984 (พ.ศ. 2527)

²⁶ ฌูเกิตต์ บุญจันทร์. (2550). มาตรการทางกฎหมายในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง: ศึกษาปัญหาการใช้เครื่องพันธนาการต่อผู้ต้องขังก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด. หน้า 101.

Safeguards Guaranteeing Protection of the Rights of those Facing the Death Penalty.

(1) In countries which have not abolished the death penalty, capital punishment may be imposed only for the most serious crimes, intentionally committed which lethal or extremely grave consequences.

(2) Capital punishment may be imposed only for a crime for which the death penalty is prescribed by law at the time of its commission.

(3) Persons below 18 years of age, pregnant women, new mothers or persons who have become insane shall not be sentenced to death.

(4) Capital punishment may be imposed only when guilt is determined by clear and convincing evidence leaving no room for an alternative explanation of the facts.

(5) Capital punishment may be carried out only after a final judgement rendered by a competent court allowing all possible safeguards to the defendant, including adequate legal assistance.

(6) Anyone sentenced to death shall have the right of appeal to a court of higher jurisdiction.

(7) Anyone sentenced to death shall have the right to seek pardon or commutation of sentence.

(8) Capital punishment shall not be carried out pending any appeal, recourse procedure or proceeding relating to pardon or commutation of the sentence.

(9) Where capital punishment occurs, it shall be carried out so as to inflict the minimum possible suffering.²⁷

เพื่อความสะดวกในการศึกษา จึงแปลเป็นภาษาไทย ซึ่งมีใจความสำคัญดังนี้
 “หลักประกันสิทธิของผู้ที่เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติ”

1) ในประเทศซึ่งยังมีได้มีการยกเลิกการลงโทษประหารชีวิต การประหารชีวิตอาจจะกระทำได้แต่เพียงเฉพาะอาชญากรรมที่รุนแรงที่สุดนั้น แต่ไม่ควรนำโทษประหารชีวิตไปใช้กับการกระทำผิดที่ได้กระทำลงไปโดยขาดเจตนา แม้ว่าผลของการกระทำนั้นจะเป็นอาชญากรรมที่รุนแรงก็ตาม

²⁷ คณิต ฒ นคร. (2543). ความผิดอาญาภาคทั่วไป. หน้า 384-386

2) จะลงโทษประหารชีวิตได้เฉพาะมีบทบัญญัติของกฎหมาย ขณะกระทำผิดกำหนดว่าการกระทำนั้นมีโทษประหารชีวิตเท่านั้น หากมีบทบัญญัติของกฎหมายภายหลังต่อมากำหนดโทษการกระทำนั้นมีโทษสถานเบาว่า ก็ให้นำโทษที่เบากว่ามาใช้

3) โทษประหารชีวิตไม่ควรใช้กับบุคคลที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ในขณะที่กระทำความผิด หรือ หญิงมีครรภ์ หรือหญิงเพิ่งคลอดบุตร หรือบุคคลวิกลจริต

4) จะต้องปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดจริงโดยไม่มีข้อโต้แย้ง จึงสามารถใช้โทษประหารชีวิตได้

5) ก่อนจะมีการลงโทษประหารชีวิตจำเลย จะต้องผ่านการพิจารณาตามขั้นตอนของศาล และจำเลยมีสิทธิต่อสู้ตามกระบวนการทางศาล ทั้งนี้เพื่อผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมตามหลักสิทธิมนุษยชน

6) บุคคลใดก็ตามต้องคำพิพากษาของศาลให้ลงโทษประหารชีวิต มีสิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อศาลสูง และศาลสูงจะต้องรับคำอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณา

7) บุคคลใดก็ตามต้องคำพิพากษาของศาลให้ลงโทษประหารชีวิต มีสิทธิร้องขอภัยโทษ หรือการขอลดโทษในคำร้องขอดังกล่าวเป็นเหตุควรแก่การปราณี

8) จะไม่มีการดำเนินการประหารชีวิตในระหว่างที่มีการอุทธรณ์ หรืออยู่ในระหว่างขอภัยโทษ หรือการขอลดโทษ

9) การประหารชีวิตควรใช้วิธีการที่มีความรุนแรงน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้²⁸

2.4.2 กติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights, 1966: ICCPR)

เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องขัง รวมไปถึงผู้ต้องขังที่มีโทษสูงสุดประหารชีวิตด้วย และถือว่าเป็นการเกี่ยวข้องในเรื่องของการกระทำทรมานต่อผู้ต้องโทษ ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญในการคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ดังนี้

ข้อ 7. บุคคลจะถูกทรมานหรือได้รับการประติบัติ หรือลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือต่ำช้ามิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์ หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรีของบุคคลนั้นมิได้

ข้อ 10. บุคคลทั้งปวงที่ถูกกีดรอนเสรีภาพ ต้องได้รับการประติบัติ ด้วยความมีมนุษยธรรม และความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดแห่งความเป็นมนุษย์...

²⁸ ธาณี วรภัทร์. เล่มเดิม หน้า 43-44

2.4.3 กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ (Standard Minimum Rules For the Treatment of Prisoners, 1955: SMR)

กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ²⁹ ถือเป็นกฎมาตรฐานฉบับหนึ่งที่สำคัญต่อการวางแนวทางในการใช้เครื่องพันธนาการ โดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง และถือเป็นมาตรฐานสากลขององค์การสหประชาชาติฉบับเดียวที่บัญญัติไว้ ซึ่งในหลายๆ ประเทศก็เห็นชอบด้วยกับมาตรฐานด้านเครื่องพันธนาการในกฎมาตรฐานดังกล่าว ส่วนที่เกี่ยวกับการใช้เครื่องพันธนาการและการกระทำทารุณต่อผู้ต้องขังในกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ มีดังนี้

ข้อ 33. บรรดาเครื่องพันธนาการ เช่นกุญแจมือ โซ่ ตรวน และเสื่อรัดตัว ต้องไม่นำเข้ามาใช้เพื่อการลงโทษ นอกจากนี้จะใช้ตรวนในการจองจำนักโทษไม่ได้ ส่วนเครื่องพันธนาการอย่างอื่น จะนำมาใช้ได้ต่อเมื่อมีพฤติการณ์ดังต่อไปนี้

(ก) เพื่อป้องกันการหลบหนีในระหว่างการขนย้ายนักโทษ แต่ควรจะต้องถอดเครื่องพันธนาการนั้นออก เมื่อนำนักโทษนั้นไปปรากฏตัวที่ศาลหรือหน่วยงานอื่นของฝ่ายบริหาร

(ข) ด้วยเหตุผลทางการแพทย์ตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์

(ค) โดยคำสั่งของผู้บัญชาการเรือนจำ ในกรณีที่มีการควบคุมตัวนักโทษด้วยวิธีอื่นใช้ไม่ได้ผล ทั้งนี้เพื่อจะป้องกันปัญหาเรื่องนักโทษทำร้ายตนเอง หรือผู้อื่น หรือทำลายทรัพย์สินในกรณีเช่นนี้ ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องปรึกษารื้อกับเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ และรายงานข้อเท็จจริงต่อผู้บังคับบัญชาชั้นสูงถัดไปด้วย

ข้อ 34. รูปแบบและลักษณะของการใช้เครื่องพันธนาการจะต้องมีการกำหนด โดยหน่วยงานราชทัณฑ์ของประเทศ และเครื่องพันธนาการนั้นจะใช้ได้เพียงใด ในระยะเวลาที่จำกัด และเท่าที่จำเป็นอย่างยิ่งเท่านั้น

ข้อ 37. นักโทษพึงได้รับอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัวของตนและเพื่อนที่เชื่อถือได้นั้น ทั้งโดยจดหมาย และโดยการเยี่ยมเยียนของครอบครัว หรือเพื่อนดังกล่าว ตามเวลาที่ทางระเบียบของเรือนจำกำหนด ภายใต้การควบคุมที่จำเป็น

ข้อ 40. เรือนจำทุกแห่งจะต้องจัดให้มีห้องสมุด สำหรับนักโทษทุกประเภทอย่างเพียงพอ โดยจะต้องมีหนังสือทั้งประเภทมีสาระ กับหนังสืออ่านเล่น ทั้งนี้ นักโทษพึงได้รับการสนับสนุนให้ได้ประโยชน์จากห้องสมุดอย่างเต็มที่ด้วย

²⁹ กลุมงานพัฒนาระบบด้านทัณฑวิทยาสำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์. (2550). การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ. หน้า 13-15.

ข้อ 45 (1). กรณีที่ทางเรือนจำจะขนย้ายนักโทษคนใดมาจาก หรือไปยังเรือนจำอื่น พึ่งปกปิดข่าวคราวต่อสาธารณชน เกี่ยวกับการขนย้ายนักโทษนั้นเท่าที่จะทำได้ ก็จะต้องมี มาตรการคุ้มครองป้องกันนักโทษให้ปลอดภัยจากการดูหมิ่น ดูแคลน การสอดรู้ และการประจาน ไม่ว่าในรูปแบบใดจากบุคคลอื่นหรือสาธารณชน

บทที่ 3

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต:

กรณีประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา

การลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นได้มีวิวัฒนาการมานานแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการลงโทษที่ถือว่าเป็นมาตรการบังคับโทษอาญา บทลงโทษในทางอาญาส่วนใหญ่มักจะเป็นการกระทำต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและทรัพย์สินของบุคคล

โทษประหารชีวิตก็เป็นหนึ่งในการบังคับโทษ เป็นโทษที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ และเป็นโทษสูงสุดในการลงโทษผู้กระทำความผิด การลงโทษประหารชีวิตล้วนเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งที่กระทบต่อเสรีภาพ และชีวิตของมนุษย์ ด้วยมีการคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักโทษแล้ว องค์การสหประชาชาติได้มีการบัญญัติถึงกฎ กติกาต่างๆ ที่ประเทศยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตพึงมี หรือพึงปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษ เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิที่ทุกคนมีติดตัวมาแต่กำเนิดไปจนสิ้นลมหายใจ และใครก็จะมาละเมิดไม่ได้

3.1 ความเป็นมาของการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

การประหารชีวิตในประเทศไทยมีความประสงค์ คือ การทำให้ตาย อันเป็นการแยกตัวไปจากสังคมอย่างถาวรเหมือนประเทศอื่นๆ การลงโทษประหารชีวิตมีเจตนารมณ์ในการทำลายชีวิตของผู้กระทำความผิดให้ดับสูญ หรือให้ตาย แต่การทำลายชีวิตนั้นไม่อาจที่จะแยกทำลายต่างหากจากร่างกายได้ เมื่อจะทำลายชีวิต จึงต้องทำลายร่างกายของบุคคลผู้นั้นด้วยทั้งนี้เนื่องจากร่างกายและจิตใจมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และอิงอาศัยซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดชนิดที่แยกออกจากกันไม่ได้¹ การลงโทษประหารชีวิตมีมาตั้งแต่สมัยโบราณนับเป็นเวลาหลายร้อยปีผ่านมาแล้ว ปรากฏหลักฐานตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา

¹ กรมราชทัณฑ์. (2525). ประวัติการราชทัณฑ์ 200 ปี. หน้า 71.

ประวัติการลงโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

วิวัฒนาการการลงโทษผู้กระทำความผิดในทุกประเทศ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ เริ่มจากการลงโทษอย่างโหดร้ายเพื่อตอบแทนให้สมแก่้น เพื่อข่มขู่ยับยั้งให้เกรงกลัวและเจ็ดหลาบ แล้วคลี่คลายลงมาเป็น การฟื้นฟูอบรมแก้ไขให้คืนดีรูปแบบการลงโทษในแต่ละยุคสมัย ก็เปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะการปกครอง และสังคมเป็นสำคัญ²

การราชทัณฑ์ของประเทศไทย อาจแบ่งวิวัฒนาการเป็น 3 ยุค คือ

1) ยุคก่อนสมัยรัชกาลที่ 5

สมัยกรุงศรีอยุธยา แม้กฎหมายเก่าในสมัยกรุงศรีอยุธยาจะสูญหายไปมาก แต่จากกฎหมายตราสามดวงซึ่งได้ประมวลไว้ในสมัยสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช สามารถแสดงให้เห็นเค้าโครงการลงโทษในสมัยกรุงศรีอยุธยาได้ว่าเป็นการลงโทษเพื่อแก้แค้น ตอบแทน และข่มขู่ยับยั้ง เพราะมุ่งลงโทษที่ตัวผู้กระทำความผิดอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะโทษประหารชีวิตในพระอัยการขบถศึก อันว่าด้วยโทษทวะตั้งกรรมกรรม 32 ประการ ได้กำหนดวิธีการประหารชีวิตหลายรูปแบบอย่างน่าสยดสยอง

การลงโทษสมัยอยุธยา พอจะประมวลได้ ดังนี้

(1) การประหารชีวิต ปกติใช้วิธีตัดศีรษะด้วยดาบ แต่ในกรณีกบฏได้มีบทบัญญัติในลักษณะที่โหดร้ายทารุณอย่างยิ่ง ซึ่งเข้าใจว่ามุ่งหมายข่มขู่ให้เกรงกลัว และในกรณีลงโทษพระราชวงศ์ก็มีวิธีประหารชีวิตแตกต่างจากสามัญชน

(2) การลงโทษร่างกายให้เจ็บปวดทรมาน โดยปกติใช้เขียนด้วยหวาย หรือทวนด้วยลวดหนั่ง จองจำหรือพันธนาการด้วยข้อคา พวงคอ ล่าม โข่ ตรวน ขึ้นขาหยั่ง บันทอนอวัยวะด้วยการตัดมือ ตัดเท้า ตอกเล็บ ควักนัยตา แหวะปาก ตัดลิ้น

(3) ประจาน ได้แก่ สักหน้าหรือตัว แหวะหน้าผากหรือแก้ม พร้อมทั้งจำเครื่องพันธนาการ มีคนตีฆ้องร้องประกาศความชั่วตระเวนไปรอบเมือง

(4) ปรับตามลักษณะความร้ายแรงของความผิดและตามฐานันดรศักดิ์

(5) ริบทรัพย์ มักคู่กับโทษประหารชีวิต เรียกว่า ริบราชบาตร คือ ถูกริบทั้งหมด ทั้งทรัพย์สิน เงินทอง รวมทั้งลูกเมีย

(6) โทษจำคุกไม่มีกำหนดยาวนานเท่าใด แล้วแต่พระเจ้าอยู่หัวจะโปรดพระราชทานอภัยโทษ หรือมีพระบรมราชโองการสั่งให้เป็นอย่างไร

² กนกวรรณ ขวัญดี. เล่มเดิม. หน้า 34-36.

สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ หลักการและแนวความคิดในการลงโทษก็ไม่แตกต่างกับสมัยอยุธยามากนัก เรือนจำในกรุงเทพฯมี 2 อย่าง คือ “คุก” ใช้เป็นสถานที่จำขัง ผู้ร้ายที่มีกำหนดโทษสูง 6 เดือนขึ้นไป ส่วนผู้ต้องขังที่มีการกำหนดโทษตั้งแต่ 6 เดือนลงมา ก็ให้ขังไว้ใน “ตะราง” ซึ่งมีอยู่หลายตะรางด้วยกัน สังกัดกระทรวง ทบวง กรม ที่บังคับบัญชากิจการนั้นๆ ส่วนการเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอกอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการเมือง มีสถานที่คุมผู้ต้องโทษ เรียกว่า ตะรางประจำเมืองถ้าเป็นกรณีความผิดจรรยาบรรณโทษ ผู้ว่าราชการเมืองต้องส่งตัวผู้กระทำผิดมายังกระทรวงเจ้าสังกัด การคุมขังนักโทษในสมัยนั้นมิได้มีกฎข้อบังคับไว้โดยเฉพาะให้แล้วแต่ผู้ว่าราชการเมืองจะกำหนดขึ้นใช้เองตามแต่จะเห็นสมควร

2) ยุคแห่งการปรับปรุงสมัยรัชกาลที่ 5

นับเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงงานราชทัณฑ์ของไทย ให้ก้าวหน้าขึ้น ทรงจัดระเบียบการคุกตะรางใหม่ เมื่อ ร.ศ. 110 โดยได้มีการยกเลิกจารีตนครบาลอันโหดร้าย และประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ ร.ศ. 120 เพื่อใช้บังคับกิจการเรือนจำ เป็นการเฉพาะ ทรงวางระเบียบข้อบังคับเรือนจำ ร.ศ. 120 เพื่อใช้บังคับกิจการเรือนจำ เป็นการเฉพาะ ทรงวางระเบียบข้อบังคับเรือนจำ ให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกัน ด้วยกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ซึ่งมีหลักการและวิธีการลงโทษที่ได้ผ่อนคลายความทารุณโหดร้ายลงไปมาก อีกทั้งได้บัญญัติวิธีการลงโทษผู้กระทำผิดอาญาแผ่นดินต้องผ่านกระบวนการยุติธรรม คือ ตำรวจ อัยการ ศาล และเรือนจำ ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่ 6 จึงได้ประกาศตั้งกรมราชทัณฑ์ขึ้นเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2458 โดยรวมกิจการเรือนจำทั่วราชอาณาจักรไว้ในสังกัดกรมราชทัณฑ์กระทรวงนครบาล การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตาม ระเบียบกฎข้อบังคับอันเดียวกัน นับว่าการราชทัณฑ์ไทยได้พัฒนาไปสู่แนวทางที่มีเหตุผลอย่างยิ่งขึ้น

3) ยุคปัจจุบัน

หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 การราชทัณฑ์ไทยได้วิวัฒนาการเข้าสู่ยุคปัจจุบันเริ่มจากการสร้างเรือนจำกลางบางขวางให้เป็นเรือนจำที่ทันสมัยในปี พ.ศ. 2477 แก้ไขเปลี่ยนแปลงวิธีประหารจากการประหารชีวิตด้วยดาบ มาเป็นการประหารชีวิตโดยใช้ปืน มีการกำหนดนโยบายอาญาและหลักทัณฑ์ปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และตามหลักการของอารยะประเทศยิ่งขึ้น ประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 กำหนดหลักการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติ และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน และมุ่งในเรื่องการฟื้นฟูอบรมแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นพลเมืองดีต่อไป

โทษทางอาญาที่รุนแรงที่สุดในบรรดาโทษตามกฎหมาย 5 ประการ ดังกล่าวมาแล้ว นั่นก็คือโทษประหารชีวิต ส่วนคำว่า “ประหารชีวิต” หมายความว่า การลงโทษฆ่า โทษทางอาญาขั้นสูงสุดที่ลงแก่ผู้กระทำความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ ตามกฎหมายอาญา การลงโทษประหารชีวิตได้บัญญัติไว้ในมาตรา 19 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

การลงโทษประหารชีวิต นับว่าเป็นโทษที่รุนแรงที่สุดประการสุดท้าย ที่จะพึงใช้ต่อผู้ผู้กระทำความผิด หรืออาชญากร และน่าจะถือได้ว่า เป็นการทำให้โทษแบบเก่าแก่ที่สุด ซึ่งเคยมีมาแต่ดึกดำบรรพ์ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน จุดมุ่งหมายของการประหารชีวิตก็คือ กำจัดผู้กระทำผิดนั้นให้พ้นไปเสียจากสังคม ด้วยการฆ่า วิธีการฆ่า หรือวิธีการกระทำให้ถึงแก่ความตาย แต่ละยุคแต่ละสมัยก็มีวิธีการแปลกๆแตกต่างกัน แล้วแต่ความนิยมของแต่ละประเทศในยุคนั้นๆ คำว่าบางเล่มกล่าวว่าวิธีการประหารชีวิตอันแตกต่างกันจริงๆ มีถึง 20 วิธี วิธีที่ใช้กันทั่วไป คือการตัดหัว แขนคอ เฆาทั้งเป็น วิธีต่างๆเหล่านี้ประกอบด้วยวิธีที่พิศดาร ในยุโรปสมัยกลางนิยมใช้ไฟกันเป็นพื้น ในโทษที่หาว่ากระทำความผิดต่อศาสนา แม่่มดวงยาพิษ และวางเพลิง ในสมัยโรมัน โบราณ ถ้ามีความผิดฐานลักทรัพย์ ก็ผลักให้ตกหน้าผา ลูกฆ่าพ่อจะถูกขังใส่ถุงพร้อมด้วยขอสรพิษ 2-3 ตัว แล้วถ่วงน้ำ นอกจากนี้ก็มีการตรึงด้วยไม้กางเขน ซึ่งเป็นวิธีการประหารชีวิตของชาวโรมันต่อพวกเมืองขึ้น นอกจากนี้ก็ใช้วิธีการรัดคอด้วยเชือก หรือไหม ซึ่งลงโทษเกี่ยวกับการเมือง ในประเทศจีนก็เคยใช้วิธีการลงโทษวิธีนี้ วิธีเขี่ยจนตายมักจะนิยมใช้กันทางตะวันออกไกล พวกฮิบบรินียมเอาหินทุ้มให้ตาย ผู้ซึ่งถือกันว่าเป็นผู้ร้ายนั้นเคยโยนให้เป็นเหยื่อสิงห์โต ในกรุงโรมเคยมีเรื่องกล่าวกันว่ามิโยนให้จระเข้กิน ในเยอรมันใช้วิธีการให้ม้าลาก จีนใช้ช้างเหยียบ อินเดียใช้กินยาสั่ง กรีกโบราณใช้กินยาพิษ เช่น โซเครตีส นอกจากนี้ก็ยังมีวิธีถ่วงน้ำ วิธีทะเลงซึ่งอังกฤษเคยใช้ วิธีนี้ทารุณมาก จีนเคยมีวิธีประหารแบบหลังนี้ โดยการเชือดเนื้อเป็นชิ้นๆ ให้ได้พันชิ้น แต่ผู้ต้องโทษมักตายเสียก่อน นอกจากนี้ก็มีวิธีลากไส้ เอาคนแขวนติดลูกล้อรถให้ม้าลากวิ่งไปจนตาย หรือผูกกับลูกล้อแล้วหมุนไปให้กระทบเข้ากับเหล็กแหลมที่ตรอกตรงเอาไว้ หรือถักนักรโทษออกเป็นสี่เหลี่ยมด้วยม้าพยศสี่ตัว พวกยิวมีวิธีการลงโทษด้วยการเอาก้อนหินทับหน้าอก แล้วขยับให้โตขึ้นทุกๆ จนตาย คนป่าในบางท้องถิ่น นิยมการประหารด้วยธนูหรือหน้าไม้ ในสวีตส์เซอร์แลนด์ใช้การเสียบประจาน และขังใช้กันอยู่จนกระทั่งประมาณ ค.ศ. 1400 และการถ่วงน้ำใช้กันอยู่จนกระทั่งประมาณ ค.ศ. 1600 คดีสุดท้ายในการเผาโดยผูกคนติดไว้กับหลัก สำหรับการประหารในเมืองเบอร์ลิน (เยอรมัน)นั้นเกิดขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1786 และก่อนหน้าเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในราว 70 ปี ก็ไม่เคยมีการลงโทษแบบคล้ายคลึงกันนี้เลย ในเยอรมันที่เมืองแฟรงฟวร์ต จำนวนความผิดที่จะได้รับโทษประหารในศตวรรษที่ 15 มีอยู่ 317 อย่าง ในศตวรรษที่ 16 มีอยู่ 248 อย่าง และในศตวรรษที่ 17 มีอยู่เพียง 140 อย่างเท่านั้น ในมณฑลต่างๆ จึงซูริก และชวไรซ์ เมื่อศตวรรษที่ 16 มีถึง 572 อย่าง

ในศตวรรษที่ 17 มี 336 อย่าง และในศตวรรษที่ 18 มีเพียง 149 อย่างเท่านั้น ในอังกฤษเคยใช้วิธีตัดศีรษะด้วยขวานบางประเทศใช้ดาบ ก่อนหน้าที่จะหันมาใช้วิธีเป็นอยู่ในปัจจุบัน อังกฤษ อเมริกา นิยมใช้การแขวนคอโดยทั่วไป เพราะถือว่ามีประสิทธิภาพในการประหารและผู้ถูกประหารไม่เจ็บปวดมาก ต่อมา ในสมัยใหม่วิธีประหารที่นิยมใช้ คือ ยิงเป้า ใช้ไฟฟ้า หรือรมด้วยก๊าซ³

การประหารชีวิตในประเทศไทย

การประหารชีวิตในประเทศไทยนั้น ก็มีความประสงค์ คือการทำให้ตาย อันเป็นการแยกตัวไปจากสังคมอย่างถาวรเหมือนประเทศอื่นๆ และการลงโทษประหารชีวิต มีเจตนารมณ์ในการทำลายชีวิตของผู้กระทำความผิดให้ดับสูญ หรือให้ตายไป แต่การทำลายชีวิตนั้นไม่อาจที่จะแยกทำลายต่างหากจากร่างกายได้ เมื่อจะทำลายชีวิตจึงต้องทำลายร่างกายของบุคคลผู้นั้นด้วยทั้งนี้ เนื่องจากร่างกายและจิตใจมีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง และอิงอาศัยซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดชนิดที่แยกออกจากกันไม่ได้

ลักษณะความคิดที่จะลงโทษประหารชีวิตนั้นมีอยู่หลายประการขอยกมากล่าวไว้พอเป็นนิตินัยอุทธรณ์ ดังนี้

พระไอยการอาชาหลวง⁴ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ได้ตราขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 1895 คือเมื่อเจ็ดร้อยกว่าปีมาแล้ว ได้บัญญัติถึงลักษณะการละเมิดมีประการต่างๆ ที่จะลงโทษได้ถึงขั้นประหารชีวิต คือ

- 1) กระทำเหนือพระราชบัญญัติขัดพระบันทูลพระโองการ
- 2) มิได้กระทำตามตรัสใช้แลเพโทบาย เอาแต่เงินทองสิ่งของของเขามาให้เสียราชการไป
- 3) ข่มเหงราษฎรเอามาจำจอง เก็บเอาเงินทองลูกเมียข้าคนมาเป็นอาณาประโยชน์

แก้ตน

- 4) ป้องกันผู้มีคดีแลผู้ร้ายไว้มิให้ส่งแก่ตระลาการ
- 5) ต่อตีด่านายพรามรงค์ มหาดไทย ดาบ นายนักการ นายคุม ผู้ไปเรียกหา
- 6) แปลงพระธรรมนูญ แปลงพระโองการ แลแปลงพระราชบัญญัติ กำหนดกฎหมาย
- 7) แปลงตราสารสำนวนถ้อยคำท่านเสีย แลเสียถ้อยคำอื่นเข้าไป
- 8) โลกนักมักใจใหญ่ใฝ่สูงให้เกินศักดิ์ มักใคร่กระทำตนให้ล้นเหลือบันดาศักดิ์อันท่าน

ให้แก้ตน

- 9) ทะนงองอาจมิยำมิกลัวแลมิจำพระราชนิมพระเจ้าอยู่หัวบัญญัติไว้
- 10) กระทำผิดตระทรวงล่วงกรรมอันท่านอายัดไว้โดยตระทรวงการ

³ แหล่งเดิม.

⁴ แหล่งเดิม.

11) ท่านสั่งให้กระทำการในสถานแห่งใดๆ มิได้กระทำตาม ทำนอก ทำเหลือทำเหนือ ทำเกินรับสั่ง แลเกียจคร้านละเมินราชการเสีย

12) อำพรางบังอาจกันโงกราษฎรให้ได้ความเดือดร้อน

ความผิดตามที่กล่าวมานี้ อาจลงโทษได้ 10 สถาน สถานหนึ่งคือ ให้พ้นคอร์ปเรอริบราชบาตร เอาลูกเมียข้าคนเป็นระบาศ ทรัพย์สิ่งของเอาเข้าท้องพระคลังทั้งสิ้น นอกจากนี้ก็อาจลงโทษสถานอื่นได้อีก เช่น ตัดมือตัดเท้า จำใส่ตรูไว้ตามตามขถกรรมของมัน เป็นต้น การลงโทษประหารชีวิตในสมัยโบราณนั้น ใช้อยู่คำแตกต่างกันไปบ้าง บางแห่งได้ใช้คำว่า “ให้บั่นคอร์ปเรอริบ” “ให้ฆ่าเสีย” “ให้ริบราชบาตรแลฆ่าเสีย” “ให้ตัดศีรษะเสีย”

พระไอยการกระบดศึก⁵ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นในแผ่นดินสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 แห่งกรุงศรีอยุธยา เมื่อ พ.ศ. 1978 กฎหมายลักษณะนี้ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ พ.ศ. 1998 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกครั้งหนึ่ง ในสมัยพระเอกาทศรถ พ.ศ. 2133 การแก้ไขเพิ่มเติมในครั้งนี้เป็นการแก้ไขในเรื่องอื่น ส่วนลักษณะความผิดที่มีโทษถึงขั้นประหารชีวิต และวิธีการประหารชีวิตนั้นคงเป็นไปตามของเดิม

พระราชปรารภในการตรากฎหมายนี้มีอยู่ว่า ทรงพระกรุณาตรัสเหนือเกล้าฯ สั่งให้ค้นหาพระบาติทวะดิงษกรรมกร 32 ประการนั้น ได้พระบาติ...ดำเนินเนื้อความตามพระบาติว่า สมเด็จพระบรมราชาธิบดีแต่ปางก่อน ลงราชทัณฑ์ แก่ผู้กระทำความผิดเป็นอุกฤษฏ์ ละคร ละหุโทษต่างๆ กัน จึงมีพระราชโองการมาณพระบันฑูลสุรสีหนาทคำรัสเหนือเกล้าฯ ว่า ประเพณีโบราณราชกษัตริย์สืบมาย่อมกระทำทัณฑานูทัณฑาโทษน้อยใหญ่แก่คนกระทำโจรกรรมแลล่วงพระราชอาษากระทำทุจริตผิดจากพระราชบัญญัติ ล่วงพระราชกำหนดกฎหมายควรด้วย อุกฤษฏ์ มหันต ละครมะนิม ละหุโทษประการใด ก็ลงโทษตามทวะดิงษกรรมกร 32 ประการ คุจประเพณีโบราณราชกษัตริย์สืบมา ก็ให้ตราพระราชบัญญัติจัดโทษโดยควรแก่กรรมกร ผ่อนตามหนักแลเบาแก่นักโทษผู้กระทำทุจริตเป็นพระราชกฤษฎีกาสืบไปเมื่อหน้า

ลักษณะความผิดได้บัญญัติไว้ ดังต่อไปนี้ “...” แต่นี้สืบไปเมื่อนำ ถ้าผู้ใดใจทงองอาจ มักใหญ่ใฝ่สูงศักดิ์ กระบดประทุษร้ายต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะปลงพระองค์ลาจากเสวตรนัทรกิติแล้ว และโจรคุมพรรคพวกถือสรรพศาสตราวุธเข้าปล้นตีเมืองเปาจวนกิติ ปล้นตีพระนครเผาพระราชนิเวศมณฑีรสถานวังคลังนางกิติ ปล้นตีอวาสาเผาพระอุโบสถและสังฆารามจับพระสงฆ์สามเณรและคฤหัสถ์ชาวบ้าน มัดผูกพันแทงลนด้วยคบเพลิงปั้ง่าง เอาแหลนหลาวเสียบร้อยกระทำกรรมสาหัส เร่งรัดเอาทรัพย์สิ่งของโดยทารุณทาระกำหยาบซ้ำ ฆ่าสมณสามเณรและเจ้าทรัพย์ด้วยประการใดกิติ ผู้ใดใจนกรรจ์ฆ่าบิดามารดาคนญาติครูอุปมาอาจารย์ตาตยกิติ แลคนร้ายใจเป็นมฤท

⁵ กรมราชทัณฑ์. เล่มเดิม. หน้า 73.

ฉาพธิฐี เอาจงค์พระพุทธรูปพระธรรมมาทนต์เหยียบขี้ ทำทูลจารการลามกประการใดก็ดี และ
โจรลักทารกไปมิได้กลัวแก่บาปหยาบเข้าสาหัสตัดมือ ตัดเท้า ตัดคอ ทารกถอดเอากำไรและ
เครื่องประดับก็ดี ท่านว่ามันจำพวกนี้เป็นผู้ร้ายยิ่งโจร ให้ลงโทษกรรมกร 21 สถาน

วิธีการประหารชีวิตตามพระไอยการกระบถศึก ได้อธิบายวิธีการไว้อย่างละเอียดถี่ถ้วน
ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

- 1) ให้ต่อยกระโหลกศีรษะเล็กออก แล้วเอาคีมคีบเหล็กเผาไฟจนแดงใส่ลงบนมันสมอง
- 2) ถลกหนังศีรษะออกแล้วเอกรวดทรายขัด
- 3) เอาขอเกี่ยวปากให้อ้าไว้แล้วเอาไฟจุดเผาในปาก
- 4) เอาผ้าชุบน้ำมันให้ทั่วกายแล้วเอาไฟจุดเผาทั้งเป็น
- 5) เอาผ้าชุบน้ำมันพันมือทั้ง 10 นิ้ว แล้วเอาไฟจุด
- 6) ให้เชือดเนื้อให้เป็นแรงเป็นริ้วตั้งแต่ใต้คอลงไปจนถึงข้อเท้า แล้วเอาเชือกผูก ผูกคร่า
ตีให้เดินเหยียบขี้ริ้วเนื้อหนังของตนจนกว่าจะตาย
- 7) ให้เชือดเนื้อให้เป็นแรงริ้ว ตั้งแต่ใต้คอลงมาถึงเอว กับเชือดแต่เอวอย่างเดียวกัน
ลงมาถึงข้อเท้ากระทำให้นเนื้อที่เป็นริ้วเบื้องบนตกปกคลุมลงมาปิดเหมือนนุ่งผ้ากากรอง
- 8) ให้เอาห่วงเหล็กสวมข้อศอกทั้งสองข้างสวมข้อเท้าทั้งสองข้างแล้วเอาเหล็กเหล็ก
สอดลงในวงเหล็กข้างตรงไว้กับพื้นดินอย่าให้เดินได้ แล้วเอาไฟเผาให้รอบตัวจนกว่าจะตาย
- 9) ให้เอาเบ็ดใหญ่ที่มีคมสองข้าง เกี่ยวหนังเนื้อและเอ็นให้หลุดขาดออกมาจนกว่า
จะตาย
- 10) ให้เชือดเนื้อออกมาจากกายจนกว่าจะหมด
- 11) ให้ฟันสับทั่วกายแล้ว เอาแปลงหวีชุบน้ำแสบกรีดขูดเนื้อหนังและเอ็นออกจน
เหลือแต่ร่างติดกระดูก
- 12) ให้นำอนตะแคง เอาหลาวเหล็กตอกลงไปในช่องหู ให้ติดกับดินแล้วจับหมุนรอบๆ
เหมือนวงล้อเกวียน
- 13) เอาลูกศิลาบด ทบกระดูกให้แหลกแล้วพับห่อเนื้อหนังกับทั้งกระดูกวางไว้
- 14) เคี้ยวน้ำมันให้เดือดและเทรดสากลงมาตั้งแต่ศีรษะจนกว่าจะตาย
- 15) ชั่งสุนัขคุร่าย ให้อดอาหารหลายวันแล้วปล่อยออกมาให้กัดทั้งเนื้อหนังกินให้เหลือ
แต่กระดูก
- 16) ให้เอาขวานผ่าอกทั้งเป็นแล้วแหกอกออก
- 17) แทะด้วยหอกจนกว่าจะตาย

18) ให้นำขุณฑุมฝึงแก่เอว แล้วเอาฟางปกจุดไฟเผาให้ครอกพองหนังใหม่จากนั้นก็เอาไถเหล็กไถให้เป็นท่อนๆ

19) จับเชือดเนื้อออกเป็นชิ้นๆ ทอดน้ำมัน แล้วให้กินเนื้อของตนเอง

20) ให้ตีด้วยตะบองสั้นหรือตะบองยาว

21) ให้ตีด้วยไม้หวายทั้งนาม

วิธีการลงโทษประหารชีวิตตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เรียกตามศัพท์ในพระไอยการกะบดศึก เรียกว่า “กรรมกร 21 สถาน” เป็นที่น่าสังเกตุว่า กรรมกร 21 สถานนี้ บางสถานนอกจากจะทำให้ผู้ถูกลงโทษถึงแก่ความตายสมความมุ่งหมายในการลงโทษแล้ว ยังมีลักษณะเป็นศิลปะอยู่ในตัวอีกด้วย เช่นข้อที่ว่า ทำมิให้เนื้อพองแห้งขาด แล้วเอาลูกศิลาบดทุบกระดูกให้แหลกย่อยแล้วรวบรวมเข้าทั้งสิ้น ยกขึ้นหย่อนลงกระทำให้นเนื้อเป็นกองเป็นลอม แล้วพับห่อเนื้อหนังกับทั้งกระดูกนั้นทอดวางไว้ทำดั่งตั้งอันทำด้วยฟางซึ่งวางไว้เช็ดเท้า เพชฌฆาตจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกสอนจนมีความรู้ ความชำนาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงจะสามารถทำมิให้เนื้อพองแห้งขาดได้⁶

กรรมกร 21 สถาน เมื่อมีการบัญญัติไว้ในกฎหมายเช่นนี้ เชื่อว่าย่อมจะต้องมีการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอย่างแน่นอน แต่จะทำครบทั้ง 21 สถานหรือไม่ ยังตรวจค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไม่พบ เฉพาะการลงโทษโดยเอาขวานผ่าอกทั้งเป็นแหกอกดั่งโครงเนื้อนั้นปรากฏว่าเมื่อปี พ.ศ. 2414 ได้เกิดโจรผู้ร้ายชุกชุม เทียบปล้นฆ่าราษฎรในเขตกรุงเก่า ราษฎรต่างได้รับความเดือดร้อนมาก สมเด็จพระยาศรีสุริยวงศ์ได้ขึ้นไปปราบปรามโจรผู้ร้ายในครั้งนั้นปรากฏตามจดหมายเหตุของจมนังกศิลป์ว่า เมื่อจับโจรผู้ร้ายได้แล้ว สมเด็จพระยาศรีสุริยวงศ์ได้สั่งให้ผ่าอกตัดศีรษะ ตัดกลางตัวออกเป็นสองท่อน ป่าวประกาศให้ราษฎรมาด เพื่อให้พวกนักเลงอันธพาลทั้งหลาย เกิดความขยาดเกรงกลัว ซึ่งก็ได้ผลดี เพราะปรากฏว่าโจรผู้ร้ายสงบราบคาบลงในพื้นที่ทันใด⁷

การประหารชีวิตด้วยดาบหรือเรียกว่า “กุศหัว” โดยใช้ดาบฟันคอนักโทษให้ขาดออกจากร่างกาย ครุเพชฌฆาตจะเป็นผู้จัดทำดาบขึ้น ซึ่งมีรูปร่างต่างกัน ได้แก่ดาบปลายแหลม ดาบปลายตัด และดาบหัวปลาไหล

ผู้ทำหน้าที่ประหารชีวิต หรือเรียกว่าเพชฌฆาตจะมีด้วยกัน 3 คน คือ ดาบ 1 ดาบ 2 และดาบ 3 ขณะทำการประหารชีวิตนักโทษ ถ้าดาบ 1 ฟันคอไม่ขาด ดาบ 2 จะต้องฟันซ้ำ ถ้าคอยังไม่ขาดหลุดจากร่างกายอีกดาบ 3 จะต้องเชือดให้ขาด ในสมัยรัชกาลที่ 5 การประหารชีวิตนักโทษด้วยดาบมักทำพิธีที่วัดซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

⁶ นคร วัลลิภากร. เล่มเดิม. หน้า 18.

⁷ กรมราชทัณฑ์. เล่มเดิม. หน้า 74.

1) เมื่อลูกขุน ณ ศาลลูกขุน ณ ศาลหลวง วางโทษให้ประหารชีวิต ก็จะมีการนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประหารชีวิต

2) ก่อนนำตัวนักโทษไปประหารชีวิต นักโทษจะต้องถูกเขียนตี 3 ยกๆ ละ 30 นาที รวม 90 นาที

3) วิธีการที่จะนำนักโทษไปประหารผู้ล่านพิธินั้น จะคุมตัวนักโทษประหารออกเดินทางจากคุกทางเรือ และจะต้องจองจำพันธนาการครบ 5 ประการ คือ ตรวนใส่ข้อเท้า ข้อข้อมือ โขล้ามคอ คาไม้ และโซ่บันเอว

4) เมื่อมาถึงลานพิธีประหาร จะมีการจัดอาหารคาวหวานมื่อสุดท้ายให้นักโทษกินและนิมนต์พระมาเทศน์ให้ฟัง ก่อนทำการประหารชีวิต

5) นักโทษที่ถูกประหารชีวิตจะถูกจับนั่งมัดกับหลักไม้กางเขน แบบก้าจับหลัก

6) เพชฌฆาตเอาดินเหนียวอุดหูอุดปาก และแปะไว้ที่ต้นคอ เพื่อกำหนดจุดที่จะฟัน จากนั้น เพชฌฆาตดาบ 2 จะร่ายรำไปมา เพื่อรอจังหวะให้จิตใจนักโทษดังกล่าวสงบ และเพชฌฆาตดาบ 1 จะลงดาบฟันคอทันที

7) เมื่อประหารแล้ว เจ้าหน้าที่จะตัดเส้นเท้าเพื่อถอดตรวนออก แล้วสับร่างกายเป็นชิ้นๆ หรือแล่เนื้อให้ทานแก่แร้งกา

8) ส่วนหัวจะเอาไปเสียบประจาน

ประเทศไทยได้ใช้วิธีการประหารชีวิตโดยวิธีการตัดศีรษะด้วยดาบอยู่เป็นเวลานาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2451 เป็นต้นไป จนถึง พ.ศ. 2477 จึงได้เปลี่ยนมาใช้วิธีการประหารชีวิตโดยวิธียิงด้วยปืน (ยิงเป้า)

การประหารชีวิตโดยวิธียิงด้วยปืน นับแต่ พ.ศ. 2477 เป็นต้นมา ได้เปลี่ยนวิธีการประหารชีวิตด้วยดาบมาเป็นการยิงด้วยปืน (ยิงเป้า) โดยจะดำเนินการที่เรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรี ดังนี้

เมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ประหารชีวิตผู้ใดแล้ว ศาลที่เป็นเจ้าของคดีจะได้ออกหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุด ส่งไปยังผู้บัญชาการเรือนจำในท้องที่ที่ศาลนั้นตั้งอยู่ หมายจะระบุถึงชื่อโจทก์ จำเลยฐานความผิด จำเลยต้องโทษตามบทกฎหมายใด มาตราใด พร้อมคำสั่งว่าภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ให้ประหารชีวิตจำเลย เมื่อผู้บัญชาการเรือนจำได้รับหมายดังกล่าวแล้ว จะนำนักโทษไปประหารชีวิตในทันทีไม่ได้ ต้องรอให้ครบกำหนด 60 วัน นับแต่วันฟังคำพิพากษาตาม มาตรา 262 ถ้านักโทษหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องได้ยื่นฎีกาขอ พระราชทานอภัยโทษ และทรงยกเรื่องราวมาก่อนครบ 60 วัน ก็ดำเนินการประหารชีวิตได้

ในทางปฏิบัติ เมื่อนักโทษได้ยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษแล้ว ต้องรอฟังพระบรมราชวินิจฉัยเสียก่อน จึงจะดำเนินการขั้นต่อไป ฎีกาของนักโทษประหารให้ยื่นได้ครั้งเดียวเท่านั้น ในการประหารชีวิตนักโทษนั้น ให้มีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำในท้องที่ที่ทำการประหาร เป็นประธานกรรมการเจ้าพนักงานเรือนจำระดับหัวหน้าฝ่ายแพทย์การประหารชีวิตส่วนมากจะทำที่เรือนจำกลางบางขวาง ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด นนทบุรีหรือผู้แทนร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย โดยกรมราชทัณฑ์จัดผู้แทนไปดูแลความเรียบร้อยในการประหารชีวิต ก่อนวันประหารชีวิต ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ถูกประหาร พร้อมทั้งรับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือของนักโทษที่มีอยู่ในสำนวนและหมายศาลมาทำการตรวจสอบ การตรวจสอบนั้นให้สอบกับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่เก็บอยู่ ณ กองทะเบียนประวัติอาชญากร ตามเลขคดีและนามผู้ต้องโทษ เมื่อตรวจแล้วรายงานผลการตรวจสอบและส่งแผ่นพิมพ์ลายนิ้วซึ่งได้จัดการพิมพ์ขึ้นคราวนี้ 1 ฉบับ กับแบบพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ต้องโทษที่เอาไปจากสำนวนตามหมายศาลไปยังคณะกรรมการเรือนจำซึ่งมีหน้าที่ต้องทำการประหารทำการตรวจสอบคดี ดำเนินรูปพรรณตามทะเบียนรายตัว ทำบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อมิให้มีการประหารผิดตัว

เมื่อถึงกำหนดวันประหารชีวิต เจ้าพนักงานเรือนจำจะจัดนิมนต์พระสงฆ์แสดงพระธรรมเทศนาให้นักโทษที่ถูกประหารที่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนนักโทษที่มีได้นับถือศาสนาพุทธ มีความปรารถนาจะประกอบพิธีกรรมตามศาสนาที่อนุญาตได้ตามสมควร หากนักโทษมีความประสงค์จะขอทำพิธีกรรมก็จะจัดการทำให้ จัดหาอาหารมือสุดท้ายให้นักโทษก่อนนำไปประหาร ผู้บัญชาเรือนจำจะนำคำสั่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์ พร้อมด้วยสำเนาคำพิพากษาอ่านให้นักโทษฟังนำนักโทษประหารไปยังที่จัดเตรียมไว้ ก็คือหลักประหาร มีลักษณะเป็นไม้กางเขนมีความสูงขนาดใหญ่ ผู้ต้องโทษจะถูกมัดด้วยด้ายดิบให้ยื่นหันหน้าเข้ากับหลักประหาร ซึ่งมีไม้หนึ่งคร่อมป้องกันมิให้ผู้ต้องโทษยื่นตัวงอ หรือเข้าอ่อน ข้อมือทั้งสองผูกมัดติดกับหลักประหารในลักษณะพนมมือกำดอกไม้ ทุบเทียนไว้ เจ้าหน้าที่จะนำจากประหารซึ่งมีเป่าวงกลมติดอยู่กับฉากตั้งเล็งให้ตรงจุดกลางหัวใจ ผู้ต้องโทษโดยฉากประหารห่างจากด้านหลังของผู้ต้องโทษประมาณ 1 ฟุต เพื่อกำบังมิให้เจ้าหน้าที่ผู้ลั่นไกปืนเห็นตัวผู้ต้องโทษประหาร

แท่นปืนประหารตั้งอยู่ห่างจากฉากประหารประมาณ 4 เมตร เมื่อพร้อมแล้วเจ้าหน้าที่จะให้สัญญาณโดยโบกธงสีแดง ผู้ทำหน้าที่เขมขนาดลั่นไกปืนทะเลาะกระดาศที่จัดระดับตรงกับหัวใจพอดี จากนั้นกรรมการประหารชีวิตจะตรวจนักโทษว่าได้ตายแล้วจริง พิมพ์ลายนิ้วมือลงนามรับรองว่าเป็นลายนิ้วมือของนักโทษประหารจริง ส่วนศพถ้ามีญาติมารับก็อนุญาตถ้าไม่มีญาติ

มาขอรับ เรือนจำจะดำเนินการให้ตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ กำหนดให้ประหารชีวิตก่อน 07.00 น. ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 ได้เปลี่ยนมาดำเนินการใน เวลากลาง ตั้งแต่เวลา 18.00 น. เป็นต้นไป⁸

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประหารชีวิตมาเป็นการฉีดยา โดยการประหารชีวิตด้วยการยิงเป้าครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2545 ต่อมาได้เปลี่ยนมาใช้วิธีการฉีดยาแทน สำหรับความผิดที่ต้องระวางโทษประหารชีวิตตามกฎหมายไทยปัจจุบัน⁹ ได้แก่

- 1) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงของราชอาณาจักร (มาตรา 218, 111, 113, 119, 121, 122, 125, 127, 132, 135/1)
- 2) ความผิดต่อความสัมพันธ์ไมตรีต่อต่างประเทศ
- 3) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชน (มาตรา 218, 219, 224)
- 4) ความผิดเกี่ยวกับเพศ (มาตรา 277ทวิ, 277ตรี, 280, 283)
- 5) ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย (มาตรา 288, 289)
- 6) ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ (มาตรา 312ทวิ, 313)
- 7) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (มาตรา 339, 339ทวิ, 340, 340ทวิ)
- 8) ความผิดเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ (มาตรา 148-149)
- 9) ความผิดตามกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติด

การประหารชีวิตโดยการฉีดยา การประหารชีวิตนักโทษด้วยการฉีดยาทำโดย เจ้าหน้าที่จะนำตัวนักโทษจากห้องขังไปที่ห้องประหาร ให้นอนบนเตียงประหาร ตรง และผูกด้วยสายหนังทั้งขา ลำตัว และแขนทั้ง 2 ข้างซึ่งอยู่ในท่ากางออกทำให้ไม่สามารถดิ้นได้ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะติดเครื่องวัดการเต้นของหัวใจเข้ากับตัวนักโทษเพื่อตรวจสอบการตายหลังฉีดยา โดยให้กรรมการภายนอกได้เห็นการเต้นของหัวใจจากนั้นจึงแทงเข็มเข้าเส้นเลือดใหญ่ หรือที่หลังมือทั้ง 2 ข้างข้างหนึ่งเป็นเข็มที่ใช้จริงอีกข้างหนึ่งเป็นเข็มสำรองในกรณีที่เข็มแรกมีปัญหา หรือบางกรณีจะแทงเข็มที่แขนเข็มเดียว จากนั้นนำท่อมาต่อเข้าเข็ม โยงไปยังเครื่องฉีดยา

เมื่อได้เวลาเจ้าหน้าที่เรือนจำก็จะให้สัญญาณในการดำเนินการประหารได้ เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เพชรฆาตจะมี 2 คน ซึ่งอยู่ในห้องฉีดยาดิกัน ก็จะกดปุ่มเพื่อปล่อยยาให้เข้าร่างกาย ปุ่มปล่อยยาจะมี 2 ปุ่ม กดคนละปุ่ม แต่จะมีปุ่มเดียวที่ปล่อยยาเข้าร่างกาย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทั้ง 2 จึงไม่มีโอกาสทราบได้ว่าใครเป็นผู้กดปุ่มปล่อยยาเข้าเส้น แต่สำหรับประเทศที่ไม่ใช่เครื่องฉีดยาอัตโนมัติจะใช้คนฉีดยาด้วยมือซึ่งจะมีคนเดียวฉีดยาเข้าแขนซ้ายหรือขวา การฉีดยาไม่ได้ไปยื่นฉีดที่แขนแต่ต่อสายยางออกมาและผู้ฉีดจะอยู่หลังม่าน

⁸ ดิเรกพล วัฒนะโชติ. (2549). การบังคับโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาศาลทหาร. หน้า 29.

⁹ นคร วัลลภการ. เล่มเดิม. หน้า 22.

ยาที่ใช้ฉีดจะมี Sodium Pentothal ในสารละลาย 20-25 cc Pancuronium bromide 50 cc และ Potassium chloride 50 cc ยาดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากการวิจัยของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเท็กซัสว่าจะให้ผลอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ยาที่ใช้ฉีดไม่ใช่ยาพิษแต่เป็นยาทั่วไป แต่ถ้าใช้เกินขนาดก็จะมีผลทำให้ตายได้ โดยจะต้องมีปริมาณที่มากพอสมควรต้องค่อยๆปล่อยเข้าไปในเส้นเลือด และใช้ถึง 3 ชนิด ดังนั้นที่กล่าวกันว่าจะนำยานี้ใส่เข็มแล้วไปจิ้มคนทั่วไปนั้น จะไม่เป็นอันตรายใดๆ และหากจะทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายก็ใช้ยาพิษอื่นๆ จะไม่ยุ่งยากเท่าวิธีดังกล่าวนี้

การฉีดยา เริ่มแรกจะปล่อยยา Sodium chloride เข้าไปให้กลับก่อน จากนั้นจึงปล่อย Pancuronium bromide และ Potassium chloride ตามลำดับ เพื่อให้หัวใจหยุดสูบฉีดโลหิตภายในไม่ถึงนาที เมื่อนักโทษแสดงอาการแน่นิ่งไป ผู้บัญชาการเรือนจำจะขอให้นายแพทย์ของเรือนจำเข้าตรวจยืนยันการตายของผู้ต้องขัง และประกาศเวลาตายต่อหน้าพยานรวมใช้เวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนนี้ทั้งสิ้นประมาณ 20-30 นาที ผู้แทนจากกองทะเบียนประวัติอาชญากร จะพิมพ์ลายนิ้วมืออีกครั้งและเคลื่อนย้ายศพของนักโทษไปห้องเก็บศพต่อไป โดยเก็บไว้ตรวจสอบอีก 1 วันตลอดเวลาจะมีการถ่ายรูปและวิดีโอตามขั้นตอนต่างๆไว้¹⁰

ข้อยกเว้นในการลงโทษประหารชีวิต

- 1) บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี
- 2) บุคคลวิกลจริต
- 3) หญิงมีครรภ์

กระบวนการบังคับโทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา 245 วรรคสอง บัญญัติว่า “ศาลชั้นต้นมีหน้าที่ต้องส่งคำสำนวนคดีที่พิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิตไปยังศาลอุทธรณ์ ในเมื่อไม่มีการอุทธรณ์คำพิพากษานั้น และคำพิพากษาเช่นนี้จะยังไม่ถึงที่สุด เว้นแต่ศาลอุทธรณ์จะได้พิพากษาขึ้น”

หญิงใดจะต้องประหารชีวิต ถ้ามีครรภ์อยู่ให้รอไว้จนพ้นกำหนดสามปีนับแต่วันคลอดบุตรแล้วให้ลดโทษประหารชีวิตลงเหลือโทษจำคุกตลอดชีวิต เว้นแต่เมื่อบุตรถึงแก่ความตายก่อนพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว ในระหว่างสามปีนับแต่คลอดบุตร ให้หญิงนั้นเลี้ยงดูบุตรตามความเหมาะสมในสถานที่ที่สมควรแก่การเลี้ยงดูบุตรภายในเรือนจำ¹¹

¹⁰ นัทธี จิตสว่าง. (2543. มีนาคม). “การประหารชีวิตโดยเครื่องฉีดยา.” บทบัญญัติ, 56, 11. หน้า 99.

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 247 วรรค 2.

ถ้าบุคคลซึ่งต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตเกิดวิกลจริตก่อนถูกประหารชีวิตให้รอการประหารชีวิตไว้ก่อนจนกว่าผู้นั้นจะหาย ขณะถูกลงการประหารชีวิตอยู่นั้น ศาลมีอำนาจยกมาตรา 46 วรรค 2 แห่งกฎหมายลักษณะอาญาบังคับ¹²

การขอพระราชทานอภัยโทษ คดีที่จำเลยต้องประหารชีวิต ห้ามมิให้บังคับตามคำพิพากษา จนกว่าจะได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้ ว่าด้วยอภัยโทษแล้ว¹³ ซึ่งมีบัญญัติไว้ใน มาตรา 262 ความว่า “ภายใต้บังคับแห่ง มาตรา 247 และ 248 เมื่อคดีถึงที่สุด ผู้ใดต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต ให้เจ้าหน้าที่นำตัวผู้นั้นไปประหารชีวิตเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่ฟังคำพิพากษา เว้นแต่ในกรณีที่มีการถวายเรื่องราว หรือคำแนะนำขอให้พระราชทานอภัยโทษตาม มาตรา 261 ก็ให้ถูกลงการประหารชีวิตไว้จนกว่าจะพ้นกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ถวายเรื่องราวหรือคำแนะนำขึ้นไปนั้น แต่ถ้าทรงยกเรื่องราวขึ้นเสีย ก็ให้จัดการประหารชีวิตก่อนกำหนดนี้ได้”

มาตรา 261 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่ถวายเรื่องราวต่อพระมหากษัตริย์ พร้อมทั้งถวายความคิดเห็นว่าควรพระราชทานอภัยโทษหรือไม่

ในกรณีที่ไม่มีผู้ใดถวายเรื่องราว ถ้ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเห็นเป็นการสมควรจะถวายคำแนะนำต่อพระมหากษัตริย์ขอให้พระราชทานอภัยโทษแก่ผู้ต้องคำพิพากษานั้นก็ได้

การปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิตนั้น ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้นั้นเสมอไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีสถานะทางสังคมอย่างไร แม้เป็นนักโทษประหารในความผิดอุกฉกรรจ์ก็ตาม

3.1.1 สิทธิผู้ต้องโทษประหารชีวิตขณะดำเนินการในชั้นศาล

การให้ความคุ้มครองสิทธิผู้ต้องโทษประหารชีวิตในชั้นศาลตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันคือ

1) ในชั้นศาลชั้นต้น เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งใดๆแล้ว จำเลยไม่พึงพอใจในคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นๆ ให้จำเลยยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นต่อศาลอุทธรณ์ภายในกำหนดอายุความ คือ 30 วัน นับแต่วันที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ เว้นเสียแต่ว่าคดีนั้นต้องห้ามอุทธรณ์

2) ในชั้นศาลอุทธรณ์ เมื่อศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษา หรือคำสั่งเช่นยื่นตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น กลับหรือแก้คำพิพากษาของศาลชั้นต้น จำเลยไม่พอใจหรือคิดใจในคำพิพากษาหรือ

¹² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 248.

¹³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 247 วรรคแรก.

คำสั่งนั้น ก็อาจยื่นฎีกาต่อศาลฎีกาก่อนพ้นกำหนดอายุความ คือ 30 วัน นับแต่วันที่อ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ เว้นแต่ว่าคดีนั้นห้ามฎีกา

3) ในชั้นศาลฎีกา เมื่อศาลฎีกาพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิตและคดีถึงที่สุดแล้ว รัฐยังลงโทษประหารชีวิตจำเลยไม่ได้ ต้องให้โอกาสจำเลยยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ จะต้องรอให้ครบ 60 วัน นับแต่วันฟังคำพิพากษาถึงที่สุดเสียก่อน เมื่อครบกำหนด 60 วันแล้ว ถ้านักโทษดังกล่าวหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง (บิดา มารดา ภรรยา บุตร) ไม่ยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ จึงจะนำตัวไปประหารชีวิตได้ แต่ถ้ามีการยื่นฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษภายในกำหนด จะต้องทุเลาการประหารชีวิตไว้ก่อนจนกว่าจะครบกำหนด 60 วัน นับแต่วันที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมได้ถวายเรื่องราวขึ้นไป แต่ถ้าทรงยกเรื่องราวมาก่อนครบ 60 วัน ก็ดำเนินการประหารชีวิตได้ ในทางปฏิบัตินั้น เมื่อมีการยื่นเรื่องราวทูลเกล้าขอพระราชทานอภัยโทษแล้ว ทางราชการจะต้องรอฟังพระบรมราชวินิจฉัยเสียก่อน จึงจะดำเนินการในขั้นต่อไป แม้ว่าจะใช้เวลานานเกินกว่า 60 วัน ดังกล่าวก็ตาม ฎีกาของนักโทษประหารชีวิตนี้ เมื่อถูกยกครั้งหนึ่งแล้ว จะยื่นอีกไม่ได้ ส่วนผู้ที่ได้รับโทษอย่างอื่น จะยื่นได้อีกเมื่อครบกำหนด 2 ปี นับแต่ได้ยื่นครั้งแรก

การยื่นฎีกา ให้ยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ถ้าเป็นนักโทษถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ ให้ยื่นต่อพัศดีหรือผู้บัญชาการเรือนจำ โดยจะออกใบรับไว้ให้เป็นหลักฐาน และส่งฎีกาพร้อมหลักฐานเอกสารต่างๆ ไปยังกรมราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์จะประมวลเรื่องราวและความเห็นเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งจะถวายเรื่องราวและความเห็นต่อพระมหากษัตริย์ว่าควรพระราชทานอภัยโทษให้หรือไม่ โดยส่งผ่านไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจึงนำความขึ้นกราบบังคมทูล โดยผ่านการพิจารณาถ้อยแถลงจากคณะองคมนตรีเพื่อทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยหากมีกระแสพระบรมราชโองการให้ยกฎีการายนั้น สำนักเลขาธิการจะแจ้งมายังนายกรัฐมนตรีต่อจากนั้น นายกรัฐมนตรีจะมีคำสั่ง และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะส่งคำสั่งของนายกรัฐมนตรีมายังกระทรวงยุติธรรม ซึ่งจะส่งต่อไปให้กรมราชทัณฑ์ดำเนินการต่อไป

โทษประหารชีวิตเป็นโทษสูงสุด การประหารชีวิตอาจถือว่าเป็นการทำลายชีวิตมนุษย์ในทางพระพุทธศาสนา และเป็นการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในทางกฎหมายรัฐธรรมนูญด้วย¹⁴ แต่เนื่องจากกฎหมายเป็นกฎที่มีไว้ให้ทุกคนต้องปฏิบัติตาม เมื่อผู้ที่กระทำความผิดได้กระทำความผิดอย่างร้ายแรงที่มีโทษถึงขั้นประหารชีวิตขึ้นก็ต้องปฏิบัติตามกฎ แต่ไม่ว่าเมื่อผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดและโทษที่ได้รับเป็นโทษสูงสุดแล้วประชาชน หรือทางหน่วยงาน

¹⁴ คณิต ฒ นคร. เล่มเดิม. หน้า 382.

ราชการจะปล่อยปะละเลย หรือทำการตอกย้ำแก่ผู้กระทำความผิด ในเมื่อเขาเป็นมนุษย์คนหนึ่ง เขาก็มีสิทธิที่จะได้รับตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ¹⁵

นักโทษประหารชีวิตในเรือนจำกลางบางขวาง จะได้รับการปฏิบัตินอกเหนือจากผู้ต้องขังทั่วไป เพราะบทลงโทษประหารชีวิต เป็นโทษหนักที่สุด ตามกฎหมายอาญา นักโทษเหล่านี้จะต้องจำเครื่องพันธนาการ หรือการจำตรวนอยู่ตลอดเวลา เพื่อความปลอดภัยในการควบคุม เพื่อป้องกันการแหกหักหลบหนี หรืออาจจะทำอันตรายต่อชีวิตร่างกายของตนเอง หรือผู้อื่นจากผลแห่งคดี ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 นอกจากนี้ สถานที่การควบคุมนักโทษประหารชีวิตจะแตกต่างหากจากผู้ต้องขังอื่นๆ นักโทษประหารชีวิตต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อม ที่เป็นสังคมใหม่ในเรือนจำ ซึ่งมีความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมจากสังคมภายนอกอย่างสิ้นเชิง การต้องมาอยู่ในบริเวณจำกัด ภายในกำแพงสี่เหลี่ยมล้อมรอบ ถูกตัดความสัมพันธ์กับโลกภายนอก ขาดการติดต่อกับญาติมิตร ครอบครัวอย่างอิสระ ความรู้สึกโดดเดี่ยว การสูญเสียอิสรภาพ ความต้องการสิทธิต่างๆ ถูกจำกัดความเคลื่อนไหว ไม่สามารถไปไหนมาไหนได้ตามความพอใจ และสิ่งสำคัญ คือการถูกตีตราว่าเป็น “นักโทษ” และเป็น “นักโทษประหารชีวิต”

การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการบริหารงานเรือนจำ หรือทัณฑสถาน เพราะอาจกระทบต่อศักดิ์ศรี สิทธิ เสรีภาพส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง เพราะประชาชนชาวไทยทุกคนได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยเฉพาะ มาตรา 4 มีบัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”¹⁶ จึงเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่เรือนจำ จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายโดยเคร่งครัด แต่ทั้งนี้การควบคุมผู้ต้องขัง โดยเฉพาะนักโทษประหารชีวิต จะต้องมียุทธศาสตร์ในการปกครองที่มีมนุษยธรรม คุณธรรม จริยธรรม และหลักแห่งการผสมผสานของวัฒนธรรม ค่านิยม ประเพณี ความเชื่อ ตลอดจนวิถีชีวิตของนักโทษประหารชีวิตก่อนถูกจำคุกด้วย ดังนั้นสิทธิที่นักโทษประหารชีวิตควรที่จะได้รับมีดังนี้

ภายหลังได้รับหมายและคำพิพากษา เรือนจำ และทัณฑสถานที่มีผู้ต้องขังได้รับโทษประหารชีวิตจะต้องแจ้งให้ผู้ต้องขังดังกล่าวทราบเพื่อให้ดำเนินการ ดังนี้

1) ให้ผู้ต้องขังยื่นเรื่องราวถวายฎีกาทูลเกล้า เพื่อขอพระราชทานอภัยโทษตาม มาตรา 262 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งการถวายฎีกาทูลเกล้าเพื่อขอพระราชทานอภัยโทษให้กระทำได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น หรือหากผู้ต้องขังดังกล่าวประสงค์จะทำพินัยกรรม ก็ให้ดำเนินการให้ ในระหว่างที่เรือนจำ หรือทัณฑสถาน รอการย้าย หรือยังไม่อาจย้าย

¹⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, มาตรา 4.

¹⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550, มาตรา 4.

นักโทษเด็ดขาดประหารชีวิตไปยังเรือนจำกลางบางขวาง หรือทัณฑสถานหญิงกลางได้ เพราะเหตุที่นักโทษผู้นั้นอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีอื่น หรือต้องอาศัยตัวดำเนินคดีอื่นอีก ขอให้เรือนจำ หรือทัณฑสถาน ถือเป็นหน้าที่ซึ่งแข็งแรงทำความเข้าใจแก่นักโทษเด็ดขาดประหารชีวิตเหล่านั้นให้ทราบถึงสิทธิในการทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 259-262 ภายใน 60 วัน นับแต่วันฟังคำพิพากษา เพราะมีนักโทษเด็ดขาดประหารชีวิตหลายรายไม่ทราบถึงสิทธิดังกล่าว เมื่อมาทราบภายหลังทำให้บางรายต้องเสียชีวิตตามกฎหมายไป

2) ขณะดำเนินการตามข้อหนึ่งห้ามประหารชีวิตผู้ต้องขังดังกล่าว จนกว่าจะพ้นกำหนด 60 วัน นับแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมถวายเรื่องราว หรือกรณีทรงยกฎีกาเสียก่อนจะพ้นกำหนดดังกล่าว ก็ให้ดำเนินการประหารชีวิตก่อนกำหนดนั้นได้¹⁷

3) กรณีเป็นผู้ต้องขังหญิง หากมีครรภ์ให้รอจนกว่าจะคลอดบุตร แล้วจึงค่อยประหารชีวิต¹⁸

4) กรณีผู้ต้องขังที่มีโทษประหารชีวิต วิกลจริตก่อนถูกประหารชีวิต ให้รอการประหารไว้ก่อนจนกว่าผู้ต้องขังดังกล่าวจะหาย และถ้าผู้ต้องขังผู้นั้นหายจากการวิกลจริตภายหลังจาก 1 ปี นับแต่วันพิพากษา ให้ลดโทษประหารชีวิตลงเหลือเป็นจำคุกตลอดชีวิตแทน¹⁹

5) กรณีผู้ต้องขังที่อยู่ในวัยชรา (60 ปีขึ้นไป) ทูพพลภาพเจ็บป่วยเรื้อรัง และโรคจิตซึ่งไม่สามารถช่วยตัวเองได้ หากไม่อาจดำเนินการพักการลงโทษให้ได้ ขอให้เรือนจำ หรือทัณฑสถานแนะนำผู้ต้องขัง หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องยื่นฎีกาทูลเกล้าฯ ขอพระราชทานอภัยโทษ

6) ในคดีที่มีโทษประหารชีวิต ศาลต้องถามจำเลยว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าจำเลยไม่มีทนายความ ศาลต้องตั้งทนายความให้จำเลยทันที

การตรวจสอบทะเบียนประวัติผู้ต้องโทษประหารชีวิต

1) ภายหลังจากศาลชั้นต้นพิพากษาแล้ว ให้ถ่ายรูปผู้ต้องขังไว้ 4 รูป โดยเก็บไว้ที่เรือนจำ 1 รูป ส่งให้ศาลชั้นต้นติดสำนวน 1 รูป ส่งให้กองประวัติอาชญากรรมตำรวจ 1 รูป และกรมราชทัณฑ์ 1 รูป โดยเขียนวัน เดือน ปี ที่ถ่ายไว้ด้านหลัง

2) เมื่อคดีถึงที่สุด โดยมีคำพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต และเมื่อกระทรวงยุติธรรมจะดำเนินการประหาร ให้เรือนจำรีบจัดการส่งรูปถ่ายผู้ต้องขังไปตรวจสอบกับรูปตามข้อหนึ่งทุกรูปทั้ง 4 รูป โดยเร็วผ่านทางกรมราชทัณฑ์

¹⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 262.

¹⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 247.

¹⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 248.

วิธีการประหารชีวิตนักโทษ ให้ถือปฏิบัติดังนี้

1) การประหารชีวิตนักโทษนั้นให้มีคณะกรรมการเป็นผู้ดำเนินการ 1 ชุด ประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำในท้องที่ที่ทำการประหารเป็นประธาน เจ้าพนักงานเรือนจำที่จะทำการประหารที่มีตำแหน่งตั้งแต่ยศสิบขึ้นไป 1 คน แพทย์ประจำเรือนจำหรือประจำท้องที่ 1 คน ถ้าทำการประหารในเรือนจำกองมหันตโทษ (เรือนจำกลางบางขวาง) ให้ข้าหลวงประจำจังหวัด นนทบุรี หรือผู้แทนมาร่วมเป็นคณะกรรมการอีกผู้หนึ่ง

หน้าที่ของคณะกรรมการจะต้องตรวจตราระวังให้การประหารดำเนินไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนโดยเคร่งครัด

2) ก่อนถึงวันกำหนดทำการประหารชีวิต ให้ประธานพร้อมด้วยคณะกรรมการจัดการพิมพ์ลายนิ้วมือนักโทษผู้นั้น 2 ฉบับ โดยมีคณะกรรมการลงนามกำกับในแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือนั้นด้วยส่งไปยังตำรวจกองสันติบาล พร้อมด้วยแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ต้องโทษที่มีอยู่ในสำนวนและหมายศาล แต่ถ้าสถานที่ทำการประหารนั้นอยู่ในเขตหรือเรือนจำกองมหันตโทษ (เรือนจำกลางบางขวาง) ให้กองตำรวจสันติบาลจัดเจ้าหน้าที่ไปทำการพิมพ์ลายนิ้วมือของนักโทษ และรับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องโทษที่มีอยู่ในสำนวนและหมายศาลมาทำการตรวจสอบ

การตรวจสอบให้ตรวจสอบกับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือที่เก็บไว้ที่กองตำรวจสันติบาลตามเลขคดีและนามผู้ต้องโทษ เมื่อตรวจแล้วให้รายงานผลการตรวจสอบและส่งพิมพ์ลายนิ้วมือซึ่งได้จัดการพิมพ์ขึ้นคราวนี้ 1 ฉบับ กับแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ต้องโทษที่เอาไปจากสำนวนและหมายศาลไปยังคณะกรรมการฯ ส่วนอีกฉบับหนึ่งให้เก็บไว้ที่กองสันติบาล

3) ทางเรือนจำซึ่งมีหน้าที่ทำการประหารต้องจัดการตรวจสอบคดี ดำเนินรูปพรรณ ตามทะเบียนรายตัวและทำบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อมิให้มีการประหารชีวิตผิดพลาด

4) ให้เรือนจำที่ทำการประหารชีวิต จัดเตรียมสถานที่สำหรับทำการประหารชีวิตโดยต้องไม่เกิดอันตรายแก่ประชาชนตามลักษณะที่กรมราชทัณฑ์ได้สั่งการ หรือวางระเบียบไว้

5) ให้งดการประหารชีวิตในวันหยุดราชการ วันหยุดนักขัตฤกษ์ วันพระ กับวันสำคัญทางศาสนาของนักโทษผู้ที่จะทำการประหารชีวิตนั้น

6) ก่อนถึงวันกำหนดประหารชีวิต ให้เจ้าพนักงานเรือนจำจัดนิมนต์พระสงฆ์มาแสดงพระธรรมเทศนาให้นักโทษผู้ถูกประหารฟัง 1 กัณฑ์ ส่วนนักโทษที่ไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ ที่ต้องการประกอบพิธีกรรมตามศาสนาของตน ก็อนุญาตให้ทำภายในเรือนจำได้ตามสมควร

7) ก่อนนำไปประหาร ให้ผู้บัญชาการเรือนจำนำคำสั่งอธิบดีกรมราชทัณฑ์ และสำเนาคำพิพากษาไปอ่านให้นักโทษผู้นั้นฟัง

8) เมื่อถึงวันกำหนดประหารชีวิต ให้ประธานกรรมการและเพชฌฆาต พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจเตรียมการป้องกันเพื่อมิให้เกิดเหตุร้ายขึ้น และนำนักโทษที่จะทำการประหารไปยังที่ซึ่งเตรียมไว้ แล้วจัดการฉีดสารพิษเข้าสู่ร่างกายให้ตายต่อหน้าคณะกรรมการ ในอดีตกำหนดให้ประหารชีวิตก่อน 07.00 น. ตั้งแต่ พ.ศ. 2505 ได้เปลี่ยนมาดำเนินการใน เวลาเย็น ตั้งแต่เวลา 18.00 น. เป็นต้นไป

9) เมื่อนักโทษผู้นั้นตายแล้ว ให้คณะกรรมการทำบันทึกขึ้นไว้ว่าได้ตรวจนักโทษผู้ถูกฉีดสารพิษเข้าสู่ร่างกายว่าได้ตายแล้วจริง และให้คณะกรรมการพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ถูกประหาร โดยมีคณะกรรมการลงนามกำกับ รับรองว่าเป็นลายนิ้วมือของผู้ถูกประหาร 2 สำหรับส่งกองตำรวจสันติบาลตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง เมื่อดำรวจสันติบาลตรวจสอบได้ผลประการใด ก็แจ้งส่งพิมพ์ลายนิ้วมือคืนไปยังคณะกรรมการ 1 สำหรับ พร้อมด้วยผลของการตรวจ

10) ศพของผู้ถูกประหารนั้น ถ้าญาติจะขอรับไปบำเพ็ญกุศลตามประเพณี ก็ให้อนุญาตให้นำศพไปได้ ถ้าไม่มีญาติมาขอรับไปก็ให้รับจัดการฝัง แล้วในวันรุ่งขึ้นให้ประธานคณะกรรมการรับรายงานการปฏิบัติงานโดยละเอียด พร้อมทั้งคืนสำนวนไปที่กระทรวงมหาดไทยโดยเร็ว²⁰

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น จะได้รับความเคารพเสมอ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีสถานะทางสังคมอย่างไร แม้เป็นนักโทษประหารในความผิดอุกฉกรรจ์ตามคำพิพากษาก็ตาม ก็ต้องปฏิบัติต่อเขาโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยเสมอ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่ได้บัญญัติคุ้มครองไว้ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะยังคงมีติดตัวบุคคลตลอดไปทั้งในเวลาที่เขายังมีชีวิตอยู่หรือได้สิ้นชีวิตไปแล้ว

3.1.2 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

การตราพระราชบัญญัตินี้เนื่องจากสภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรปรับปรุงกฎหมายการราชทัณฑ์เพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัย จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวก่อให้เกิดการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักโทษ และถือเป็นการกระทำที่ทรามแก่มนุษย์ คือ **มาตรา 14 ห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังเว้นแต่... (3) เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม...**

การใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิต²¹ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตรา 14 (3) ตีความว่าผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตถือเป็นบุคคลที่น่าจะพยายาม

²⁰ สมบูรณ์ ประสพเนตร. (2543, มี.ค.-มิ.ย.). “วิธีการประหารชีวิตนักโทษ.” *บทบัญญัติ*, 56, 1-2.

หลบหนีการควบคุม จึงต้องใช้เครื่องพันธนาการชนิดตรวนกับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตตลอด 24 ชั่วโมง และในทางปฏิบัติแม้กระทั่งขณะทำการประหารชีวิต ก็มีได้มีการปลดตรวนออกจากข้อเท้าแต่อย่างใด ซึ่งตรวนพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตทุกคนนั้นมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากตรวนพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังที่ได้รับโทษอื่นๆก็คือ จะทำการล็อกเชื่อมระหว่างรอยต่อ มีความหนาแน่นเกินความจำเป็น ไม่สามารถที่จะใช้เครื่องถ่างเหล็กปลดออกได้ ต้องใช้เครื่องตัดเหล็กเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งการใส่ตรวนนักโทษตลอด 24 ชั่วโมง เป็นการปฏิบัติต่อนักโทษเชิงมิใช่มนุษย์ เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักโทษและเป็นการทรมานซึ่งขัดกับบทติการระหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติ แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต และขัดกับบทติการระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองด้วย

3.1.3 ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546

เพื่อกำหนดมิให้นำโทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิตมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี และในกรณีที่บุคคลดังกล่าวได้กระทำความผิดที่มีระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ให้ถือว่าระวางโทษดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุกห้าสิบปี และเพื่อเปลี่ยนวิธีการประหารชีวิตจากการเอาไปยิงเสียชีวิตเป็นการดำเนินการผิดสารพินัยให้ตายแทน จึงได้ตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้ได้คำนึงถึงวิธีการที่จะถูกปฏิบัติ หรือลงโทษด้วยความโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมต่ำช้า รวมไปถึงการได้รับความทรมานแต่ไม่ได้รวมไปถึงการกระทำอันมีลักษณะเป็นการประจานตาม ข้อ 17 การถ่ายภาพหรือบันทึกให้ปรากฏด้วยแถบเสียง แถบภาพ หรือด้วยวิธีอื่นที่จะเกิดผลในทำนองเดียวกันต่อนักโทษที่จะถูกประหาร สถานที่ประหารชีวิตและวิธีการประหารชีวิตนั้นจะกระทำมิได้เว้นแต่เป็นการดำเนินการในทางราชการ ซึ่งการกำหนดรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และการกำหนดการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ มาตรา 26 ซึ่งถือเป็นคุณค่าพื้นฐานของมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ และรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ในระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 ตามข้อ 17 ที่ว่าเป็นการดำเนินงานของทางราชการ ก็คือการถ่ายภาพเพื่อตรวจสอบทะเบียนประวัติ ป้องกันการประหารผิดตัว มิได้ถ่ายเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน ในส่วนนี้สามารถทำได้และไม่ขัดต่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่กรณีการประหารชีวิตนักโทษครั้งล่าสุดที่ได้ประหารนักโทษชาย 2 คน เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2552 เป็นนักโทษคดียาเสพติด ได้มีการถ่ายทำภาพ

²¹ ไพโรจน์ พลเพชร และคณะ. (2550). ก่อนวันประหารการใช้สิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของนักโทษประหารชีวิต 4 กรณี. หน้า 29.

ข่าวรวมถึงการสัมภาษณ์นักโทษผ่านทางสื่อขณะนั้น ไม่ว่าภาพข่าวจะมีความเป็นมาอย่างไร เมื่อมีการเผยแพร่ข่าวออกมา ทางกรมราชทัณฑ์ก็ควรหามาตรการในการป้องกันที่เข้มงวด เพื่อไม่ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวออกมาสู่สาธารณะชน แม้ว่านักโทษจะเป็นผู้กระทำความผิดจริง แต่การเผยแพร่ข่าวออกมาถือเป็นการตอบสนองสังคมอันมีลักษณะเป็นการประจาน และเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ซึ่งส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (ประจาน) และถือว่าการปฏิบัติของทางเรือนจำ ไม่สอดคล้องกับระเบียบของกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 ไม่สอดคล้องต่อหลักการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และขัดกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองด้วย²² ดังนั้น การลงโทษประหารชีวิตไม่ควรเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการประจาน จึงไม่จำเป็นจะต้องทำอย่างเปิดเผย หรือเปิดเผยให้สาธารณะชนได้รับรู้ไปพร้อมขณะทำการประหาร แต่ควรเป็นการประหารที่สะท้อนถึงมนุษยธรรมมากกว่า และจะถือว่าเป็นการให้เกียรติ ให้ความคุ้มครองตามหลักรัฐธรรมนูญที่ประชาชนชาวไทยทุกคนพึงจะได้รับ และใครจะมาละเมิดไม่ได้ในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครอง

3.1.4 ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยม การติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังฯ พ.ศ. 2547

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยมการติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขัง และการเข้าคูักิจการหรือติดต่อการงานกับเรือนจำ พ.ศ. 2547 ให้มีความชัดเจนเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จึงได้ออกข้อบังคับนี้ไว้ รวมไปถึงข้อบังคับฯ หมวด 5 ว่าด้วยการติดต่อทางโทรศัพท์ ข้อ 28 (4) ความว่า ผู้ต้องขังที่จะได้รับอนุญาตให้ติดต่อหรือได้รับการติดต่อกับญาติภายนอกทางโทรศัพท์ได้ จะต้องไม่เป็นนักโทษเด็ดขาดกำหนดโทษประหารชีวิต เมื่อกำหนดให้มีข้อยกเว้นแก่นักโทษประหารชีวิต ก็เกิดปัญหาการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิตซึ่งไม่ยุติธรรมแก่ผู้ต้องโทษ ข้อบังคับที่ทางราชทัณฑ์จัดให้มีการยกเว้นแก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิตซึ่งยังคงมีความแตกต่างจากผู้ต้องขังโทษอื่นๆ อันเห็นควรแก่การพิจารณาในการให้ความคุ้มครองสิทธิแก่เขา คือ

1) ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยม การติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังฯ พ.ศ. 2547 หมวด 5 ว่าด้วยการติดต่อทางโทรศัพท์ ข้อ 28 (4) ความว่า ผู้ต้องขังที่จะได้รับอนุญาตให้ติดต่อหรือได้รับการติดต่อกับญาติภายนอกทางโทรศัพท์ได้ จะต้องไม่เป็นนักโทษเด็ดขาดกำหนดโทษประหารชีวิต ข้อบังคับนี้ไม่ควรตัดสิทธิแก่นักโทษประหารชีวิต เพราะอาจเป็นหนทางเดียว

²² คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (ค.ศ.1987). กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR). หน้า 36.

ที่จะให้ความช่วยเหลือได้ตามมนุษยธรรม และเพื่อให้สอดคล้องต่อแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง โทษประหารชีวิต และการติดต่อญาติทางโทรศัพท์ที่ไม่ปรากฏว่าก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใด ซึ่งข้อบังคับนี้เห็นควรเปลี่ยนเป็น ให้นักโทษประหารชีวิตสามารถติดต่อบุคคลภายนอก หรือญาติได้ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือให้ใช้กฎเดียวกับนักโทษเด็ดขาดโทษสูงคนอื่นๆ

2) หลักปฏิบัติการเยี่ยมญาติในงานวันพบญาติประจำปี ในประเด็นคุณสมบัติของผู้ต้องขังที่ได้รับการเยี่ยม ให้ยกเว้นการเยี่ยมญาติในวันพบญาติประจำปีกับผู้ต้องขังที่ต้องโทษประหารชีวิต ข้อห้ามนี้ถือเป็นการเพิ่มความกดดันให้แก่ผู้ต้องโทษ เพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่ควรให้การสนับสนุน จะทำให้นักโทษสามารถรับรู้ได้ว่าตนเองไม่ได้โดดเดี่ยว หรือได้รับการรังเกียจจากครอบครัว และความหวังไขหวงหาที่มีต่อครอบครัว แต่มีกฎระเบียบห้ามไว้ในขณะที่นักโทษคนอื่นๆเขาได้พบปะพูดคุยกับญาติ อาจเป็นช่วงเวลาแห่งการรอคอย เวลาที่จะได้พบปะกับญาติเป็นครั้งสุดท้ายก็ได้ ซึ่งหลักปฏิบัตินี้ผู้ต้องโทษประหารชีวิตควรจะได้รับ และเพื่อให้สอดคล้องต่อแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต

3) การนำนักโทษไปประหารจะกระทำทันทีที่ได้รับคำสั่ง โดยตัวนักโทษเองจะไม่รู้ล่วงหน้า เช่นกรณี การประหารชีวิตผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตสองราย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 โดยแจ้งให้ทราบเพียงหนึ่งชั่วโมงล่วงหน้า ถือเป็นการกระทำที่น่ารังเกียจ และไร้มนุษยธรรมอย่างสิ้นเชิง ผู้ต้องขังถูกปฏิเสธที่จะมีโอกาสเตรียมตัวก่อนถูกประหาร มิได้พบครอบครัวและญาติพี่น้อง ทำธุระส่วนตัว และอบรมสั่งเสียบุตร ความไร้มนุษยธรรมยังขยายไปถึงครอบครัวที่ไม่มีโอกาสได้พบหน้า และเอ่ยคำอำลาเป็นครั้งสุดท้าย ความอยู่ดีมีธรรมนี้ยังส่งผลถึงผู้ต้องโทษประหารรายอื่นๆ ที่ต้องอยู่อย่างผวา โดยไม่สามารถรู้ได้เลยว่าชั่วโมงสุดท้ายของชีวิตจะมาถึงเมื่อใด แต่หากมีการกำหนดวันประหารให้นักโทษได้รู้ ก็จะทำให้เขาได้มีเวลาเตรียมใจ มีสติในการคิดไตร่ตรองถึงการกระทำที่ผ่านมา ได้ส่งข่าวให้ครอบครัวได้ทราบ รวมไปถึงการทำพิธีกรรมด้วย ซึ่งสุดท้ายจะทำให้นักโทษทำใจยอมรับได้

4) ถูกจำกัดอาณาบริเวณมากกว่าผู้ต้องขังโทษอื่นๆ²³ ถ้าเป็นนักโทษหญิงยังสามารถไปไหนมาไหนภายในเรือนจำได้ สามารถไปทำงานที่โรงงานได้ อาจเป็นเพราะความคิดที่ว่าผู้หญิงมีโอกาสที่จะแหกคุกหลบหนีกระทำไต่ยากกว่านักโทษชาย ส่วนนักโทษชายจะถูกจำกัดอาณาบริเวณ จะกระทำกิจกรรมใดก็ไม่ค่อยสะดวก เพราะมีตรวนติดตัวอยู่ตลอดเวลา และสิทธิที่จะได้รับการศึกษา การใช้ห้องสมุดก็ถูกตัดไปด้วย เพราะถูกจำกัดอาณาบริเวณ

²³ อรสม สุทธิสาคร. (2546). นักโทษประหารหญิง. หน้า 26.

3.1.5 แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต

“ผู้บริหารเรือนจำต้องไม่ลืมที่จะคำนึงถึงว่า ผู้ต้องโทษประหารชีวิตก็พึงได้รับสิทธิที่จะเข้าถึงทนาย หรือตัวแทนทางกฎหมาย โดยเรือนจำต้องได้รับความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว ระหว่างการปรึกษาหารือกับทนาย หรือตัวแทนทางกฎหมายเช่นเดียวกับผู้ต้องขังอื่นๆ”

ในปัจจุบัน ในหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศตะวันตก ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว หรือในบางประเทศ แม้ว่าโทษประหารชีวิตจะถูกบัญญัติไว้ในตัวบทกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติแล้วก็ได้มีการบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดอย่างใด นอกจากนี้ ข้อตกลงหรือข้อสัญญาต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนยังคงสนับสนุนให้มีการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตในประเทศต่างๆ ทั่วโลก เนื่องจากเห็นว่า การลงโทษ โดยประหารชีวิตนั้นถือเป็นวิธีการที่โหดร้าย และไร้ซึ่งมนุษยธรรม

อย่างไรก็ตาม สำหรับบางประเทศที่มีการบัญญัติโทษประหารชีวิตไว้ในตัวบทกฎหมาย และยังคงการบังคับใช้โทษประหารชีวิตอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนั้น การควบคุมและให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่โทษประหารชีวิตอย่างเหมาะสม นับว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะมองข้ามไปมิได้ ทั้งนี้ เนื่องจากในบางคดี กระบวนการในการอุทธรณ์ฎีกา ใช้ระยะเวลาที่ค่อนข้างยาวนาน ซึ่งก็ส่งผลทำให้ผู้ต้องขังต้องถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำเป็นระยะเวลาอันยาวนานด้วยเช่นกัน ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า การควบคุมดูแลรับผิดชอบตลอดจนไปถึงการให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่โทษประหารชีวิตในเรือนจำ ถือเป็นภาระหน้าที่ที่ค่อนข้างหนักของเรือนจำและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในส่วนของผู้บริหารเรือนจำแล้วต้องคำนึงถึงการให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม อย่างมีมนุษยธรรมตลอดจนต้องให้การสนับสนุนช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ที่ต้องทำหน้าที่ดูแลผู้ต้องขังโดยตรงด้วย

สำหรับแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตนั้น ข้อมูลจากคู่มือแนวทางด้านมนุษยธรรมในการบริหารงานเรือนจำของ International Centre for Prison Studies King's College London ได้กำหนดแนวทางหรือหลักที่เรือนจำและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงและยึดถือปฏิบัติไว้ 8 ประการ ดังนี้²⁴

1) การปฏิบัติที่สุภาพและมีมนุษยธรรม (Decency and humanity) การให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทุกคนอย่างเหมาะสมและมีมนุษยธรรม โดย ปราศจากการคำนึงถึงว่าผู้ต้องขังจะต้องโทษในคดีอะไร หรือถูกพิพากษาลงโทษอย่างไร โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่โทษประหารชีวิตไม่ควรจะได้รับการปฏิบัติที่แปลกแยก หรือการปฏิบัติที่เข้มงวดโดยไม่จำเป็น อันเนื่องมาจากต้องโทษประหารชีวิต

²⁴ พินิพร โชติภักทรสุมล. วารสารราชทัณฑ์. หน้า 22-23

2) การแยกผู้ต้องขังต้องโทษประหารชีวิตออกจากนักโทษอื่น (Separation of death penalty prisoners) การคุมขังผู้ต้องขังในสถานที่เหมาะสม เนื่องจากบางครั้งผู้ต้องขังอาจต้องถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเป็นระยะเวลานานหลายปี ระหว่างกระบวนการอุทธรณ์ฎีกา โดยระบบการบริหาร เรือนจำในบางแห่ง อาจจะคุมขังผู้ต้องขังทั่วไป หรือที่เรียกว่า แคนประหารชีวิต หรือบางแห่งอาจจะจัดผู้ต้องขังให้อยู่ในห้องแบบขังเดี่ยว แต่ในบางแห่งก็อาจจะคุมขังผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตไว้ร่วมกับผู้อื่นๆทั่วไป

3) แต่ไม่สมควรแยกผู้ต้องขังโดยอัตโนมัติ (No justification for automatic separation) การบริหารงานเรือนจำที่ดีนั้น ต้องยึดถือว่า ไม่มีเหตุอันควรในการที่จะกีดกันผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตจากการทำงานที่ได้รับการศึกษา หรือเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของเรือนจำ นอกจากนี้ ผู้ต้องขังยังควรได้รับการปฏิบัติที่เหมือนเป็นการลงโทษหรือ ซ้ำเติมผู้ต้องขังในทางตรงกันข้ามเรือนจำควรหาแนวทางที่จะช่วยลดความกลัดกลุ้ม ความทุกข์ ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติที่จะพบในผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต และเรือนจำยังควรจัดผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตได้รับสวัสดิการหรือสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมเช่นเดียวกับผู้ต้องขังอื่นๆทั่วไป

4) ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตเท่าเทียมกับนักโทษอื่น (Equality of treatment) ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตควรได้รับสิทธิทุกประการเช่นเดียวกับผู้ต้องขังอื่นๆ โดยไม่ควรได้รับการปฏิบัติที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ในเรื่องของอาหาร การบริการทางการแพทย์ สุขภาพอนามัย การออกกำลังกาย และการคบหาสมาคมกับผู้ต้องขังอื่นๆ

5) สามารถพบทนายความได้ (Full access to lawyers) ผู้บริหารเรือนจำต้องไม่ลืมที่จะคำนึงถึงว่า ผู้ต้องโทษประหารชีวิตก็พึงได้รับสิทธิที่จะเข้าถึงทนาย หรือตัวแทนทางกฎหมาย โดยเรือนจำต้องได้รับความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวระหว่างการปรึกษาทนายหรือกับทนาย หรือตัวแทนทางกฎหมายเช่นเดียวกับผู้ต้องขังอื่นๆ

6) การเยี่ยม (Visitors) ผู้ต้องขังควรได้รับสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมจากครอบครัว ญาติ และเพื่อน และเจ้าหน้าที่ของเรือนจำควรปฏิบัติอย่างเหมาะสมและสุภาพต่อครอบครัว ญาติ และเพื่อนที่เข้ามาเยี่ยมผู้ต้องขัง

7) การคัดเลือกเจ้าหน้าที่เป็นพิเศษ (Staff should be specially selected) เจ้าหน้าที่ที่จะมาปฏิบัติงานด้านการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง ควรจะผ่านกระบวนการคัดเลือกเป็นพิเศษเนื่องจากเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องปฏิบัติงานภายใต้สภาวะที่มีความเครียดสูง ดังนั้นเจ้าหน้าที่จะต้องมีประสบการณ์และได้รับการอบรมอย่างดี โดยเฉพาะในด้านการควบคุมอารมณ์ความรู้สึกระหว่างการปฏิบัติงาน รวมทั้งควรได้รับการสนับสนุนช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องจากผู้บริหารในการปฏิบัติงานด้วย

8) การตอบคำถาม (Response to an execution) ถ้าการประหารชีวิตเกิดขึ้นในเรือนจำ เหตุการณ์ดังกล่าวอาจนำมาซึ่งผลกระทบที่รุนแรงต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลกระทบดังกล่าวจะเริ่มตั้งแต่การกำหนดวันที่ประหารชีวิตและบางครั้งอาจมีผลกระทบต่อเนื่องไปจนกระทั่งการดำเนินการประหารชีวิตได้เสร็จสิ้นไปแล้ว ดังนั้น ผู้บริหารเรือนจำควรจะคิดหาวิธีการจัดการกับผลกระทบที่ตามมาของการประหารชีวิตที่อาจเกิดขึ้นกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคน

แม้ว่าโดยปกติแล้ว ผู้ต้องขังที่ต้องโทษประหารชีวิต มักจะเป็นผู้กระทำผิดในคดีที่ร้ายแรงหรืออุกฉกรรจ์และอาจจะถูกมองว่า เป็นบุคคลที่เป็นอันตรายหรือเป็นภัยต่อสังคมและบุคคลอื่นๆ จึงควรที่จะได้รับการดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวดเป็นพิเศษในระหว่างการรอการประหารชีวิต หรือรอการพิจารณาตัดสินในชั้นอุทธรณ์ฎีกาแต่อย่างไรก็ตาม เรือนจำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลควบคุมผู้ต้องขังดังกล่าว ควรจะระลึกว่า แม้จะต้องโทษถึงขั้นประหารชีวิต แต่ผู้ต้องขังดังกล่าวก็เป็นบุคคลที่พึง ได้รับสิทธิอันชอบธรรมและได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมและมีมนุษยธรรม ดังนั้นแนวทางทั้ง 8 ประการ ดังกล่าวมาข้างต้นจึง ได้ถูกกำหนดขึ้น สำหรับเรือนจำในการนำไปเป็นหลักปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต เพราะอย่างน้อยที่สุด จะได้เป็นเรื่องรับรองและแสดงว่าผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตก็พึง ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมเช่นเดียวกับผู้ต้องขังประเภทอื่นๆ

3.1.6 ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ต้องโทษประหารชีวิต

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น ต้องได้รับความเคารพเสมอ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะมีสถานะทางสังคมอย่างไร แม้เป็นนักโทษประหารในความผิดอุกฉกรรจ์ตามคำพิพากษาก็ตาม ก็ต้องปฏิบัติต่อเขาโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยเสมอ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จะยังคงมีติดตัวบุคคลตลอดไปทั้งในเวลาที่เขายังมีชีวิตอยู่หรือได้สิ้นชีวิตไปแล้ว

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิตกับผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

นักโทษประหารชีวิตแม้ว่าจะเป็นผู้กระทำผิดความผิดจริง แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ไว้ และประเทศไทยเองก็เป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งควรปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด รวมไปถึงลดจนการประหารชีวิตด้วย เพื่อให้เป็นไปโดยสอดคล้องกับหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต (UN) และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต

เพื่อให้ข้อมูลที่ศึกษาเป็นประโยชน์มากที่สุด ทางผู้ศึกษาได้ทำการเข้าสัมภาษณ์เก็บข้อมูลผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับนักโทษประหารชีวิต

สรุปความคิดเห็นจากผลการสัมภาษณ์ นายนักโทษ จิตสว่าง ผู้ตรวจราชการกระทรวงยุติธรรม ศูนย์ราชการ

ในเรื่องของโทษประหารชีวิต ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนวิธีการประหารที่ทำให้เกิดความรุนแรงและทรมานน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติแล้ว ในเรื่องนี้อาจารย์นักโทษ เห็นว่า เป็นการเปลี่ยนวิธีการประหารชีวิตที่มีความนุ่มนวล และมีมนุษยธรรมมากขึ้น ลดความโหดร้ายทารุณ มีมนุษยธรรมมากยิ่งขึ้น เป็นก้าวหนึ่งที่จะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือเป็นก้าวหนึ่งนำไปสู่ความเป็นมนุษยธรรมของโทษประหารชีวิตมากขึ้น

ในเรื่องตรวน สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตของประเทศไทย จะต้องถูกจำตรวนตลอด 24 ชั่วโมง แต่ต่างประเทศไม่ได้เป็นแบบของไทยเรา เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษแล้ว สำหรับเรื่องนี้อาจารย์นักโทษ เห็นว่า การที่ประเทศไทยตีตรวนยี่สิบสี่ชั่วโมง เพราะสภาพอาคารสถานที่ไม่มีความเหมาะสม ที่จะใช้ในการควบคุมผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต และขณะเดียวกันอัตรากำลังเจ้าหน้าที่มีน้อย ดังนั้นวิธีการควบคุมจึงใช้การตีตรวนเพื่อให้การควบคุมมีประสิทธิภาพ ที่สำคัญผู้ต้องขังของไทยมีเยอะจึงต้องอยู่รวมกัน และโดยสภาพอากาศที่ร้อน แต่ต่างประเทศอากาศจะเย็นตลอด และส่วนใหญ่นักโทษจะอยู่แต่ในห้องขังมากกว่าอยู่ข้างนอก เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วความจำเป็นในการควบคุมก็จะต่างกัน การควบคุมที่มีประสิทธิภาพ ก็คือการตีตรวน ส่วนกุญแจเท่านั้นเป็นอุปกรณ์ที่สามารถใช้งานได้ชั่วคราว ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะจองจำนักโทษที่มีโทษสูงถึงขั้นประหารชีวิต ดังนั้นประเทศไทยจำตรวนยี่สิบสี่ชั่วโมงจึงจะสะดวกในการควบคุมดูแลมากกว่า

ในเรื่องการติดต่อ ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแล้ว จะมีระเบียบห้ามมิให้ติดต่อกับญาติทางโทรศัพท์ รวมไปถึงการไม่ได้รับการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งต่างประเทศสามารถทำได้ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษก็ได้วางหลักการปฏิบัติไว้ว่านักโทษควรได้รับการติดต่อ และการเยี่ยมจากครอบครัว หากทางเรือนจำอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัว และจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ในเรื่องนี้อาจารย์นักโทษ เห็นว่า ในเรือนจำของไทยนักโทษประหารจะติดต่อทางโทรศัพท์ไม่ได้ นอกจากว่าจะได้ติดต่อโดยการเยี่ยมทางจดหมาย เนื่องจากว่าการที่นักโทษประหารจะใช้โทรศัพท์ข้างนอกนั้น จะต้องเดินออกมาใช้โทรศัพท์ที่จัดไว้ให้ ซึ่งจะทำให้ยากแก่การควบคุม และต้องมีเจ้าหน้าที่คุมออกมา ซึ่งอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอที่จะต้องควบคุมในแดนด้วย

ในส่วนของการจำกัดอาณาบริเวณของนักโทษประหารชีวิต เรือนจำของไทยได้มีการจำกัดอาณาบริเวณสำหรับผู้ต้องโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุด หากเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว ในส่วนนี้อาจารย์นัทธี เห็นว่า ผู้ต้องโทษประหารชีวิตเป็นผู้ที่รอกการประหารชีวิต ดังนั้นเรื่องการศึกษาคนเหล่านี้คงไม่คิดที่จะศึกษา รวมไปถึงการฝึกอาชีพ แต่เมื่อมีการทูลเกล้าถวายฎีกาเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นจำคุกตลอดชีวิต เริ่มเข้าสู่การกำหนดโทษที่แน่นอนจึงจะได้รับการศึกษา

ในส่วนของวันประหารชีวิต ในเรื่องนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะจัดให้มีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อน ซึ่งของไทยหากฎีกาตกลงมาให้ประหาร ก็นำไปหารได้เลย หากทางเรือนจำของไทยจัดให้มีการแจ้งล่วงหน้า เพื่อเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนถึงวันประหารอย่างของต่างประเทศบ้าง ในเรื่องนี้อาจารย์นัทธี เห็นว่า การแจ้งวันประหารของต่างประเทศ แต่ละประเทศ มีความแตกต่างกัน แต่ไม่มีการยื่นทูลเกล้าถวายฎีกา ของไทยนั้นห้ามนำไปประหาร ยังให้สิทธิในการทูลเกล้าถวายฎีกาก่อน เพราะฉะนั้นเมื่อทูลเกล้าถวายฎีกาหมายความว่านักโทษยังมีเวลาเตรียมตัวที่จะถูกประหาร เพียงแต่ว่ายังไม่ทราบว่าเมื่อไร อาจจะมีเวลาเตรียมตัวเตรียมใจมากกว่าของต่างประเทศด้วยซ้ำไป รอฎีกาตกลงมาแล้วประหารน่าจะดีกว่า ถ้ารู้วันประหารล่วงหน้าเป็นเดือนน่าจะทรมาณมากกว่าที่รู้แล้วนำไปประหารเลย ซึ่งของไทยน่าจะดีกว่าด้วยซ้ำ

สุดท้ายเรื่องของระเบียบว่าด้วยการประหารชีวิตนักโทษ และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ ที่ว่าต้องมีมาตรการคุ้มครองป้องกันให้ปลอดภัยจากการดูหมิ่น คุกคาม การสอดรู้ และการประจานไม่ว่ารูปแบบใด ก็บทกึ่งการประหารนักโทษชาย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 ที่ได้มีการเผยแพร่ข่าวออกมาสู่สาธารณชน โดยเปิดเผย ในส่วนนี้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ และอาจารย์นัทธี เห็นว่า เรื่องข่าวถือเป็นเรื่องของเสรีภาพของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวว่าต้องเปิดเผยไม่ปกปิด แต่ก็ต้องมีเส้นกำหนดเกี่ยวกับเสรีภาพ ต้องมาหยุดตรงสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกนำเสนอข่าว เพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนมี

สรุปความคิดเห็นจากผลการสัมภาษณ์ นายชาติชาย สุทธิกมล อธิบดีกรมราชทัณฑ์

ในเรื่องของโทษประหารชีวิต ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนวิธีการประหาร ที่ทำให้เกิดความรุนแรงและทรมาณน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติแล้ว ในเรื่องนี้นายชาติชาย เห็นว่า ข้อนี้นั้นไปตามวันเวลาเรื่องของวิธีการประหาร เรื่องแนวคิดของการลงโทษประหารชีวิตก็เปลี่ยนไป แต่เดิมประเทศไทยก็ใช้การแขวนคอ ตัดหัว แล้วพัฒนามาใช้ปืน จนกระทั่งมาถึงการใช้เข็ม เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ที่ว่าการประหารชีวิต จะต้องทำให้เกิดความเจ็บปวด และทรมาณน้อยที่สุด การคุ้มครองศักดิ์ศรี

ความเป็นมนุษย์ของนักโทษ การให้ข้อมูลข่าวสารของโทษประหารชีวิต การเปิดเผยวิธีการ หรือ การให้สื่อเข้าไปต้องมีความระมัดระวังมากขึ้น

ในเรื่องตรวจ สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตของประเทศไทย จะต้องถูกจำตรวน ตลอด 24 ชั่วโมง แต่ต่างประเทศไม่ได้เป็นแบบของไทยเรา เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษแล้ว สำหรับเรื่องนี้นายชาติชาย เห็นว่า ข้อนี้เป็นประเด็นที่ถกเถียงกันมาก ตามกฎหมายห้ามจำตรวน ยกเว้นตามกฎหมายห้าข้อ ในการนำผู้ต้องขังออกนอกเรือนจำ หรือ เกรงว่าจะหลบหนี ทำร้ายตัวเอง หรือผู้อื่น แต่ประเด็นที่เป็นข้อถกเถียง คือเกรงว่าจะหลบหนี หลีกที่หนึ่งผู้ที่มีพฤติการณ์ว่าจะหลบหนี มีข่าวหรือมีข้อสงสัยว่าจะแหกหักหลบหนี ตามอำนาจหน้าที่ สามารถที่จะนำมาแยกขังหรือจำตรวนตาม มาตรา 14 กับอีกแนวคิดหนึ่ง ลักษณะทางกายภาพความมั่นคงของเรือนจำในประเทศไทยแตกต่างกัน เรือนจำที่มีความมั่นคงสูงก็ไม่ต้องจำตรวนนักโทษประหารชีวิต หรือรอการประหารชีวิต ด้วยเหตุผลทางกายภาพของเรือนจำ แต่เรือนจำบางแห่งยังใช้วิธีการจำตรวนด้วยลักษณะทางกายภาพของเรือนจำที่ไม่เหมาะสมที่จะควบคุม อย่างต่างประเทศนักโทษประหารชีวิตมีน้อยมาก แยกขังห้องละ 1-2 คน เท่านั้น ถ้ามากกว่านั้นถือว่าผิดกฎหมาย และต่างประเทศจะไม่ปล่อยผู้ต้องขังออกมา เพราะเหตุนี้ทำให้การควบคุมผู้ต้องขังมีโทษสูงในต่างประเทศไม่จำเป็นต้องใช้ตรวน แต่หากมีการนำผู้ต้องขังออกไปข้างนอก ก็จะต้องใส่ตรวนที่มีลักษณะคล้ายกุญแจมือ สามารถไขกุญแจได้สามารถถอดเข้าถอดออกได้ง่าย เมื่อกลับเข้ามาในห้องขังก็จะถอดออก ตรงนี้ทำให้เห็นได้ชัดว่าวิธีการต่างกัน แต่สิ่งที่ละเลยไม่ได้ คือไม่ละเมิดต่อมาตรฐานสากล หรือกฎของท้องถิ่นการสหประชาชาติกำหนด ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศไทยระมัดระวังมาก ในเรื่องของเครื่องพันธนาการ ได้มีการปรึกษาว่าควรที่จะหาเครื่องพันธนาการแบบอื่นมาใช้ ก็มีเสียงทักท้วงไม่เห็นด้วย แต่ถึงอย่างไรก็คิดว่าโลกเปลี่ยนแปลงไปเราต้องมีการพัฒนา

ในเรื่องการติดต่อ ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแล้ว จะมีระเบียบห้ามมิให้ติดต่อกับญาติทางโทรศัพท์ รวมไปถึงการไม่ได้รับการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งต่างประเทศสามารถทำได้ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษก็ได้วางหลักการปฏิบัติไว้ ว่านักโทษควรได้รับการติดต่อ และการเยี่ยมจากครอบครัว หากทางเรือนจำอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัว และจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ในเรื่องนี้นายชาติชาย เห็นว่า สำหรับนักโทษรอการประหารชีวิต จริงๆแล้วจะมีข้อจำกัดมากกว่านั้น แต่ยังมีกรอบให้เยี่ยมและติดต่อได้ แต่ไม่เท่ากับระดับของนักโทษอื่นๆ การเปิดให้เยี่ยมใกล้ชิดเป็นอันตรายอย่างยิ่งสำหรับเรือนจำ การเยี่ยมใกล้ชิดเหมือนเป็นการให้รางวัลแก่นักโทษ

สำหรับนักโทษประหารแล้วจะไม่มีสิทธิได้รับ แต่อนุญาตให้ญาติมาเยี่ยมได้ และนักโทษประหารจะไม่ให้ใช้โทรศัพท์ เนื่องจากกำลังเจ้าหน้าที่ที่คอยควบคุมดูแลมีไม่เพียงพอ

ในส่วนของ การจำกัดอาณาบริเวณของนักโทษประหารชีวิต เรือนจำของไทยได้มีการจำกัดอาณาบริเวณสำหรับผู้ต้องโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุด หากเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว ในส่วนนี้นายชาติชาย เห็นว่าการที่อยู่ในฐานะนักโทษประหาร อาจจะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์หลายอย่าง เพราะเป็นโทษสูงต้องอยู่ในฐานะที่ถูกรอนำตัวไปเข้าหลักประหาร และด้วยลักษณะทางกายภาพของทางเรือนจำ และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามก็ไม่ควรตัดสิทธิในการได้รับความรู้ข่าวสาร ความบันเทิง ควรจัดหาหนังสือบันเทิงต่างๆ รวมไปถึงหนังสือธรรมะ เพื่อช่วยกล่อมเกลาคใจ

ในส่วนของวันประหารชีวิต ในเรื่องนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะจัดให้มีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อน ซึ่งของไทยหากถูกคุกกลงมาให้ประหาร ก็นำไปหารได้เลย หากทางเรือนจำของไทยจัดให้มีการแจ้งล่วงหน้า เพื่อเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนถึงวันประหารอย่างของต่างประเทศบ้าง ในเรื่องนี้นายชาติชาย เห็นว่าการประหารในปัจจุบันของเราคืออยู่แล้ว เพราะหากว่าให้นักโทษได้รับทราบว่าจะถูกนำตัวไปประหารในอีกสามสัปดาห์ข้างหน้า แล้วให้เขามีเวลาเตรียมจิตใจเตรียมใจ ในขณะที่ยี่สิบสี่ชั่วโมง เขากำลังคิดอะไรอยู่ไม่มีใครสามารถทราบได้ และหลักคิดของประเทศไทยนั่นก็คือ เมื่อมีคำสั่งให้ประหาร ก็ไปเอาตัวมาเข้าห้องประหาร ซึ่งขั้นตอนที่เข้าสู่หลักประหาร หรือเข้าห้องประหาร ก็ให้โอกาสในการที่จะโทรศัพท์หาญาติที่ใกล้ชิด ให้เข้าฟังพระซึ่งนิมนต์มาเทศน์ แล้วจากนั้นก็ให้เขียนสิ่งที่อยากจะฝากถึงใครก็ได้แล้วแต่ เมื่อขั้นตอนเรียบร้อยก็นำตัวเข้าห้องประหาร ในส่วนนี้มีความเห็นว่าถูกต้องแล้ว เพราะถ้าปล่อยไว้นานไป ตัวนักโทษอาจคลุ้มคลั่ง จึงไม่ควรทรมานจิตใจนักโทษอีกหลายร้อยชั่วโมง อย่างนั้นมันเป็นการทรมานจิตใจอย่างยิ่ง

สุดท้ายเรื่องของระเบียบว่าด้วยการประหารชีวิตนักโทษ และกฎมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ ที่ว่าต้องมีมาตรการคุ้มครองป้องกันให้ปลอดภัยจากการดูหมิ่น คุกคาม การสอดรู้ และการประจานไม่ว่ารูปแบบใด กับกรณีการประหารนักโทษชาย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 ที่ได้มีการเผยแพร่ข่าวออกมาสู่สาธารณชน โดยเปิดเผย ในส่วนนี้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ นายชาติชาย เห็นว่า ณ ขณะนั้นทางกรมราชทัณฑ์เองก็ได้พยายามที่จะปิดข่าวอย่างเต็มที่ แต่ข่าวได้รู้เป็นวงกว้างในช่วงประมาณ 14.00 น. จนกระทั่งช่วง 16.00 น. ที่ทางเรือนจำเอาตัวนักโทษมา ผู้สื่อข่าวเองก็พยายามที่จะเข้าไป ทางกรมราชทัณฑ์เองก็ไม่ให้เข้า แต่ว่าการที่สื่อได้รับรู้ ว่าวันนั้นมีการประหารชีวิต การที่สื่อได้รับรู้ว่าใครถูกประหาร การที่สื่อได้รับรู้ว่าขั้นตอนการประหารนั้นเป็นอย่างไร มันไม่ใช่เรื่องที่เราจะต้องไปปกปิด เพราะว่าเราปกปิดไม่ได้ สังคมเองก็อยากที่จะรู้ สังคมอยากที่จะรู้เหมือนกันว่าวิธีการประหารชีวิตมันเป็นอย่างไรมากกว่า แต่สิ่งที่สำคัญคือ

ชื่อของผู้ที่ถูกประหาร ถ้าเราต้องการที่จะปกป้องชื่อเสียงศักดิ์ศรีของเขา ก็ไม่ควรที่จะเปิดเผยชื่อ แต่ในทางกลับกันสังคมเองก็อยากที่จะรู้ว่าใครที่ศาลสั่งประหารชีวิตแล้ว และถูกประหารจริงหรือไม่ และสิ่งสำคัญที่สุด คือต้องระมัดระวังไม่ให้มีการถ่ายทำในขณะที่กำลังเอาตัวเดินไปประหาร เพราะการเปิดเผยชื่อ ใบหน้า อิริยาบถต่างๆของนักโทษประหารผู้นั้น นั้นหมายถึงว่า การประจานตัวนักโทษที่กำลังจะตาย และยังรวมไปถึงครอบครัวผู้อยู่เบื้องหลังด้วย ในส่วนนี้ทางกรมราชทัณฑ์เป็นห่วงมากที่สุด

สรุปความคิดเห็นจากผลการสัมภาษณ์ นางสาวพรพิตร นรภูมิพิภรณ์ รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฝ่ายวิชาการกรมราชทัณฑ์

ในเรื่องของโทษประหารชีวิต ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนวิธีการประหารที่ทำให้เกิดความรุนแรงและทรมานน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติแล้ว ในเรื่องนี้นางสาวพรพิตร เห็นว่า การดำเนินงานของประเทศไทย สอดคล้องกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิต ขององค์การสหประชาชาติ ในทุกกรณี การประหารชีวิตต้องมีกระบวนการที่จะให้ได้รับความเป็นธรรมมากที่สุด และปัจจุบันต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วย การประหารจึงต้องลดการทำให้เกิดความเจ็บปวดและทรมานน้อยที่สุด ดังนั้นการเปลี่ยนจากการยิงเสียชีวิตเปลี่ยนเป็นการฉีดยา คิดว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดแล้ว ณ ปัจจุบันตราบเท่าที่ประเทศไทยยังมีการใช้โทษประหารชีวิตอยู่

ในเรื่องตรวน สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตของประเทศไทย จะต้องถูกจำตรวนตลอด 24 ชั่วโมง แต่ต่างประเทศไม่ได้เป็นแบบของไทยเรา เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษแล้ว สำหรับเรื่องนี้นางสาวพรพิตร เห็นว่า โดยสภาพแล้วลักษณะทางกายภาพของเรือนจำแต่ละประเทศ มันมีความแตกต่างกัน และในต่างประเทศระบบการควบคุมจะแบ่งออกเป็นห้อง ซึ่งมีความมั่นคงปลอดภัยสูงมาก แล้วจำนวนผู้คุมก็มีเพียงพอต่อการควบคุม ยิ่งถ้าเป็นผู้ร้ายสำคัญจะเป็นห้าต่อหนึ่ง จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เครื่องพันธนาการ ยกเว้นเวลานำตัวนักโทษออกนอกห้องคุมขัง หรือไปนอกเรือนจำ ส่วนของไทยปรัชญาของการสร้างเรือนจำสมัยก่อนคือ ควบคุมตัวผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนี สภาพการภายในเรือนจำก็จะมีที่อาบน้ำ ที่นอน ที่กินข้าว รวมกันอยู่ ไม่ได้แยกเป็นห้องขังเดี่ยวอย่างของต่างประเทศ พอมาสมัยใหม่ แนวคิดจากการคุมขังไม่ให้หลบหนีมันเปลี่ยนแปลงมาเป็นควบคุมเพื่อแก้ไขและพัฒนาเพื่อจะได้กลับคืนสู่สังคม ยกเว้นโทษประหารชีวิต และที่สำคัญเจ้าหน้าที่ของเรามีไม่เพียงพอที่จะควบคุมนักโทษที่มีจำนวนมาก หรือใช้คำว่าล้นคุกก็ได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใส่ตรวนนักโทษประหารชีวิต แต่จริงๆแล้วถ้าตามหลักองค์การสหประชาชาติ จะใช้ตรวนได้เฉพาะอยู่ข้างล่าง คือใส่ตรวนเวลา

ลงจากเรือนขัง และนำตัวไปขังนอก เพื่อป้องกันการหลบหนี แต่ถ้าอยู่บนเรือนนอนก็ไม่ควรจะไป
ตามเหตุผลที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นด้วยลักษณะทางกายภาพ และจำนวนเจ้าหน้าที่จึงมีความจำเป็น
ที่ยังคงต้องใช้เครื่องพันธนาการ ซึ่งทางกรมราชทัณฑ์กำลังพยายามแก้ปัญหาในเรื่องนี้อยู่

ในเรื่องการติดต่อ ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแล้ว จะมีระเบียบห้ามมิให้
ติดต่อกับญาติทางโทรศัพท์ รวมไปถึงการไม่ได้รับการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งต่างประเทศ
สามารถทำได้ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการ
ปฏิบัติต่อนักโทษก็ได้วางหลักการปฏิบัติไว้ ว่านักโทษควรได้รับการติดต่อ และการเยี่ยมจาก
ครอบครัว หากทางเรือนจำอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัว และจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด
ในเรื่องนี้นางสาวพรพิตร เห็นว่าการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเป็นประโยชน์อย่างหนึ่งของผู้ต้องขังที่มี
ความประพฤติดีประพฤติชอบ จึงถือว่าเป็นไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้ต้องขัง เพราะเขาไม่ได้มีสิทธินี้
ส่วนการติดต่อทางโทรศัพท์นั้นอยู่ที่เรือนจำเป็นผู้กำหนด แต่สำหรับความเห็นของท่านรองพรพิตร
คิดว่าน่าจะให้มีการติดต่อทางโทรศัพท์ได้ สำหรับนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต

ในส่วนของการจำกัดอาณาบริเวณของนักโทษประหารชีวิต เรือนจำของไทยได้มีการ
จำกัดอาณาบริเวณสำหรับผู้ต้องโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุด
หากเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว ในส่วนนี้นางสาวพรพิตร
เห็นว่าด้วยลักษณะทางกายภาพของเรือนจำ ซึ่งมีพื้นที่ฝึกอาชีพไม่มากนัก ฉะนั้นต้องจำแนก
ลักษณะผู้ต้องขัง ว่าผู้ต้องขังกลุ่มไหนที่ควรจะให้การฝึกวิชาชีพ ซึ่งนักโทษประหารชีวิตไม่ได้จัด
อยู่ในกลุ่มนี้ ส่วนเรื่องการใช้อ่านหนังสือ ตามหลักการแล้วผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต ควรจะได้รับ
การบริการในเรื่องการอ่านหนังสือ แต่ไม่ได้รับบริการให้เข้าห้องสมุด ซึ่งจะมีบริการเป็นรถเข็น
ห้องสมุด และการบริการส่งหนังสือไปให้ก็ต้องมีการตรวจสอบ ว่าหนังสือประเภทไหนบ้าง
ที่จะอ่านได้ และลดความเครียดของนักโทษลงไม่ได้จัดหนังสือทุกประเภทให้แก่ักโทษตามที่
ต้องการหรือร้องขอ

ในส่วนของวันประหารชีวิต ในเรื่องนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะจัดให้มีการเตรียมจิตใจ
ของผู้ถูกประหารก่อน ซึ่งของไทยหากฎีกาตกลงมาให้ประหาร ก็นำไปหารได้เลย หากทางเรือนจำ
ของไทยจัดให้มีการแจ้งล่วงหน้า เพื่อเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนถึงวันประหารอย่างของ
ต่างประเทศบ้าง ในเรื่องนี้นางสาวพรพิตร เห็นว่าวัฒนธรรมต่างกัน ต่างประเทศศาลฎีกาตัดสิน
ประหารชีวิต เขาจะมีระยะกำหนดวันประหารชีวิต ส่วนของไทยมีการพระราชทานอภัยโทษ
ซึ่งกว่าจะโดนประหารอาจใช้ระยะเวลาเวลานานมาก ในระหว่างนี้ถือได้ว่าเป็นการให้นักโทษได้
ปรับตัวแล้ว แต่ถ้าฎีกาลงมาว่าไม่ยกโทษให้ ก็จะนำตัวไปประหารทันทีในวันนั้น เพื่อจะไม่ให้
ผู้ต้องขังรู้ตัว เพราะว่าจะได้ไม่เกิดความเครียด และถือเป็นการทำให้เกิดความทรมานน้อยลงด้วย

สุดท้ายเรื่องของระเบียบว่าด้วยการประหารชีวิตนักโทษ และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ ที่ว่าต้องมีมาตรการคุ้มครองป้องกันให้ปลอดจากการดูหมิ่น คุกคาม การสอดรู้ และการประจานไม่ว่ารูปแบบใด กับกรณีการประหารนักโทษชาย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 ที่ได้มีการเผยแพร่ข่าวออกมาสู่สาธารณชน โดยเปิดเผย ในส่วนนี้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ และนางสาวพรพิตร เห็นว่าตามข้อกฎหมายแล้วไม่อนุญาตให้ผู้สื่อข่าวเข้าไปในพื้นที่การดำเนินการตรงนั้นได้ และทางกรมราชทัณฑ์เองก็คำนึงถึงระเบียบต่างๆ ที่มีอยู่ และพยายามกีดกันการเข้าไป อาจเกิดจากเหตุผลพลาดอะไรขึ้น ที่ผู้สื่อข่าวได้ภาพตรงนั้นมา เพราะถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการประจาน อันที่จริงตัวนางสาวพรพิตรเองเห็นว่าสื่อต่างหากที่ไปละเมิดสิทธินักโทษ

สรุปความคิดเห็นจากผลการสัมภาษณ์ นายไพฑูรย์ วิเศษศิริ ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง เรือนจำกลางบางขวาง

ในเรื่องของโทษประหารชีวิต ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนวิธีการประหารที่ทำให้เกิดความรุนแรงและทรมานน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติแล้ว ในเรื่องนี้ ผอ.ไพฑูรย์เห็นว่า ทำให้การประหารชีวิตมีความยุติธรรมมากขึ้นทำให้รู้สึกทรมานน้อยลง

ในเรื่องตรวจ สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตของประเทศไทย จะต้องถูกจำตรวนตลอด 24 ชั่วโมง แต่ต่างประเทศไม่ได้เป็นแบบของไทยเรา เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษแล้ว สำหรับเรื่องนี้ ผอ.ไพฑูรย์ เห็นว่ามีความแตกต่างกันมาก เนื่องจากเรือนจำในประเทศไทย เป็นแดนที่มีทั้งอาคารฝึกวิชาชีพ มีทั้งเรือนนอน มีทั้งห้องสมุด มีหลายๆ อย่างรวมอยู่ที่เดียวกัน ทุกคนก็ไม่ได้อยู่บนห้องขังเหมือนประเทศสหรัฐอเมริกาประการหนึ่ง ประการที่สอง อัตราส่วนการควบคุมของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องขังในประเทศไทย กับประเทศสหรัฐอเมริกาต่างกัน และลักษณะทางกายภาพของเรือนจำบางขวาง ก่อสร้างมานาน ด้วยอายุการใช้งานก็ไม่มีอะไรรับประกันเรื่องความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ได้ ประการที่สาม เรายังไม่สามารถที่จะหางบประมาณในเรื่องของระบบเสริมความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระบบสัญญาณเตือนภัย ในเรื่องเทคโนโลยี ในเรื่องของระบบวงจรปิด หรืออีกหลายๆ เรื่อง การที่เราจะถอดเครื่องพันธนาการของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตเป็นอัตราเสี่ยงที่สูงมาก เพราะฉะนั้นหากจะให้ถอดเครื่องพันธนาการมันคงจะเป็นไปได้ยาก

ในเรื่องการติดต่อ ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแล้ว จะมีระเบียบห้ามมิให้ติดต่อกับญาติทางโทรศัพท์ รวมไปถึงการไม่ได้รับการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งต่างประเทศสามารถทำได้ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษก็ได้วางหลักการปฏิบัติไว้ว่านักโทษควรได้รับการติดต่อ และการเยี่ยมจากครอบครัว หากทางเรือนจำอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัว และจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิดในเรื่องนี้ ผอ.ไพฑูรย์ เห็นว่านักโทษประหารจะมีข้อยกเว้นตรงนี้ไว้ เพราะเหตุว่าการปฏิบัติต่อนักโทษที่มีโทษสูงซึ่งเขาได้รับกฎหมายอาญาที่ลงโทษรุนแรงถึงขั้นประหารชีวิต ย่อมมีการปฏิบัติที่แตกต่างกับผู้ต้องขังกลุ่มอื่น การปฏิบัติที่เหมือนกับผู้ต้องขังอื่นมันก็จะเกิดปัญหาตามมาหลายๆด้าน โดยเฉพาะการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเป็นเรื่องอันตรายที่จะจัดให้แก่ผู้ต้องขังที่มีโทษประหารชีวิต ในส่วนการติดต่อจะให้นักโทษติดต่อกับญาติได้โดยวิธีการเขียนจดหมาย แต่ทางโทรศัพท์ไม่สามารถอนุญาตได้ด้วยปัจจัยในหลายๆอย่างที่ขังไม่พร้อม

ในส่วนของการจำกัดอาณาบริเวณของนักโทษประหารชีวิต เรือนจำของไทยได้มีการจำกัดอาณาบริเวณสำหรับผู้ต้องโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุด หากเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว ในส่วนนี้ ผอ.ไพฑูรย์ เห็นว่านักโทษประหารชีวิตจะให้ความอิสระเหมือนนักโทษทั่วไปไม่ได้ ส่วนเรื่องการศึกษาจะมีห้องสมุดเคลื่อนที่ จากแดนนี้ไปแดนนี้เป็นรถหนังสือ แต่เรียกว่าห้องสมุดเคลื่อนที่ เขาก็มีโอกาสที่จะได้ทำกิจกรรมหลายๆอย่าง ไม่ว่าจะเป็นดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ เล่นกีฬา มีสนามการหลายๆอย่างที่เขาส่งสามารถทำได้จริงๆ แล้วก็ไม่ได้ปิดกั้นเรื่องการศึกษา เรือนจำบางขวางพยายามที่จะให้เขาได้รับโอกาสในเรื่องต่างๆ แต่ทุกอย่างต้องอยู่ภายในกรอบที่กำหนด

ในส่วนของวันประหารชีวิต ในเรื่องนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะจัดให้มีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อน ซึ่งของไทยหากฎีกาตกลงมาให้ประหาร ก็นำไปหารได้เลย หากทางเรือนจำของไทยจัดให้มีการแจ้งล่วงหน้า เพื่อเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนถึงวันประหารอย่างของต่างประเทศบ้าง ในเรื่องนี้ ผอ.ไพฑูรย์ เห็นว่าการที่จะต้องรู้ว่าตัวเองจะถูกประหารชีวิต วันหนึ่งก็ถือว่ายาวนานมากแล้ว การที่จะต้องรู้ว่าตัวเองจะต้องตายในสี่วันข้างหน้ามันจะยาวนานมาก มันจะทรมานมากกว่ารู้แล้วก็เอาไปประหารเลยหรือเปล่า และอาจจะเกิดกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่นในเรื่องของการสร้างความปั่นป่วนของเรือนจำ ส่วนของต่างประเทศ เช่นสหรัฐอเมริกาเขาอยู่กันเป็นห้องเฉพาะนักโทษประหาร การที่จะก่อปัญหาหรือก่อเหตุร้ายขึ้นมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยมาก ฉะนั้นที่เป็นอยู่ทุกวันนี้เห็นว่าเป็นอยู่แล้ว

สุดท้ายเรื่องของระเบียบว่าด้วยการประหารชีวิตนักโทษ และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ ที่ว่าต้องมีมาตรการคุ้มครองป้องกันให้ปลอดภัยจากการดูหมิ่นดูแคลน การสอดรู้ และการประจานไม่ว่ารูปแบบใด ก็บทกรณีการประหารนักโทษชาย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 ที่ได้มีการเผยแพร่ข่าวออกมาสู่สาธารณชน โดยเปิดเผย ในส่วนนี้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ และผอ.ไพฑูรย์เห็นว่าถ้าเรามองตามรัฐธรรมนูญปี 2550 มาตรา 35 ว่าด้วยสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ย่อมได้รับการคุ้มครอง ตลอดจนการเผยแพร่ การกล่าวหาหรือการโฆษณาเผยแพร่ซึ่งข้อความหรือภาพ ด้วยวิธีใดต่อมหาชนเป็นการละเมิด หรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง เป็นเรื่องของการกระทำไม่ได้มีข้อยกเว้นไว้ เพียงแต่กรณีที่จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะถ้ามันเป็นประโยชน์ต่อสังคม แต่ถามว่าในยุคปัจจุบันคดีต่างๆที่ค่อนข้างรุนแรง หรือนั่นหลักไปในเรื่องขององค์การอาชญากรรม การมีสื่อออกไปนั้นส่วนหนึ่งอาจจะไปลดในเรื่องของคนเข้ามาสู่กระบวนการการกระทำผิดทั้งหลาย หรืออาจจะไม่กล้าที่จะทำความผิดก็เป็นได้ แต่ถ้ามองอีกมุมหนึ่ง ในเรื่องของผู้ที่เป็ครอบครัวเดียวกัน หรือญาติผู้ใกล้ชิดอาจได้รับการรังเกียจจากสังคมก็เป็นได้ ดังนั้นเราควรยืนอยู่ตรงกลาง

สรุปความคิดเห็นจากผลการสัมภาษณ์ พลตำรวจเอกวันชัย ศรีนวลนัด คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ในเรื่องของโทษประหารชีวิต ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนวิธีการประหาร ที่ทำให้เกิดความรุนแรงและทรมานน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติแล้ว ในเรื่องนี้ พล.ต.อ.วันชัย เห็นว่าโดยหลักพื้นฐานถ้ามองในแง่ของสิทธิมนุษยชนแง่เดียว ชีวิตของมนุษย์เป็นสิ่งที่กลุ่มมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด ใครจะมาทำลายล้างไม่ได้ แต่ก็ยกเว้นไว้ในบางเรื่อง ถ้ามีการไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตนเองก็จะต้องยอมให้มีการละเมิดในสิทธิของตนเองเช่นเดียวกัน โยงมาถึงโทษประหารชีวิตในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี คือไม่ให้เกิดความทรมานแก่นักโทษประหารชีวิต วิธีการนี้ดูปัจจุบันดูแล้วไม่น่าหวาดเสียวเหมือนดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา

ในเรื่องตรวน สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตของประเทศไทย จะต้องถูกจำตรวนตลอด 24 ชั่วโมง แต่ต่างประเทศไม่ได้เป็นแบบของไทยเรา เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษแล้ว สำหรับเรื่องนี้ พล.ต.อ.วันชัย เห็นว่าการจำตรวนตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมงเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากการจำตรวนถือเป็นการทรมาน เพราะการกระทำดังกล่าว ถือว่าเป็นการกระทำกับสัตว์ มิใช่กระทำกับมนุษย์ เป็นการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถ้าจะเสนอให้มีการเปลี่ยนจากตรวนเป็นการใช้กุญแจเท้า หรืออุปกรณ์อย่างอื่น เช่น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ไมโครชิพ

ที่สามารถใช้ติดตามได้แทนตรา น พล.ต.อ.วันชัย มีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เป็นอย่างมาก

ในเรื่องการติดต่อ ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแล้ว จะมีระเบียบห้ามมิให้ติดต่อกับญาติทางโทรศัพท์ รวมไปถึงการไม่ได้รับการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งต่างประเทศสามารถทำได้ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษก็ได้วางหลักการปฏิบัติไว้ว่านักโทษควรได้รับการติดต่อ และการเยี่ยมจากครอบครัว หากทางเรือนจำอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัว และจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ในเรื่องนี้ พล.ต.อ.วันชัย เห็นว่าตามหลักสิทธิมนุษยชนแล้วห้ามไม่ได้ เพราะว่าเป็นสิทธิที่จะต้องได้รับการเยี่ยม หากไม่อนุญาตให้ได้รับการเยี่ยม ถือเป็นการละเมิดสิทธิศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ทุกอย่างก็ต้องมีระเบียบข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข

ในส่วนของ การจำกัดอาณาบริเวณของนักโทษประหารชีวิต เรือนจำของไทยได้มีการจำกัดอาณาบริเวณสำหรับผู้ต้องโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุด หากเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว ในส่วนนี้ พล.ต.อ.วันชัย เห็นว่าการจำกัดอาณาบริเวณจนกระทั่งกระทบสิทธิที่จะใช้ห้องสมุด เห็นว่าเป็นการไม่ควร เพราะทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาเล่าเรียน การหาความรู้เพิ่มเติม หาเส้นทางดำรงตำรา หนังสือ บันเทิงทั้งหลาย เพื่อคลายความเครียดแก่นักโทษ ยิ่งเป็นนักโทษประหารควรจะได้รับสิทธินี้ เพราะนักโทษประหารควรจะได้รับสาระ และความบันเทิง เพื่อลดความตึงเครียด แต่ต้องดูว่าอะไรเกินความพอดี ทางเรือนจำควรหาวิธีการอื่นที่ให้นักโทษประหารได้รับข้อมูลข่าวสาร เช่นจัดห้องสมุดเคลื่อนที่ หรือมีบริการยืม-คืนหนังสือให้นักโทษ เป็นต้น

ในส่วนของวันประหารชีวิต ในเรื่องนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะจัดให้มีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อน ซึ่งของไทยหากฎีกาตกลงมาให้ประหาร ก็นำไปหารได้เลย หากทางเรือนจำของไทยจัดให้มีการแจ้งล่วงหน้า เพื่อเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนถึงวันประหารอย่างของต่างประเทศบ้าง ในเรื่องนี้ พล.ต.อ.วันชัย เห็นว่าเห็นควรว่าน่าจะให้มีการกำหนดวันประหารได้ เพราะเหมือนให้นักโทษได้ปรับตัว ให้นักโทษตัดสินใจว่าอยากปรับตัวก่อนถูกประหารหรือไม่ บางคนพอฎีกาตกลงมาก็โดนประหารเลย แต่บางคนก็อยากปรับ อยากนั่งทำใจ นั่งสมาธิ วิธีการที่ดี ในความคิดเห็นส่วนตัวน่าจะมียกกำหนดให้นักโทษเลือกวันประหารชีวิต เช่นเลือกอยู่สามวัน ห้าวัน เจ็ดวัน หนึ่งชั่วโมง หรืออยากให้นำตัวไปประหารเลย แต่ทั้งนี้ต้องมีข้อกำหนด สำหรับผู้ที่ฎีกาตกลงมาแล้วว่าโดนประหารชีวิต มีสิทธิที่จะเลือกได้ แต่ระยะเวลาที่จะเลือกอยู่เพื่อทำใจอาจกำหนดให้ได้ไม่เกิน 1 สัปดาห์เป็นต้น และการที่จะใช้สิทธิในการกำหนดวันประหารชีวิตต้องเกิด

จากความสมัครใจ และความเต็มใจด้วย ไม่ใช่สมัครใจเพราะถูกบังคับ และไม่ใช่เต็มใจเพราะจำเป็นต้องเต็มใจ

สุดท้ายเรื่องของระเบียบว่าด้วยการประหารชีวิตนักโทษ และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ ที่ว่าต้องมีมาตรการคุ้มครองป้องกันให้ปลอดภัยจากการคุกคาม คุกคาม การสอดรู้ และการประจานไม่ว่ารูปแบบใด กับกรณีการประหารนักโทษชาย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 ที่ได้มีการเผยแพร่ข่าวออกมาสู่สาธารณชนโดยเปิดเผย ในส่วนนี้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ ในเรื่องนี้ พล.ต.อ. วันชัย เห็นว่าถือได้ว่าเป็นการประจาน เพราะว่าการนำภาพการประหารมานำเสนอ ก็เป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่ต้องคุ้มครองนักโทษประหารชีวิต ไม่ใช่ให้เขาได้รับความอับอาย เมื่อตายไปแล้ว ญาติก็ยังอับอายด้วย ต้องคำนึงถึงว่าประหารไปแล้วข่าวยังไปปรากฏอยู่ ถูกหลานผู้อยู่ภายหลังได้รับความกระทบกระเทือนในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในเรื่องการยอมรับความน่าเชื่อถือ และการเข้าสังคมต้องระวังในส่วนนี้ด้วย ในหลักทางด้านจิตวิทยา ต้องระวัง ถ้าจะให้ดีควรประหารไม่ให้สังคมรู้ชื่อเสียง รู้หน้าตาแล้วโทษนี้ได้ประหารไปแล้ว แต่ไม่ต้องบอกว่าเป็นใคร มันเป็นการประจานจนเกินความจำเป็น แต่ก็ไม่ใช่ปิดเสียงว่าโทษแบบนี้ได้รับการประหาร เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อผลในการป้องกันในอนาคตข้างหน้า ให้คนในสังคมได้รู้ว่าทำผิดฐานฆ่าคนตาย คุณจะถูประหารชีวิตหรือว่าเป็นตัวการใหญ่ในการค้ายาเสพติด คุณจะถูประหารชีวิต แต่ไม่ต้องรู้ว่าใครที่โดนประหารไป เพราะการรู้ชื่อไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และไม่เกิดประโยชน์ในเชิงป้องกัน แต่ถ้ารู้พฤติกรรมจะเกิดประโยชน์ในเชิงป้องกันมากกว่า เช่นว่าถ้ากระทำแบบนี้แล้วคุณจะโดนลงโทษ เป็นต้น

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์กับความต้องการของผู้ต้องโทษประหารชีวิต

ข้อมูลจากการเข้าสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ประเด็นปัญหาที่ทางผู้ศึกษาได้ศึกษานั้นส่วนใหญ่จะเป็นระเบียบต้องห้าม หรือได้รับการยกเว้นสำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิต ซึ่งทางผู้ศึกษาเห็นว่าไม่เป็นธรรม และไม่คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต ดังนั้นสิทธิต่างๆที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้นไม่ควรตัดสิทธิแก่นักโทษประหารชีวิต และประเด็นปัญหาก็เป็นไปโดยสอดคล้องกับความต้องการของนักโทษประหารชีวิต ซึ่งทางผู้ศึกษาได้ทำการสรุปอ้างอิงจากบทสัมภาษณ์ของคุณประดับดวง คุณยปวีณ ศรีสวัสดิ์ ที่ศึกษาเรื่องความต้องการของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำบางขวาง ได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ต้องโทษประหารชีวิต ซึ่งสรุปใจความสำคัญดังนี้²⁵

²⁵ ประดับดวง คุณยปวีณ ศรีสวัสดิ์. (2548). ความต้องการของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต: ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำบางขวาง. หน้า 216-230.

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต เรือนจำบางขวาง

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก นักโทษประหารชีวิตรายที่ 1 ฐานความผิด ค้ายาเสพติด ซึ่งในประเด็นความต้องการด้านต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้ นักโทษรายนี้กล่าวว่าไม่ขอเน้นหนักอะไร เพราะสภาพความเป็นอยู่ทุกอย่างภายในเรือนจำ อยู่ในมาตรฐานระดับดีแล้วไม่ว่าจะเป็นอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ หรือการประพฤติปฏิบัติตัวของเจ้าพนักงานผู้ควบคุม และสิ่งที่เป็นความต้องการพิเศษอื่นๆ ที่คาดหวังว่าจะได้รับจากรัฐ เช่น ควรมีหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนเข้ามาตรวจสอบ กำกับดูแล และให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับรูปคดี และการสงเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ ควรมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อไม่ให้เกิดความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน กระบวนการยุติธรรมของไทย มักจะเป็นไปในรูปแบบที่เอาเปรียบผู้ต้องสงสัย สื่อมวลชนมีอิทธิพลในการสร้างกระแสความรุนแรงของการค้ายาเสพติด จนบางครั้งทำให้การพิจารณาตัดสินของศาลสถิตย์ยุติธรรมเป็นไปตามกระแสของสังคม การดำเนินคดีเป็นไปแบบ “มีราย มีเงิน มีคนของใคร” ไม่โปร่งใส และควรยกเลิกกระบวนการล่อซื้อไปจากสารบบของวิธีการจับกุม ระหว่างการพิจารณาคดี หากมีการประโคมข่าว ควรใช้นามสมมติ และควรมีการถ่วงดุลย์อำนาจรัฐ เพื่อความยุติธรรมอันแท้จริงจะได้บังเกิดขึ้นในสังคมไทย

ควรมีการปลดครวณพันธนาการ เพราะผู้ต้องขังเป็นคนไทย ไม่ใช่สัตว์ที่จะต้องมีการล่ามโซ่ตรวน นักโทษกล่าวว่าตนไม่เข้าใจว่าจะทำเช่นนี้ไปเพื่ออะไร โซ่ตรวนที่ล่ามตนใหญ่กว่าโซ่ล่ามช้างเสียอีก การศึกษาและการฝึกวิชาชีพ ไม่ควรถูกยกเว้นสำหรับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต เพราะการศึกษาหาความรู้ไม่ว่าจะเรียนอะไร ก็ให้ประโยชน์ทั้งสิ้น หนังสือเกี่ยวกับศาสนาปรัชญา และความรู้ด้านการเกษตรต่างๆ ควรมีให้เลือกอ่านแบบหลากหลาย และหากเป็นไปได้ตนอยากให้มีการให้ความรู้ด้านศาสนา เช่น การพูดคุยในเรื่องธรรมะ เป็นเสียงตามสายให้ผู้ต้องโทษได้รับฟังบ้าง เพื่อลดความอหามตพยายาม และกล่อมเกลาคจิตใจให้ยอมรับกับชะตากรรมที่ตนได้รับ

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก นักโทษประหารชีวิตรายที่ 2 ฐานความผิด ค้ายาเสพติด ซึ่งในประเด็นความต้องการด้านต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้ นักโทษรายนี้มีความคิดเห็นว่า โทษประหารชีวิตควรที่จะยกเลิกไปจากระบบการลงโทษเสีย เพราะไม่ได้ช่วยให้อะไรดีขึ้น โทษจำคุกที่มีระยะยาวนานกว่า 20 ปี จะทำให้ผู้ต้องขังกลายเป็นบุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอกได้ เมื่อพ้นโทษ และคำว่า “จี้คุก” เป็นสาเหตุหนึ่ง ของการย้อนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกของผู้ต้องขังหลายต่อหลายคน นักโทษรายนี้กล่าวว่า ความรู้สึกของการเป็นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตนั้น “เหมือนกับขุนแล้วฆ่า” คือ ทางเรือนจำจะให้มีความเป็นอยู่อย่างสบาย เพื่อรอวันตายแต่เพียงเท่านั้น

ความต้องการพิเศษ คือการปลดตรวนพันธนาการ เพราะเป็นเรื่องที่สร้างความยากลำบากให้กับคนมาก ช่วยให้การเคลื่อนไหวเป็นไปด้วยความยากลำบาก และยังคงจัดให้เป็นเงา และสะอาดอยู่เสมอ เพราะหากเป็นสนิม และขามีบาดแผลอยู่ จะทำให้บาดแผลติดเชื้ออักเสบ ลุกลามได้ การเยี่ยมญาติใกล้ชิด จะถือเป็นเรื่องที่ปลอบประโลมจิตใจของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตได้ดีที่สุด เพราะส่วนใหญ่แล้ว ครอบครัวของผู้ต้องขังมักจะแตกแยก หลังจากการถูกคุมขังเป็นระยะเวลานาน การได้เยี่ยมญาติใกล้ชิด จะช่วยประสานรอยร้าวนั้น และทำให้สภาพจิตใจของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตได้มีความใกล้เคียงกับสภาพจิตใจของบุคคลอื่นๆ ได้มากที่สุด เพราะสำหรับมนุษย์แล้ว ต้องการความรักและความอบอุ่นเสมอ และโปรดให้ความสำคัญกับคำว่า “ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์” ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก นักโทษประหารชีวิตรายที่ 3 ฐานความผิด จ้างวานฆ่า ซึ่งในประเด็นความต้องการด้านต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้ นักโทษรายนี้ ไม่พอใจกับการประพฤติปฏิบัติตัวของเจ้าพนักงานบางคน ที่มีกิริยาจาไม่สุภาพ แบ่งชนชั้นวรรณะ ดูถูกเหยียดหยามผู้ต้องขัง ไม่ทำตัวเป็นมิตร มีความคิดฝังหัวว่า ผู้ต้องโทษประหารชีวิตเปรียบเสมือนสัตว์ร้ายที่คอยจะต้องแหกหักหลบหนีในทุกกรณี หรือทุกเวลา ทุกโอกาสที่มี ซึ่งเป็นเรื่องที่เจ้าพนักงานนึกคิดไปเอง ส่วนน้อยนักที่จะหลบหนี เพราะรู้ว่ามันทำได้ยาก หรือเป็นไปไม่ได้เลย ถ้ามีก็อาจจะเป็นเพราะว่าความเครียดหรือกดดัน ที่ไม่สามารถจะรู้ชะตาชีวิตตัวเองได้ จึงต้องการตายก่อนถึงวันประหารชีวิต โดยใช้การแหกหักหลบหนีเป็นสาเหตุให้เจ้าพนักงานตัดสินใจฆ่าให้ตายมากกว่า ในส่วนของการติดต่อกับญาติภายนอก นักโทษรายนี้ต้องการให้ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกา สามารถใช้การ์ดโทรศัพท์ ที่ทางกรมราชทัณฑ์จัดให้ โทรติดต่อกับญาติภายนอกได้เหมือนกับผู้ต้องขังในฐานโทษอื่นๆบ้าง เพราะในขณะนี้กรมราชทัณฑ์มีนโยบายปิดกั้นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตมากจนเกินไป การเยี่ยมญาติแบบใกล้ชิดก็ควรมีการพิจารณาอนุญาตในวาระสำคัญๆบ้าง ในส่วนของการให้การศึกษา และฝึกวิชาชีพ ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต ไม่ควรถูกปิดกั้นไม่ให้ได้รับการศึกษา หรือการฝึกวิชาชีพ เพราะทั้งสองสิ่งนี้เป็นประโยชน์แก่นักโทษ นอกจากจะช่วยผ่อนคลายเป็นแล้ว ยังทำให้มีความหวังว่า หากตนเองมีชีวิตรอดออกไป จะทำให้มีอาชีพที่สุจริตทำสามารถเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้

ความต้องการเพิ่มเติมด้านอื่นๆ นักโทษรายนี้ต้องการให้มีการปลดตรวนพันธนาการออกจากข้อเท้า เพราะพันธนาการหนาแน่นเกินความจำเป็น และลำบากต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ส่วนกรณีของการที่จะมีการถ่ายทอดสดการดำเนินการประหารชีวิตนั้น นักโทษเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะแม้แต่จะคิดก็มีค่าใช้จ่ายสมควร อาจเป็นแค่เรื่องที่ยิบยกขึ้นมาพูดคุยกัน แต่สื่อมวลชนนำมาประโคมข่าวเพื่อเพิ่มยอดการขายมากกว่า คงไม่มีใครคิดที่จะทำอย่างนั้นจริงๆ

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก นักโทษประหารชีวิตรายที่ 4 ฐานความผิด ค้ายาเสพติด ซึ่งในประเด็นความต้องการด้านต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้ นักโทษรายนี้เห็นว่าเรือนจำกลางบางขวางมีเจ้าหน้าที่ที่ให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ดีที่สุด ส่วนในเรื่องของพันธนาการ ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตจะถูกจำตรวนพันธนาการที่ข้อเท้า (อ็อกเชื่อม) ตลอดสถานภาพของการเป็นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต แม้กระทั่งเมื่อถูกประหารชีวิต ในเรื่องของการติดต่อกับญาติภายนอก มีความต้องการให้ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตได้รับอนุญาตให้เยี่ยมญาติแบบใกล้ชิดได้ในวาระสำคัญต่างๆ และสามารถใช้อีเมลในการติดต่อกับญาติภายนอกได้ และหากเป็นโทรศัพท์ระบบสื่อสารเห็นภาพระหว่างผู้พูดคุยได้ก็จะเป็นการดีมาก ในเรื่องการศึกษา เป็นเรื่องที่น่าสนใจที่สุดเพราะอนาคตของคนเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน การศึกษาจะช่วยให้ชีวิตที่เหลืออยู่เป็นไปในทางที่ดีขึ้น แต่เป็นเรื่องน่าเสียดายที่ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตไม่ได้รับอนุญาตให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี และในส่วนของการฝึกวิชาชีพสถานที่ของแดนผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตจะคับแคบมาก การฝึกวิชาชีพภายในแดนคงเป็นไปได้ลำบาก หากทางเรือนจำอนุญาตให้ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตได้ออกไปฝึกวิชาชีพบ้างก็จะเป็นเรื่องที่ดี เพราะจะทำให้มีความรู้และไม่คิดฟุ้งซ่าน ต่อชะตากรรมที่เลวร้ายที่สุดที่มนุษย์คนหนึ่งจะพึงได้รับ แต่ทางเรือนจำมีมาตรการให้กักบริเวณกับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต ประเด็นการฝึกวิชาชีพนั้นหวังไปก็คงสิ้นหวัง

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก นักโทษประหารชีวิตรายที่ 5 ฐานความผิด ค้ายาเสพติด ซึ่งในประเด็นความต้องการด้านต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้ นักโทษรายนี้เห็นว่า ด้านการควบคุมและปกครองนั้น เจ้าพนักงานเรือนจำไม่เข้มงวดกวดขัน หรือสร้างความกดดันแต่อย่างใด เพราะทุกคนเข้าใจดี ถึงสภาพจิตใจที่ถูกบีบคั้นจากโทษที่ได้รับ และภาวะของการรอคอยความตาย รวมทั้งการไม่แน่ใจในการมีชีวิตอยู่ต่อไปของตนเอง จึงต้องการให้มีการเยี่ยมญาติแบบใกล้ชิด แม้จะให้เวลาน้อยกว่าผู้ต้องขังที่มีฐานโทษอื่นๆ ก็ยังดี แต่ด้วยสภาพของการเป็นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว นักโทษก็เข้าใจดีว่าไม่ได้รับอนุญาตอย่างแน่นอน ในเรื่องของ การฝึกวิชาชีพ อยากให้ได้รับการฝึกวิชาชีพบ้าง อย่างน้อยก็ช่วยจรรโลงจิตใจ ในส่วนของการทำกิจกรรม ทางกรมราชทัณฑ์ควรขยายระยะเวลาในการออกกำลังกายให้มากกว่านี้ เพราะการมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ถือเป็นเกราะป้องกันโรคร้ายได้ดีที่สุดในสภาพของความเป็นอยู่ที่แออัดเช่นทุกวันนี้ เสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อทางลมหายใจเป็นอันมาก และไม่ต้องการให้มีการกักบริเวณมากเท่าทุกวันนี้ เพราะตนคลุกคลีอยู่กับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตทุกคน ใช้เวลาอยู่ด้วยกันเกือบตลอด 24 ชั่วโมง ตนทราบดีว่า ผู้ที่มีอุปนิสัยก้าวร้าว ไม่อยู่ในระเบียบ ก่อการทะเลาะวิวาทและมีพฤติกรรมเป็นภัยนั้นมีอยู่น้อยมาก และไม่เกินกำลังควบคุมของเจ้าพนักงานแต่อย่างใด กรณีการถ่ายทอดสดการประหารชีวิต นักโทษกล่าวว่า ตนไม่ใช่สัตว์ จึงไม่ควรประพฤติดูปฏิบัติต่อตนเยี่ยงสัตว์

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก นักโทษประหารชีวิตรายที่ 6 ฐานความผิดฆ่าผู้อื่น ซึ่งในประเด็นความต้องการด้านต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้ นักโทษรายนี้เห็นว่า การคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่จะมาประจำที่แดนประหารชีวิตเป็นพิเศษ จำเป็นต้องได้ผู้ที่มีจิตวิทยาสูง มีกิริยามารยาทสุภาพ ไม่กระทำสิ่งใดที่เป็นการกระทบกระเทือนจิตใจ ซึ่งบอบช้ำอยู่แล้วให้เจ็บปวดมากยิ่งขึ้นไปอีก แต่โดยทั่วไปแล้ว เจ้าพนักงานผู้ควบคุมทุกคนก็ประพฤติปฏิบัติดีทุกคน ไม่มีอะไรแตกต่างจากการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในฐานโทษอื่นๆ แม้กระทั่งตอนที่มาเรียกตัวไปทำการประหารชีวิตก็ใช้กิริยาที่สุภาพ และให้เกียรติผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต บรรยากาศหลังการเรียกตัวไปประหารชีวิตเป็นบรรยากาศที่วังเวง หดหู่ และปวดร้าวจิตใจ เพราะเพื่อนร่วมชะตากรรมกำลังเดินทางไปสู่ความตาย และไม่รู้ว่าจะเมื่อไรจะเป็นคราวของตนเอง นักโทษต้องการให้มีการอนุญาตให้เยี่ยมญาติแบบใกล้ชิดบ้าง และจำนวนวันของการเยี่ยมต่อสัปดาห์หน้าที่จะได้รับอนุญาตให้มากกว่านี้ เพราะส่วนใหญ่แล้วญาติแต่ละคนต้องใช้เวลาในการเดินทางมาก ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การฝึกวิชาชีพ ตนไม่มีความต้องการใดๆทั้งสิ้น เพราะกำลังรอความตาย จะทำทุกอย่างไปเพื่ออะไร แต่สิ่งที่อยากได้มากที่สุด ในสภาพจิตใจที่ทุกข์ทรมานเช่นนี้ คือต้องการพบพระภิกษุเพื่อใช้ศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้รู้จักปล่อยวาง รวมไปถึงการถอดเครื่องพันธนาการ เพราะการถูกล่ามไว้มิใช่การกระทำกับมนุษย์อย่างที่ควรเป็น

จะเห็นได้ว่าความต้องการส่วนใหญ่ของนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่จะมีความต้องการที่คล้ายคลึงกัน และสอดคล้องต่อแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต ซึ่งไม่ได้รับการปฏิบัติจากทางเรือนจำ นั่นก็คือ เรื่องของการขยายระยะเวลาในการเยี่ยม และอยากให้ทางเรือนจำจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิดบ้างในวันสำคัญต่างๆบ้าง เรื่องของการติดต่อกับญาติหรือครอบครัวทางโทรศัพท์ เรื่องของการถอดตรวนพันธนาการ เรื่องของการได้รับการฝึกอาชีพแม้ว่าอาจจะไม่ได้นำไปใช้ แต่เพื่อเป็นการผ่อนคลาย หรือลดความตึงเครียด และไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่ไปวันๆ และยังรวมไปถึงกรณีของการถ่ายทอดสดการประหารชีวิตด้วย นักโทษประหารทุกคนไม่เห็นด้วยถ้าจะมีการถ่ายทอดสดการประหารชีวิตจริงๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น นักโทษประหารชีวิตแม้ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดจริง แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ ฉะนั้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิตตลอดจนขั้นตอนการประหารชีวิต ควรปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรม จะถือว่าเป็นการให้เกียรติ ให้ความคุ้มครองตามหลักรัฐธรรมนูญที่ประชาชนชาวไทยทุกคนพึงจะได้รับ และเพื่อให้เป็นไปได้โดยสอดคล้องกับหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต (UN) และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต

3.2 ศักดิ์ความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการใช้โทษประหารชีวิตในแต่ละรัฐแตกต่างกัน บางรัฐใช้วิธีประหารชีวิตมากกว่า 1 วิธี สำหรับรัฐบาลกลางยังคงมีการลงโทษประหารชีวิตในความผิดอุกฉกรรจ์ คือ ความผิดฐานลอบสังหารประธานาธิบดีหรือรองประธานาธิบดี สลัดอากาศ การใช้วัตถุระเบิดก่อให้ผู้อื่นได้รับอันตราย หรือบาดเจ็บ จากข้อมูลวิจัยของสมาคมนักกฎหมายแห่งอเมริกา (The American Bar Association) พบว่า การลงโทษประหารชีวิตมีส่วนยับยั้งการก่ออาชญากรรมประเภทรุนแรงได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง ดังนี้²⁶

1) ผู้กระทำผิดคืออุกฉกรรจ์ในสหรัฐอเมริกา ส่วนมากยินยอมให้เจ้าหน้าที่ตรวจจับกุมแต่โดยดี ทั้งๆที่มีโอกาสจะใช้ปืนยิงต่อสู้ หรือใช้อาวุธอื่นใดขัดขวางการจับกุม แต่ก็มีได้กระทำการเช่นนั้นเลย ด้วยมีความรู้สึกเกรงกลัวว่า หากใช้อาวุธปืนทำร้ายเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานตามหน้าที่แล้วย่อมถูกลงโทษสถานหนักถึงขั้นประหารชีวิต เนื่องจากศาลในสหรัฐอเมริกาได้กำหนดนโยบายปฏิบัติในทำนองที่ว่าหากผู้กระทำผิด ทำการต่อสู้เจ้าหน้าที่ หรือใช้อาวุธขัดขวางการจับกุม อันเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ถึงแก่ความตายแล้ว ย่อมจะได้รับการพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิตตายตกตามกันสถานเดียว

2) ผู้กระทำผิดโจรกรรมประเภทลักเล็กขโมยน้อย ที่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับได้ และจากการตรวจค้นไม่ปรากฏว่า ผู้กระทำผิดเหล่านั้นพกอาวุธร้ายแรง (Deadly Weapons) ติดอยู่กับตัวเลย จากการสอบถามโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจพบว่า สาเหตุสำคัญที่อาชญากรที่ถูกจับกุมดังกล่าวไม่พกอาวุธร้ายแรงติดไปกับตัวในขณะที่กระทำความผิด เนื่องจากมีบทกฎหมายบัญญัติให้ลงโทษสถานหนักจนถึงขั้นประหารชีวิต แก่ผู้กระทำความผิดที่พกอาวุธไว้ด้วย เจ เอ็ดการ์ ฮูเวอร์ (J. Edgar Hoover) ผู้อำนวยการหน่วยสืบสวนกลางแห่งสหรัฐอเมริกา หรือที่เรียกว่า หน่วย เอฟ.บี.ไอ. (F.B.I) ก็ได้ยืนยันว่า “การลงโทษประหารชีวิต มีผลต่อการยับยั้งการกระทำผิดในอนาคตได้อย่างสัมฤทธิ์ผลยิ่ง” หรือจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการยับยั้งอาชญากรที่ถูกลงโทษประหารชีวิต ระหว่างปี ค.ศ. 1933-1967 ในสหรัฐอเมริกา โดย Issac Ehrlich พบว่า “การลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดฐานฆาตกรรม สามารถลดสถิติอาชญากรรมประเภทคดีฆาตกรรมลงได้ และยังเป็นข้อเตือนใจแก่ผู้กระทำความผิดอื่นๆ ให้ตระหนักถึงโทษทัณฑ์ที่จะได้รับในกาลข้างหน้าอีกด้วย”

การศึกษาถึงการลงโทษประหารชีวิตในสหรัฐอเมริกานี้ จะพบว่าประชาชนฝ่ายหนึ่งต้องการให้คงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต และอีกฝ่ายหนึ่งคัดค้านการลงโทษประหารชีวิต ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีเหตุผลดังนี้

²⁶ ธาณี วรภัทร์. เล่มเดิม. หน้า 47-49.

1) ฝ่ายที่ต้องการให้คงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต ให้เหตุผลว่า

(1) การลงโทษประหารชีวิตเป็นการยับยั้งการกระทำผิดอย่างเด็ดขาดสิ้นเชิง

(2) การลงโทษประหารชีวิตเป็นการตอบแทนแก่แค้น ที่สมคูลกับการกระทำที่เกิดขึ้น

(3) การลงโทษประหารชีวิตนับเป็นการป้องกันสังคม เพราะเป็นการกำจัดอาชญากร ออกจากสังคมอย่างเด็ดขาด เป็นการตัดโอกาสไม่ให้อาชญากรไปกระทำผิดซ้ำสอง เช่น จากการศึกษาของ มาร์ลีน ดับบลิว เลท์ซึเนน (Marline W. Lethinen) แห่งมหาวิทยาลัยยูทาห์ พบว่า ผู้กระทำความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา ที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ จำนวน 6,908 คน (ระหว่าง ค.ศ. 1965-1969) ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม และเป็นการเสี่ยงที่จะพิจารณาให้ได้รับการพักการลงโทษอย่างยิ่ง

(4) การลงโทษประหารชีวิตจำต้องคำนึงถึงลักษณะความรุนแรงของอาชญากรรม

2) ฝ่ายคัดค้านการลงโทษประหารชีวิต โดยกลุ่มศาสนาที่สำคัญๆ ในประเทศ การคัดค้านของกลุ่มต่างๆ ได้เป็นนโยบายคัดค้านระดับชาติ ได้แก่ สภาแห่งชาติคัดค้านอาชญากรรม และประพฤตินันธพาล ค.ศ. 1963 สหพันธ์สิทธิเสรีภาพของพลเรือนแห่งอเมริกา ค.ศ. 1966 ประเด็นที่โจมตีการลงโทษประหารชีวิต คือ

(1) ความล่าช้าในการดำเนินคดีในศาลและการยื่นอุทธรณ์ ซึ่งใช้เวลาในการพิจารณาโทษประหารชีวิตอยู่ระหว่าง 11 ปี ถึง 13 ปี ตัวอย่าง คดีของ Caryl Chassman ซึ่งถูกประหารชีวิตเมื่อ 2 พฤษภาคม 1960 ในรัฐคาลิฟอร์เนีย ใช้เวลาในการดำเนินคดีถึง 11 ปี 10 เดือน 7 วัน

(2) การลงโทษประหารชีวิตเป็นผลกระทบต่อการทำงานของกระบวนการยุติธรรม นายซอลรูบิน (Sol Rubin) ศาสตราจารย์ทางกฎหมายและอาชญาวิทยา แห่งสหรัฐอเมริกาได้เสนอทัศนะว่า “การประหารชีวิตเป็นปัจจัยก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งความตึงเครียด แก่เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม และผู้ต้องโทษประหารอย่างยิ่ง” และคณะกรรมการอาชญากรรมแห่งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา (The President’s Crime Commission) ก็ได้ให้ความเห็นคล้ายคลึงไว้ว่า “การลงโทษประหารชีวิตเป็นมาตรการปฏิบัติที่จกต้องพินิจพิจารณาตัวอย่างละเอียดรอบคอบ และด้วยอารมณ์อันมั่นคงไม่หวั่นไหว” โดยเฉพาะกรณี ในการตัดสินพิจารณาคดีผิดพลาดอันเกิดจากความคลาดเคลื่อนแห่งพยานหลักฐาน หรือโดยเหตุอื่นใด จนถึงขั้นประหารชีวิตผิดตัว หรือลงโทษผู้บริสุทธิ์แล้ว ก็ไม่มีทางแก้ไขชีวิตให้กลับคืนมาได้อีก

(3) การลงโทษประหารชีวิต มิได้เป็นการข่มขู่ยับยั้งอาชญากรได้เสมอไป จากการศึกษาสถิติฆาตกรรมในสหรัฐอเมริกา โดย Karl F. Schussler เปรียบเทียบสถิติฆาตกรรม ในจำนวนประชากร 100,000 คนระหว่างมลรัฐที่มีการประหารชีวิต กับมลรัฐที่ยกเลิกโทษประหารชีวิต ในทุกรอบ 5 ปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1928-1949 ปรากฏว่าสถิติการกระทำผิดในมลรัฐที่มีการลงโทษประหารชีวิต กลับมีอัตราสูงกว่ามลรัฐที่ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว

ข้อถกเถียงของทั้งสองฝ่ายนี้ ในที่สุดก็มีคำพิพากษาศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา โดยมีมติเสียงข้างมาก (The U.S. Supreme Court) 5 ต่อ 4 ในคดี Furman V. Georgia เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 1972 สนับสนุนให้มีการลงโทษประหารชีวิตแก่อาชญากรบางประเภท โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อข่มขู่ยับยั้งการกระทำผิด และเพื่อป้องกันสังคม และในเดือน กรกฎาคม 1976 ศาลสูงสหรัฐอเมริกา ก็ได้ประกาศรับรองอีกวาระหนึ่งว่า “การลงโทษประหารชีวิตแก่อาชญากรบางประเภท ไม่เป็นการขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ”

ในปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีมลรัฐส่วนใหญ่จะใช้วิธีการประหารชีวิตโดยการฉีดสารพิษเข้าสู่ร่างกาย วิธีการประหารชีวิตแบบนี้เป็นการฉีดสารพิษเข้าไปในร่างกายของนักโทษ การประหารวิธีนี้ถูกใช้ในมลรัฐเท็กซัส และในมลรัฐอื่นๆ มีวิธีการเป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1. จะฉีดสาร Sodium Thiopental, Barbiturate ซึ่งจะทำให้นักโทษหมดสติ

ขั้นตอนที่ 2. จากนั้นจะฉีด Pancuronium Bromide ซึ่งจะทำให้กล้ามเนื้ออ่อนคลายทำให้ปอดและกระบังลมหยุดทำงาน

ขั้นตอนที่ 3. ก็จะฉีดสาร Potassium Chloride เข้าไปก็จะทำให้หัวใจหยุดทำงาน

หลายฝ่ายให้ความเห็นว่า “การประหารชีวิตวิธีนี้เป็นวิธีที่มีมนุษยธรรมมากที่สุด เพราะถือว่าเป็นการกระทำที่ทำให้เกิดการทรมานน้อยที่สุดแก่นักโทษประหารชีวิต” แต่นายแพทย์ กล่าวไว้ว่า วิธีการประหารชีวิตวิธีนี้จะกระทำได้ยาก ถ้าหากว่านักโทษผู้นั้นดิ้นดิ้นดิ้นดิ้นซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักโทษประหาร ซึ่งกรมราชทัณฑ์ รัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา เรือนจำทหารและเรือนจำแต่ละรัฐอีก 50 รัฐ อาทิ New York, New Jersey, New Mexico²⁷ เป็นต้น ไม่ได้ใช้วิธีการฉีดสารพิษเข้าสู่ร่างกาย แต่ประหารชีวิตนักโทษด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

การนั่งเก้าอี้ไฟฟ้า นักโทษจะต้องนั่งอยู่ที่เก้าอี้ซึ่งถูกสร้างโดยเฉพาะ นักโทษจะถูกโกนผมและขนตามร่างกายออกทั้งหมด เพื่อจะทำให้กระแสไฟฟ้าเข้าไปในร่างกายของนักโทษได้ง่าย เมื่อมีการเปิดกระแสไฟฟ้า ร่างกายของนักโทษ ก็จะกระตุก โดยมีฟ้าผ่าครั้งตัวไว้เกิดอาการอาเจียน ปัสสาวะอุจจาระออกทั้งหมด ผู้ที่เคยเห็นโทษประหารชีวิตด้วยวิธีการนี้กล่าวว่า จะได้กลิ่นไหม้ด้วย

²⁷ นคร วัลลิภากร. เล่มเดิม. หน้า 96.

ปริมาณ กระแสไฟฟ้าที่ใช้ในการประหารชีวิต จะแตกต่างกันไปตามระบบของแต่ละรัฐ โดยจะคำนึงถึงน้ำหนักตัวของผู้ต้องขังด้วย เช่น ในมลรัฐจอร์เจีย นักโทษประหารจะได้รับกระแสไฟฟ้า 2,000 โวลต์ เป็นเวลา 4 วินาที จากนั้น 1,000 โวลต์ อีก 7 วินาที และ 208 โวลต์ อีก 2 นาที และนำศพไปแช่ในน้ำอุ่นต่ออีก 3 นาที การใช้โทษประหารชีวิตโดยใช้เก้าอี้ไฟฟ้า มี 11 รัฐ อาทิ Louisiana, Nevada เป็นต้น

การประหารโดยการรมแก๊ส นักโทษจะต้องอยู่ในห้อง หรือตู้ที่ไม่มีอากาศเข้าได้ และมีห้องใส่สารโพแทสเซียมไซยาไนด์ หรือ โซเดียมไซยาไนด์ ผสมกับกรดไฮโดรคลอริก จะทำให้เกิด แก๊สไฮโดรไซยานิก ซึ่งจะทำลายความสามารถในการผลิตฮีโมโกลบินในเม็ดเลือด นักโทษจะหมดสติในเวลาไม่กี่วินาทีและจะเสียชีวิตในเวลาอีกไม่นานนัก หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ซึ่ง สวมชุดและหน้ากากป้องกันแก๊สจะทำความสะอาดศพนักโทษโดยปราศจากสารพิษ ในประเทศสหรัฐอเมริกา มี 7 มลรัฐ อาทิ Montana, Missouri เป็นต้น

การแขวนคอ เจ้าหน้าที่จะผูกเชือกที่คอของนักโทษประหาร จากนั้นประตูลงซึ่งอยู่ที่พื้นใต้ นักโทษจะเปิดออก นักโทษก็จะตกลงไปซึ่งจะทำให้เกิดการขาดออกซิเจน เพื่อป้องกันการที่คอกนักโทษจะขาด เจ้าหน้าที่ต้องคำนวณความยาวของเชือกให้สัมพันธ์กับน้ำหนักตัวของนักโทษ ในประเทศสหรัฐอเมริกา มี 3 มลรัฐ อาทิ Washington D.C เป็นต้น ส่วนรัฐนิวแฮมป์เชียร์ จะใช้วิธีดังกล่าวถ้าหากวิธีการฉีดยาพิษเข้าร่างกายถูกห้ามใช้

การยิงเป้า จะมีเจ้าหน้าที่ 5 คน ถือปืนเล็งไปที่นักโทษประหาร แต่บางคนจะถือปืนที่ไม่มีลูกกระสุน ดังนั้นจะไม่สามารถ ทราบได้ว่าเพชรฆาตคือใคร

นักโทษชาย แกรรี กิลมอร์ ถูกตัดสินประหารชีวิตโดยวิธีการนี้ที่รัฐยูทาห์ในปี 1977 ซึ่งนับเป็นนักโทษประหารชีวิตรายแรกของสหรัฐอเมริกา ที่ถูกตัดสินประหารชีวิตด้วยการยิงเป้าที่มีขึ้นในสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 1967 ปัจจุบันวิธีการนี้ยังมีใช้ในรัฐ โอคาโฮ และยูทาห์ ส่วนในรัฐ โอคลาโฮมา จะนำเอาวิธีการนี้มาใช้ถ้าหากวิธีการรมแก๊สถูกสั่งห้าม

3.2.1 สิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกา

1) การเยี่ยมญาติ มีขั้นตอนและรายละเอียดในการที่จะอนุญาตให้เข้าเยี่ยมนักโทษประหารชีวิต จำนวนผู้เข้าเยี่ยมในแต่ละครั้งจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข เวลาในการเข้าเยี่ยมต้องเป็นไปตามเงื่อนไขและระเบียบ เช่น มลรัฐ Missouri ให้เวลาเยี่ยม 7 ชั่วโมง มลรัฐ Alabama มลรัฐ Florida มลรัฐ Kentucky มลรัฐ Nevada ให้เวลาเยี่ยม 6 ชั่วโมง

หลายๆประเทศมีการอนุญาตให้เยี่ยมรวมกับผู้ต้องขังโทษอื่น หรือแยกสถานที่ สำหรับนักโทษประหาร แต่ละที่จะมีขั้นตอนในการเรียกตัวนักโทษให้เข้าพบกับญาติ

ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือ ใครจะเป็นผู้รับผิดชอบที่จะแจ้งครอบครัว หรือเพื่อนของผู้ต้องขัง เกี่ยวกับกฎระเบียบที่จะเข้าเยี่ยม แม้ว่าจะมีประกาศกฎระเบียบตามบอร์ดในห้องเยี่ยมให้เห็น แต่ผู้เข้าเยี่ยมก็ห้ามนำหรือคัดลอกออกมา

2) การบริการด้านการใช้ห้องสมุด คดีที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด ได้แก่คดี Nebraska's Rust v. Gunter. นำมาเป็นแบบอย่างให้ผู้ต้องคำพิพากษาให้มีโทษประหารชีวิตได้รับอนุญาตให้ไปใช้ห้องสมุดได้อย่างน้อย 2 ชั่วโมงต่อวัน และ 5 วันต่อสัปดาห์

3) การบริการด้านอาหาร นอกจากการจัดการปัญหาการดำเนินคดีแล้ว การกำหนดเงื่อนไขทั่วไปของการคุมขังมีหลายกรณีที่เกี่ยวข้องกับการบริการด้านอาหารของหลายหน่วยงาน ซึ่งได้เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ต้องโทษประหารชีวิตด้วย มีหลายกรณีที่ได้มีการยื่นเสนอสำหรับนักโทษ โดยพยายามที่จะให้มีการจัดบริการพื้นที่ในการรับประทานอาหารแก่นักโทษประหาร มากกว่าการรับประทานอาหารอยู่ในห้องคุมขังของนักโทษเอง

การบริการด้านอาหารและการส่งมอบอาหารเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมกลุ่มผู้ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิต เพราะมีการติดต่อกับหน่วยรักษาความปลอดภัยภายในกลุ่มพิเศษเหล่านี้ในหลายเขตอำนาจ มีการแยกการบริการอาหารไปยังกลุ่มที่มีท่าทางว่าจะมีปัญหาสำหรับการดูแล

อาหารสำหรับผู้ต้องคำพิพากษาโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่มักจะจัดทำและส่งมาจากครัวกลางในคุก และให้บริการโดยพนักงานรักษาความปลอดภัย หรือว่าเป็นผู้ต้องขังที่ได้เลือกเป็นพิเศษให้ผู้ต้องขังนั้นมาบริการนักโทษประหารชีวิต ส่วนการบริการอาหารหลายนโยบายในกลุ่มมือชี้แจงออกมามีรายละเอียดมากหลายขั้นตอน เกี่ยวกับระยะเวลาของการรับประทานอาหาร การคาดการณ์การตอบสนองเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ความต้องการอาหารเฉพาะแต่ละศาสนา หรือความต้องการทางการแพทย์ และปัญหาด้านความปลอดภัยพิเศษ ที่มีความเกี่ยวข้องกับบริการอาหาร เช่น การทำลายจานกระดาษของผู้ต้องขัง การนับภาชนะ การกักตุนอาหารและอื่นๆ

หลายประเด็นเรื่องอาหารภายใต้ปัญหาสถานที่ที่มีความเก่า จึงมีความเสี่ยงมากขึ้นในการรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่และเจ้าพนักงานบำรุงรักษา ในแบบแผนที่มีมาตรการรักษาความปลอดภัยมีความทันสมัยมากขึ้น โดยอยู่ในสถานที่ที่มีการจัดการต่างๆ ในการจำแนกประเภทของผู้ต้องโทษประหารชีวิตและเพื่อดูความต้องการของพวกเขา เพื่อให้ได้รับการรับประทานอาหารที่เหมาะสมและการบริการด้านอาหาร

4) การบริการด้านการแพทย์ เงื่อนไขเกี่ยวกับผู้ป่วยส่วนใหญ่ของการคุมขังที่เกี่ยวข้องกับนักโทษที่อยู่ภายใต้คำพิพากษาให้ประหารชีวิต การรักษาพยาบาลของผู้ต้องขังดังกล่าว การไม่ได้รับการรักษาพยาบาลสำหรับนักโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่เนื่องมาจากคดี

กระบวนการโดยทั่วไปที่เป็นที่ต้องการ เพื่อสามารถให้การดูแลทางการแพทย์แก่ผู้อยู่อาศัยในแต่ละห้องขังของผู้ต้องโทษ เนื่องจากต้องควบคุมความปลอดภัยเป็นพิเศษ โดยส่วนใหญ่จะใช้กับผู้ต้องขังที่ต้องคำพิพากษาให้ประหารชีวิตที่ต้องออกจากห้องขัง เพื่อไปรักษาที่สถาบันของหน่วยแพทย์ หรือนอกศูนย์การแพทย์ เมื่อมีกรณีเหล่านี้เกิดขึ้นส่วนใหญ่จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยการแพทย์เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง และรักษาความปลอดภัยของหน่วยการแพทย์ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นเจ้าหน้าที่ที่อยู่แผนกการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความปลอดภัยต้องเป็นผู้ดูแล เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่เรือนจำจะได้รับการอบรมในการทำงานกับเจ้าหน้าที่การแพทย์ ที่จะทำให้เกิดความเสี่ยงด้านความปลอดภัยให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

การให้ความคุ้มครองผู้ที่จะถูกประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกา มีขั้นตอนในการประหารชีวิตเช่นเดียวกับการประหารชีวิตของประเทศไทย กล่าวคือ ในเรื่องของการนิรโทษกรรมเข้าสู่ร่างกายผู้ต้องโทษประหารชีวิตให้ตาย แต่สิ่งที่ต่างกันและถือเป็นการให้สิทธิแก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิตคือ ประเทศสหรัฐอเมริกามีเวลาในการเตรียมจิตใจ ของผู้ถูกประหารชีวิตก่อนการประหารชีวิต เช่นก่อนการประหาร 4 วัน นักโทษประหารจะถูกนำตัวจากแดนนักโทษประหาร ไปสู่ห้องขังพิเศษสำหรับนักโทษประหาร โดยเฉพาะ ซึ่งจะถูกเฝ้าดูจากเจ้าหน้าที่ตลอด 24 ชั่วโมง จดหมายทุกฉบับที่ได้รับการติดต่อจากญาติ หรือคนใกล้ชิดจะถูกถ่ายสำเนาให้ ส่วนฉบับจริงจะเก็บไว้เนื่อง จากกลัวว่าจะมียาพิษยาเสพติดหรือยาอื่นๆเคลื่อนมา ในเรื่องของการโทรศัพท์ก็สามารถขออนุญาตใช้ได้ แต่ต้องได้รับการอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำก่อน และในระหว่างนี้อาจมีญาติมาเยี่ยมก็สามารถอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมได้

3.2.2 ขั้นตอนการดำเนินการประหารชีวิตประเทศสหรัฐอเมริกา

ก่อนการประหาร 2 วัน ผู้บัญชาการจะตรวจตราเพื่อเตรียมอุปกรณ์ในการประหารให้พร้อม รวมทั้งเตรียมการเกี่ยวกับใบมรณะบัตรและการเคลื่อนย้ายศพ และก่อนการประหารหนึ่งวัน เจ้าหน้าที่ประหารจะเตรียมอุปกรณ์เข็มฉีดยา ยา และอุปกรณ์สำรองให้พร้อม มีการจัดเตรียมพื้นที่หรือห้องสำหรับผู้สื่อข่าวที่เข้าไปทำข่าวในเรือนจำ รวมทั้งพยานที่จะเข้าไปสังเกตการณ์ในการประหาร

เวลา 18.00 น. เจ้าหน้าที่จะจัดอาหารมื้อสุดท้ายไปให้นักโทษประหารรับประทาน เวลา 22.00 น. ผู้สื่อข่าวและพยานจึงได้รับอนุญาตให้เข้าเรือนจำและได้รับการชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ถึงขั้นตอนการประหาร เวลา 23.30 น. จึงเริ่มดำเนินการเพื่อเตรียมการประหาร ซึ่งจะเริ่มเวลาเที่ยงคืนตรง

เมื่อใกล้ถึงเวลาประหาร เจ้าหน้าที่จะนำตัวนักโทษประหารจากห้องขังไปที่ห้องประหาร แต่แทนที่จะนำนักโทษประหารไปยืนตรงกับหลักประหาร ก็เปลี่ยนเป็นการให้นอน

บนเตียงประหาร ตรึง และผูกด้วยสายหนังทั้งขา ลำตัว และแขนทั้ง 2 ข้าง ซึ่งอยู่ในท่าทางออกทำให้ไม่สามารถคืนได้

เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดี จะมาคิดเครื่องรัดการเดินของหัวใจ เข้ากับตัวนักโทษเพื่อตรวจสอบการตายหลังการฉีดยา โดยให้กรรมการภายนอกได้เห็นการเดินของหัวใจ จากนั้นจึงแทงเข็มเข้าเส้นเลือดใหญ่ที่แขนหรือที่หลังมือทั้ง 2 ข้าง ข้างหนึ่งเป็นเข็มที่ใช้จริง อีกข้างหนึ่งเป็นเข็มสำรองในกรณีที่เข็มแรกมีปัญหา หรือบางกรณีจะแทงเข็มเข้าที่แขนเข็มเดียว จากนั้นนำท่อมาต่อเข้าเข็มโยงไปยังเครื่องฉีดยา

เมื่อได้เวลา เจ้าหน้าที่เรือนจำก็จะให้สัญญาณในการดำเนินการประหารได้ เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เพชรฆาต 2 คน ซึ่งอยู่ในห้องฉีดยาติดกัน ก็จะกดปุ่มเพื่อปล่อยยาให้เข้าในร่าง ปุ่มปล่อยยาจะมี 2 ปุ่ม กดคนละปุ่ม แต่จะมีปุ่มเดียวที่ปล่อยยาเข้าร่างกาย ดังนั้น เจ้าหน้าที่ทั้ง 2 จึงไม่มีโอกาสทราบว่าใครเป็นผู้กดปุ่มปล่อยยาเข้าเส้น แต่สำหรับประเทศที่ไม่ใช่เครื่องฉีดยาอัตโนมัติ จะใช้คนฉีดยาด้วยมือซึ่งจะมีคนเดียว ฉีดเข้าแขนซ้ายหรือขวา การฉีดไม่ได้ไปขึ้นฉีดยาที่แขน แต่ต่อสายยางออกมา และผู้ฉีดยาจะอยู่หลังม่าน

ยาที่ใช้ฉีดจะมี Sodium Pentothal ในสารละลาย 20-25 cc Pancuronium bromide 50 cc และ Potassium chloride 50 cc ยาดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากการวิจัยของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเท็กซัส ที่จะให้ผลอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ยาที่ใช้ฉีดไม่ใช่ยาพิษ แต่เป็นยาทั่วไป ซึ่งถ้าให้เกินขนาดก็จะมีผลทำให้ตายได้ โดยจะต้องมีปริมาณที่มากพอสมควร ต้องค่อยๆ ปล่อยเข้าไปในเส้นเลือด และใช้ถึง 3 ชนิด ดังนั้น ที่กลัวกันว่าจะนำยานี้ใส่เข็มแล้วไปจิ้มคนทั่วไปนั้น จะไม่เป็นอันตรายใดๆ และหากจะทำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายก็ใช้ยาพิษอื่นๆ จะไม่ยุ่งยากเท่าวิธีดังกล่าวนี้

การฉีดยา เริ่มแรกจะปล่อยยา Sodium Pentothal เข้าไปให้หลับก่อน จากนั้นจึงปล่อย Pancuronium bromide และ Potassium chloride ตามลำดับ เพื่อให้หัวใจหยุดสูบฉีดโลหิตภายในไม่ถึงนาที เมื่อนักโทษแสดงอาการแน่นิ่งไป ผู้บัญชาการเรือนจำจะขอให้นายแพทย์ของเรือนจำเข้าตรวจยืนยันการตายของผู้ต้องขังและประกาศเวลาตายต่อหน้าพยาน รวมใช้เวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนนี้ทั้งสิ้นประมาณ 20-30 นาที ผู้แทนจากกองทะเบียนประวัติอาชญากรจะพิมพ์ลายนิ้วมืออีกครั้ง และเคลื่อนย้ายศพของนักโทษไปห้องเก็บศพต่อไป โดยเก็บไว้ตรวจสอบอีก 1 วัน ตลอดเวลาจะมีการถ่ายรูปและวิดีโอตามขั้นตอนต่างๆ ไว้²⁸

²⁸ นคร วัลลิภากร. เล่มเดิม. หน้า 91.

ในประเทศสหรัฐอเมริกาบางรัฐสามารถให้สิทธิแก่นักโทษสำหรับเลือกชะตาชีวิตตนเองเป็นครั้งสุดท้าย คือการให้สิทธิในการเลือกวิธีที่จะทำการประหารชีวิตแก่ตน ซึ่งถือว่าเป็นการให้สิทธิแก่ผู้ต้องโทษจนวินาทีสุดท้ายที่เขาควรได้รับ เพราะเขาเป็นมนุษย์ผู้หนึ่งที่อยู่ภายใต้การปกครองของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ที่กล่าวคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของประชาชนไว้

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต กับสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครอง

รัฐธรรมนูญ เป็นกฎหมายสูงสุดในการใช้ปกครอง โดยกำหนด โครงสร้างของรัฐ หลักฐานการคุ้มครองและการรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ผลของความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญนี้เอง มีอาจทำให้บทบัญญัติของกฎหมายใด ๆ นั้น ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญได้ นับแต่เปลี่ยนแปลง พ.ศ. 2475 ถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 80 ปีแล้ว รัฐธรรมนูญในฐานะที่เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศได้มีการยกเลิก แก้ไข เพิ่มเติม รัฐธรรมนูญหลายครั้ง หลายคราวด้วยเหตุผลต่างๆ กัน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคม และสถานการณ์ของบ้านเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปีพุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยที่ให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นแรงผลักดัน จนเรียกว่ารัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ซึ่งได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ใน มาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” มาตรา 26 “การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้” และมาตรา 28 “บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือสิทธิ และเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิ และเสรีภาพ และหลักการสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้” ต่อมาเมื่อรัฐธรรมนูญ ฉบับปีพุทธศักราช 2540 ได้ถูกยกเลิกไป และมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ก็คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ก็มีได้มีการเปลี่ยนแปลงบทบัญญัติทั้ง 3 มาตรานี้แต่อย่างใด ยังคงนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ต่อไป

การรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นได้กำหนดไว้ให้เป็นหลักกฎหมายทั่วไป ไม่ว่าจะบุคคลใดก็ไม่อาจที่จะละเมิดศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่นได้ ดังนั้นศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงก่อให้เกิดความผูกพันต่อบุคคลทั่วไปในอันที่จะไม่ไปละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลอื่นด้วย นอกจากนี้รัฐจะไม่ไปละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งแล้ว รัฐยังจะต้องปกป้องคุ้มครองเพื่อมิให้มีการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

การคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตเป็นเรื่องที่มีการพูดคุยกันมานาน เมื่อทำการสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลกลุ่มคนที่เห็นด้วยก็จะได้อีกคำตอบหนึ่ง เมื่อสัมภาษณ์กลุ่มคนที่เห็นต่างก็จะได้อีกคำตอบหนึ่ง จึงทำให้เห็นได้ว่า สังคมมักจะมี 2 ฝ่าย ทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย แต่ในขณะที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ ซึ่งโทษประหารชีวิตจะคงอยู่ไม่ได้ ทำให้มีการถกเถียงกันว่าควรจะคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตหรือ ควรจะยกเลิกโทษประหารชีวิตเสีย ซึ่งข้อเขียน เอกสาร งานวิจัยต่างก็บอกตรงกันว่า การมีโทษประหารชีวิต อาชญากรรมไม่ได้ลดลง อาชญากรรมจะลดหรือไม่อยู่ที่ประสิทธิภาพของ กระบวนการยุติธรรม¹ ฉะนั้นตราบใดที่ยังไม่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ก็ต้อง หามาตรการหรือหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติต่อนักโทษ ประหารชีวิตให้มีมนุษยธรรมมากที่สุด

4.1 หลักการว่าด้วยศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550

คำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” แต่เดิมประเทศไทยนิยมเรียกกันว่า “เกียรติศักดิ์แห่ง ความเป็นมนุษย์” มีความหมายโดยสรุปว่า “คุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์” นั่นเอง ซึ่งเป็นมาตรฐาน ขั้นต่ำสุดในการปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน หากมีการละเมิดขั้นต่ำสุดดังกล่าว ถือว่าเป็นการ ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์² ซึ่งคำว่าศักดิ์ศรีในพจนานุกรมก็แปลว่า เกียรติศักดิ์ ซึ่งแปลว่าเกียรติ ตามฐานะของแต่ละบุคคล หรือแปลว่าเกียรติก็ได้ คำว่าเกียรติแปลว่า ชื่อเสียง ความยกย่องนับถือ ความมีหน้ามีตา ศักดิ์ศรีถ้าถือมาตรฐานเอามาจากของเยอรมัน ถือว่าเป็นเรื่องค่อนข้างจะยิ่งใหญ่ ซึ่ง เขานำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาตราแรก ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นเป็นถ้อยคำซึ่งอาจจะ เป็นคำใหม่ในภาษาไทย ซึ่งแปลมาจากภาษาต่างประเทศ มาจากหลักรับรองสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็น สากคณิยมในปัจจุบัน จริงอยู่ว่าคำนี้นี้อาจจะมีความหมายในทางเข้าใจกันต่างกัน ศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์นั้นเป็นหลักบรรทัดภาพ มันมีสิทธิ มีเสรีภาพเป็นการให้สิทธิเสรีภาพ เสมอภาค เป็นการ เรียกร้องมา แต่บรรทัดภาพเป็นการที่เราจะให้คนอื่น แต่เราต้องเคารพคนอื่นและคุ้มครองให้คนอื่น ปฏิบัติต่อคนอื่นเช่นเดียวกับตัวเรา ในความเป็นมนุษย์นี้คือความหมายที่แท้จริง³ ประเทศเยอรมัน พุทธิถึง Human Dignity ไว้อย่างชัดเจน แต่ประเทศไทยเฉยๆ ไม่แน่ใจว่าครอบคลุมพอหรือยัง ค่อนข้างคลุมเครือ ยกตัวอย่างเช่น การเอาป้ายแขวนคอผู้ต้องหาแล้วถ่ายรูป ถ้าในประเทศเยอรมัน

¹ คณิต ฌ นคร. (2552). โทษประหารชีวิต...สังคมไทยคิดอย่างไร?. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://www.oknation.net/blog/assistance/2009/11/23/entry-1>

² กิตติพงษ์ สุภพงศกร. เล่มเดิม. หน้า 31.

³ รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ. ครั้งที่ 14 (กรณีพิเศษ). วันที่ 8 กรกฎาคม 2540. หน้า 24-28.

เขาถือว่ากระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะคำนี้เป็นที่มาของทุกอย่าง รวมทั้งสิทธิ และเสรีภาพด้วย

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้นเป็นคุณค่าที่มีลักษณะเฉพาะ อันสืบเนื่องจากความเป็นมนุษย์ และเป็นคุณค่าที่ผูกพันอยู่เฉพาะกับความเป็มนุษย์เท่านั้น โดยไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขใดทั้งสิ้น เช่น เชื้อชาติ ศาสนา คุณค่าของมนุษย์ดังกล่าวนี้มีความมุ่งหมายเพื่อให้มนุษย์มีความเป็นอิสระในการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตัวของบุคคลนั้นๆ ภายใต้ความรับผิดชอบของตนเองโดยถือว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นคุณค่ามีอาจล่วงละเมิดได้”

สิทธิในชีวิตร่างกาย เป็นสิทธิที่ติดตัวปัจเจกบุคคลมาตั้งแต่เกิด เป็นสิทธิของปัจเจกบุคคล สิทธิในชีวิตร่างกายจึงไม่อาจถูกพรากไปจากบุคคลได้ และอาจต้องทำให้ได้รับหลักประกันมากขึ้น โดยบทบัญญัติของรัฐ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์เป็นหลักฐานอันสำคัญของ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในความเสมอภาค เป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคล และต่อสังคม สิทธินี้เป็นรากฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” คุณค่าที่มีลักษณะเฉพาะของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น มิได้ขึ้นอยู่กับทำให้บรรลุเป้าหมายที่เป็นจริงในทางปฏิบัติของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ดังนั้นการแทรกแซงของรัฐอาจเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้ แม้ว่าบุคคลนั้นได้ตัดสินใจอย่างอิสระ ยินยอมให้รัฐทำการแทรกแซงดังกล่าวได้ ทั้งนี้เพราะจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้เป็นภาระหน้าที่ของรัฐ ที่จะต้องให้ความคุ้มครองต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น จากบทบัญญัติดังกล่าวย่อมไม่มีอำนาจที่จะไปขอความยินยอมจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อแทรกแซงในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หากแต่ต้องปกป้องมิให้มีการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์⁴ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์คุ้มครองถึงขนาดแม้ว่าบุคคลนั้นจะยังไม่ถือกำเนิด หรือบุคคลนั้นได้ตายไปแล้วด้วย

4.2 วิเคราะห์การปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องต่อระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546

ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 ข้อ 17 ความว่า “การถ่ายภาพหรือบันทึกให้ปรากฏด้วยแถบเสียง แถบภาพ หรือด้วยวิธีอื่นที่จะเกิดผลในทำนองเดียวกันต่อนักโทษที่จะถูกประหาร สถานที่ประหารชีวิตและวิธีการประหารชีวิตนั้นจะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในทางราชการ” การดำเนินงานของทาง

⁴ บรรเจิด สิงคนิต. (2547). หลักพื้นฐานของเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ. หน้า 88.

ราชการนั้นก็คือ การถ่ายภาพเพื่อตรวจสอบทะเบียนประวัติอาชญากร เป็นการป้องกันการประหารชีวิต มิได้เป็นการถ่ายเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน ในส่วนนี้สามารถทำได้และไม่ขัดต่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ในทัศนะความคิดเห็นของผู้เขียนเอง พยายามยกตัวอย่างของการกระทำอันเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เกิดขึ้น โดยไม่สอดคล้องต่อระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 คือ

4.2.1 วิเคราะห์การเผยแพร่ข่าวการประหารชีวิตที่เกิดขึ้นในเรือนจำของไทย

กรณีการประหารชีวิตนักโทษชาย 2 คน เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2552 เป็นนักโทษคดียาเสพติด มีการถ่ายทำภาพข่าวรวมถึงการสัมภาษณ์นักโทษผ่านทางสื่อขณะนั้น โดยได้มีการรายงานข่าวผ่านทางเรือนจำ ไม่ว่าภาพข่าวจะมีความเป็นมาอย่างไร เมื่อมีการเผยแพร่ข่าวออกมามหาชนก็ควรหามาตรการในการป้องกันที่เข้มงวด เพื่อไม่ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวออกมาสู่สาธารณชน ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นการล่วงละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิเสรีภาพ (เป็นการประจาน) และถือว่าการปฏิบัติของทางเรือนจำ ไม่สอดคล้องกับระเบียบของกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 ไม่สอดคล้องต่อหลักการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และขัดกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ข้อ 10 ด้วย เพราะการกระทำดังกล่าวถือว่าทางเรือนจำ ละเลยต่อการปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงยุติธรรม การที่สื่อมวลชนได้นำภาพข่าวมาเผยแพร่ต่อสาธารณชนนั้น ในความเห็นของผู้ศึกษาแล้ว เห็นว่า การกระทำดังกล่าวอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ในการดำเนินการของทางราชการและล่วงล้ำเข้าไปกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต และยังกระทบไปถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลผู้ใกล้ชิดของนักโทษประหารชีวิตด้วย อย่างเช่นประเทศญี่ปุ่นที่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ก็ยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่ ในการประหารชีวิตนักโทษ ญี่ปุ่นจะปิดข่าวการประหารเป็นความลับ ไม่มีการอนุญาตให้สื่อมวลชนเข้าไปทำข่าว แม้แต่ข้าราชการที่เป็นพยานการประหารชีวิตก็จะถูกบังคับโดยกฎหมายไม่ให้เปิดเผยสิ่งที่เห็น และไม่มีการบอกกล่าวล่วงหน้าแก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิตด้วยเช่นเดียวกับของไทย บอกต่อนั้นแล้วนำไปประหารเลย แม้แต่ญาติพี่น้องก็ไม่บอกด้วย แต่ของไทยอนุญาตให้โทรศัพท์หาญาติก่อนถูกประหารได้ ที่ทุกอย่างดำเนินการมาอย่างมีค้ำเพราะค่านิยมของสังคมญี่ปุ่นเห็นว่า การตายเช่นนี้เป็นเรื่องน่าอับอายและส่งผลกระทบต่อญาติพี่น้อง เพื่อเป็นการรักษาเกียรติแก่ผู้ที่ถูกประหารชีวิต และเกียรติของญาติพี่น้องทุกอย่างจึงถูกปิดเป็นความลับ จะเห็นได้ว่าแม้ญี่ปุ่นจะยังคงใช้โทษประหารชีวิตอยู่แต่ญี่ปุ่นก็ไม่คิดที่จะประกาศให้คนในประเทศ หรือแม้แต่คนทั่วโลกรู้ว่าขณะนี้กำลังทำการประหารนักโทษอยู่ ซึ่งถือเป็นการให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ คุ้มครองเกียรติ ของผู้ต้องโทษประหาร การลงโทษประหารชีวิต

ประเทศไทยเองตามหลักการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว การประหารชีวิตนักโทษก็ไม่ควรเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการประจาน การกระทำดังกล่าวจึงไม่จำเป็นจะต้องทำอย่างเปิดเผย หรือเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับรู้ไปพร้อมขณะทำการประหาร แต่การประหารชีวิตควรเป็นการประหารที่สะท้อนถึงมนุษยธรรมมากกว่า จะถือว่าเป็นการให้เกียรติ ให้ความคุ้มครองตามหลักรัฐธรรมนูญที่ประชาชนชาวไทยทุกคนพึงจะได้รับ และใครจะมาละเมิดไม่ได้ในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครอง

4.2.2 วิเคราะห์แนวคิดที่จะเผยแพร่การประหารชีวิตทางอินเทอร์เน็ตเปรียบเทียบกับการเผยแพร่คลิปการแขวนคอสดดัม

ย้อนกลับไปเมื่อ ปี 2548 กรณีที่จะมีการถ่ายทอดสดชีวิตนักโทษประหาร ที่เป็นข่าวและถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก กระทรวงยุติธรรมออกมาเปิดเผยว่า เตรียมเผยแพร่ภาพการประหารชีวิตนักโทษผ่านทางอินเทอร์เน็ต ที่เว็บไซต์ www.correct.go.th ส่งผลทำให้ น.พ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ประธานคณะกรรมการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์วุฒิสภา เห็นว่าไม่ค่อยเหมาะสมเพราะต้องเคารพสิทธิส่วนบุคคลในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แม้จะเป็นนักโทษแต่การแสดงภาพดังกล่าวเป็นการประจานจึงถือว่าไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง

ความคืบหน้าเรื่องนี้ เมื่อวันที่ 18 ม.ค. ท่านนันทิ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ขณะนั้น เปิดเผยว่า การถ่ายทอดการประหารชีวิตไม่ได้ถ่ายทำขณะผู้ต้องขังกำลังถูกประหาร เพราะต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนด้วย จะไม่มีการถ่ายทำให้เห็นรูปร่างหน้าตา หรือช่วงเวลากำลังฉีดยาประหารแน่นอน เพียงแต่ภาพที่ถ่ายทอดออกมานั้นจะเป็นภาพจากวงจรปิดระยะกว้างไกล และจริงๆ แล้วระบบอินเทอร์เน็ตของไทยยังไม่มีประสิทธิภาพที่จะทำให้เห็นรายละเอียดได้มากมายเท่าไรนัก นอกจากนี้ทางเรือนจำก็ไม่ได้คิดถ่ายแบบเจาะจงอยู่แล้ว เพราะเจ้าหน้าที่ตระหนักถึงหลักสิทธิมนุษยชนอยู่ตลอดเวลาเช่นกัน

จากกรณีดังกล่าวหากมีการผลักดันให้มีการถ่ายทอดสดการประหารชีวิตผ่านทางอินเทอร์เน็ตจริง ผู้เขียนเห็นว่ากรกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำอันเป็นการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่สอดคล้องต่อระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 ข้อ 17 ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นด้วยกับเหตุผลที่ท่านน.พ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ได้แสดงความเห็นไว้ข้างต้น เพราะไม่แต่เพียงถือเป็นการประจานนักโทษเท่านั้นยังส่งผลกระทบต่อบุคคลที่ 3 ที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวนักโทษด้วย และไม่มีความจำเป็นที่ทางราชการจะต้องเผยแพร่ภาพว่าการประหารนักโทษสดๆ ให้คนได้ดูทั่วประเทศและทั่วโลก ซึ่งการที่จะลงโทษผู้ที่กระทำความผิดไม่จำเป็นจะต้องทำอย่างเปิดเผย หรือเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับรู้ไปพร้อมขณะทำการ

ประหาร เพราะจะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของนักโทษด้วย ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แม้แต่เสียชีวิตแล้วก็ยังได้รับความคุ้มครอง

เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีการเผยแพร่คลิปการแขวนคอ ชัดคม สุสเซน หลังจากที่ดีตประธานาธิบดี ชัดคม สุสเซน แห่งอิรักได้ถูกตัดสินประหารชีวิต อิรักไม่สนใจคำวิงวอนไว้ชีวิต ชัดคม ให้เดินหน้าประหารชีวิตชัดคมเป็นคนแรก พร้อมน้องชายและคนสนิท ตามรายงานข่าวด่วนว่า ชัดคม สุสเซน ได้ถูกประหารชีวิตด้วยการแขวนคอแล้ว ก่อนเวลา 06.00 น. ตามเวลาท้องถิ่น หรือราว 10.00 น. วันที่ 30 ธันวาคม 2549 ตามเวลาในประเทศไทย ซึ่งเร็วกว่ากำหนดถึง 5 ชั่วโมง เป็นการปิดฉากอดีตผู้นำอิรักที่ปกครองอิรักมาร่วม 3 ทศวรรษ

จากรายงานข่าวแจ้งว่าผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ในสหรัฐอยู่ในภาวะคิดไม่ตกว่าจะออกอากาศภาพการแขวนคอชัดคมหรือไม่ หากได้รับภาพดังกล่าว ผู้บริหารของสถานีโทรทัศน์ เอบีซี ซีเอ็นเอ็น เอ็นบีซี และฟ็อกซ์ ต่างออกตัวว่าหากได้รับภาพการประหารก็จะขอพิจารณา ก่อนจะตัดสินใจว่าจะออกอากาศหรือไม่ นายพอล ฟรีดแมน รองประธานสถานีโทรทัศน์ ซีบีเอสนิวส์ เผยว่าโดยส่วนตัวแล้วไม่เห็นด้วยกับการออกอากาศการประหารชีวิต ไม่ว่าจะเป็ชัดคม หรือใครก็ตาม และหากมีการบันทึกภาพจริงคิดว่าคงหนีไม่พ้นที่จะมีการนำไปเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต⁵

ซึ่งคำกล่าวของ นายฟรีดแมน ไม่ผิดแต่ประการใด ภาพการประหารชีวิตโดยการแขวนคอชัดคมถูกเผยแพร่ในรูปแบบของคลิปวิดีโอในยูทูป ซึ่งสามารถเข้าดูได้ทั่วโลก และเห็นขั้นตอนทั้งหมดของการทำการประหารชีวิตชัดคม กรณีดังกล่าวเป็นที่วิจารณ์กันครั้งก่อนโลก แม้ว่าชัดคมจะเป็นผู้ที่มีความโหดเหี้ยม เป็นผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง เมื่อมีการเผยแพร่คลิปการประหารชัดคมออกมาก็ยังไม่มีผู้เห็นด้วยกับการกระทำดังนี้ ซึ่งเสียงส่วนใหญ่รวมไปถึงผู้บริหารสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ต่างก็บอกว่าการกระทำดังกล่าวถือเป็นการละเมิดเสรีภาพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือเป็นการประจานเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งเป็นการไม่ชอบธรรม ไม่ว่าภาพดังกล่าวจะถูกเผยแพร่ด้วยวิธีการใดก็ตาม แต่การเผยแพร่ภาพการแขวนคอชัดคมนั้น ส่งผลกระทบหลังจากการประหารชีวิตอดีตประธานาธิบดีอิรัก คือ สตรีชาวแอลจีเรียวัย 35 ปี และชาวอินเดียวัย 15 ปี ฆ่าตัวตาย เนื่องจากต้องการประท้วงการแขวนคออดีตประธานาธิบดีชัดคม เมื่อเดือนมกราคม 2550 มีความคืบหน้าของทางการอิรักในการสอบสวนกรณีมีผู้ลักลอบใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่บันทึกภาพนาที่ประหารชีวิตอดีตประธานาธิบดีชัดคม สุสเซน (Saddam Hussein) แห่งอิรักและใช้ถ้อยคำที่ไม่

⁵ คมชัดลึก. (2549). ชัดคม สุสเซน ถูกแขวนคอแล้ว. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2552, จาก

เหมาะสม ซึ่งภาพและเสียงดังกล่าวได้ถูกเผยแพร่ทั่วโลกทางอินเทอร์เน็ตในรูปแบบวิดีโอคลิป จนกระทั่งเกิดความเสื่อมเสียต่อรัฐบาล และทำให้เกิดกรณีการประท้วงดังกล่าวข้างต้นขึ้น

นอกจากนี้ วิดีโอคลิปดังกล่าวยังทำให้เด็กชายชาวปากีสถานวัย 9 ปี รวมทั้งเด็กหญิงชาวแอลจีเรียวัย 12 ปี และเด็กชายชาวอเมริกันวัย 12 ปี ต้องเสียชีวิตหลังจากทดลองแขวนคอตนเอง ตามภาพที่ปรากฏในโทรทัศน์ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นรัฐบาลอิรักได้รับแรงกดดันอย่างหนักจากนานาประเทศ จะเห็นได้ว่าภาพคลิปดังกล่าวมีอิทธิพลในการส่งผลกระทบต่อบุคคลที่ 3 ทั้งครอบครัว และผู้ที่มีความศรัทธาในตัวซัดดัมเป็นอย่างมาก จึงก่อให้เกิดการแขวนคอตายเพื่อประท้วงรัฐบาลหรือเป็นการเลียนแบบที่รู้เท่าไม่ถึงการ ซึ่งถือได้ว่าหากมีการเผยแพร่ภาพการประหารชีวิตทางอินเทอร์เน็ต หรือโทรทัศน์ที่สามารถรับชมได้ทุกที่ทั่วโลก ทุกเพศ ทุกวัย ไม่ว่าจะประเทศใด ก็จะนำมาซึ่งความสูญเสีย และไม่เป็นผลดีต่อผู้รับชมที่รู้เท่าไม่ถึงการ หรืออยู่ในวัยที่ต้องให้คำแนะนำ และการเผยแพร่ภาพดังกล่าวถือเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นผู้ร้ายที่ทั่วโลกจับตามอง ผู้ที่ทำผิดเพราะนิสัยสันดาน หรือผู้ที่ทำผิดเพราะเพียงอารมณ์ชั่ววูบ ก็ไม่ควรนำมาทำการประหารที่เป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้ได้รับรู้ไปพร้อมกัน ดังนั้นนโยบายของทางกรมราชทัณฑ์ที่จะเผยแพร่ภาพข่าวการประหารชีวิตนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าไม่ควรเป็นอย่างยิ่ง และทางกรมราชทัณฑ์ควรพิจารณาถึงผลกระทบที่จะตามมาด้วยเพราะการกระทำดังกล่าวนี้หากมีการอนุญาตให้เผยแพร่ภาพข่าวการประหารทางอินเทอร์เน็ตได้จริง จะส่งผลกระทบต่อมาอย่างมากมายดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น และที่สำคัญการกระทำดังกล่าวถือเป็นการประจานผู้ต้องประหารชีวิตด้วย

4.3 วิเคราะห์ความต้องการของนักโทษประหารชีวิตกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต

แนวทางหรือหลักที่เรือนจำและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงและยึดถือปฏิบัติไว้ 8 ประการ ก็คือ

1) การให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทุกคนอย่างเหมาะสมและมีมนุษยธรรม โดย ปราศจากการคำนึงถึงว่าผู้ต้องขังจะต้องโทษในคดีอะไร หรือถูกพิพากษาลงโทษอย่างไร โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่ต่อโทษประหารชีวิต ไม่ควรจะได้รับปฏิบัติที่แปลกแยก หรือการปฏิบัติที่เข้มงวด โดยไม่จำเป็น อันเนื่องมาจากต่อโทษประหารชีวิต

2) การคุมขังผู้ต้องขังในสถานที่ที่เหมาะสม เนื่องจากบางครั้งผู้ต้องขังอาจต้องถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเป็นระยะเวลานานหลายปี ระหว่างกระบวนการอุทธรณ์ฎีกา โดยระบบการบริหารเรือนจำในบางแห่ง อาจจะคุมขังผู้ต้องขังทั่วไป หรือที่เรียกว่า แคนประหารชีวิต หรือบางแห่ง

อาจจะจัดผู้ต้องขังให้อยู่ในห้องแบบขังเดี่ยว แต่ในบางแห่งก็อาจจะคุมขังผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตไว้รวมกับผู้อื่น ๆ ทั่วไป

3) การบริหารงานเรือนจำที่ดีนั้น ต้องยึดถือว่า ไม่มีเหตุอันควรในการที่จะกีดกันผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตจากการทำงาน การได้รับการศึกษา หรือเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของเรือนจำนอกจากนี้ ผู้ต้องขังยังควรได้รับการปฏิบัติที่เหมือนเป็นการลงโทษหรือ ซ้ำเติมผู้ต้องขังในทางตรงกันข้ามเรือนจำควรจะหาแนวทางที่จะช่วยลดความกดดัน ความทุกข์ ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติที่จะพบในผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต และเรือนจำยังควรจัดผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตได้รับสวัสดิการหรือสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมเช่นเดียวกับผู้ต้องขังอื่น ๆ ทั่วไป

4) ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตควรได้รับสิทธิทุกประการเช่นเดียวกับผู้ต้องขังอื่น ๆ โดยไม่ควรได้รับการปฏิบัติที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ในเรื่องของอาหาร การบริการทางการแพทย์ สุขภาพอนามัย การออกกำลังกาย และการคบหาสมาคมกับผู้ต้องขังอื่น ๆ

5) ผู้บริหารเรือนจำต้องไม่ลืมที่จะคำนึงถึงว่า ผู้ต้องโทษประหารชีวิตก็พึงได้รับสิทธิที่จะเข้าถึงทนาย หรือตัวแทนทางกฎหมาย โดยเรือนจำต้องได้รับความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวระหว่างการปรึกษาหารือกับทนาย หรือตัวแทนทางกฎหมายเช่นเดียวกับผู้ต้องขังอื่น ๆ

6) ผู้ต้องขังควรได้รับสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมจากครอบครัว ญาติ และเพื่อน และเจ้าหน้าที่ของเรือนจำควรปฏิบัติอย่างเหมาะสมและสุภาพต่อครอบครัว ญาติ และเพื่อนที่เข้ามาเยี่ยมผู้ต้องขัง

7) เจ้าหน้าที่ที่จะมาปฏิบัติงานด้านการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง ควรจะผ่านกระบวนการคัดเลือกเป็นพิเศษเนื่องจากเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องปฏิบัติงานภายใต้สภาวะที่มีความเครียดสูง ดังนั้นเจ้าหน้าที่จะต้องมีประสบการณ์และได้รับการอบรมอย่างดี โดยเฉพาะในด้านการควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกระหว่างการปฏิบัติงาน รวมทั้งควรได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือบางอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหารในการปฏิบัติงานด้วย

8) ถ้าการประหารชีวิตเกิดขึ้นในเรือนจำ เหตุการณ์ดังกล่าวอาจนำมาซึ่งผลกระทบที่รุนแรงต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลกระทบดังกล่าวจะเริ่มตั้งแต่การกำหนดวันที่ประหารชีวิตและบางครั้งอาจมีผลกระทบต่อเนื่องไปจนกระทั่งการดำเนินการประหารชีวิตได้เสร็จสิ้นไปแล้ว ดังนั้นผู้บริหารเรือนจำควรจะคิดหาวิธีการ การจัดการกับผลกระทบที่ตามมาของการประหารชีวิตที่อาจเกิดขึ้นกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคน

จากประเด็นปัญหาการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต ซึ่งนำไปสู่การเข้าสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จากผลการสัมภาษณ์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน เมื่อเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1) ในเรื่องของโทษประหารชีวิต ที่ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนวิธีการประหารที่ทำให้เกิดความรุนแรงและทรมานน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติแล้ว ในเรื่องนี้แต่ละท่านมีความเห็นโดยสรุปดังนี้

เกี่ยวกับวิธีการประหารชีวิตในปัจจุบัน ทุกท่านมีความเห็นว่า ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ให้มีความสอดคล้องต้องกันกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สอดคล้องกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติในทุกกรณี ทำให้การประหารชีวิตมีความยุติธรรมมากขึ้น ทำให้เกิดความรู้สึกที่ทรมานน้อยลง มีความนุ่มนวลมากขึ้น และลดความโหดร้ายทารุณ วิธีการประหารชีวิตโดยการฉีดยาในปัจจุบัน จึงถือเป็นการให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิต

2) ในเรื่องตรวจ สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตของประเทศไทย จะต้องถูกจำตรวนตลอด 24 ชั่วโมง แต่ต่างประเทศไม่ได้เป็นแบบของไทยเรา เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษแล้ว ในเรื่องนี้แต่ละท่านมีความเห็นโดยสรุปดังนี้

โดยส่วนใหญ่สาเหตุที่แตกต่างก็เพราะว่าลักษณะทางกายภาพของเรือนจำที่สร้างมานาน ความมั่นคงแข็งแรงก็ลดน้อยลง นักโทษประหารมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่เจ้าหน้าที่กลับมีอัตรากำลังเท่าเดิม หรือน้อยลง ซึ่งไม่เพียงพอต่อการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง และยังมีปัจจัยอีกหลายๆ ด้าน ในขณะที่ต่างประเทศเขาจะใช้วิธีการแยกขังเดี่ยวเป็นห้องๆ และแต่ละห้องมีนักโทษเพียง 1-2 คนเท่านั้น จำนวนเจ้าหน้าที่ของเขาก็มีเพียงพอ ประมาณ 5 ต่อ 1-2 คน เห็นได้ว่านักโทษประหารของเขามีน้อยมาก และจะเก็บตัวนักโทษไว้ให้อยู่ในห้องขังประมาณ 23 ชั่วโมง จึงแทบไม่มีความจำเป็นที่จะต้องจำตรวนนักโทษประหารเลย แต่ของไทยทำอย่างนั้นไม่ได้ เพราะยังขาดความพร้อมหลายอย่าง และที่สำคัญกำลังเจ้าหน้าที่ ก๊บบบประมาณมีไม่เพียงพอ และไม่เห็นด้วยถ้าจะให้มีการปลดตรวนออก แล้วใช้กุญแจเท้าแทนถึงอย่างนั้นก็ตามยังมีท่านที่ไม่เห็นด้วยกับการจำตรวน เพราะเห็นว่าเป็นการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และละเมิดสิทธิเสรีภาพ ซึ่งควรหามาตรการในการแก้ไข

3) ในเรือนจำของไทย ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแล้ว จะมีระเบียบห้ามมิให้ติดต่อกับญาติทางโทรศัพท์ รวมไปถึงการไม่ได้รับการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งต่างประเทศสามารถทำได้ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษก็ได้วางหลักการปฏิบัติไว้ ว่านักโทษควรได้รับการติดต่อ และการเยี่ยมจาก

ครอบครัว หากทางเรือนจำอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัว และจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ในเรื่องนี้แต่ละท่านมีความเห็น โดยสรุปดังนี้

กรณีการที่จะอนุญาตให้นักโทษใช้โทรศัพท์ที่นั่นส่วนใหญ่เห็นว่า นักโทษจะต้องออกมาใช้โทรศัพท์ข้างนอกซึ่งต้องเดินออกมาโทรศัพท์ยังที่ที่จัดเตรียมไว้ให้ จะทำให้ยากแก่การควบคุม เพราะต้องมีเจ้าหน้าที่คุมออกมาจากในแดน ในขณะที่ในแดนมีเจ้าหน้าที่อยู่ไม่กี่คน เนื่องจากว่าอัตรากำลังไม่เพียงพอ และอย่างบางช่วงปัจจุบันที่ไม่ได้รับการเยี่ยมญาติทางโทรศัพท์ เพราะว่ายังไม่มีบริการเยี่ยมญาติทางโทรศัพท์ การเยี่ยมทางโทรศัพท์จะต้องดูข้อกำหนดของกรมว่ากำหนดให้กับผู้ต้องขังประเภทไหนบ้าง ซึ่งของบางช่วงยังไม่ได้กำหนดสำหรับนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต และถือว่าเป็นเรื่องอันตรายที่จะอนุญาตให้แก่ผู้ต้องขังที่มีโทษประหารชีวิต แต่ในขณะที่เดียวกันผู้เชี่ยวชาญบางส่วน เห็นว่าน่าจะเปิดโอกาสให้มีการเยี่ยมทางโทรศัพท์ได้ สำหรับนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ตามหลักสิทธิมนุษยชนแล้วห้ามไม่ได้ เพราะว่าเป็นสิทธิของเขาที่จะได้รับการเยี่ยมญาติ การห้ามเด็ดขาดถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นคน สักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิมนุษยชน

4) ในส่วนของการจำกัดอาณาบริเวณของนักโทษประหารชีวิต เรือนจำของไทยได้มีการจำกัดอาณาบริเวณสำหรับผู้ต้องโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุด หากเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว ในเรื่องนี้แต่ละท่านมีความเห็น โดยสรุปดังนี้

ในส่วนของ การจำกัดอาณาบริเวณส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกที่ควร เพราะนักโทษประหารเป็นนักโทษที่มีโทษสูง จะให้ใช้สถานที่เช่นเดียวกับนักโทษโทษสูงคนอื่นๆ อาจทำให้มีความเสี่ยงด้านความปลอดภัยสูง เมื่อจำกัดอาณาบริเวณนักโทษแล้ว และนักโทษประหารเองอาจจะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์หลายอย่าง แต่สิ่งสำคัญที่ไม่ควรตัดก็คือการให้นักโทษได้อ่านหนังสือ รับรู้ข่าวสารความบันเทิงเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียด และทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความรู้เพิ่มเติมหาสันทนการดำรงตำราหนังสือบันเทิงทั้งหลาย แต่ทั้งนี้ก็ควรแยกหนังสือที่จะให้นักโทษด้วยว่าเป็นหนังสือประเภทใด โดยเฉพาะหนังสือที่ควรจัดให้ได้อ่านได้ใช้มากที่สุด คือหนังสือธรรมะ

5) ในส่วนของวันประหารชีวิต ในเรื่องนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะจัดให้มีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อน ซึ่งของไทยหากฎีกาตกลงมาให้ประหาร ก็นำไปหารได้เลย หากทางเรือนจำของไทยจัดให้มีการแจ้งล่วงหน้า เพื่อเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนถึงวันประหารอย่างของต่างประเทศบ้าง ในเรื่องนี้แต่ละท่านมีความเห็น โดยสรุปดังนี้

ส่วนใหญ่เห็นว่าการประหารชีวิตนักโทษ โดยนำไปประหารเลขที่เป็นอยู่ปัจจุบันนี้ คืออยู่แล้ว จะเปรียบเทียบกับต่างประเทศซึ่งมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน และที่สำคัญของต่างประเทศไม่มี โอกาสให้ฎีกาเหมือนอย่างของไทย จึงต้องมีการกำหนดวันให้ว่าวันไหนที่จะถูกนำไปประหาร เพื่อให้ให้นักโทษได้มีโอกาสเตรียมจิตใจ คิดต่อบอกลาญาติมิตร และครอบครัว แต่ของไทยเมื่อศาล พิพากษาแล้วยังมีโอกาสให้ยื่นทูลเกล้าถวายฎีกาได้อีก ซึ่งกว่าจะถูกนำไปประหารอาจใช้ระยะเวลา หลายปีก็เป็นได้ และถ้ามีการบอกล่วงหน้าก่อนนำไปประหารจะทำให้นักโทษยิ่งทรมาณจิตใจมาก กว่าเดิมหรือเปล่า ฉะนั้นการกระทำของไทยที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ถือว่าคืออยู่แล้ว แต่ก็ยังมีบางท่านที่เห็น ด้วยกับการกำหนดวันประหารชีวิต คือเป็นการให้สิทธิแก่นักโทษที่ควรจะได้รับรู้ชะตากรรมชีวิต ตนเอง และอาจให้สิทธิแก่นักโทษได้แม้กระทั่งการที่จะให้นักโทษสามารถเลือกได้ว่า ตนพร้อม ที่จะถูกประหารเลข หรือรอเวลาเพื่อเตรียมใจก่อน แต่ทั้งนี้ก็ไม่ใช่ว่าจะให้สิทธินักโทษได้เต็มที่ ร้อยเปอร์เซ็นต์ ทุกอย่างก็ต้องมีกรอบในตัวของมัน ซึ่งทางกรมราชทัณฑ์อาจเป็นผู้กำหนด

6) สุดท้ายในเรื่องของระเบียบว่าด้วยการประหารชีวิตนักโทษ และกฎมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ ที่ว่าต้องมีมาตรการคุ้มครองป้องกันให้ปลอดภัยจากการดูหมิ่น ดูแคลน การสอดรู้ และการประจานไม่ว่ารูปแบบใด กับกรณีการประหารนักโทษชาย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 ที่ได้มีการเผยแพร่ข่าวออกมาสู่สาธารณชนโดยเปิดเผย ในส่วนนี้กระทบต่อศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์หรือไม่ ในเรื่องนี้แต่ละท่านมีความเห็นโดยสรุปดังนี้

รัฐธรรมนูญปี 2550 มาตรา 35 ว่าด้วยสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ย่อมได้รับการคุ้มครอง ตลอดจนการเผยแพร่ การกล่าวหรือการไขข่าว เผยแพร่ซึ่งข้อความหรือภาพ ด้วยวิธีใดต่อมหาชน เป็นการละเมิดหรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลใน ครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง เป็นเรื่องของการกระทำไม่ได้ มีข้อยกเว้นไว้ เพียงแต่กรณีที่จะเป็น ประโยชน์ต่อสาธารณะ ในเรื่องข่าวถือเป็นเรื่องของเสรีภาพของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวว่าต้อง เปิดเผยไม่ปกปิด แต่อย่างไรก็ต้องมีเส้นเกี่ยวกับเสรีภาพ การที่เขาได้รับรู้ว่าขั้นตอนการประหารนั้น เป็นอย่างไร มันไม่ใช่เรื่องที่เราจะต้องไปปกปิด และสังคมเองก็อยากที่จะรู้เหมือนกันว่ามันมีการ ประหารชีวิตเกิดขึ้น แต่สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงมากที่สุดก็คือ การเอ่ยนาม และการเผยแพร่หน้าตา เพราะว่าการนำภาพการประหารมานำเสนอถือว่าการประจาน ไม่ใช่เพียงแต่นักโทษเท่านั้น ที่ต้องได้รับความอับอาย เมื่อตายไปแล้ว ญาติก็ยังอับอายเช่นกัน หากคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิตแล้ว ผู้เชี่ยวชาญโดยส่วนใหญ่เห็นว่าการเผยแพร่ภาพข่าวนักโทษ ประหารชีวิตถือเป็นการประจาน

และจากบทสัมภาษณ์ของคุณประดับดวง คุณชยปวีณ ศรีสวัสดิ์ ที่ศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำบางขวาง ได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ต้องโทษประหารชีวิต จากรายละเอียดการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับความต้องการของนักโทษ นักโทษจะมีความต้องการเหมือนกัน คือ

1) ในเรื่องตรวจพันธุศาสตร์ นักโทษประหารส่วนใหญ่อยากให้มีการปลดตรวจออก จากข้อเท้า เนื่องจากการใส่ตรวจพันธุศาสตร์ เป็นเรื่องที่สร้างความยากลำบากให้กับพวกตน เพราะ ช่วยให้การเคลื่อนไหวเป็นไปด้วยความยากลำบาก และยังต้องขังให้เป็นเงา และสะอาดอยู่เสมอ เพราะหากเป็นสนิม และขามีบาดแผลอยู่ จะทำให้บาดแผลติดเชื้ออักเสบลุกลามได้ รวมไปถึงการ ถูกจำกัดอาณาบริเวณ ส่งผลกระทบ ไปถึงการศึกษา และการที่จะได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพ ซึ่ง ความจริงแล้วทางเรือนจำต้องยึดถือว่า ไม่มีเหตุอันควรในการที่จะกีดกันผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต จากการทำงาน การได้รับการศึกษา ซึ่งความต้องการดังกล่าวของผู้ต้องโทษประหารชีวิตนั้น สอดคล้องต่อแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษ ที่ว่าจะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทุกคนอย่างเหมาะสม และมีมนุษยธรรม การปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมนั้นก็คือการกระทำที่ไม่ก่อให้เกิดความทรมาน ซึ่ง กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองก็ได้มีการบัญญัติคุ้มครองไว้ด้วย

2) ในเรื่องของการเยี่ยมญาติ นักโทษประหารชีวิตต้องการได้รับการเยี่ยมญาติอย่าง ใกล้ชิด เพราะจะถือเป็นเรื่องที่ปลอบประโลมจิตใจของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตได้ดีที่สุด และ จะทำให้สภาพจิตใจของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตได้มีความใกล้เคียงกับสภาพจิตใจของบุคคลอื่นๆ ได้มากที่สุด เพราะสำหรับมนุษย์แล้ว ต้องการความรักและความอบอุ่นเสมอ ซึ่งความต้องการของ ผู้ต้องโทษประหารชีวิตนั้น สอดคล้องต่อแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิตที่ว่า ผู้ต้องขังควรได้รับสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมจากครอบครัว ญาติ และเพื่อน และเจ้าหน้าที่ของเรือนจำ ควรปฏิบัติอย่างเหมาะสมและสุภาพต่อผู้ที่มาเยี่ยม

3) ในเรื่องของการติดต่อกับญาติภายนอก ผู้ต้องโทษประหารชีวิตต้องการให้สามารถ ใช้การ์ดโทรศัพท์ที่ทางกรมราชทัณฑ์จัดให้โทรออกไปติดต่อกับญาติภายนอกได้เหมือนกับ ผู้ต้องขังในฐานโทษอื่นๆบ้าง เพราะในขณะนี้กรมราชทัณฑ์มีนโยบายปิดกั้นผู้ต้องขังโทษประหาร ชีวิตมากจนเกินไป และความต้องการนี้ก็สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหาร ชีวิตที่ว่า ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตควรได้รับสิทธิทุกประการเช่นเดียวกับผู้ต้องขังอื่นๆด้วย

แม้ว่าโดยปกติแล้ว ผู้ต้องขังที่ต่อโทษประหารชีวิต มักจะเป็นผู้กระทำผิดในคดีที่ ร้ายแรงหรือออกจากรรจ์และอาจจะถูกมองว่า เป็นบุคคลที่เป็นอันตรายหรือเป็นภัยต่อสังคมและ บุคคลอื่นๆ จึงควรที่จะได้รับการดูแลคุมขังอย่างเข้มงวดเป็นพิเศษในระหว่างการรอการประหาร ชีวิต หรือรอการพิจารณาตัดสินในชั้นอุทธรณ์ฎีกาแต่อย่างไรก็ตาม เรือนจำและหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องกับการดูแลควบคุมผู้ต้องขังดังกล่าว ควรจะระลึกว่า แม้จะต้องโทษถึงขั้นประหารชีวิต แต่ผู้ต้องขังดังกล่าวก็เป็นบุคคลที่พึง ได้รับสิทธิอันชอบธรรมและได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมและมีมนุษยธรรม จะถือว่าเป็นการให้เกียรติ ให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลัก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ประชาชนชาวไทยทุกคนพึงจะได้รับ และใครจะมาละเมิดไม่ได้

จะเห็นได้ว่าความต้องการส่วนใหญ่ของนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่จะมีความต้องการที่คล้ายคลึงกัน และสอดคล้องต่อแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต ซึ่งไม่ได้รับการปฏิบัติจากทางเรือนจำ นั่นก็คือ เรื่องของการขยายระยะเวลาในการเยี่ยม และอยาก ให้ทางเรือนจำจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิดบ้างในวันสำคัญต่างๆบ้าง เรื่องของการติดต่อกับ ญาติหรือครอบครัวทาง โทรศัพท์ เรื่องของการถอดครวนพันธนาการ เรื่องของการได้รับการฝึก อาชีพแม้ว่าอาจจะไม่ได้นำไปใช้ แต่เพื่อเป็นการผ่อนคลาย หรือลดความตึงเครียด และไม่ได้ใช้ชีวิตอยู่ไปวันๆ และยังรวมไปถึงกรณีของการถ่ายทอดสดการประหารชีวิตด้วย นักโทษประหาร ทุกคนไม่เห็นด้วยถ้าจะมีการถ่ายทอดสดการประหารชีวิตจริงๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น นักโทษ ประหารชีวิตแม้ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิดจริง แต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ ฉะนั้นการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต ตลอดจนถึงขั้นตอนการประหารชีวิต ควรปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรม จะถือว่าเป็นการให้เกียรติ ให้ความคุ้มครองตามหลักรัฐธรรมนูญที่ประชาชนชาวไทยทุกคนพึงจะได้รับ และเพื่อให้เป็นไป โดยสอดคล้องกับหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต (UN) และแนวทางการปฏิบัติต่อ ผู้ต้องโทษประหารชีวิต

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

เมื่อพูดถึงโทษประหารชีวิตคงจะไม่มีจุดสิ้นสุด การคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตเป็นเรื่องที่มีการถกกันมานาน อย่างเช่นงานเขียนของ คุณกนกวรรณ ขวัญดี “การยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย” ที่ใช้วิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ เมื่อทำการสัมภาษณ์กลุ่มคนที่เป็นเสรีนิยมก็ได้คำตอบอย่างหนึ่ง และเมื่อสัมภาษณ์กลุ่มคนที่เป็นอำนาจนิยมก็ได้คำตอบอีกอย่างหนึ่ง จึงทำให้เห็นได้ว่า ไม่ว่าจะสังคมไหนก็มักจะมี 2 ฝ่าย และในขณะที่กำลังร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีการเสนอให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต เพราะรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ก็ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้เช่นกัน ซึ่งโทษประหารชีวิตจะคงอยู่ไม่ได้ ทำให้มีการถกเถียงกันว่าควรจะคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิตหรือควรจะยกเลิกโทษประหารชีวิตเสีย การที่ยอมรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ยังคงไว้ซึ่งโทษประหารชีวิต ซึ่งอันที่จริงโทษประหารชีวิตจะคงอยู่ไม่ได้ เพราะเอาสิ่งที่ขัดแย้งมาอยู่ด้วยกัน ซึ่งข้อเขียน เอกสาร งานวิจัยต่างก็บอกตรงกันว่า การมีโทษประหารชีวิต อาชญากรรมไม่ได้ลดลง อาชญากรรมจะลดหรือไม่อยู่ที่ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม¹

เมื่อหาข้อยุติไม่ได้บทลงโทษยังคงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับทุกประเทศในโลก เพื่อใช้ดูแลสังคมมนุษย์ ดังที่กล่าวแล้วข้างต้น การที่จะให้ยกเลิกหรือไม่ เป็นประเด็นที่มีเหตุผลที่ซับซ้อนและอ่อนไหวหาข้อยุติไม่ได้ รวมทั้งส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นของสาธารณชนเป็นอย่างมาก ทั้งที่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยกับการยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย โดยส่วนที่เห็นด้วยมีเหตุผลว่าโทษประหารชีวิตเป็นเพียงการข่มขู่ระยะสั้นเท่านั้น ไม่มีผลในการป้องกันการก่ออาชญากรรมระยะยาว อาจเกิดข้อผิดพลาดในกระบวนการดำเนินคดี แล้วส่งผลให้ประหารชีวิตคนบริสุทธิ์ ซึ่งไม่สามารถแก้ไขอะไรได้อีก การลงโทษประหารชีวิตไม่สามารถจัดการกับอาชญากรรมืออาชีพได้เป็นการขัดต่อหลักพระพุทธศาสนา และละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชน เมื่อรัฐมองว่า

¹ คณิต ฉนกร. (2552). โทษประหารชีวิต...สังคมไทยคิดอย่างไร?. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://www.oknation.net/blog/assistance/2009/11/23/entry-1>

การฆ่าคนเป็นเรื่องที่ผิด ดังนั้น รัฐก็ไม่ควรที่จะกระทำเสียเอง การประหารชีวิตไม่ใช่การแก้ไข ปัญหาที่ถูกต้องเพราะสาเหตุของการเกิดปัญหาอาชญากรรมไม่ได้มาจากสันดานของคน แต่เกิดจากการหล่อหลอมของสังคม ส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับการยกเลิก มีเหตุผลว่าโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่สามารถป้องปรามอาชญากรรมของผู้กระทำผิดที่เกิดขึ้น หรือคิดจะกระทำในความผิดอุกฉกรรจ์ ทำให้บุคคลอื่นซึ่งเห็นการลงโทษแล้วไม่กล้าจะกระทำความผิด อันเป็นการข่มขู่ยับยั้ง เป็นการกำจัดคนที่กระทำผิด หรือเป็นอาชญากรโดยสันดานออกไปจากสังคมได้อย่างเด็ดขาด อีกทั้งยังเป็นกรรมที่ผู้กระทำผิดควรได้รับ ภายหลังจากการก่อกรรมไว้ ดังนั้นจึงสมควรและสาสมกับฐานความผิดที่เกิดขึ้นแล้วเนื่องจากเห็นว่าไม่จำเป็นต้องดำเนินรอยตามต่างประเทศ เพราะกฎหมายในสังคมไทยเราก็มีความเหมาะสม สมเหตุสมผล และได้ผ่านการถกเถียงมาเป็นอย่างดีแล้ว และสุดท้ายสังคมไทยก็ยังไม่มีความพร้อม เนื่องจากปัญหาอาชญากรรม การกระทำผิดของคนในสังคมยังมีอยู่มาก หากยกเลิกไปอาจก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคมขึ้นได้ ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามถ้ายังไม่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ก็ควรหามาตรการคุ้มครองสิทธิแก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิต เพราะผู้ต้องโทษประหารชีวิต ก็ได้รับการคุ้มครองในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติรับรองไว้ โดยการประหารชีวิตไม่ควรเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการประจานนักโทษ เช่น กรณีที่สื่อมวลชนเข้าไปทำข่าวการประหารชีวิตนักโทษ เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 ก็ดี หรือการที่ทางเรือนจำจะมีนโยบายการถ่ายทอดสดภาพการประหารชีวิตนักโทษผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ให้ผู้ที่สนใจเข้าชมเมื่อปี 2548 ที่ผ่านมาเป็นต้น เพราะการกระทำดังกล่าวนอกจากจะเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ของผู้ต้องโทษประหารชีวิตเป็นอย่างยิ่งและขัดกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมืองด้วย

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับเดิม พ.ศ. 2540 ที่ได้ยกเลิกไป รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่ประกาศใช้อยู่ ก็ได้ให้ความสำคัญและเน้นย้ำ เรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพของบุคคล โดยที่การใช้อำนาจของเจ้าพนักงานเรือนจำต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพของผู้ต้องโทษประหารชีวิต และผลกระทบต่อครอบครัวและเครือญาติผู้ใกล้ชิดด้วย โดยที่จะต้องไม่ปฏิบัติต่อเขาอย่างมิใช่มนุษย์ ทารุณโหดร้าย หรือ ไร้มนุษยธรรม นอกจากจะมีรัฐธรรมนูญรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แล้ว ยังมีแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต และหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิต ให้ความสำคัญคุ้มครองผู้ต้องโทษประหารชีวิต ที่ทางเรือนจำควรให้ความสำคัญถึง และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดด้วย เนื่องจากผู้ต้องขังถือเป็นพลเมืองส่วนหนึ่งของประเทศ แม้จะถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพไปบ้างบางส่วนโดยผลของกฎหมาย แต่ก็ยังมีสิทธิเสรีภาพบางประการที่ยังคงเหลืออยู่ การที่ผู้ต้องขังโทษ

ประหารชีวิตถูกจองจำและจำกัดอาณาบริเวณภายในเรือนจำก็ถือว่าเป็นการกระทำต่อชีวิตและร่างกายของเขาแล้ว โดยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกายซึ่งรัฐหรือองค์กรของรัฐสามารถกระทำได้ตามกฎหมาย แต่ทั้งนี้จะต้องปฏิบัติต่อพวกเขาเหล่านั้นอย่างขาดความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทารุณ โหดร้าย หรือไร้มนุษยธรรมหาได้ไม่ สิทธิเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้ เป็นประโยชน์ของประชาชนที่รัฐต้องปกป้องคุ้มครอง และต้องเป็นไปเพื่อประชาชนทุกคนในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการบังคับโทษแก่ผู้ต้องขังที่อยู่ในความควบคุมโดยการปฏิบัติให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ และต้องปฏิบัติงานในหน้าที่ภายใต้กรอบหรือขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจไว้โดยเคร่งครัด

งานราชทัณฑ์ถือว่าเป็นสาขาหนึ่งของงานปกครอง ซึ่งมุ่งผลจะนำความสงบเรียบร้อย ความสงบสุขมาสู่สังคมและประเทศชาติ เป็นงานที่มีความละเอียดอ่อนเป็นการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ ในหลายด้านหลายประการ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานของราชทัณฑ์จะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของชาติ ของสังคม การปฏิบัติหน้าที่จะต้องยึดหลักกฎหมายอันชอบธรรม ซึ่งมุ่งรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของทางราชการในการตัดสินใจมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง หรือพวกพ้อง และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสากล เช่น กฎมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อนักโทษหลักสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

ดังนั้น การลงโทษประหารชีวิต ที่ทางกรมราชทัณฑ์เป็นผู้มีอำนาจในการทำการประหารไม่ควรเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการประจาน จึงไม่จำเป็นจะต้องทำอย่างเปิดเผย หรือเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับรู้ไปพร้อมขณะทำการประหาร แต่ควรเป็นการประหารที่สะท้อนถึงมนุษยธรรมมากกว่า เพื่อให้เป็นไปโดยสอดคล้องต่อมาตรฐาน UN หรือหลักประกันของผู้เผชิญโทษประหารชีวิต และมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต จะถือว่าเป็นการให้เกียรติ ให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต ตามหลักรัฐธรรมนูญที่ประชาชนชาวไทยทุกคนพึงจะได้รับ และใครจะมาละเมิดไม่ได้ในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ทุกคนย่อมได้รับความคุ้มครอง

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต ยังคงมีความแตกต่างจากผู้ต้องขังที่มีโทษอื่นๆ เป็นอย่างมาก ซึ่งในบางเรื่องเห็นควรพิจารณาให้แก่นักโทษประหารชีวิต และเพื่อให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิตนั้น เป็นไปตามแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต และมาตรฐานสากลที่ประเทศไทยเองได้เป็นภาคีสมาชิกด้วย ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขกฎระเบียบ และข้อบังคับของกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้แนวทางการปฏิบัติเป็นไปโดยสอดคล้องต้องกัน และเป็นการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต คือ

1) ปัญหาการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิตซึ่งไม่ยุติธรรมแก่ผู้ต้องโทษ

(1) ข้อบังคับกรมราชทัณฑ์ ว่าด้วยการเยี่ยม การติดต่อของบุคคลภายนอกต่อผู้ต้องขังฯ พ.ศ. 2547 หมวด 5 ว่าด้วยการติดต่อทางโทรศัพท์ ข้อ 28 (4) ความว่า ผู้ต้องขังที่จะได้รับอนุญาตให้ติดต่อหรือได้รับการติดต่อกับญาติภายนอกทางโทรศัพท์ได้ จะต้องไม่เป็นนักโทษเด็ดขาดกำหนดโทษประหารชีวิต ข้อบังคับนี้ไม่ควรตัดสิทธิแก่นักโทษประหารชีวิต เพราะอาจเป็นหนทางเดียวที่จะให้ความช่วยเหลือได้ตามมนุษยธรรม และเพื่อให้สอดคล้องต่อแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต และการติดต่อญาติทางโทรศัพท์ก็ไม่ปรากฏว่าก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใด ซึ่งข้อบังคับนี้ผู้เขียนเห็นควรเสนอให้แก้ไขเป็น ให้นักโทษประหารชีวิตติดต่อบุคคลภายนอก หรือญาติได้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยให้ทางเรือนจำเป็นผู้จัดเตรียมอุปกรณ์ให้ หรือให้ใช้กฎเดียวกับนักโทษเด็ดขาดโทษสูงคนอื่นๆ เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือตามมนุษยธรรม และสอดคล้องต่อแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต ที่ว่าผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตควรได้รับสิทธิทุกประการเช่นเดียวกับผู้ต้องขังอื่นๆ

(2) หลักปฏิบัติการเยี่ยมญาติในงานวันพบญาติประจำปี ในประเด็นคุณสมบัติของผู้ต้องขังที่ได้รับการเยี่ยม ให้ยกเว้นการเยี่ยมญาติในวันพบญาติประจำปีกับผู้ต้องขังที่ต่อโทษประหารชีวิต ข้อห้ามนี้ถือเป็นการเพิ่มความกดดันให้แก่ผู้ต้องโทษ เพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันหลักที่ควรให้การสนับสนุน จะทำให้นักโทษสามารถรับรู้ได้ว่าตนเองไม่ได้โดดเดี่ยว หรือได้รับการรังเกียจจากครอบครัว และความหวงใยห่วงหาที่มีต่อครอบครัว แต่มีกฎระเบียบห้ามไว้ในขณะที่นักโทษคนอื่นๆ ได้พบปะพูดคุยกับญาติ อาจเป็นช่วงเวลาแห่งการรอคอย เวลาที่จะได้พบปะกับญาติเป็นครั้งสุดท้ายก็เป็นได้ ซึ่งหลักปฏิบัตินี้ผู้ต้องโทษประหารชีวิตควรที่จะได้รับ และเพื่อให้สอดคล้องต่อแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต ที่ว่าผู้ต้องขังควรได้รับสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมจากครอบครัว ญาติ และเพื่อนด้วย โดยทางเรือนจำควรจัดให้มีการพบญาติอย่างใกล้ชิดได้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง โดยให้ทางเรือนจำจัดสถานที่ที่เหมาะสม สะดวก ปลอดภัย

เพื่ออำนวยความสะดวกปฏิบัติหน้าที่ของทางเรือตนเอง แต่ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวก็ต้องอยู่ในความควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดของเจ้าหน้าที่ด้วย

(3) การนำนักโทษไปประหารจะกระทำทันทีที่ได้รับคำสั่ง โดยตัวนักโทษเองจะไม่รู้ล่วงหน้า เช่นกรณี การประหารชีวิตผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตสองราย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 โดยแจ้งให้ทราบเพียงหนึ่งชั่วโมงล่วงหน้า ถือเป็นการกระทำที่น่ารังเกียจ และไร้มนุษยธรรมอย่างสิ้นเชิง ผู้ต้องขังถูกปฏิเสธที่จะมีโอกาสเตรียมตัวก่อนถูกประหาร มิได้พบครอบครัวและญาติพี่น้อง ทำธุระส่วนตัว และอบรมสั่งเสียบุตร ความไร้มนุษยธรรมยังขยายไปถึงครอบครัวที่ไม่มีโอกาสได้พบหน้า และเอ่ยคำร่ำลาเป็นครั้งสุดท้าย ความอยุติธรรมนี้ยังส่งผลถึงผู้ต้องโทษประหารรายอื่นๆ ที่ต้องอยู่อย่างพวา โดยไม่สามารถรู้ได้เลยว่าชั่วโมงสุดท้ายของชีวิตจะมาถึงเมื่อใด แต่หากมีการกำหนดวันประหารให้นักโทษได้รู้ ก็จะทำให้เขาได้มีเวลาเตรียมใจ มีสติในการคิดไตร่ตรองถึงการกระทำที่ผ่านมา ได้ส่งข่าวให้ครอบครัวได้ทราบ รวมไปถึงการทำพินัยกรรมด้วย ซึ่งสุดท้ายแล้วนักโทษจะทำใจยอมรับได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าควรเพิ่มระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 ดังนี้ เมื่อมีฎีกาตกลงมาให้ประหารชีวิต ทางเรือจำต้องแจ้งให้นักโทษทราบ และกระทำการแยกตัวนักโทษผู้นั้นออกมา เป็นระยะเวลา 3 วัน หรือแล้วแต่ทางเรือจำเห็นสมควร ในระหว่างนี้ ต้องจัดให้นักโทษอยู่ในความดูแลอย่างใกล้ชิดของเจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันการทำร้ายตนเอง และกล่อมเกลาคใจของนักโทษด้วยการนิมนต์พระมาเทศน์ให้ฟังทุกวัน เมื่อครบกำหนดระยะเวลาจึงดำเนินการประหารตามปกติ หรือหากให้สิทธิอย่างเต็มที่แก่นักโทษประหารชีวิตก็ควรให้สิทธิแก่นักโทษในการเลือกกำหนดวันประหาร ว่านักโทษประหารชีวิตเลือกที่จะถูกประหารชีวิตเลย หรือรอระยะเวลาเพื่อเตรียมตัวเตรียมใจตามที่กรมราชทัณฑ์ได้กำหนดไว้ให้ โดยที่ให้ทางกรมราชทัณฑ์เป็นผู้กำหนดระเบียบขึ้นใหม่ เกี่ยวกับสิทธิที่จะถูกประหารชีวิต

(4) นักโทษประหารชีวิตจะถูกจำกัดอาณาบริเวณมากกว่าผู้ต้องขังโทษอื่น² แต่ถ้านักโทษประหารหญิง ยังสามารถไปไหนมาไหนภายในเรือนจำได้บ้าง สามารถไปทำงานที่โรงงานได้ อาจเป็นเพราะความคิดที่ว่าผู้หญิงมีโอกาสที่จะแหกคุกหลบหนีกระทำได้ยากกว่านักโทษชาย ส่วนนักโทษชายจะถูกจำกัดอาณาบริเวณ จะกระทำกิจกรรมใดก็ไม่ค่อยสะดวก เพราะมีตรวนติดตัวอยู่ตลอดเวลา และสิทธิที่จะได้รับการศึกษา การใช้ห้องสมุดก็ถูกตัดไปด้วย เพราะถูกจำกัดอาณาบริเวณ ในส่วนนี้ผู้ศึกษาเองก็เห็นว่าถ้าไม่มีการจำกัดอาณาบริเวณแก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิต ก็จะทำให้การควบคุมดูแลนักโทษได้ยากขึ้น เพราะจำนวนผู้ต้องโทษที่สูงขึ้น แต่เจ้าหน้าที่กลับมีน้อย แต่ทางเรือจำต้องไม่ลืมที่จะคำนึงถึงแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต โดยการบริหารงานเรือนจำที่ดึ้นนั้น ต้องยึดถือว่าไม่มีเหตุอันควรในการที่จะกีดกัน

² อรสม สุทธิสาคร. เล่มเดิม หน้า 26.

ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต จากการทำงาน การฝึกวิชาชีพ และการได้รับการศึกษา หรือเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของเรือนจำ ฉะนั้น ทางเรือนจำควรอนุญาตให้ผู้ต้องโทษประหารสามารถออกไปเรียน ใช้ห้องสมุด หรือฝึกอาชีพได้ โดยการกระทำความผิดกล่าวไว้ให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่

2) การใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิต ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 มาตรา 14 (3) ตีความว่าผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตถือเป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม จึงต้องใช้เครื่องพันธนาการชนิดตรวนกับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตตลอด 24 ชั่วโมง และในทางปฏิบัติแม้กระทั่งขณะทำการประหารชีวิต ก็มีได้มีการปลดตรวนออกจากข้อเท้าแต่อย่างใด ซึ่งตรวนพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตทุกคนนั้นมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากตรวนพันธนาการสำหรับผู้ต้องขังที่ได้รับโทษอื่นๆก็คือ จะทำการอ็อกเชื่อมระหว่างรอยต่อ มีความหนาแน่นเกินความจำเป็น ไม่สามารถที่จะใช้เครื่องถ่างเหล็กปลดออกได้ ต้องใช้เครื่องตัดเหล็กเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งการใส่ตรวนนักโทษตลอด 24 ชั่วโมง เป็นการปฏิบัติต่อนักโทษเยี่ยงมิใช่มนุษย์เป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักโทษและเป็นการทรมาน ซึ่งขัดกับกติการะหว่างประเทศขององค์การสหประชาชาติ แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต และหลักประกันสิทธิของผู้ต้องโทษประหารชีวิต ฉะนั้นผู้เขียนเห็นควรเสนอให้ทางเรือนจำกำหนดระเบียบขึ้นมาเกี่ยวกับการที่จะใส่ตรวนนักโทษ ทางเรือนจำควรถ่วงถ่วงนักโทษที่มีความเสี่ยงในการที่จะทำร้ายตนเอง และผู้อื่นจึงค่อยจำตรวนแก่ผู้นั้น และตรวนควรเปลี่ยนมาเป็นกุญแจเท้าอย่างของสากล เพื่อสะดวกในการถอด และการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย หากผู้ต้องโทษประหารชีวิตไม่มีความเสี่ยงตามที่ทางเรือนจำถ่วงถ่วงมาแล้ว ทางเรือนจำก็ไม่ควรติดตรวนผู้ต้องโทษตลอด 24 ชั่วโมง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นที่จะต้องนำตัวนักโทษประหารออกนอกเรือนจำ

3) การปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิต นักโทษ พ.ศ. 2546 การกำหนดรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และการกำหนดการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ มาตรา 26 ซึ่งถือเป็นคุณค่าพื้นฐานของมนุษย์เป็นหัวใจสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ และรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ในระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 ข้อ 17 ระบุว่า การถ่ายภาพหรือบันทึกให้ปรากฏด้วยแถบเสียง แถบภาพ หรือด้วยวิธีอื่นที่จะเกิดผลในทำนองเดียวกันต่อนักโทษที่จะถูกประหาร สถานที่ประหารชีวิตและวิธีการประหารชีวิตนั้น จะกระทำมิได้ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในทางราชการ การดำเนินงานของทางราชการก็คือ

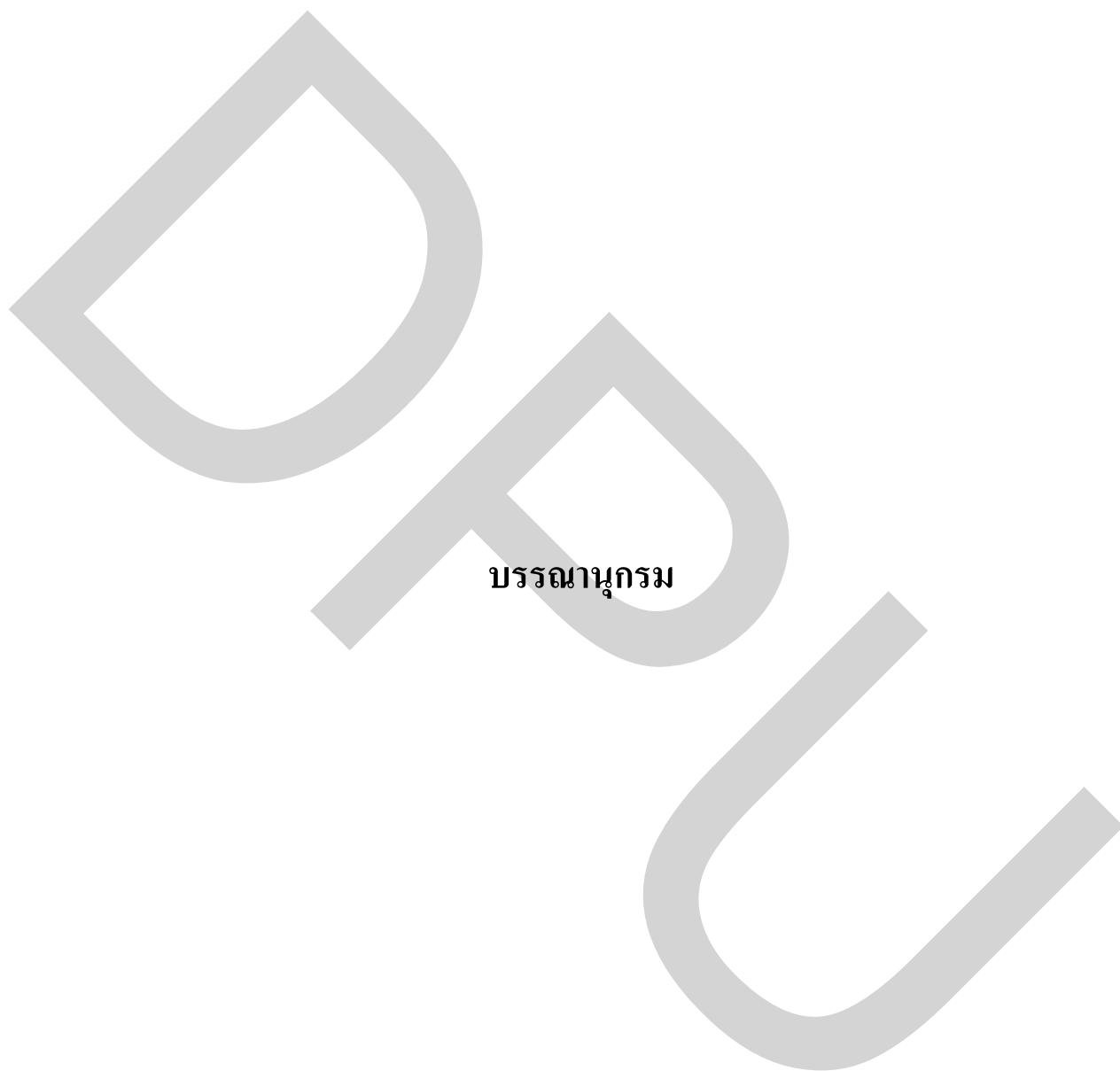
การถ่ายภาพเพื่อตรวจสอบทะเบียนประวัติป้องกันการประหารชีวิต มิได้ถ่ายเพื่อเผยแพร่แก่สาธารณชน ในส่วนนี้สามารถทำได้และไม่ขัดต่อการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่กรณีการประหารชีวิตนักโทษครั้งล่าสุดที่ได้ประหารนักโทษชาย 2 คน เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2552 เป็นนักโทษคดียาเสพติด ได้มีการถ่ายทำภาพข่าวรวมถึงการสัมภาษณ์นักโทษผ่านทางสื่อขณะนั้นไม่ว่าภาพข่าวจะมีความเป็นมาอย่างไร เมื่อมีการเผยแพร่ข่าวออกมา ทางกรมราชทัณฑ์ก็ควรหามาตรการในการป้องกันที่เข้มงวด เพื่อไม่ให้มีการเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวออกมาสู่สาธารณะชน แม้ว่านักโทษจะเป็นผู้กระทำความผิดจริง แต่การเผยแพร่ข่าวออกมาก็ถือเป็นการตอบสนองสังคมอันมีลักษณะเป็นการประจาน และเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล ซึ่งส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และถือว่าการปฏิบัติของทางเรือนจำ ไม่สอดคล้องกับระเบียบของกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประหารชีวิตนักโทษ พ.ศ. 2546 ไม่สอดคล้องต่อหลักการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 4 และขัดกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง³ ดังนั้น การลงโทษประหารชีวิตไม่ควรเป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นการประจาน จึงไม่จำเป็นจะต้องทำอย่างเปิดเผย หรือเปิดเผยให้สาธารณชนได้รับรู้ไปพร้อมขณะทำการประหาร แต่ควรเป็นการประหารที่สะท้อนถึงมนุษยธรรมมากกว่า และจะถือว่าเป็นการให้เกียรติ ให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติรับรองไว้ โดยที่ประชาชนชาวไทยทุกคนต้องได้รับการคุ้มครอง และใครจะมาละเมิดในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไม่ได้

ฉะนั้น แม้ว่าผู้ต้องขังที่ต้องโทษประหารชีวิต จะเป็นผู้กระทำผิดในคดีที่ร้ายแรงหรืออุกฉกรรจ์ และอาจจะถูกมองว่า เป็นบุคคลที่เป็นอันตรายหรือเป็นภัยต่อสังคมและบุคคลอื่นๆ จึงควรที่จะได้รับการดูแลคุมขังอย่างเข้มงวดเป็นพิเศษในระหว่างการรอการประหารชีวิต แต่อย่างไรก็ตาม เรือนจำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลควบคุมผู้ต้องขังดังกล่าว ควรจะระลึกเสมอว่า แม้จะต้องโทษถึงขั้นประหารชีวิต แต่ผู้ต้องขังดังกล่าวก็เป็นบุคคลที่พึง ได้รับสิทธิอันชอบธรรมและได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมและมีมนุษยธรรม ตามหลักแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ที่ประชาชนชาวไทยทุกคนพึงจะได้รับ

ดังนั้น ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่าหากยังคงมีการบังคับใช้โทษประหารชีวิตอยู่ ทางเรือนจำต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยการประหารชีวิตนักโทษอย่างเคร่งครัด โดยกระทำการอันใด ที่เป็นการเผยแพร่การประหารชีวิตให้ประชาชนได้รับรู้ รับชมถึงในขณะทำการประหาร แต่ควรเป็นการประหารที่สะท้อนถึงมนุษยธรรมมากกว่า เพื่อให้สอดคล้องต่อหลักประกัน

³ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (1987). กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR). หน้า 36.

สิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิต แนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง รวมไปถึงการจัดสิทธิต่างๆตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นเท่าที่พอจะทำได้ เพื่อให้การช่วยเหลือตามสิทธิมนุษยชน และถือเป็นการให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แก่ผู้ต้องโทษประหารชีวิตอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กมลชัย รัตนสกววงศ์. (2537). **พื้นฐาน ความรู้ทั่วไปหลักกฎหมายปกครองเยอรมัน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม
- กรมราชทัณฑ์. (2525). **ประวัติการราชทัณฑ์ 200 ปี**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ราชทัณฑ์ เรือนจำกลาง คลองเปรม.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. **กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง**. กรุงเทพฯ: SM เซอร์คิตเพลส.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. **หลักกฎหมายระหว่างประเทศทั่วไปเกี่ยวกับสนธิสัญญา ด้านสิทธิมนุษยชน**. กรุงเทพฯ: SM เซอร์คิตเพลส.
- คณะวิชาการ. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ: พีรภาส.
- คณิต ณ นคร. (2551). **กฎหมายอาญาภาคทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่ 3)**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จรัญ โฆษณานันท์. (2541). **นิติปรัชญา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ดิเรกพล วัฒนะโชติ. (2549). **การบังคับโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาศาลทหาร**. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2547). **ประมวลกฎหมายฉบับอ้างอิง (พิมพ์ครั้งที่ 15)**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บรรเจิด สิงคนดี. (2547). **หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตาม รัฐธรรมนูญ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ปรับปรุงใหม่)**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ประเสริฐ เมฆมณี. (2519). **หลักทฤษฎีวิทยา**. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2531). **นิติรัฐประศาสนศาสตร์อาชญากรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผจงจิตต์ อชิมนันจทะ. (2510). **สังคมวิทยาว่าด้วยอาชญากรรมและการลงโทษ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.
- พิชัย นิตทองคำ. (2551). **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**. กรุงเทพฯ: อทตยา มิเถิน เนียม.
- ไพโรจน์ พลเพชร และคณะ. (2550). **ก่อนวันประหารการใช้สิทธิในกระบวนการยุติธรรมทาง อาญาของนักโทษประหารชีวิต 4 กรณี**. กรุงเทพฯ: มาสเตอร์เพรส.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525**. กรุงเทพฯ:
ราชบัณฑิตยสถาน.

หยุด แสงอุทัย. (2523). **กฎหมายอาญาภาค1** (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

อรสม สุทธิสาคร. (2546). **นักโทษประหารหญิง** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สารคดีในนาม
บริษัทวิริยะธุรกิจ.

บทความ

นัทธี จิตสว่าง. (2543. มีนาคม). “การประหารชีวิตโดยเครื่องฉีดยา.” **บทบัณฑิตย**, 56, 11.
หน้า 99.

สมบูรณ์ ประสพเนตร. (2543, มี.ค.-มิ.ย.). “วิธีการประหารชีวิตนักโทษ.” **บทบัณฑิตย**, 56, 1-2.
หน้า 81.

วิทยานิพนธ์

กนกวรรณ ขวัญดี. (2550). **การยกเลิกโทษประหารชีวิตในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กิตติพงษ์ ศุภพงศกร. (2551). **การยกเลิกโทษประหารชีวิต**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ณัฐกิตติ์ บุญจันทร์. (2550). **มาตรการทางกฎหมายในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง: ศึกษาปัญหาการใช้
เครื่องพันธนาการต่อผู้ต้องขังก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุด**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ธานี วรภัทร์. (2546). **การบังคับโทษประหารชีวิตในประเทศไทย รายงานการวิจัยได้รับ
ทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

นคร วัลลิภากร. (2549). **โทษประหารชีวิตในประเทศไทย: ศึกษาแนวคิดในการยกเลิก**.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต.

ประดับดวง ดุลยปวีณ ศรีสวาสดี. (2550). **ความต้องการของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต:
ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำบางขวาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
คณะสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิศิษฐ์ เจนนานนท์. (2545). โทษประหารชีวิต: ศึกษาวิธีการบังคับโทษด้วยการฉีดยาแก้พิษ
ที่เกี่ยวข้อง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารอื่นๆ

กลุ่มงานพัฒนาระบบด้านทัณฑวิทยาสำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานราชทัณฑ์. (2550). การปฏิบัติ
ต่อผู้ต้องขังตามกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติ.

คณะอนุกรรมสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรมในคณะกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ. (2552). เสวนา “โทษประหารชีวิต...สังคมไทยคิดอย่างไร?”
วันที่ 24 พฤศจิกายน 2552.

รายงานการประชุมสภาาร่างรัฐธรรมนูญ. ครั้งที่ 14 (กรณีพิเศษ). วันที่ 8 กรกฎาคม 2540.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

Schabas, William A. (2549). กระบวนการให้มีการยกเลิกโทษประหารชีวิตทั่วโลก. สืบค้นเมื่อ
24 ธันวาคม 2552, จาก <http://deathpenaltythailand.blogspot.com/>

กุลพล พลวัน. วารสารยุติธรรม. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2554, จาก

<http://www.library.coi.go.th>

คณิต ฒ นคร. (2552). โทษประหารชีวิต...สังคมไทยคิดอย่างไร. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2555,

จาก <http://www.oknation.net/blog/assistance/2009/11/23/entry-1>

คมชัดลึก. (2548). ห้องประหารใหม่บางขวางแดน11. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2553, จาก

http://news.sanook.com/crime/crime_14066.php

คมชัดลึก. (2549). ชัดคัม สุสเซน ถูกแขวนคอแล้ว. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2552, จาก

<http://webboard.mthai.com/25/2006-12-30/292913.html>

ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2553). ทฤษฎีอาชญาวิทยา. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2555, จาก

<http://law.stou.ac.th>

นพนิตี สุริยะ. (2549). ความหมายของสิทธิมนุษยชน. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2552, จาก

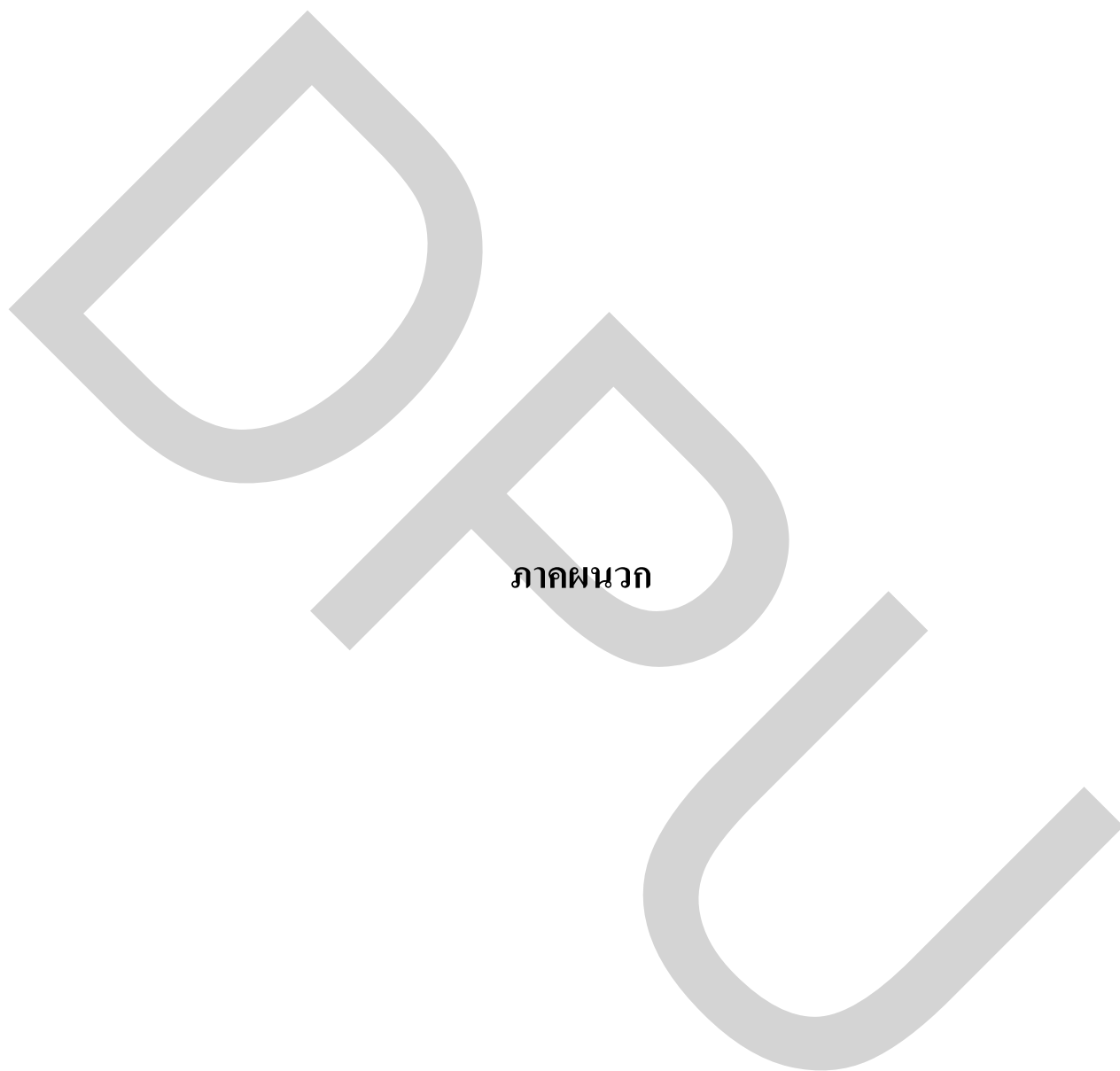
<http://gotoknow.org/blog.works-of-arohannop/50198>

วีรกร ตรีเศศ. (2548). โทษประหารชีวิตของญี่ปุ่น. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2552, จาก
<http://board.palungjit.com/f9/>

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

- Jeremy Bentham. (1996). The Principle of Utility, in A Fragment on Government and An Introduction to the principle of morals and Legislation (ed. Wilfrid Harrison).p. 125.
- Johan Andenaes. (1998). General Preventions An Broader View of Deterrence, in Contemporary Punishment (eds Gerber and Me Auany).p. 109.
- Major Daniel Hudson. (2000). Managing Death-Sentenced Inmates: A Survey Of Practices, 2ND Edition. American Correctional Association Lanham, Maryland.

ภาคผนวก

ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนักโทษประหารชีวิต

นายนักโทษ จิตรสว่าง

ผู้ตรวจราชการกระทรวงยุติธรรม ศูนย์ราชการ 28 เมษายน 2554

ในเรื่องของโทษประหารชีวิต ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนวิธีการประหารที่ทำให้เกิดความรุนแรงและทรมานน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติแล้ว ในเรื่องนี้อาจารย์นักโทษ เห็นว่าเป็นการเปลี่ยนวิธีการประหารชีวิตที่มีความนุ่มนวล และมีมนุษยธรรมมากขึ้น ลดความโหดร้ายทารุณ มีมนุษยธรรมมากยิ่งขึ้น เป็นก้าวหนึ่งที่จะนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิต หรือเป็นก้าวหนึ่งนำไปสู่ความเป็นมนุษยธรรมของโทษประหารชีวิตมากขึ้น

ในเรื่องตรวน สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตของประเทศไทย จะต้องถูกจำตรวนตลอด 24 ชั่วโมง แต่ต่างประเทศไม่ได้เป็นแบบของไทย เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ ในเรื่องนี้อาจารย์นักโทษ เห็นว่าการที่ประเทศไทยตีตรวนยี่สิบสี่ชั่วโมง เพราะสภาพอาคารสถานที่ที่ไม่มีความเหมาะสมในการควบคุมผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต และขณะเดียวกันอัตรากำลังเจ้าหน้าที่มีน้อย ดังนั้นวิธีการควบคุมจึงใช้การตีตรวนเพื่อให้การควบคุมมีประสิทธิภาพที่สำคัญผู้ต้องขังของไทยมีมากจึงต้องอยู่รวมกัน ด้วยสภาพอากาศที่ร้อนแต่ต่างประเทศอากาศจะหนาว และส่วนใหญ่ผู้โทษจะอยู่แต่ในห้องขังมากกว่าอยู่ข้างนอก เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วความจำเป็นในการควบคุมก็จะต่างกัน การควบคุมที่มีประสิทธิภาพ คือการตีตรวน ส่วนกุญแจเท่านั้นเป็นอุปกรณ์ที่สามารถใช้งานได้ชั่วคราว ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะจองจำนักโทษที่มีโทษสูงถึงขั้นประหารชีวิต ดังนั้นประเทศไทยจำตรวนยี่สิบสี่ชั่วโมงจึงจะสะดวกในการควบคุมดูแลมากกว่า

ในเรื่องการติดต่อ ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแล้ว จะมีระเบียบห้ามมิให้ติดต่อกับญาติทางโทรศัพท์ รวมไปถึงการไม่ได้รับการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งต่างประเทศสามารถทำได้ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษก็ได้วางหลักการปฏิบัติไว้ว่านักโทษควรได้รับการติดต่อ และการเยี่ยมจากครอบครัว หากทางเรือนจำอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัว และจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ในเรื่องนี้อาจารย์นักโทษ เห็นว่า ในเรือนจำของไทยนักโทษประหารจะติดต่อทางโทรศัพท์ไม่ได้ นอกจากจะจะได้ติดต่อโดยการเยี่ยมทางจดหมาย เนื่องจากว่าการที่นักโทษประหารจะใช้โทรศัพท์

ข้างนอกนั้น จะต้องเดินออกมาใช้โทรศัพท์ที่จัดไว้ให้ ซึ่งจะช่วยให้ยากแก่การควบคุม และต้องมีเจ้าหน้าที่คุมออกมา ซึ่งอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอที่จะต้องควบคุมในแดนด้วย

ในส่วนของภารกิจอาณาบริเวณของนักโทษประหารชีวิต เรือนจำของไทยได้มีการจำกัดอาณาบริเวณสำหรับผู้ต้องโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุด หากเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว ในส่วนนี้อาจารย์นัทธี เห็นว่า ผู้ต้องโทษประหารชีวิตเป็นผู้ที่รอกการประหารชีวิต ดังนั้นเรื่องการศึกษาคนเหล่านี้คงไม่คิดที่จะศึกษา รวมไปถึงการฝึกอาชีพ แต่เมื่อมีการทูลเกล้าถวายฎีกาเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นจำคุกตลอดชีวิต เริ่มเข้าสู่การกำหนดโทษที่แน่นอนจึงจะได้รับการศึกษา

ในส่วนของวันประหารชีวิต ในเรื่องนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะจัดให้มีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อน ซึ่งของไทยหากฎีกาตกลงมาให้ประหาร ก็นำไปหารได้เลย หากทางเรือนจำของไทยจัดให้มีการแจ้งล่วงหน้า เพื่อเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนถึงวันประหารอย่างของต่างประเทศบ้าง ในเรื่องนี้อาจารย์นัทธี เห็นว่า การแจ้งวันประหารของต่างประเทศ แต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน แต่ไม่มีการยื่นทูลเกล้าถวายฎีกา ของไทยนั้นห้ามนำไปประหาร ยังให้สิทธิในการทูลเกล้าถวายฎีกาก่อน เพราะฉะนั้นเมื่อทูลเกล้าถวายฎีกาหมายความว่านักโทษยังมีเวลาเตรียมตัวที่จะถูกประหาร เพียงแต่ว่ายังไม่ทราบว่าเมื่อไร อาจจะมีเวลาเตรียมตัวเตรียมใจมากกว่าของต่างประเทศด้วยซ้ำไป รอฎีกาตกลงมาแล้วประหารน่าจะดีกว่า ถ้ารู้วันประหารล่วงหน้าเป็นเดือนน่าจะทราบมากกว่าที่รู้แล้วนำไปประหารเลย ซึ่งของไทยน่าจะดีกว่าด้วยซ้ำ

สุดท้ายเรื่องของระเบียบว่าด้วยการประหารชีวิตนักโทษ และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ ที่ว่าต้องมีมาตรการคุ้มครองป้องกันให้ปลอดภัยจากการดูหมิ่น คุกคาม การสอดรู้ และการประจานไม่ว่ารูปแบบใด กับกรณีการประหารนักโทษชาย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 ที่ได้มีการเผยแพร่ข่าวออกมาสู่สาธารณชน โดยเปิดเผย ในส่วนนี้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ และอาจารย์นัทธี เห็นว่า เรื่องข่าวถือเป็นเรื่องของเสรีภาพของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวว่าต้องเปิดเผยไม่ปกปิด แต่ก็ต้องมีเส้นกำหนดเกี่ยวกับเสรีภาพ ต้องมาหยุดตรงสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกนำเสนอข่าว เพื่อคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนมี

ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนักโทษประหารชีวิต

ท่านชาติชาย สุทธิกลม

อธิบดีกรมราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์ 21 เมษายน 2554

ในเรื่องของโทษประหารชีวิต ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนวิธีการประหาร ที่ทำให้เกิดความรุนแรงและทรมานน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติแล้ว ในเรื่องนี้นายชาติชาย เห็นว่า ข้อนี้เป็นไปตามวันเวลาเรื่องของการประหาร เรื่องแนวคิดของการลงโทษประหารชีวิตก็เปลี่ยนไป แต่เดิมประเทศไทยก็ใช้การแขวนคอ ตัดหัว แล้วพัฒนามาใช้ปืน จนกระทั่งมาถึงการใช้เข็ม เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ที่ว่าการประหารชีวิต จะต้องทำให้เกิดความเจ็บปวด และทรมานน้อยที่สุด การคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของนักโทษ การให้ข้อมูลข่าวสารของโทษประหารชีวิต การเปิดเผยวิธีการ หรือการให้สื่อเข้าไปต้องมีความระมัดระวังมากขึ้น

ในเรื่องตรวจ สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตของประเทศไทย จะต้องถูกจำตรวนตลอด 24 ชั่วโมง แต่ต่างประเทศไม่ได้เป็นแบบของไทยเรา เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษแล้ว สำหรับเรื่องนี้นายชาติชาย เห็นว่า ข้อนี้เป็นประเด็นที่ถกเถียงกันมาก ตามกฎหมายห้ามจำตรวน ยกเว้นตามกฎหมายห้าข้อ ในการนำผู้ต้องขังออกนอกเรือนจำ หรือเกรงว่าจะหลบหนี ทำร้ายตัวเอง หรือผู้อื่น แต่ประเด็นที่เป็นข้อถกเถียง คือเกรงว่าจะหลบหนี หลักที่หนึ่งผู้ที่มีพฤติการณ์ว่าจะหลบหนี มีข่าวหรือมีข้อสงสัยว่าจะแหกหักหลบหนี ตามอำนาจหน้าที่ สามารถที่จะนำมาแยกขังหรือจำตรวนตาม มาตรา 14 กับอีกแนวคิดหนึ่ง ลักษณะทางกายภาพความมั่นคงของเรือนจำในประเทศไทยแตกต่างกัน เรือนจำที่มีความมั่นคงสูงก็ไม่ต้องจำตรวนนักโทษประหารชีวิต หรือรอการประหารชีวิต ด้วยเหตุผลทางกายภาพของเรือนจำ แต่เรือนจำบางแห่งยังใช้วิธีการจำตรวนด้วยลักษณะทางกายภาพของเรือนจำที่ไม่เหมาะสมที่จะควบคุม อย่างต่างประเทศนักโทษประหารชีวิตมีน้อยมาก แยกขังห้องละ 1-2 คน เท่านั้น ถ้ามากกว่านั้นถือว่าผิดกฎหมาย และต่างประเทศจะไม่ปล่อยผู้ต้องขังออกมา เพราะเหตุนี้ทำให้การควบคุมผู้ต้องขังมีโทษสูงในต่างประเทศไม่จำเป็นต้องใช้ตรวน แต่หากมีการนำผู้ต้องขังออกไปข้างนอก ก็จะต้องใส่ตรวนที่มีลักษณะคล้ายกุญแจมือ สามารถไขกุญแจได้สามารถถอดเข้าถอดออกได้ง่าย เมื่อกลับเข้ามาในห้องขังก็จะถอดออก ตรงนี้ทำให้เห็นได้ชัดว่าคิดริต่างกัน แต่สิ่งที่ละเอียดไม่ได้ คือไม่ละเมิดต่อมาตรฐานสากล หรือกฎของที่องค์การสหประชาชาติกำหนด ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศไทย

ระมัดระวังมาก ในเรื่องของเครื่องพันธนาการ ได้มีการปรึกษาว่าควรที่จะหาเครื่องพันธนาการแบบอื่นมาใช้ ก็มีเสียงทักท้วงไม่เห็นด้วย แต่ถึงอย่างไรก็คิดว่าโลกเปลี่ยนแปลงไปเราต้องมีการพัฒนา

ในเรื่องการติดต่อ ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแล้ว จะมีระเบียบห้ามมิให้ติดต่อกับญาติทางโทรศัพท์ รวมไปถึงการไม่ได้รับการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งต่างประเทศสามารถทำได้ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษก็ได้วางหลักการปฏิบัติไว้ ว่านักโทษควรได้รับการติดต่อ และการเยี่ยมจากครอบครัว หากทางเรือนจำอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัว และจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ในเรื่องนี้นายชาติชาย เห็นว่า สำหรับนักโทษรอการประหารชีวิต จริงๆแล้วจะมีข้อจำกัดมากกว่านั้น แต่ยังมีการอนุโลมให้เยี่ยมและติดต่อได้ แต่ไม่เท่ากับระดับของนักโทษอื่นๆ การเปิดให้เยี่ยมใกล้ชิดเป็นอันตรายอย่างยิ่งสำหรับเรือนจำ การเยี่ยมใกล้ชิดเหมือนเป็นการให้รางวัลแก่นักโทษ สำหรับนักโทษประหารแล้วจะไม่มีสิทธิได้รับ แต่อนุญาตให้ญาติมาเยี่ยมได้ และนักโทษประหารจะไม่ให้ใช้โทรศัพท์ เนื่องจากกำลังเจ้าหน้าที่ที่คอยควบคุมดูแลไม่เพียงพอ

ในส่วนของ การจำกัดอาณาบริเวณของนักโทษประหารชีวิต เรือนจำของไทยได้มีการจำกัดอาณาบริเวณสำหรับผู้ต้องโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุด หากเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว ในส่วนนี้นายชาติชาย เห็นว่าการที่อยู่ในฐานะนักโทษประหาร อาจจะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์หลายอย่าง เพราะเป็นโทษสูงต้องอยู่ในฐานะที่ถูกถอนตัวไปเข้าหลักประหาร และด้วยลักษณะทางกายภาพของทางเรือนจำ และจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามก็ไม่ควรตัดสิทธิในการได้รับความรู้ข่าวสาร ความบันเทิง ควรจัดหาหนังสือบันเทิงต่างๆ รวมไปถึงหนังสือธรรมะ เพื่อช่วยกล่อมเกลาคิดใจ

ในส่วนของวันประหารชีวิต ในเรื่องนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะจัดให้มีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อน ซึ่งของไทยหากถูกศาลตกลงมาให้ประหาร ก็นำไปหารได้เลย หากทางเรือนจำของไทยจัดให้มีการแจ้งล่วงหน้า เพื่อเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนถึงวันประหารอย่างของต่างประเทศบ้าง ในเรื่องนี้นายชาติชาย เห็นว่าการประหารในปัจจุบันของเราคืออยู่แล้ว เพราะหากว่าให้นักโทษได้รับทราบว่าจะถูกนำตัวไปประหารในอีกสามสัปดาห์ข้างหน้า แล้วให้เขามีเวลาเตรียมจิตใจเตรียมใจ ในขณะที่ยี่สิบสี่ชั่วโมง เขากำลังคิดอะไรอยู่ไม่มีใครสามารถทราบได้ และหลักคิดของประเทศไทยนั่นก็คือ เมื่อมีคำสั่งให้ประหาร ก็ไปเอาตัวมาเข้าห้องประหาร ซึ่งขั้นตอนที่เข้าสู่หลักประหาร หรือเข้าห้องประหาร ก็ให้โอกาสในการที่จะโทรศัพท์หาญาติที่ใกล้ชิด ให้เข้าฟังพระซึ่งนิมนต์มาเทศน์ แล้วจากนั้นก็ให้เขียนสิ่งที่อยากจะฝากถึงใครก็ได้แล้วแต่ เมื่อขั้นตอนเรียบร้อยก็นำตัวเข้าห้องประหาร ในส่วนนี้มีความเห็นว่าถูกต้องแล้ว เพราะถ้าปล่อยไว้นานไป ตัวนักโทษอาจคลุ้มคลั่ง จึงไม่ควรทรมานจิตใจนักโทษอีกหลายร้อยชั่วโมง อย่างนั้นมันเป็นการทรมานจิตใจอย่างยิ่ง

สุดท้ายเรื่องของระเบียบว่าด้วยการประหารชีวิตนักโทษ และกฎมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ ที่ว่าต้องมีมาตรการคุ้มครองป้องกันให้ปลอดภัยจากการดูหมิ่น ดูแคลน การสอดรู้ และการประจานไม่ว่ารูปแบบใด ก็บทกรณีการประหารนักโทษชาย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 ที่ได้มีการเผยแพร่ข่าวออกมาสู่สาธารณชน โดยเปิดเผย ในส่วนนี้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ นายชาติชาย เห็นว่า ณ ขณะนั้นทางกรมราชทัณฑ์เองก็ได้พยายามที่จะปิดข่าวอย่างเต็มที่ แต่ข่าวได้รู้เป็นวงกว้างในช่วงประมาณ 14.00 น. จนกระทั่งช่วง 16.00 น.ที่ทางเรือนจำเอาตัวนักโทษมา ผู้สื่อข่าวเองก็พยายามที่จะเข้าไป ทางกรมราชทัณฑ์เองก็ไม่ให้เข้า แต่ว่าการที่สื่อได้รับรู้ ว่าวันนั้นมีการประหารชีวิต การที่สื่อได้รับรู้ว่าใครถูกประหาร การที่สื่อได้รับรู้ว่ขั้นตอนการประหารนั้นเป็นอย่างไร มันไม่ใช่เรื่องที่เราจะต้องไปปกปิด เพราะว่าเราปกปิดไม่ได้ สังคมเองก็อยากที่จะรู้ สังคมอยากที่จะรู้เหมือนกันว่าวิธีการประหารชีวิตมันเป็นอย่างไรมาก่อน แต่สิ่งที่สำคัญคือชื่อของผู้ที่ถูกประหาร ถ้าเราต้องการที่จะปกป้องชื่อเสียงศักดิ์ศรีของเขา ก็ไม่ควรที่จะเปิดเผยชื่อ แต่ในทางกลับกันสังคมเองก็อยากที่จะรู้ว่าใครที่ศาลสั่งประหารชีวิตแล้ว และถูกประหารจริงหรือไม่ และสิ่งสำคัญที่สุด คือต้องระมัดระวังไม่ให้มีการถ่ายทอดในขณะกำลังเอาตัวเดินไปประหาร เพราะการเปิดเผยชื่อ ใบหน้า อิริยาบพต่างๆของนักโทษประหารผู้นั้น นั้นหมายถึงว่าการประจานตัวนักโทษที่กำลังจะตาย และยังรวมไปถึงครอบครัวผู้อยู่เบื้องหลังด้วย ในส่วนนี้ทางกรมราชทัณฑ์ เป็นห่วงมากที่สุด

ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนักโทษประหารชีวิต

นางสาวพรพิตร นรภูมิพิภังษ์

รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ฝ่ายวิชาการ กรมราชทัณฑ์ 27 เมษายน 2554

ในเรื่องของโทษประหารชีวิต ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนวิธีการประหาร ที่ทำให้เกิดความรุนแรงและทรมานน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติแล้ว ในเรื่องนี้นางสาวพรพิตร เห็นว่า การดำเนินงานของประเทศไทย สอดคล้องกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิต ขององค์การสหประชาชาติ ในทุกกรณี การประหารชีวิตต้องมีกระบวนการที่จะให้ได้รับความเป็นธรรมมากที่สุด และปัจจุบันต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วย การประหารจึงต้องลดการทำให้เกิดความเจ็บปวดและทรมานน้อยที่สุด ดังนั้นการเปลี่ยนจากการยิงเสียชีวิตเปลี่ยนเป็นการฉีดยา คิดว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดแล้ว ณ ปัจจุบันทราบเท่าที่ประเทศไทยยังมีการใช้โทษประหารชีวิตอยู่

ในเรื่องตรวจ สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตของประเทศไทย จะต้องถูกจำตรวนตลอด 24 ชั่วโมง แต่ต่างประเทศไม่ได้เป็นแบบของไทยเรา เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษแล้ว สำหรับเรื่องนี้นางสาวพรพิตร เห็นว่า โดยสภาพแล้วลักษณะทางกายภาพของเรือนจำแต่ละประเทศ มันมีความแตกต่างกัน และในแต่ละประเทศระบบการควบคุมจะแบ่งออกเป็นห้อง ซึ่งมีความมั่นคงปลอดภัยสูงมาก แล้วจำนวนผู้คุมก็มีเพียงพอต่อการควบคุม ยิ่งถ้าเป็นผู้ร้ายสำคัญจะเป็นห้าต่อหนึ่ง จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใส่เครื่องพันธนาการ ยกเว้นเวลานำตัวนักโทษออกนอกห้องคุมขัง หรือไปนอกเรือนจำ ส่วนของไทยปรัชญาของการสร้างเรือนจำสมัยก่อนคือ ควบคุมตัวผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนี สภาพการภายในเรือนจำก็จะมีที่อาบน้ำ ที่นอน ที่กินข้าว รวมกันอยู่ไม่ได้แยกเป็นห้องขังเดี่ยวอย่างของต่างประเทศ พอมาสมัยใหม่ แนวคิดจากการคุมขังไม่ให้หลบหนีมันเปลี่ยนแปลงมาเป็นควบคุมเพื่อแก้ไขและพัฒนาเพื่อจะได้กลับคืนสู่สังคม ยกเว้นโทษประหารชีวิต และที่สำคัญเจ้าหน้าที่ของเรามีไม่เพียงพอที่จะควบคุมนักโทษที่มีจำนวนมาก หรือใช้คำว่าสิ้นยุคก็ได้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใส่ตรวนนักโทษประหารชีวิตแต่จริงๆแล้วถ้าตามหลักองค์การสหประชาชาติ จะใช้ตรวนได้เฉพาะอยู่ข้างล่าง คือใส่ตรวนเวลาลงจากเรือนขัง และนำตัวไปข้างนอก เพื่อป้องกันการหลบหนี แต่ถ้าอยู่บนเรือนนอนก็ไม่ควรที่จะใส่ตามเหตุผลที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นด้วยลักษณะทางกายภาพ และจำนวนเจ้าหน้าที่จึงมีความจำเป็นที่ยังคงต้องใช้เครื่องพันธนาการ ซึ่งทางกรมราชทัณฑ์กำลังพยายามแก้ปัญหาในเรื่องนี้

ในเรื่องการติดต่อ ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแล้ว จะมีระเบียบห้ามมิให้ติดต่อกับญาติทางโทรศัพท์ รวมไปถึงการไม่ได้รับการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งต่างประเทศสามารถทำได้ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษก็ได้วางหลักการปฏิบัติไว้ว่านักโทษควรได้รับการติดต่อ และการเยี่ยมจากครอบครัว หากทางเรือนจำอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัว และจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิดในเรื่องนี้นางสาวพรพิตร เห็นว่าการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเป็นประโยชน์อย่างหนึ่งของผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดีประพฤติชอบ จึงถือว่าไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้ต้องขัง เพราะเขาไม่ได้มีสิทธิในส่วนการติดต่อทางโทรศัพท์ที่เรือนจำเป็นผู้กำหนด แต่สำหรับความเห็นของท่านรองพรพิตร คิดว่าน่าจะทำให้มีการติดต่อทางโทรศัพท์ได้ สำหรับนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต

ในส่วนของการจำกัดอาณาบริเวณของนักโทษประหารชีวิต เรือนจำของไทยได้มีการจำกัดอาณาบริเวณสำหรับผู้ต้องโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุด หากเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว ในส่วนนี้นางสาวพรพิตร เห็นว่าด้วยลักษณะทางกายภาพของเรือนจำ ซึ่งมีพื้นที่ฝึกอาชีพไม่มากนัก ฉะนั้นต้องจำแนก

ลักษณะผู้ต้องขัง ว่าผู้ต้องขังกลุ่มไหนที่ควรจะให้การศึกษา ซึ่งนักโทษประหารชีวิตไม่ได้จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ส่วนเรื่องการใช้ห้องสมุดนี้ ตามหลักการแล้วผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต ควรจะได้รับการบริการในเรื่องการอ่านหนังสือ แต่ไม่ได้รับการให้เข้าห้องสมุด ซึ่งจะมีบริการเป็นรถเข็นห้องสมุด และการบริการส่งหนังสือไปให้ก็ต้องมีการตรวจสอบ ว่าหนังสือประเภทไหนบ้างที่จะอ่านได้ และลดความเครียดของนักโทษลงไม่ได้จัดหนังสือทุกประเภทให้แก่ักโทษตามที่ต้องการหรือร้องขอ

ในส่วนของวันประหารชีวิต ในเรื่องนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะจัดให้มีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อน ซึ่งของไทยหากฎีกาตกลงมาให้ประหาร ก็นำไปหารได้เลย หากทางเรือนจำของไทยจัดให้มีการแจ้งล่วงหน้า เพื่อเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนถึงวันประหารอย่างของต่างประเทศบ้าง ในเรื่องนี้นางสาวพรพิตร เห็นว่าวัฒนธรรมต่างกัน ต่างประเทศศาลฎีกาคัดสินประหารชีวิต เขามีระยะกำหนดวันประหารชีวิต ส่วนของไทยมีการพระราชทานอภัยโทษ ซึ่งกว่าจะโดนประหารอาจใช้ระยะเวลานานมาก ในระหว่างนี้ถือได้ว่าเป็นการให้นักโทษได้ปรับตัวแล้ว แต่ถ้าฎีกาตกลงว่าไม่ยกโทษให้ ก็จะนำตัวไปประหารทันทีในวันนั้น เพื่อจะไม่ให้ผู้ต้องขังรู้ตัว เพราะว่าจะได้ไม่เกิดความเครียด และถือเป็นการทำให้เกิดความทรมานน้อยลงด้วย

สุดท้ายเรื่องของระเบียบว่าด้วยการประหารชีวิตนักโทษ และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ ที่ว่าต้องมีมาตรการคุ้มครองป้องกันให้ปลอดภัยจากการดูหมิ่น ดูแคลน การสอดรู้ และการประจานไม่ว่ารูปแบบใด กับกรณีการประหารนักโทษชาย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 ที่ได้มีการเผยแพร่ข่าวออกมาสู่สาธารณชนโดยเปิดเผย ในส่วนนี้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ และนางสาวพรพิตร เห็นว่าตามข้อกฎหมายแล้วไม่อนุญาตให้ผู้สื่อข่าวเข้าไปในพื้นที่การดำเนินการตรงนั้นได้ และทางกรมราชทัณฑ์เองก็คำนึงถึงระเบียบต่างๆที่มีอยู่ และพยายามกีดกันการเข้าไป อาจเกิดจากเหตุผลพลาดอะไรขึ้น ที่ผู้สื่อข่าวได้ภาพตรงนั้นมา เพราะถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการประจาน อันที่จริงตัวนางสาวพรพิตรเองเห็นว่าสื่อต่างหากที่ไปละเมิดสิทธินักโทษ

ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนักโทษประหารชีวิต

ผอ.ไพฑูรย์ วิเศษศิริ

ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขังเรือนจำกลางบางขวาง จ.นนทบุรี 21 เมษายน 2554

ในเรื่องของโทษประหารชีวิต ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนวิธีการประหารที่ทำให้เกิดความรุนแรงและทรมานน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติแล้ว ในเรื่องนี้ผอ.ไพฑูรย์เห็นว่า ทำให้การประหารชีวิตมีความยุติธรรมมากขึ้นทำให้รู้สึกทรมานน้อยลง

ในเรื่องตรวจ สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตของประเทศไทย จะต้องถูกจำตรวนตลอด 24 ชั่วโมง แต่ต่างประเทศไม่ได้เป็นแบบของไทยเรา เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษแล้ว สำหรับเรื่องนี้ผอ.ไพฑูรย์เห็นว่ามีความแตกต่างกันมาก เนื่องจากเรือนจำในประเทศไทย เป็นแดนที่มีทั้งอาคารฝึกวิชาชีพ มีทั้งเรือนนอน มีทั้งห้องสมุด มีหลายๆ อย่างรวมอยู่ในที่เดียวกัน ทุกคนก็ไม่ได้อยู่บนห้องขังเหมือนประเทศสหรัฐอเมริกาประการหนึ่ง ประการที่สอง อัตราส่วนการควบคุมของเจ้าหน้าที่ผู้ต้องขังในประเทศไทย กับประเทศสหรัฐอเมริกาต่างกัน และลักษณะทางกายภาพของเรือนจำบางขวาง ก่อสร้างมานาน ด้วยอายุการใช้งานก็ไม่มีอะไรรับประกันเรื่องความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ได้ ประการที่สาม เรายังไม่สามารถที่จะหางบประมาณในเรื่องของระบบเสริมความมั่นคง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของระบบสัญญาณเตือนภัยในเรื่องเทคโนโลยี ในเรื่องของระบบวงจรปิด หรืออีกหลายๆ เรื่อง การที่เราจะถอดเครื่องพันธนาการของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตเป็นอันตรายที่สูงมาก เพราะฉะนั้นหากจะให้ถอดเครื่องพันธนาการมั่นคงจะเป็นไปได้ยาก

ในเรื่องการติดต่อ ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแล้ว จะมีระเบียบห้ามมิให้ติดต่อกับญาติทางโทรศัพท์ รวมไปถึงการไม่ได้รับการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งต่างประเทศสามารถทำได้ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษก็ได้วางหลักการปฏิบัติไว้ ว่านักโทษควรได้รับการติดต่อ และการเยี่ยมจากครอบครัว หากทางเรือนจำอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัว และจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ในเรื่องนี้ผอ.ไพฑูรย์เห็นว่านักโทษประหารจะมีข้อยกเว้นตรงนี้ไว้ เพราะเหตุว่าการปฏิบัติต่อนักโทษที่มีโทษสูงซึ่งเขาได้รับกฎหมายอาญาที่ลงโทษรุนแรงถึงขั้นประหารชีวิต ย่อมมีการปฏิบัติที่แตกต่างกับผู้ต้องขังกลุ่มอื่น การปฏิบัติที่เหมือนกับผู้ต้องขังอื่นมันก็จะเกิดปัญหาตามมาหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการเยี่ยมญาติใกล้ชิดเป็นเรื่องอันตรายที่จะจัดให้แก่ผู้ต้องขังที่มีโทษประหารชีวิต

ในส่วนการติดต่อจะให้นักโทษติดต่อญาติได้โดยวิธีการเขียนจดหมาย แต่ทางโทรศัพท์ไม่สามารถ
อนุญาตได้ด้วยปัจจัยในหลายๆอย่างที่ยังไม่พร้อม

ในส่วนของการจำกัดอาณาบริเวณของนักโทษประหารชีวิต เรือนจำของไทยได้มีการ
จำกัดอาณาบริเวณสำหรับผู้ต้องโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุด
หากเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว ในส่วนนี้ ผอ.ไพฑูรย์
เห็นว่านักโทษประหารชีวิตจะให้ความอิสระเหมือนนักโทษทั่วไปไม่ได้ ส่วนเรื่องการศึกษาจะมี
ห้องสมุดเคลื่อนที่ จากแดนนี้ไปแดนนี้เป็นรถหนังสือ แต่เรียกว่าห้องสมุดเคลื่อนที่ เขาก็มีโอกาสที่
จะได้ทำกิจกรรมหลายๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็นดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือ เล่นกีฬา มีสันทนาการหลายๆ
อย่างที่เขาสามารถทำได้จริงๆ แล้วก็ไม่ได้ปิดกั้นเรื่องการศึกษา เรือนจำบางขวางพยายามที่จะให้เขา
ได้รับโอกาสในเรื่องต่างๆ แต่ทุกอย่างต้องอยู่ภายในกรอบที่กำหนด

ในส่วนของวันประหารชีวิต ในเรื่องนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะจัดให้มีการเตรียมจิตใจ
ของผู้ถูกประหารก่อน ซึ่งของไทยหากฎีกาตกลงมาให้ประหาร ก็นำไปหารได้เลย หากทางเรือนจำ
ของไทยจัดให้มีการแจ้งล่วงหน้า เพื่อเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนถึงวันประหารอย่างของ
ต่างประเทศบ้าง ในเรื่องนี้ ผอ.ไพฑูรย์ เห็นว่าการที่จะต้องรู้ว่าตัวเองจะถูกประหารชีวิต วันหนึ่งก็
ถือว่ายาวนานมากแล้ว การที่จะต้องรู้ว่าตัวเองจะต้องตายในสี่วันข้างหน้ามันจะยาวนานมาก มันจะ
ทรมานมากกว่ารู้แล้วก็เอาไปประหารเลยหรือเปล่า และอาจจะเกิดกระบวนการบางอย่างใดอย่างหนึ่ง
เช่นในเรื่องของการสร้างความปั่นป่วนของเรือนจำ ส่วนของต่างประเทศ เช่นสหรัฐอเมริกาเขาอยู่
กันเป็นห้องเฉพาะนักโทษประหาร การที่จะก่อปัญหาหรือก่อเหตุร้ายขึ้นมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย
มาก ฉะนั้นที่เป็นอยู่ทุกวันนี้เห็นว่าเป็นอยู่แล้ว

สุดท้ายเรื่องของระเบียบว่าด้วยการประหารชีวิตนักโทษ และกฎมาตรฐานขั้นต่ำ
สำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ ที่ว่าต้องมีมาตรการคุ้มครองป้องกันให้ปลอดภัยจากการดูหมิ่น ดูแคลน
การสอดรู้ และการประจานไม่ว่ารูปแบบใด กับกรณีการประหารนักโทษชาย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม
2552 ที่ได้มีการเผยแพร่ข่าวออกมาสู่สาธารณชนโดยเปิดเผย ในส่วนนี้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็น
มนุษย์หรือไม่ และผอ.ไพฑูรย์ เห็นว่าถ้าเรามองตามรัฐธรรมนูญปี 2550 มาตรา 35 ว่าด้วยสิทธิของ
บุคคลในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง ตลอดจนความเป็นอยู่ย่อมได้รับการคุ้มครอง ตลอดจนการ
เผยแพร่ การกล่าวหรือการโฆษณาเผยแพร่ซึ่งข้อความหรือภาพ ด้วยวิธีใดต่อมหาชนเป็นการละเมิด
หรือกระทบต่อสิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง เป็นเรื่องของการกระทำไม่ได้มี
ข้อยกเว้นไว้ เพียงแต่กรณีที่จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะถ้ามันเป็นประโยชน์ต่อสังคม แต่ถามว่า
ในยุคปัจจุบันคดีต่างๆที่ค่อนข้างรุนแรง หรือเน้นหลักไปในเรื่องขององค์การอาชญากรรม การมีสื่อ
ออกไปนั้นส่วนหนึ่งอาจจะไปลดในเรื่องของคนๆที่เข้ามาสู่กระบวนการการกระทำผิดทั้งหลาย

หรืออาจจะไม่กล้าที่จะกระทำความผิดก็เป็นได้ แต่ถ้ามองอีกมุมหนึ่ง ในเรื่องของผู้ที่เป็นครอบครัวเดียวกัน หรือญาติผู้ใกล้ชิดอาจได้รับการรังเกียจจากสังคมก็เป็นได้ ดังนั้นเราควรยืนอยู่ตรงกลาง

ผลการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนักโทษประหารชีวิต

พลตำรวจเอกวันชัย ศรีนวนนัต

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศูนย์ราชการ 03 พฤษภาคม 2554

ในเรื่องของโทษประหารชีวิต ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนวิธีการประหารที่ทำให้เกิดความรุนแรงและทรมานน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับหลักประกันสิทธิของผู้เผชิญโทษประหารชีวิตขององค์การสหประชาชาติแล้ว ในเรื่องนี้ พล.ต.อ.วันชัย เห็นว่าโดยหลักพื้นฐานถ้ามองในแง่ของสิทธิมนุษยชนแง่เดียว ชีวิตของมนุษย์เป็นสิ่งที่มนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด ใครจะมาทำลายล้างไม่ได้ แต่ก็ยังมีข้อยกเว้นไว้ในบางเรื่อง ถ้ามีการไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น ตนเองก็จะต้องยอมให้มีการละเมิดในสิทธิของตนเองเช่นเดียวกัน โยงมาถึงโทษประหารชีวิตในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี คือไม่ให้เกิดความทรมานแก่นักโทษประหารชีวิต วิธีการคิดยาปัจจุบันดูแล้วไม่น่าหวาดเสียวเหมือนดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา

ในเรื่องตรวน สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตของประเทศไทย จะต้องถูกจำตรวนตลอด 24 ชั่วโมง แต่ต่างประเทศไม่ได้เป็นแบบของไทยเรา เหตุใดถึงเป็นเช่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษแล้ว สำหรับเรื่องนี้ พล.ต.อ.วันชัย เห็นว่าการจำตรวนตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมงเป็นวิธีการที่ไม่ถูกหลัก เนื่องจากการจำตรวนถือเป็นการทรมาน เพราะการกระทำดังกล่าว ถือว่าเป็นการกระทำกับสัตว์ มิใช่กระทำกับมนุษย์ เป็นการทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถ้าจะเสนอให้มีการเปลี่ยนจากตรวนเป็นการใช้กุญแจเท้า หรืออุปกรณ์อย่างอื่น เช่น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ไมโครชิพที่สามารถใช้ติดตามได้แทนตรวน พล.ต.อ.วันชัย มีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งที่ควรกระทำเป็นอย่างมาก

ในเรื่องการติดต่อ ถ้าเป็นนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิตแล้ว จะมีระเบียบห้ามมิให้ติดต่อกับญาติทางโทรศัพท์ รวมไปถึงการไม่ได้รับการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิด ซึ่งต่างประเทศสามารถทำได้ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษประหารชีวิต กฎมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษก็ได้วางหลักการปฏิบัติไว้ว่านักโทษควรได้รับการติดต่อ และการเยี่ยมจากครอบครัว หากทางเรือนจำอนุญาตให้ติดต่อกับครอบครัว และจัดให้มีการเยี่ยมญาติอย่างใกล้ชิดในเรื่องนี้ พล.ต.อ.วันชัย เห็นว่าตามหลักสิทธิมนุษยชนแล้วห้ามไม่ได้ เพราะว่าเป็นสิทธิที่จะต้อง

ได้รับการเยี่ยม หากไม่อนุญาตให้ได้รับการเยี่ยม ถือเป็นการละเมิดสิทธิศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แต่ทุกอย่างก็ต้องมีระเบียบข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข

ในส่วนของ การจำกัดอาณาบริเวณของนักโทษประหารชีวิต เรือนจำของไทยได้มีการจำกัดอาณาบริเวณสำหรับผู้ต้องโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุด หากเปรียบเทียบกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว ในส่วนนี้ พล.ต.อ. วันชัย เห็นว่าการจำกัดอาณาบริเวณจนกระทั่งกระทบสิทธิที่จะใช้ห้องสมุด เห็นว่าเป็นการไม่ควร เพราะทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาเล่าเรียน การหาความรู้เพิ่มเติม หาเส้นทาง การดำรงตำรา หนังสือ บันทึกลงทั้งหลาย เพื่อคลายความเครียดแก่นักโทษ ยิ่งเป็นนักโทษประหารควรจะได้รับสิทธินี้ เพราะนักโทษประหารควรจะได้รับสาระ และความบันเทิง เพื่อลดความตึงเครียด แต่ต้องดูว่าอะไรเกินความพอดี ทางเรือนจำควรหาวิธีการอื่นที่ให้นักโทษประหารได้รับข้อมูลข่าวสาร เช่น จัดห้องสมุดเคลื่อนที่ หรือมีบริการยืม-คืนหนังสือให้นักโทษ เป็นต้น

ในส่วนของวันประหารชีวิต ในเรื่องนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะจัดให้มีการเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อน ซึ่งของไทยหากฎีกาตกลงมาให้ประหาร ก็นำไปหารได้เลย หากทางเรือนจำของไทยจัดให้มีการแจ้งล่วงหน้า เพื่อเตรียมจิตใจของผู้ถูกประหารก่อนถึงวันประหารอย่างของต่างประเทศบ้าง ในเรื่องนี้ พล.ต.อ. วันชัย เห็นว่าเห็นควรว่าน่าจะให้มีการกำหนดวันประหารได้ เพราะเหมือนให้นักโทษได้ปรับตัว ให้นักโทษตัดสินใจว่าอยากปรับตัวก่อนถูกประหารหรือไม่ บางคนพอฎีกาตกลงมาก็โดนประหารเลย แต่บางคนก็อยากปรับ อยากนั่งทำใจ นั่งสมาธิ วิธีการที่ดี ในความคิดเห็นส่วนตัวน่าจะมียกกำหนดให้นักโทษเลือกวันประหารชีวิต เช่น เลือกอยู่สามวัน ห้าวัน เจ็ดวัน หนึ่งชั่วโมง หรืออยากให้นำตัวไปประหารเลย แต่ทั้งนี้อาจต้องมีข้อกำหนด สำหรับผู้ที่ฎีกาตกลงมาแล้วว่าโดนประหารชีวิต มีสิทธิที่จะเลือกได้ แต่ระยะเวลาที่จะเลือกอยู่เพื่อทำใจอาจกำหนดให้ได้ไม่เกิน 1 สัปดาห์ เป็นต้น และการที่จะใช้สิทธิในการกำหนดวันประหารชีวิตต้องเกิดจากความสมัครใจ และความเต็มใจด้วย ไม่ใช่สมัครใจเพราะถูกบังคับ และไม่เต็มใจเพราะจำเป็นต้องเต็มใจ

สุดท้ายเรื่องของระเบียบว่าด้วยการประหารชีวิตนักโทษ และกฎมาตรฐานขั้นต่ำ สำหรับการปฏิบัติต่อนักโทษ ที่ว่าต้องมีมาตรการคุ้มครองป้องกันให้ปลอดภัยจากการดูหมิ่น คุกคาม การสอดรู้ และการประจานไม่ว่ารูปแบบใด กับกรณีการประหารนักโทษชาย เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2552 ที่ได้มีการเผยแพร่ข่าวออกมาสู่สาธารณชน โดยเปิดเผย ในส่วนนี้กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือไม่ ในเรื่องนี้ พล.ต.อ. วันชัย เห็นว่าถือได้ว่าเป็นการประจาน เพราะว่าการนำภาพการประหารมานำเสนอ ก็เป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่ต้องคุ้มครองนักโทษประหารชีวิต ไม่ใช่ให้เขาได้รับความอับอาย เมื่อตายไปแล้ว ญาติก็ยังอับอายด้วย ต้องคำนึงถึงว่าประหารไปแล้วข่าวยังไปปรากฏอยู่

ลูกหลานผู้อยู่ภายหลังได้รับความกระทบกระเทือนในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในเรื่องการยอมรับความน่าเชื่อถือ และการเข้าสังคมต้องระวังในส่วนนี้ด้วย ในหลักทางด้านจิตวิทยา ต้องระวัง ถ้าจะให้ดีควรประหารไม่ให้สังคมรู้ชื่อเสียง รู้หน้าตา แค่ว่าโทษนี้ได้ประหารไปแล้ว แต่ไม่ต้องบอกว่าเป็นใคร มันเป็นการประจานจนเกินความจำเป็น แต่ก็ไม่ใช่ปิดเงียบว่าโทษแบบนี้ได้รับการประหาร เพื่อผลในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อผลในการป้องกันในอนาคตข้างหน้า ให้คนในสังคมได้รู้ว่าทำผิดฐานฆ่าคนตาย คุณจะถูกระหารชีวิตหรือว่าเป็นตัวการใหญ่ในการค้ายาเสพติด คุณจะถูกระหารชีวิต แต่ไม่ต้องรู้ว่าเป็นใครที่โดนประหารไป เพราะการรู้ชื่อไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ และไม่เกิดประโยชน์ในเชิงป้องกัน แต่ถ้ารู้พฤติกรรมจะเกิดประโยชน์ในเชิงป้องกันมากกว่า เช่นว่าถ้ากระทำแบบนี้แล้วคุณจะถูกโดนลงโทษเป็นต้น

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก นักโทษประหารชีวิต ศึกษากรณีเรือนจำบางขวาง

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก รายที่ 1

ข.ช. เอ (ข.ช.ย่อมาจาก ขังชาย หมายถึงนักโทษที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา) และได้ใช้สิทธิ์ในการขอยื่นอุทธรณ์

อายุ 40 ปี

ฐานความผิด ค้ายาเสพติด (ยาบ้า) ของกลาง 26,000 เม็ด

สถานภาพของคดี ชั้นอุทธรณ์

ระยะเวลาของการต้องโทษ 5 ปี

ข.ช. เอ ก่อนถูกตัดสินให้เป็นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต มีอาชีพเป็นนักธุรกิจเปิดบริษัทลงทุนค้าพืชไร่ อยู่กับภรรยาที่ อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ข.ช. เอ กล่าวว่าตนขัดผลประโยชน์กับผู้ยิ่งใหญ่บางคน ทำให้ถูกกลั่นแกล้งขัดข้องล่าช้า โดยที่ตนไม่รู้ไม่เห็นอะไรด้วยเลย ข.ช.เอ ถูกจับพร้อมภรรยาและผู้อื่นอีก 4 คน ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ประหารชีวิตสถานเดียว ปัจจุบันภรรยาของข.ช. เอ ถูกคุมขังอยู่ที่ทัณฑสถานหญิง ด้วยโทษประหารชีวิตเช่นเดียวกัน ส่งผลให้ลูกสาวซึ่งขณะที่พ่อและแม่ถูกจับมีอายุเพียง 2 ขวบ ต้องกลายเป็นเด็กกำพร้า ขณะนี้ผู้เป็นยายเป็นผู้เลี้ยงดู อยู่ที่ อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ โดยที่ผู้เป็นยายมีฐานะที่ยากจนมาก ตั้งแต่ถูกจับจนกระทั่งทุกวันนี้ ข.ช. เอ ยังไม่เคยพบหน้าลูกสาวเลย เนื่องจากไม่มีผู้ใดพามาเยี่ยม ด้วยเหตุผลของความห่างไกล และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง มีเพียงพี่สาวที่มาเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ ข.ช. เอ ไม่รู้สึกวิตกกังวลอันใดกับตนเอง แต่ห่วงใยอาทรในตัวบุตรสาวมาก และร่ำไห้ออกมาขณะสนทนา ข.ช. เอ กล่าวว่า สาเหตุที่ตนสมัครใจออกมาให้สัมภาษณ์ก็เพราะตนต้องการบอกกล่าวให้หน่วยงานใดก็ได้ที่เกี่ยวข้อง ช่วย

การสงเคราะห์กับบุตรของผู้ต้องขัง ในกรณีที่ทั้งบิดา และมารดาถูกจับกุมคุมขังด้วยโทษสถานหนัก และขาดไร้ญาติที่มีทุนทรัพย์ ที่จะให้การอุปการะเลี้ยงดูได้ เพราะเกรงว่าในสักวันหนึ่งบุตรสาว อาจจะต้องถูกส่งไปค้าประเวณี เนื่องจากสภาวะแวดล้อมในถิ่นที่อยู่ นั้น เต็มไปด้วยผู้ที่สนับสนุน และไม่รังเกียจอาชีพนี้ และเกรงว่าในสักวันหนึ่ง สามีก่าของภรรยาจะพ้นโทษออกมา และอาจ กระทำล่วงละเมิดทางเพศแก่บุตรสาวของตน เกรงว่าบุตรสาวจะไม่ได้เรียนจบการศึกษาใน ระดับสูงๆ เป็นต้น

ประเด็นความต้องการในด้านต่างๆ ที่เป็นหัวข้อคำถาม ข.ช. เอ กล่าวว่าไม่ขอเน้นหนัก อะไรมาก เพราะสภาพความเป็นอยู่ทุกอย่างภายในเรือนจำ อยู่ในมาตรฐานระดับดีแล้วไม่ว่าจะเป็น อาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ หรือการประพฤติปฏิบัติตัวของเจ้าพนักงานผู้ควบคุม ข.ช. เอ ก่อนข้างมีความ มั่นใจว่า ศาลอุทธรณ์จะมีคำพิพากษายกกลับ ไม่ลงโทษจนจนถึงขั้นประหารชีวิต เพราะพฤติการณ์ แห่งคดีของตนมีเงื่อนไขให้ชวนสงสัยในหลายประเด็น ข.ช. เอ กล่าวเพิ่มเติมถึงความต้องการพิเศษ อื่นๆ ที่คาดหวังว่าจะได้รับจากรัฐ เช่น ควรมีหน่วยงานด้านสิทธิมนุษยชนเข้ามาตรวจสอบ กำกับ ดูแล และให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับรูปคดี และการสงเคราะห์ในรูปแบบต่างๆบ้าง ควรมีการ ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อไม่ให้เกิดความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน กระบวนการยุติธรรม ของไทยมักจะจะเป็นไปในรูปแบบที่เอาเปรียบผู้ต้องสงสัย สื่อมวลชนมีอิทธิพลในการสร้างกระแส ความรุนแรงของการค้ายาเสพติด จนบางครั้งทำให้การพิจารณาตัดสินของศาลสถิตย์ยุติธรรม เป็นไปตามกระแสของสังคม การดำเนินคดีเป็นไปแบบ “มีรอย มีเงิน มีคนของใคร” ไม่โปร่งใส ควรยกเลิกกระบวนการล่อซื้อ ไปจากสารบบของวิธีการจับกุมเสียที่ ระหว่างการพิจารณาคดี หากมี การประโคมข่าวควรใช้นามสมมติ และควรมีการถ่วงดุลย์อำนาจรัฐ เพื่อความยุติธรรมอันแท้จริงจะ ได้บังเกิดขึ้นในสังคมไทย

ควรมีการปลดตรวนพันธนาการ เพราะผู้ต้องขังเป็นคนไทย ไม่ใช่สัตว์ที่จะต้องมีการ ล่ามโซ่ตรวน ข.ช. เอ กล่าวว่าตนไม่เข้าใจว่าจะทำเช่นนี้ไปเพื่ออะไร โซ่ตรวนที่ล่ามตนใหญ่กว่าโซ่ ล่ามข้างเสียดีก การศึกษาและการฝึกวิชาชีพ ไม่ควรถูกยกเว้นสำหรับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต เพราะการศึกษาหาความรู้ไม่ว่าจะเรียนอะไร ก็ให้ประโยชน์ทั้งสิ้น หนังสือเกี่ยวกับศาสนาปรัชญา และความรู้ด้านการเกษตรต่างๆ ควรมีให้เลือกอ่านแบบหลากหลาย และหากเป็นไปได้ตนอยาก ให้มีการให้ความรู้ด้านศาสนา เช่น การพูดคุยในเรื่องธรรมะ เป็นเสียงตามสายให้ผู้ต้องโทษได้รับฟัง บ้าง เพื่อลดความอาฆาตพยาบาท และกล่อมเกลาคิดใจให้ยอมรับกับชะตากรรมที่ตนได้รับ ข.ช. เอ อยากให้กระบวนการยุติธรรมไทยรู้ซึ้ง และเห็นคุณค่าของความหมายแห่ง ชีวิตมนุษย์มากยิ่งขึ้น กว่านี้

ข.ช. เอ กล่าวว่าหากต้องถูกประหารชีวิตจริงๆ ก็ยอมรับได้ แม้จะไม่ได้กระทำความผิดใดๆ ก็ตาม ขอเพียงแต่รัฐให้การสงเคราะห์แก่บุตรสาวของตนตามความจำเป็นด้วย

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก รายที่ 2

ข.ช. บี (ข.ช.ย่อมาจาก ขังชาย หมายถึงนักโทษที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา) และได้ใช้สิทธิ์ในการขอยื่นอุทธรณ์

อายุ 51 ปี

ฐานความผิด ค้ายาเสพติด (ยาบ้า) ของกลาง 60,000 เม็ด

สถานภาพของคดี ชั้นอุทธรณ์

ระยะเวลาของการต้องโทษ 5 ปี

ข.ช. บี ประกอบอาชีพขับรถรับจ้าง ขณะเกิดเหตุมีกลุ่มบุคคลจ้างเหมารถของ ข.ช. บี จาก จ.ตาก ให้ไปส่งที่ จ.เชียงราย และกลุ่มผู้โดยสารนั้นลักลอบนำยาเสพติดติดตัวไป เมื่อถูกจับกุม ข.ช. บี จึงคิดวางแผนไปด้วย เมื่อปฏิเสธข้อกล่าวหา ก็ถูกเจ้าพนักงานสอบสวนทำร้ายร่างกายให้รับสารภาพแต่ ข.ช. บี ไม่ยอมรับสารภาพทุกข้อกล่าวหา ศาลเชื่อหลักฐานของตำรวจ ประกอบกับตนไม่มีค่าใช้จ่ายในการจ้างทนาย จึงใช้ทนายที่ศาลจัดตั้งให้ ซึ่งก็ไม่ได้ทุ่มเทกับการว่าความให้กับตน เรื่องทุกอย่างจึงดำเนินไปจนกระทั่งศาลชั้นต้นพิพากษาให้ประหารชีวิตตนสถานเดียว

ข.ช. บี จะต่อสู้ต่อไปในทุกชั้นศาล และจะไม่ยอมรับสารภาพอย่างเด็ดขาด เพราะตนไม่ผิด ข.ช. บี เพิ่งย้ายมาจากเรือนจำกลางเชียงใหม่ได้ประมาณ 3 เดือน จึงยังไม่มีญาติมาเยี่ยม รู้สึกจิตใจห่อเหี่ยวทุกครั้งที่เสียงประกาศเรียกผู้ต้องขังไปพบญาติที่มาเยี่ยม เพราะตนเองยังไม่มีใครมาเยี่ยมเลย แต่คิดว่าอีกไม่นานก็จะมา เพราะอาจติดขัดในเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเยี่ยมตน

ข.ช. บี มีความคิดเห็นว่า โทษประหารชีวิตควรที่จะยกเลิกไปจากระบบการลงโทษเสีย เพราะไม่ได้ช่วยให้อะไรดีขึ้นมา โทษจำคุกที่มีระยะยาวนานกว่า 20 ปี จะทำให้ผู้ต้องขังกลายเป็นบุคคลที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอกได้เมื่อพ้นโทษ และคำว่า “จี้คุก” เป็นสาเหตุหนึ่ง ของการย้อนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีกของผู้ต้องขังหลายต่อหลายคน

ข.ช. บี มีความคาดหวังในอนาคตว่าศาลอุทธรณ์ จะต้องพิพากษายกฟ้องตนอย่างแน่นอน ตนจะต่อสู้จนถึงที่สุดเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง ความรู้สึกของการเป็นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตนั้น ข.ช. บี ใช้คำว่า “เหมือนกับขุนแล้วฆ่า” คือ ทางเรือนจำจะให้ความเป็นอยู่อย่างสบาย เพื่อรอวันตายแต่เพียงเท่านั้น

การใส่ตรวนพันธนาการ เป็นเรื่องที่สร้างความยากลำบากให้กับตนมาก เพราะช่วยให้การเคลื่อนไหวเป็นไปด้วยความยากลำบาก และยังคงขังให้เป็นเงา และสะอาดอยู่เสมอ เพราะ

หากเป็นสนิม และขามีบาดแผลอยู่ จะทำให้บาดแผลติดเชื้ออีกเสบลูกกลมได้ สำหรับกระบวนการยุติธรรมของไทยนั้น ข.ช. บี เชื่อว่า ใครก็ตามไม่ว่าจะเป็นฝ่ายโจทก์ หรือว่าจำเลย หากพูดโกหกให้ศาลเชื่อได้ก็จะเป็นฝ่ายชนะคดี การที่จะเป็นผู้ชนะ หรือว่าเป็นผู้แพ้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความจริงที่ว่า เขาได้กระทำความผิดหรือไม่ อีกตัวแปรหนึ่งก็คือเงิน ใครรวยกว่าก็ชนะคดี ข.ช. บี เป็นผู้ที่ใช้ศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเสมอ หากมีเวลาว่างก็จะนั่งสมาธิ สงบจิตใจ ส่วนเรื่องการศึกษา การฝึกวิชาชีพนั้น ข.ช. บี มิใคร่จะมีความสนใจอะไรมากนัก เพราะตนอายุมากแล้ว เพียงต้องการให้กระบวนการพิจารณาคดีรวดเร็ว และอยากกลับบ้านไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวแต่เพียงเท่านั้น

สังคมนอกมองผู้ต้องโทษประหารชีวิตเหมือนไม่ใช่คน เพราะถือเป็นสิ่งหนึ่งชวนน่าให้ไปเช่นนั้น ข.ช. บี อยากทราบความจริงที่ว่า ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตมิใช่สัตว์ร้าย แต่เป็นมนุษย์ธรรมดาที่พลาดท่าเสียทีให้กับมนุษย์ด้วยกันที่ใจคอโหดร้ายเหมือนมิใช่มนุษย์ต่างหาก

การเยี่ยมญาติใกล้ชิด จะถือเป็นเรื่องที่ปลอดภัยประโลมจิตใจของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตได้ดีที่สุด เพราะส่วนใหญ่แล้ว ครอบครัวของผู้ต้องขังมักจะแตกแยก หลังจากการถูกคุมขังเป็นระยะเวลาอันยาวนาน การได้เยี่ยมญาติใกล้ชิด จะช่วยประสานรอยร้าวนั้น และทำให้สภาพจิตใจของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตได้มีความใกล้เคียงกับสภาพจิตใจของบุคคลอื่นๆ ได้มากที่สุด เพราะสำหรับมนุษย์แล้ว ต้องการความรักและความอบอุ่นเสมอ

กรมราชทัณฑ์ควรมีการแจกของใช้จำเป็นให้กับผู้ที่ไม่มีความสามารถ ให้มากกว่าปีละ 1 ครั้ง และในเรือนนอนควรเพิ่มจำนวนของพัดลมระบายอากาศให้มากขึ้น เพื่อบรรเทาความร้อนที่เกิดขึ้นจากความแออัด ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่ประสบอยู่ของแดนผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต การจำแนกลักษณะของผู้ต้องโทษประหารชีวิตก็เป็นเรื่องที่มีควรละเลย อาทิ ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ก็ควรมีการแยกขังจากผู้ที่มีลักษณะปกติ และถ้าเป็นไปได้ควรแยกผู้ที่สูงนุหรี และไม่สูงนุหรีออกจากกัน ความต้องการเพิ่มเติมในด้านอื่นๆ คงยากที่จะบังเกิดเป็นรูปธรรมได้ นั่นคือ อยากให้กระบวนการยุติธรรมมีความโปร่งใส และให้โอกาสกับผู้ต้องสงสัยให้ได้แถลงความจริงบ้าง ขอให้ศาลสถิตยุติธรรมมีช่องทางให้กับคนยากจนบ้าง ถึงอย่างไรก็เป็นพลเมืองคนหนึ่งของประเทศไทย ขอบารมีศาลเป็นที่พึ่ง และโปรดให้ความสำคัญกับคำว่า “ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์” ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก รายที่ 3

ข.ช. ซี (ข.ช. ย่อมาจาก ขังชาย หมายถึงนักโทษที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา) และได้ใช้สิทธิในการขอยื่นอุทธรณ์

อายุ 51 ปี

ฐานความผิด จ้างวานฆ่า

สถานภาพของคดี ชั้นฎีกา

ระยะเวลาของการต้องโทษ 3 ปี 6 เดือน

ข.ช. ซี เป็นอดีตข้าราชการทหาร ของกองบัญชาการทหารสูงสุด ทำงานเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชดำริ ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้จ้างวานฆ่า ข้าราชการระดับสูงคนหนึ่ง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ประหารชีวิต ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ข.ช. ซี กล่าวว่าตนกระทำการบางอย่างที่เป็นการขัดผลประโยชน์ของข้าราชการตำรวจชั้นผู้ใหญ่ จึงถูกกั้นแกล้ง แต่ ข.ช. ซี มีความมั่นใจตลอดเวลาว่าคำพิพากษาของศาลฎีกาจะต้องยกฟ้องตนอย่างแน่นอน กระบวนการยุติธรรมของไทยในความคิดเห็นของ ข.ช. ซี แล้ว ไม่มีความโปร่งใส และระบบกล่าวหาที่ใช้ยู่นี้เป็นการเพิ่มอำนาจให้กับเจ้าพนักงานตำรวจ โดยเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่ง ตนเองเป็นผู้บริสุทธิ์ ไม่เคยรู้จักกับผู้ตายมาก่อน จึงไม่มีเหตุผลอันควรที่จะต้องฆ่า เจ้าพนักงานตำรวจกั้นแกล้ง และจัดทำสำนวนอย่างมีพิรุณ ในแต่ละประเด็นก็เต็มไปด้วยข้อขัดแย้ง ขวนแก่งการกั๊กงาและสงสัย ตลอดเวลาที่ต้องโทษคุมขัง ข.ช. ซี มีครอบครัวมาเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ และมีความหวังว่าจะได้พบกับอิสระภาพ ไม่วันใดก็วันหนึ่ง ต่างจากที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำเป็นวันแรก มีความเสียใจมาก ความคิดวนเวียนอยู่ที่ว่าตนไม่ได้ทำผิด แล้วทำไมต้องมาติดคุกจนหมดสิ้น ศักดิ์ศรีเช่นนี้ ผู้เป็นบุตรก็ถูกล้อเลียนจากเพื่อนที่โรงเรียนว่ามีพ่อเป็นคนเลว แต่ก็เป็นเพียงระยะเวลาสั้นๆ ที่มีความคิดเช่นนั้น ในเมื่อเหตุการณ์เลวร้ายได้เกิดขึ้นมาแล้ว ก็ต้องรวบรวมสติ ไตร่ตรองถึงหนทางแก้ไขอันพึงสามารถทำได้ด้วยกำลังใจที่เข้มแข็ง การคิดถึงอดีตที่ไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ เป็นเรื่องเสียเวลาและเปล่าประโยชน์ ในความคิดของ ข.ช. ซี แล้วใครจะคิดถึงตนในแง่ใดไม่สำคัญ คนใกล้ชิดของตนจะทราบดีและสักวันความจริงจะปรากฏออกมา

ในส่วนของการควบคุมและปกครอง ข.ช. ซี ไม่พอใจกับการประพฤติปฏิบัติตัวของเจ้าพนักงานบางคน ที่มีกิริยาจาไม่สุภาพ แบ่งชนชั้นวรรณะ ถูกเหยียดหยามผู้ต้องขัง ไม่ทำตัวเป็นมิตร มีความคิดฝังหัวว่า ผู้ต้องโทษประหารชีวิตเปรียบเสมือนสัตว์ร้ายที่เปลือยโผล่ไม่ได้ จะต้องแหกหักหลบหนีในทุกกรณี หรือตลอดเวลาทุกโอกาสที่มี ซึ่งเป็นเรื่องที่เจ้าพนักงานนึกคิดไปเอง ไม่มีใครจะหลบหนีเพราะรู้ว่ามันทำได้ยาก หรือเป็นไปได้เลย ถ้ามีก็อาจจะเป็นเพราะว่าความเครียดหรือกดดันที่ไม่สามารถจะรู้ชะตาชีวิตตัวเองได้ จึงต้องการตายก่อนถึงวันประหารชีวิต โดยใช้การแหกหักหลบหนีเป็นสาเหตุให้เจ้าพนักงานตัดสินใจฆ่าให้ตาย

ในส่วนของการติดต่อกับญาติภายนอก ข.ช. ซี ต้องการให้ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตในชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกา สามารถใช้การ์ดโทรศัพท์ที่ทางกรมราชทัณฑ์จัดให้โทรออกไปติดต่อกับญาติภายนอกได้เหมือนกับผู้ต้องขังในฐานโทษอื่นๆบ้าง เพราะในขณะที่กรมราชทัณฑ์

มีนโยบายปิดกั้นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตมากจนเกินไป การเยี่ยมญาติแบบใกล้ชิดก็ควรมีการพิจารณาอนุญาตในวาระสำคัญๆ บ้าง คนรู้สึกเจ็บปวดใจเมื่อในวันพ่อที่ผ่านมา ลูกๆ ของคุณต้องนำพวงมาลัยมากราบตน ในห้องเยี่ยมญาติที่มีผู้ถูกรงและกระจองกั้นระหว่างกัน

ในส่วนของ การให้การศึกษา และฝึกวิชาชีพ ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตไม่ควรถูกปิดกั้นไม่ให้ได้รับการศึกษา หรือการฝึกวิชาชีพ เพราะทั้งสองสิ่งนี้เป็นประโยชน์แก่นักโทษ นอกจากจะช่วยผ่อนคลายได้แล้ว ยังทำให้มีความหวังว่า หากตนเองมีชีวิตรอดออกไป จะทำให้มีอาชีพที่สุจริตสามารถเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้

ในฐานะของผู้ต้องโทษประหารชีวิต กรมราชทัณฑ์ควรมีนโยบายจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตด้วย ควรแยกผู้ที่กระทำความผิดฐานค้ายาเสพติดออกจากโทษอื่นๆ เนื่องจากการค้ายาเสพติดเป็นการบ่อนทำลายประเทศชาติอย่างเลวร้าย และรุนแรงที่สุด นโยบายด้านการรักษาพยาบาลที่ว่า ไม่ว่าจะป่วยอะไรก็จ่ายยาพาราเซตามอลไว้ก่อน ควรที่จะล้มเลิกไปได้แล้ว เพราะประเทศไทยเป็นประเทศเสรี ควรให้การรักษาพยาบาลอย่างคนในโลกรเสรีพึงกระทำ แพทย์ในโรงพยาบาลของรัฐก็ควรมีทัศนคติต่อผู้ต้องขังว่าเป็นผู้ป่วยคนหนึ่ง และตนมีจรรยาบรรณที่จะต้องทำการรักษาให้ อ่ยามองว่าเป็นนักโทษแล้วจะต้องเป็นคนเลว และการพบแพทย์ควรสะดวกกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

ความต้องการเพิ่มเติมด้านอื่นๆ ข.ช. ซี ต้องการให้มีการปลดตรวจพันธุศาสตร์ออกจากข้อเท้า เพราะพันธุศาสตร์หนาแน่นเกินความจำเป็น และลำบากมากต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ส่วนกรณีของการที่จะมีการถ่ายทอดสดการดำเนินการประหารชีวิตนั้น ข.ช. ซี กล่าวว่า เรื่องแบบนี้มนุษย์ที่ศิวิไลซ์แล้ว แม้แต่จะคิดก็มีไข้เรื่องสมควร อาจเป็นแค่เรื่องที่หยิบยกขึ้นมาพูดคุยกันเล่นๆ แต่สื่อมวลชนนำมาประโคมข่าวเพื่อเพิ่มยอดการขายมากกว่า คงไม่มีใครคิดที่จะทำอย่างนั้นจริงๆ

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกรายที่ 4

ข.ช. ดี (ข.ช. ย่อมาจาก ขังชาย หมายถึงนักโทษที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา) และได้ใช้สิทธิ์ในการขอยื่นอุทธรณ์

อายุ 54 ปี

ฐานความผิด ค้ายาเสพติด (ยาบ้า) จำนวนของกลาง 280,000 เม็ด

สถานภาพของคดี ชั้นฎีกา

ระยะเวลาของการต้องโทษ 6 ปี

ข.ช. ดี เป็นชาวจังหวัดลำพูน ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน มีบุตร 2 คน ถูกจับกุมที่เชียงใหม่ โดยวิธีการล่อซื้อจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ตัดสินให้ลงโทษ

ประหารชีวิต ขณะนี้กำลังรอคำพิพากษาของศาลฎีกาอยู่ ข.ช. ดี มีความมั่นใจ 100% ว่า ศาลฎีกาจะต้องมีคำพิพากษาให้ยกฟ้องตนอย่างแน่นอน เพราะรูปการณ์ของคดีดำเนินการฟ้องร้องไปแบบหละหลวม และยาเสพติดของกลางก็ไม่ปรากฏให้เห็น เป็นการสร้างภาพเพื่อแสดงผลงานการจับกุมของเจ้าพนักงานตำรวจแต่เพียงเท่านั้น ตลอดระยะเวลาที่ต้องโทษจำคุก มีลูกชายมาเยี่ยมประมาณปีละหนึ่งครั้ง หรืออาจจะนานกว่านั้น เพราะค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง อีกทั้งฐานะทางครอบครัวของ ข.ช. ดี แร้นแค้นมาก กระบวนการยุติธรรมของไทย ไม่มีความโปร่งใส และไม่มีช่องทางสำหรับคนจน ข.ช. ดี ไม่มีเงินค่าใช้จ่ายในการจ้างทนายเพื่อต่อสู้คดี จึงใช้ทนายอาสาหรือทนายขอแรงที่ศาลจัดให้ ซึ่งก็ไม่ได้ทุ่มเทหรือให้คำปรึกษาหารือในวิธีการต่อสู้คดีแต่อย่างใด อีกทั้งการตัดสินลงโทษไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน จึงต้องลงเอยอย่างนี้

ด้านการควบคุมการและการปกครอง ข.ช. ดี เคยถูกจำคุกที่เรือนจำและทัณฑสถานอื่นมาก่อน เรือนจำกลางบางขวางมีเจ้าหน้าที่ที่ให้การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ดีที่สุด เป็นกันเองและไม่แก้ปัญหาคด้วยวิธีการที่รุนแรง ไม่มีวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างกัน ระหว่างผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตและผู้ต้องขังในฐานโทษอื่นๆ นอกจากตรวนพันธนาการ ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตจะถูกจำตรวนพันธนาการที่ข้อเท้า (อ็อกเชื่อม) ตลอดสถานภาพของการเป็นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต แม้กระทั่งเมื่อถูกประหารชีวิต

ด้านรูปแบบของการติดต่อกับญาติภายนอก ข.ช. ดี มีความต้องการให้ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตได้รับอนุญาตให้เยี่ยมญาติแบบใกล้ชิดได้ในวาระสำคัญต่างๆ และสามารถใช้อีเมลโทรศัพทในการติดต่อกับญาติภายนอกได้ และหากเป็นโทรศัพท์ระบบสื่อสารเห็นภาพระหว่างผู้พูดคุยได้ก็จะเป็นการดีมาก และ ข.ช. ดี เคยได้ยินมาว่าเครื่องโทรศัพท์ระบบนี้มีใช้ในประเทศไทยแล้ว ครอบครัวของ ข.ช. ดี อยู่ไกลและมีฐานะยากจน หากอนุญาตให้มีการใช้โทรศัพท์ในระบบนี้ ตนคงมีโอกาสได้ใกล้ชิดครอบครัวของตนมากกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ความวิตกกังวลจะผ่อนคลายลงได้มาก

ด้านกิจกรรมต่างๆ ที่เรือนจำจัดทำให้ ข.ช. ดี คิดว่า การศึกษาเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่สุด เพราะ ข.ช. ดี มีโอกาสได้เรียนหนังสือก็เพราะเรือนจำเป็นผู้หยิบยื่นให้ หากอยู่ในโลกภายนอกด้วยฐานะทางครอบครัวของ ข.ช. ดี จะไม่มีโอกาสได้เรียนหนังสืออย่างแน่นอน ปัจจุบัน ข.ช. ดี กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาอยู่ และมีความต้องการจะศึกษาปริญญาตรีเพราะอนาคตของคนเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน การศึกษาจะช่วยให้ชีวิตที่เหลืออยู่เป็นไปในทางที่ดีขึ้น แต่เป็นเรื่องน่าเสียดายที่ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตไม่ได้รับอนุญาตให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ข.ช. ดี เป็นผู้ที่ใช้ศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ความวิตกกังวลต่อโทษที่ได้รับจึงมีน้อยมาก สิ่งที่เป็นห่วงอยู่เสมอคือ ลูกชายคนเล็กที่กำลังเรียนอยู่ เกรงว่าจะเรียนหนังสือไม่จบอยากพ้นโทษออกไปทำมาหากิน

ส่งเสียลูกเรียนหนังสือ ข.ช. ดี แสดงความคิดเห็นว่าทุกวันธรรมสวนะควรจะมิกิษุเข้ามารับบาตร หรือเทศน์เพื่อกล่อมเกลาคิดใจในแดนนักโทษประหารชีวิตบ้าง เพราะหลายรายมีอาการเครียด จนกระทั่งคู่ค้าคนเป็นโรคจิต และก็ไม่มีความสนใจจะให้การช่วยเหลือ

ความต้องการในด้านอื่นๆ คือ ความต้องการคุณภาพของน้ำที่ใช้อาบ ในบางครั้งจะไม่มี ความสะอาดเท่าที่ควร เพราะเป็นน้ำที่สูบมาจากแม่น้ำเจ้าพระยา และรายการอาหารมักจะซ้ำๆ กัน ควรมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อไม่ให้เกิดความจำเจบ้าง ตนทราบดีว่าอยู่ในคุกจะสะดวกสบายเหมือนอยู่ บ้านไม่ได้ แต่หากเรือนจำจะสามารถทำได้ก็จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม มาตรฐาน สวัสดิการด้านต่างๆ ของเรือนจำที่มีให้กับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต ก็อยู่ในระดับที่ดีและน่าพึง พอใจอยู่แล้ว มีการสนใจสุขภาพอนามัยของผู้ต้องขังมากกว่าในยุคก่อนๆ เช่นขณะนี้ก็อนุญาตให้ ผู้ต้องขังนำที่นอนออกมาปิดฝุ่นและตากแดดได้ เดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งเมื่อก่อนไม่เคยมี เรือนนอน แออัดมากก็เป็นปัญหาที่สร้างความลำบากอยู่แล้ว ผู้ต้องขังบางคนสูบบุหรี่ในห้องนอน ก็ยังทำให้ บรรยากาศแย่ลงไปอีก แต่ ข.ช. ดี เข้าใจดีว่าปัญหาเรือนนอนแออัดเป็นเพราะขาดแคลน งบประมาณ สิ่งที่ต้องการสูงสุดคือ ต้องการให้ศาลสถิตย์ไว้ซึ่งความยุติธรรม ความเป็นอยู่ลำบาก อย่างไรก็จะอดทน คนอื่นทนได้ ข.ช. ดี ก็ต้องทนได้เช่นกัน คนอื่นก็คือคน ข.ช. ดี ก็คือคนเหมือนกัน ข.ช. ดี ให้ข้อสังเกตว่าผู้ต้องขังมีฐานะร่ำรวยจะมีความเป็นอยู่ที่ดีสุขสบายกว่าผู้ต้องขังที่มีฐานะทาง การเงินไม่ดี ยังคงมีความเหลื่อมล้ำอยู่ ในระหว่างผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตด้วยกัน และเพิ่มเติม เรื่องแสงไฟส่องสว่างและพัดลมระบายอากาศ ว่ายังคงไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ และ สภาพอากาศของประเทศไทย โดยเฉพาะในเดือนเมษายนที่ใกล้จะมาถึงทุกปี

สถานที่ของแดนผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตจะคับแคบมาก การฝึกวิชาชีพอะไรภายใน แดนคงเป็นไปได้ลำบาก หากทางเรือนจำอนุญาตให้ผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตได้ออกไปฝึกวิชาชีพ บ้างก็จะเป็นเรื่องที่ดี เพราะจะทำให้มีความรู้และไม่คิดฟุ้งซ่าน ต่อชะตากรรมที่เลวร้ายที่สุดที่มนุษย์ คนหนึ่งจะพึงได้รับ แต่ทางเรือนจำมีมาตรการให้กักบริเวณกับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต ประเด็น การฝึกวิชาชีพนั้นหวังไปก็คงสิ้นหวัง

หากศาลฎีกาพิพากษายื่นให้ประหารชีวิตตน ตนยอมรับได้ ข.ช. ดี กล่าวย้ำกับผู้ศึกษาว่า คนเราเกิดมาต้องตายทุกคน จะอยู่ข้างนอกหรืออยู่ในคุกก็ต้องตายเหมือนกัน เมื่อถึงคราวตายอยู่ที่ ไหนก็ตาย ก็ดีเหมือนกัน จะได้ไปเกิดใหม่ จบสิ้นกันที่กับชีวิตที่ทุกข์ทรมานทั้งกายและใจแบบนี้

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งที่ 5

น.ช. อี (น.ช.ย่อมาจาก นักโทษชาย หมายถึงนักโทษเด็ดขาดกำหนดโทษประหารชีวิต แต่อยู่ระหว่างรอฎีกา)

อายุ 47 ปี

ฐานความผิด ค้ายาเสพติด (ยาบ้า) จำนวนของกลาง 222,000 เม็ด

สถานภาพของคดี ชั้นเด็ดขาด

ระยะเวลาของการต้องโทษ 7 ปี 1 เดือน

น.ช. อี เป็นคนจีนจากแคว้นยูนาน ประกอบอาชีพช่างก่อสร้างที่ประเทศไต้หวัน เมื่อเดินทางกลับบ้านเกิด และเข้ามาที่จังหวัดเชียงราย ได้กระทำความผิดในฐานโทษดังกล่าว ศาลชั้นต้นพิพากษาประหารชีวิต ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาพิพากษายืน ให้ลงโทษประหารชีวิต เช่นเดียวกัน ตลอดระยะเวลาที่ต้องโทษ มีภรรยา บุตร และน้องชายที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไต้หวัน มาเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ น.ช. อี ไม่มีความวิตกกังวลเท่าใดนักต่อครอบครัวที่อยู่เบื้องหลัง เพราะน้องชาย และภรรยาประกอบอาชีพเป็นหลักแหล่ง มีรายได้เพียงพอ เพียงแต่ส่งสารลูกที่ต้องขาดพ่อ กระแสสังคมที่มีต่อผู้ค้ายาเสพติดรุนแรงมากเหลือเกิน

ขณะสัมภาษณ์ น.ช. อี มีสถานภาพเป็นผู้ต้องขังชั้นเด็ดขาดมาแล้ว 1 ปีเต็ม การกระทำความผิดในครั้งนี้เป็นครั้งแรก และในความคิดเห็นส่วนตัวแล้ว น.ช. อี คิดว่ารัฐไม่ควรลงโทษผู้ที่กระทำความผิดเป็นครั้งแรกด้วยโทษสูงสุดเช่นนี้ และโทษประหารชีวิตควรที่จะถูกยกเลิกไปจากรูปแบบของการลงโทษ เพราะถึงอย่างไรก็ไม่ได้ช่วยให้สติการเกิดอาชญากรรมลดลง การพระราชทานอภัยโทษก็ไม่ควรยกเว้นสำหรับความผิดฐานค้ายาเสพติด กระบวนการยุติธรรมของไทย โดยเฉพาะชั้นตำรวจ ไม่มีความเป็นธรรมและกั่นแก้งตน โดยวิธีการล่อซื้อด้วยเงินสดจำนวนมาก และกล่าวต่อศาลว่าติดตามพฤติกรรมของตนมาหลายปีแล้ว ทั้งที่ในความเป็นจริงตนเพิ่งกลับมาจากต่างประเทศได้ไม่กี่เดือน น.ช. อี เสียเปรียบเพราะขาดความรู้ด้านกฎหมายจึงต้องกลายมาเป็นผู้ต้องขังเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ดังเช่นทุกวันนี้

ด้านการควบคุมและปกครองนั้น เจ้าพนักงานเรือนจำไม่เข้มงวดกวดขัน หรือสร้างความกดดันแต่อย่างใด เพราะทุกคนเข้าใจถึงสภาพจิตใจที่ถูกบีบคั้นจากโทษที่ได้รับและภาวะของการรอคอยความตาย รวมทั้งการไม่แน่ใจในการมีชีวิตอยู่ต่อไปของตนเอง และในระยะ 3 ปีให้หลังมานี้ การบริหารจัดการต่างๆ ของเรือนจำกลางบางขวาง ได้มีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น เป็นอันมาก ไม่ว่าจะเป็นอาหาร น้ำดื่ม น้ำใช้ สวัสดิการต่างๆ รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตัวของเจ้าพนักงานผู้ควบคุมที่มีต่อผู้ต้องขัง เพียงปัญหาเดียวที่ยังไม่สามารถแก้ไขให้บังเกิดเป็นรูปธรรมได้ คือ เรือนนอนที่มีความแออัดเกินความจุปรกติ

ด้านรูปแบบของการติดต่อกับญาติภายนอก น.ช. อี ต้องการให้มีการเยี่ยมญาติแบบใกล้ชิด แม้จะให้เวลาน้อยกว่าผู้ต้องขังที่มีฐานโทษอื่นๆบ้าง ก็ไม่เป็นไร เพราะ น.ช. อี มีญาติที่อยู่ไกล ในปีหนึ่งๆ จะมาเยี่ยมเพียง 1 ครั้ง เท่านั้น แต่ น.ช. อี ก็ทราบดีว่า ด้วยสภาพของการเป็นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตแล้ว จะไม่ได้รับอนุญาตอย่างแน่นอน

ด้านกิจกรรมต่างๆ ที่เรือนจำจัดให้นั้น น.ช. อี อยากให้ตนได้รับการฝึกวิชาชีพบ้าง เพราะอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่มีใครรู้ ตนเองอาจถูกประหารชีวิต หรืออาจพ้นโทษออกไป ก็เป็นไปได้ทั้ง 2 ทาง หากเป็นประเด็นหลัง ตนจะได้มีวิชาความรู้ติดตัวไปประกอบอาชีพที่สุจริตได้ และอาชีพที่ตนสนใจ ได้แก่ วิชาชีพช่างไม้ วิชาชีพช่างตัดผม

ในฐานะของผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต น.ช. อี ซึ่งเป็นคริสต์ศาสนิกชน ต้องการให้บาทหลวงเข้ามาพบปะ พูดคุย เพื่อผ่อนคลายความวิตกกังวล แต่ก็ด้วยเหตุผลเดียวกันคือ การเป็นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต การเข้าพบปะใกล้ชิดไม่ว่าจะกับใครหรือผู้ใด ไม่สามารถได้รับอนุญาตให้ทำได้ น.ช. อี คิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้องนัก

ความต้องการการเพิ่มเติมในด้านอื่นๆ ของ น.ช. อี มีความต้องการให้สื่อมวลชนหรือประชาชนภายนอก ได้เข้ามาสัมผัสใกล้ชิดถึงความเป็นอยู่ของผู้ต้องโทษประหารชีวิต ว่ามิใช่เป็นสัตว์ร้ายที่จำเป็นต้องให้การควบคุมตัวอย่างใกล้ชิดด้วยวิธีการที่เข้มงวดแต่อย่างใด หากแต่เป็นเพียงมนุษย์ธรรมดาคนหนึ่ง ซึ่งมีโอกาสกระทำผิดพลาดและความผิดพลาดและความผิดพลาดก็ถือเป็นเรื่องปกติของมนุษย์ที่สามารถเกิดขึ้นได้อยู่แล้ว

กรมราชทัณฑ์ควรเพิ่มระยะเวลาในการออกกำลังกายให้มากกว่านี้ เพราะการมีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ถือเป็นเกราะป้องกันโรคร้ายได้ดีที่สุด และในสภาพของความเป็นอยู่ที่แออัดเช่นทุกวันนี้ เสี่ยงต่อการเป็นโรคติดต่อทางลมหายใจเป็นอันมาก อีกทั้งการขอพบแพทย์สำหรับผู้ต้องโทษประหารชีวิตแล้ว เป็นไปได้ยาก หากไม่เจ็บป่วยอย่างหนัก กระทั่งเห็นอาการอย่างชัดเจน เจ้าพนักงานผู้ควบคุมจะไม่อนุญาตให้ไปพบแพทย์ได้

ไม่ต้องการให้มีการกักบริเวณมากเท่าทุกวันนี้ โดย น.ช. อี กล่าวว่า ตนคลุกคลีอยู่กับผู้ต้องขังโทษประหารชีวิตทุกคน ใช้เวลาอยู่ด้วยกันเกือบตลอด 24 ชั่วโมง ตนทราบว่าผู้ที่มีอุปนิสัยก้าวร้าว ไม่อยู่ในระเบียบ ก่อการทะเลาะวิวาทและมีพฤติกรรมเป็นกัยนั้นมียุ่่น้อยมากและไม่เกินกำลังควบคุมของเจ้าพนักงานแต่อย่างใด

กรณีการถ่ายทอดสดการประหารชีวิต น.ช. อี กล่าวว่า ตนไม่ใช่สัตว์ จึงไม่ควรประพฤติกปฏิบัติต่อตนเยี่ยงสัตว์ และภายหลังการประหารชีวิต รัฐควรสงเคราะห์ครอบครัวของตนบ้าง เพราะตนถูกฆ่าโดยอำนาจรัฐ ฉะนั้นรัฐควรให้ความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากความตายของตน

สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึกรายที่ 6

น.ช. เอฟ (น.ช.ย่อมาจาก นักโทษชาย หมายถึงนักโทษเด็ดขาดกำหนดโทษประหารชีวิต แต่อยู่ระหว่างรอฎีกา)

อายุ 37 ปี

ฐานความผิด ฆ่าผู้อื่น

สถานภาพของคดี ชั้นเด็ดขาด

ระยะเวลาของการต้องโทษ 5 ปี

น.ช. เอฟ เป็นชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช ขณะเกิดเหตุประกอบอาชีพดูแลสถานที่พักตากอากาศ (รีสอร์ต) ของผู้ที่เป็นอา ที่อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี น.ช. เอฟ กล่าวถึงการกระทำผิดครั้งนี้ว่าตนถูกกล่าวหาจากพยานที่ให้การเท็จว่า ยังอดีตภรรยาเสียชีวิต ศาลชั้นต้นตัดสินประหารชีวิต ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน ศาลฎีกาพิพากษายืน ให้ลงโทษประหารชีวิตสถานเดียว น.ช. เอฟ ปฏิเสธข้อกล่าวหาในทุกชั้นศาล เพราะตนไม่ได้ทำผิด ผู้ที่ฆ่าคือชายคนใหม่ที่มาติดพันอดีตภรรยาของตนเอง บิดา-มารดา ของอดีตภรรยาไม่ชอบตน เพราะตนเป็นคนชอบเล่นการพนัน และคลุกคลีอยู่กับเพื่อนฝูงมากกว่าจะใช้ชีวิตครอบครัวเหมือนกับคู่ชีวิตรายอื่นๆ บิดา-มารดา ของอดีตภรรยา ได้บังคับให้ตนกับภรรยาเลิกกัน ทั้งๆที่แต่งงานใช้ชีวิตร่วมกันมาเป็นเวลา 8 ปีแล้ว เมื่อลูกสาวเสียชีวิต จึงแน่ใจว่า น.ช. เอฟ เป็นผู้ฆ่าอย่างแน่นอน น.ช. เอฟ ถูกจับขณะไปร่วมงานศพของอดีตภรรยา ตลอดเวลาตั้งแต่ถูกกล่าวหา น.ช. เอฟ มั่นใจว่าจะต้องต่อสู้คดีจนอย่างแน่นอน เพราะตนเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ผลกลับกลายเป็นอย่างตรงกันข้าม น.ช. เอฟ แพ้ทั้ง 3 ศาล และขณะนี้กำลังรอคอยผลของการฎีกาทูลเกล้าขอถวายพระราชทานอภัยโทษเป็นรายบุคคลอยู่ สิ้นสุดกระบวนการของศาลแล้ว หอดหนทางต่อสู้และรอคอยเพียงปาฏิหาริย์

น.ช. เอฟ มาจากครอบครัวที่มีความอบอุ่น ตลอดเวลาที่ต้องโทษจำคุก มีครอบครัวมาเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ ส่งเงินให้ใช้อย่างสม่ำเสมอ ไม่ต้องรับประทานอาหารที่ทางเรือนจำจัดให้ แต่ซื้อมารับประทานเอง สุขภาพร่างกายแข็งแรงดี แต่มีความเครียดสูงเพราะไม่สามารถทำให้ยอมรับกับชะตากรรมนี้ได้ ไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าใด น.ช. เอฟ ไม่เคยเข้าใจว่า ทำไมชีวิตของตนจึงตกต่ำมาถึงจุดๆนี้ได้ ทั้งที่ตนไม่ได้ทำความผิดใดๆ น.ช. เอฟ คิดว่าตนยังไม่สมควรตาย การปลงตกยอมรับชะตากรรมของชีวิต น.ช. เอฟ ตอบว่าพยายามมากเท่าใดก็ไม่สามารถทำได้ ทุกวันนี้ตนมีสภาพจิตใจที่ทุกข์ทรมาน ไม่ต้องตายก็ทนกรกได้ทั้งเป็น

ด้านการควบคุมและปกครองนั้น น.ช. เอฟ แสดงความคิดเห็นว่าควรมีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่ที่จะมาประจำที่แดนประหารชีวิตเป็นพิเศษ จำเป็นต้องได้ผู้ที่มีจิตวิทยาสูง มีกิริยามารยาทสุภาพ ไม่กระทำการใดๆที่เป็นการกระทบกระเทือนจิตใจ ซึ่งบอบช้ำอยู่แล้วให้เจ็บปวดมากยิ่งขึ้นไป

อีก แต่โดยทั่วไปแล้ว เจ้าพนักงานผู้ควบคุมทุกคนก็ประพฤติปฏิบัติต่อคนดีทุกคน ไม่มีอะไรแตกต่างจากการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในฐานะโทษอื่นๆ แม้กระทั่งตอนตอนที่มาเรียกตัวไปทำการประหารชีวิตก็ใช้เกียรติที่สุภาพ และให้เกียรติผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต บรรยากาศหลังการเรียกตัวไปประหารชีวิต เป็นบรรยากาศที่วังเวง หดหู่ และปวดร้าวจิตใจ เพราะเพื่อนร่วมชะตากรรมกำลังเดินทางไปสู่ความตาย และไม่รู้ว่าจะเมื่อไรจะเป็นคราวของตนเอง

ด้านรูปแบบของการติดต่อกับญาติภายนอก น.ช. เอฟ ต้องการให้มีการอนุญาตให้เยี่ยมญาติแบบใกล้ชิดบ้าง และจำนวนวันของการเชื่อมต่อสัปดาห์หนึ่งที่จะได้รับอนุญาตให้มากกว่านี้ เพราะญาติของตนต้องใช้เวลาในการเดินทางมาก เพียงแค่เวลาในการเดินทางก็เกือบ 1 วันแล้ว เมื่อเดินทางมาถึงก็อยากจะพูดคุยได้นานๆ ให้คุ้มค่างับเวลาเดินทาง น.ช. เอฟ เสนอแนะว่ากรณีของญาติที่เดินทางมาไกลควรได้รับการอนุญาตจากทางเรือนจำให้เยี่ยมได้นานเป็นพิเศษ และสำหรับโทษประหารชีวิต ควรมีไว้สำหรับคนที่กระทำความผิดคิดเป็นสังคนแต่เพียงเท่านั้น ไม่สมควรลงโทษกับผู้กระทำความผิดเป็นครั้งแรก และควรมีกระบวนการพิจารณาที่รอบคอบรัดกุม เพราะโทษประหารชีวิตใช้ “ชีวิต” เป็นสิ่งเดิมพัน

ด้านกิจกรรมต่างๆ ที่เรือนจำจัดให้ นั้น สำหรับตัว น.ช. เอฟ แล้วไม่ต้องการอะไรที่เป็นพิเศษทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การฝึกวิชาชีพ เพราะตนเองกำลังจะต้องตาย จึงไม่มีความต้องการใดๆทั้งสิ้น ไม่อยากพูด ไม่อยากคิดอะไร เพราะอย่างไรก็ต้องตาย จะเรียนหนังสือไปทำไม จะฝึกวิชาชีพไปทำไม จะทำทุกอย่างไปเพื่ออะไร หากยังเน้นจะให้ตอบถึงความต้องการจริงๆ แล้วก็ขอตอบว่า ตนอยากให้มีกฎหมายแก่ล้าของพระราชทานอภัยโทษเป็นรายบุคคลผ่าน อยากให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต และถ้าเป็นไปได้ตนอยากให้ปลดตรวนพันธนาการ ตนสงสารบิดาซึ่งชราภาพมากแล้ว ตนไม่ต้องการทรมาณกับภาพที่บิดารำไห้ทุกครั้งที่มาเยี่ยม เพราะกลัวจะไม่พบตนในการเยี่ยมครั้งต่อไป

ในสภาพจิตใจที่ทุกข์ทรมานเช่นนี้ตนต้องการพบพระภิกษุเพื่อใช้ศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้รู้จักปล่อยวางบ้าง ตนไม่สามารถทำได้ด้วยตนเอง แม้ว่าจะพยายามมามากเพียงใดก็ตาม หากตนเป็นผู้ฆ่า ตนมั่นใจว่าจะรับโทษได้อย่างทรนง ตนอยากเข้าไปในห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือธรรมะ แต่ไม่ได้รับอนุญาต เพราะการมีสถานภาพเป็นผู้ต้องขังโทษประหารชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งชั้นเด็ดขาดสิ้นสุดกระบวนการของศาลแล้วจะไม่ได้รับอนุญาตอย่างแน่นอน

ความต้องการเพิ่มเติมในด้านอื่นๆ น.ช. เอฟ ไม่กล้าพูดถึงมากนัก มักย้ำประโยชน์เดิมๆ ว่าตนไม่มีลูก ไม่มีห่วง จะตายก็ตาย และกล่าวเสริมว่าเรือนนอนไม่ควรแออัดอย่างนี้ ไม่ควรมีฝุ่นเยอะอย่างนี้ และควรมีทนายให้คำปรึกษาหารือการสู้คดีความให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย แต่ทำงานอย่างเต็มความสามารถ และจับบทสนทนาว่ากรมราชทัณฑ์กับเรื่องการถ่ายทอดสดการประหารชีวิต

เป็นเรื่องที่ตนคิดไม่ถึงว่ากรมราชทัณฑ์จะอนุญาตให้ทำได้ หากเป็นญาติพี่น้องของพวกเขาบ้าง ยังอยากให้ทำอยู่เปล่า อยากเห็นความตายของญาติพี่น้องตนเอง ต่อหน้าต่อตาคนอื่น ๆ เป็นร้อยเป็น พันหรืออย่างไร มันไม่เป็นการเหยียบย่ำกันมากไปหรือ สำหรับคนที่ชีวิตเดินทางมาถึงจุดต่ำสุดแล้ว มนุษย์ไม่ควรโหดร้ายต่อกันเช่นนี้ หากคุณทั้งคู่ถูกขัง ถูกล่ามและมีชีวิตอยู่แบบหายใจรดทิ้งไปวันๆ โดยไม่รู้ล่วงหน้าว่าเจ้าหน้าที่จะมาเบิกตัวไปฆ่าเมื่อไร คุณจะรู้สึกอย่างไร การรอกอยนั้นไม่อาจรู้ได้ว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อใด และด้วยลักษณะเช่นไร จะได้รับพระราชทานอภัยโทษหรือไม่ และผลของการพระราชทานอภัยโทษนั้นจะปรากฏออกมาเป็นอย่างไร ชีวิตเต็มไปด้วยคำถามที่วนเวียนซ้ำไปซ้ำมา คุณอยู่ในโลกภายนอก แต่คุณรอใครเพียง 1 ชั่วโมง คุณก็อึดอัดมากแล้ว เวลามันเทียบกันไม่ได้เลย ความรู้สึกต่างกันลิบลับ น.ช. เอฟ กล่าวว่าตนเป็น 1 ใน 4 ของนักโทษเด็ดขาดโทษประหารชีวิต ในคดีฆ่าคนตาย สังคมภายนอกคงมองว่าตนเป็นคนเลวอย่างที่สุด สังคมภายนอกคงจินตนาการไปว่า ตนโหดร้ายและชั่วช้า มีจิตใจที่เลวทรามผิดมนุษย์ เพราะทั้ง 3 ศาลต่างก็ตัดสินให้ประหารชีวิตสถานเดียว ซึ่งจริงๆ แล้วถือเป็นความผิดพลาดอย่างมหันต์ของกระบวนการยุติธรรมไทย ซึ่งรัฐไม่สามารถชดใช้ให้กับผู้บริสุทธิ์ได้เลย น.ช. เอฟ ฝากถามถึงกระบวนการยุติธรรมของไทยเป็นโศกสุดท้ายว่า เป็นเรื่องสมควรหรือไม่ที่จะต้องชดใช้ด้วยชีวิต ในสิ่งที่ตนไม่ได้ทำ

ประวัติผู้เขียน**ชื่อ - นามสกุล**

นางสาววิไลวรรณ บุญลอย

ประวัติการศึกษา

2551 นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สุราษฎร์ธานีรุ่นที่ 1

2555 นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

เลขานุการผู้อำนวยการอาวุโส บริหารการตลาด

ลูกค้าธุรกิจ ธนาคาร ทหารไทยจำกัด(มหาชน)

สำนักงานใหญ่พหลโยธิน